

STICHTING BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDS VOOR
DE HANDEL IN BOUWMATERIALEN

JAARVERSLAG

2022

→ INHOUDSOPGAVE

1.	VOORWOORD	4	7.6	Toeslagbeleid en toeslagambitie	53
2.	KERNGEGEVENS BPF HIBIN	6	7.7	Z-score en performancetoets	54
2.1	Kerngegevens 2022	6	8.	BELEGGINGEN	55
2.2	Aantal deelnemers en aangesloten ondernemingen	7	8.1	Terugblik economie en financiële markten	55
2.3	Uitvoeringskosten	8	8.2	Beleggingsbeginselen (Investment beliefs)	55
3.	KARAKTERISTIEKEN EN PENSIOENREGELING	12	8.3	Prudent Person	56
3.1	Karakteristieken van het fonds	12	8.4	Maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG)	57
3.2	Kenmerken pensioenregeling en uitvoering	13	8.5	Organisatie vermogensbeheer	59
3.3	Pensioen binnen de sector handel in bouwmaterialen	15	8.6	Strategisch beleggingsbeleid	59
4.	ORGANISATIE	16	8.7	Derivaten	60
4.1	Inleiding	16	8.8	Renterisico	60
4.2	Bestuur van het fonds	16	8.9	Samenstelling belegd vermogen	61
4.3	Bestuurscommissies	17	8.10	Beleggingsresultaten	61
4.4	Sleutelfuncties	18	8.11	Ontwikkeling matching belegging	62
4.5	Verantwoordingsorgaan	18	8.12	Ontwikkeling return beleggingen	63
4.6	Intern toezicht	19	8.13	Vooruitzicht 2023	64
4.7	Bestuursbureau	20	9.	INTEGRAAL RISICOMANAGEMENT	65
4.8	Klachten- en geschillencommissie	20	9.1	Inleiding	65
4.9	Uitbesteding	20	9.2	Eigenrisicobeoordeling	65
4.10	Externe controle	22	9.3	Beheerste en integere bedrijfsvoering en integraal risicomanagement	66
5.	VERSLAG OVER HET BOEKJAAR	23	9.4	Risicohouding	66
5.1	Inleiding	23	9.5	Risicoraamwerk	67
5.2	Hoofdpijnen bestuursonderwerpen	23	9.6	Three Lines Model	67
5.3	Zelfadministratie Bpf HiBiN	37	9.7	Risicobeleid en inventarisatie	67
5.4	Ontwikkeling financiële positie	39	9.8	Voornaamste risico's 2022	68
5.5	Herstelplan	40	9.9	Risicogevolgen boekjaar 2022	70
5.6	Prognosetafel en ervaringssterfte	40	9.10	Toelichting in jaarrekening	71
5.7	Overige ontwikkelingen wet- en regelgeving en overheidsbeleid	41	9.11	Financieel crisisplan	71
6.	GOED PENSIOENFONDSBESTUUR (PENSION FUND GOVERNANCE)	43	10.	ACTUARIËLE PARAGRAAF	72
6.1	Inleiding	43	11.	TOEKOMSTPARAGRAAF	73
6.2	Bestuurlijke effectiviteit, geschiktheid en deskundigheidsbevordering	43	12.	OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN	76
6.3	Compliance	44	13.	BEVINDINGEN RAAD VAN TOEZICHT	80
6.4	Principes voor beheerst beloningsbeleid	45	14.	JAARREKENING	85
6.5	Code pensioenfondsen 2018	45	15.	OVERIGE GEGEVENS	119
6.6	Diversiteitsbeleid	45		BIJLAGEN	128
6.7	Statuten, reglementen en actuariële en bedrijfstechnische nota	46			
6.8	Communicatie	46			
6.9	Klachten, geschillen, incidenten en privacy	48			
6.10	Toeziachter AFM en DNB	49			
7.	FINANCIEEL BELEID	50			
7.1	Beleidsdekkingsgraad, actuele dekkingsgraad en solvabiliteit	50			
7.2	Premiebeleid	50			
7.3	Technische voorziening voor risico fonds	52			
7.4	Ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad in 2022	52			
7.5	Ontwikkeling van de rentetermijnstructuur	53			

BESTUURSVERSLAG

1

VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag over 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen (hierna: Bpf HiBiN of het fonds). Het doel van dit verslag is het informeren van onze (gewezen) deelnemers, onze pensioengerechtigden, onze aangesloten werkgevers en de overige belanghebbenden over de financiële positie en belangrijkste gebeurtenissen bij Bpf HiBiN.

Korte terugblik 2022

Vooruitblikkend naar 2022 schreven we in ons vorige jaarverslag: “Waar Covid-19 tot en met 2021 geen effect lijkt te gaan hebben op de macro-economische welvaart, zal de inval van de Russische Federatie in Oekraïne dat zeker wel hebben. Welvaart komt met vrije en onbeperkte handel; de sancties die als gevolg van de Russische agressie zijn opgelegd door het Westen, belemmeren dat.” Nu, terugblikkend, kunnen we zeggen dat Covid-19, inderdaad, in 2022 gelukkig niet meer het

maatschappelijk verkeer ontwrichtte en de agressie van de Russische Federatie, inderdaad helaas, naast enorme menselijke gevolgen ook grote gevolgen heeft gehad op macro-economisch gebied. In dit licht is het extra bijzonder dat het bestuur voor het eerst sinds 2008 kon besluiten tot het verlenen van een toeslag van 5%. Ondanks een aanzienlijke daling van het belegd vermogen (dit nam met bijna 30% af) maakte de gestegen rente én de in het licht van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) versoepelde regelgeving voor pensioenfondsen, verlening van een toeslag mogelijk.

Het bestuur is verheugd om een bijdrage te hebben kunnen leveren aan het effect van de inflatie op de portemonnee van de pensioengerechtigden (die inflatie direct in hun portemonnee merken) en de opbouw van de overige deelnemers (die zoals hiervoor gemeld niet onder druk stond van macro-economische ontwikkelingen alleen de afgelopen jaren achterbleef).

Het kunnen verlenen van de toeslag neemt voor het bestuur niet de zorg weg over het niet naar boven willen bijstellen van de premie door de sociale partners van het fonds. Het bestuur heeft in 2022 voor het vierde achtereenvolgende jaar moeten besluiten om niet de door sociale partners gewenste opbouw van 1,625% toe te passen.

Waar in 2020 een eerste verlaging noodzakelijk was van 1,625% naar 1,25%, in 2021 het bestuur door ingrijpen de opbouw zelfs moest bijstellen naar 1,09%, en dat ondanks een kleine verhoging van de premies naar 25,2% voor 2022 nog steeds de ambitie van sociale partners van een opbouw van 1,625% per jaar niet haalbaar bleek: de opbouw bleef hangen op 1,271%. Het bestuur betreurt het ten zeerste en roept sociale partners met klem op de premie beschikbaar te stellen die wél hoort bij de hen overeengekomen pensioenambitie waarbij in 40 jaar, telkens met 1,625% per jaar, een pensioen wordt opgebouwd van 65% van het gemiddeld verdiende inkomen.

Het bestuur is van mening dat bij een middelloonregeling het risico niet bij de deelnemer hoort te liggen, waar dat nu door het niet beschikbaar stellen van een adequate premie door sociale partners, wel het geval is.

Korte vooruitblik 2023

Op 30 mei 2023 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Na vijftien jaar discussie is het zover, het Nederlandse pensioenstelsel gaat per 1 juli 2023 veranderen. Voor een deel heeft het fonds dit voorbereid door de aanschaf van modernere pensioenadministratiesoftware. In 2023 wordt de implementatie voorbereid en vanaf 2024 zal de pensioenadministratie van het fonds hiermee gaan werken. In eerste instantie voor de huidige pensioenregeling. Vanaf een later moment ook de door sociale partners gekozen premieregeling.

Met de keuze voor de nieuwe pensioenadministratiesoftware beoogt het bestuur, het in de afgelopen jaren gerealiseerde lage kostenniveau te behouden. Waar voor pensioenfondsen met 10.000 tot 100.000 deelnemers het gemiddelde kostenniveau € 188 per deelnemer is, presteerde Bpf HiBiN met € 130 per deelnemer opnieuw aanzienlijk beter dan het gemiddelde.

Jaarverslag

Het verslag is onderverdeeld in een verslag van het bestuur, een verslag van de raad van toezicht en de reactie van het bestuur op dat verslag, het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur op dat oordeel, de jaarrekening en overige gegevens. In het verslag van het bestuur worden het profiel van Bpf HiBiN, de organisatie en de beleidsmatige zaken die in 2022 hebben gespeeld, zowel op het gebied van pensioenen als op het gebied van beleggingen weergegeven.

In de jaarrekening presenteert het bestuur het fondsvermogen, de mutaties daarin gedurende 2022, een toelichting op de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling en de mutaties in de beleggingsportefeuille. Bij overige gegevens worden de actuariële verklaring, de controleverklaring van de onafhankelijke accountant en de gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor Bpf HiBiN weergegeven.

Met vriendelijke groet,

Gijs Alferink
Voorzitter

Marc Vijver
Vicevoorzitter

KERNGEGEVENS BPF HIBIN

2.1 KERNGEGEVENS 2022

De kerncijfers worden in het vervolg van het de jaarrekening nader toegelicht.

	2022	2021	2020	2019	2018
Ondernemingen en aantallen					
Aangesloten ondernemingen	944	913	900	882	874
Deelnemers	11.035	10.564	9.999	9.461	8.874
Gewezen deelnemers	20.376	19.572	18.834	18.128	17.875
Pensioengerechtigden					
<i>Ouderdomspensioen</i>	<i>4.143</i>	<i>4.388</i>	<i>4.220</i>	<i>4.005</i>	<i>3.607</i>
<i>Nabestaandenpensioen</i>	<i>1.505</i>	<i>1.499</i>	<i>1.461</i>	<i>1.446</i>	<i>1.421</i>
Pensioenuitkeringen en premies (x € 1.000)					
Pensioenuitkeringen (incl. afkoop)	15.288	14.346	13.066	12.318	11.716
Premiebijdrage basisregeling	56.911	46.890	43.309	40.931	37.084
Premiebijdrage Anw-hiaatverzekering	312	315	316	319	454
Kostendekkende premie basisregeling	75.829	65.144	58.746	57.909	50.898
Gedempte kostendekkende premie	57.975	46.069	42.288	38.110	35.482
Totale premie per jaar (in % pensioengrondslag)	25,20%	22,2%	22,2%	22,2%	22,2%
Waarvan werknemersdeel	8,40%	7,4%	7,4%	7,4%	7,4%

	2022	2021	2020	2019	2018
Beleggingen (x € 1.000)					
Belegd vermogen (actuele waarde)	945.980	1.348.235	1.348.685	1.155.526	929.976
Pensioenvermogen	1.012.077	1.304.423	1.257.048	1.103.698	914.309
Gemiddeld belegd vermogen	1.107.117	1.246.807	1.144.881	1.022.129	886.200
Opbrengst belegd vermogen	-337.265	11.636	122.964	157.942	5.557
Rendement	-25,8%	0,9%	11,2%	17,5%	0,8%
Z-score	0,49%	0,65%	-0,47%	-0,14%	0,26%
Performancetoets	1,63%	1,78%	1,72%	1,92%	1,78%
Technische voorzieningen (x € 1.000)					
Voorziening pensioenverplichtingen*	930.218	1.265.663	1.321.885	1.126.838	905.177
Financiële positie					
Dekkingsgraad (actueel)	108,8%	103,1%	95,1%	97,9%	100,5%
Beleidsdekkingsgraad	109,0%	99,5%	90,7%	97,5%	104,5%
Reële dekkingsgraad**	81,40%	80,0%	73,9%	77,7%	84,1%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,2%	104,2%	104,3%	104,3%
Dekkingsgraad vereist vermogen	119,1%	115,3%	115,6%	115,9%	116,8%

	2022	2021	2020	2019	2018
Kosten (x € 1.000)					
Pensioenuitvoeringskosten	2.167	2.045	2.223	2.182	1.953
Kosten per deelnemer/ pensioengerechtigde (in €)	130	124	142	146	141
Kosten uitgedrukt als percentage premie	3,79%	4,33%	5,10%	5,29%	5,20%
Transactiekosten	1.498	449	443	584	403
Transactiekosten in % van gemiddeld belegd vermogen	0,14%	0,04%	0,04%	0,06%	0,05%
Vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten)	2.489	2.574	2.510	2.185	2.151
Vermogensbeheerkosten in % van gemiddeld belegd vermogen	0,22%	0,20%	0,22%	0,21%	0,24%
Totale kosten (exclusief transactiekosten)	4.656	4.619	4.733	4.367	4.104
Totale kosten in % van gemiddeld belegd vermogen (exclusief transactiekosten)	0,42%	0,37%	0,41%	0,43%	0,46%
Pensioengegevens					
Opbouw ouderdomspensioen per jaar	1,271%	1,090%	1,250%	1,625%	2%
Franchise (in €)	13.690	13.356	13.094	12.712	12.712
Maximum salaris (in €)	47.690	46.526	45.613	44.284	44.284
Toeslag per 1 januari					
Voor de actieve deelnemers	0%	0%	0%	0%	0%
Voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	0%	0%	0%	0%	0%
Grens toekomst bestendig indexeren*	133,80%	124,3%	122,7%	125,4%	124,2%

*) De toeslag (5,0%) per 1 januari 2023 is verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022

**) De beleidsdekkingsgraad gedeeld door de benodigde beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening kan plaatsvinden (reële dekkingsgraad)

2.2 AANTAL DEELNEMERS EN AANGESLOTEN ONDERNEMINGEN

Deelnemers

Het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt bij Bpf HiBiN is in 2022 gestegen naar 11.035. Door het verlenen van een concernvrijstelling per 1 januari 2023 aan een tweetal ondernemingen (zie paragraaf 5.2.15) is het aantal deelnemers per deze datum gedaald naar 10.664.

Pensioengerechtigden (ouderdomspensioen)

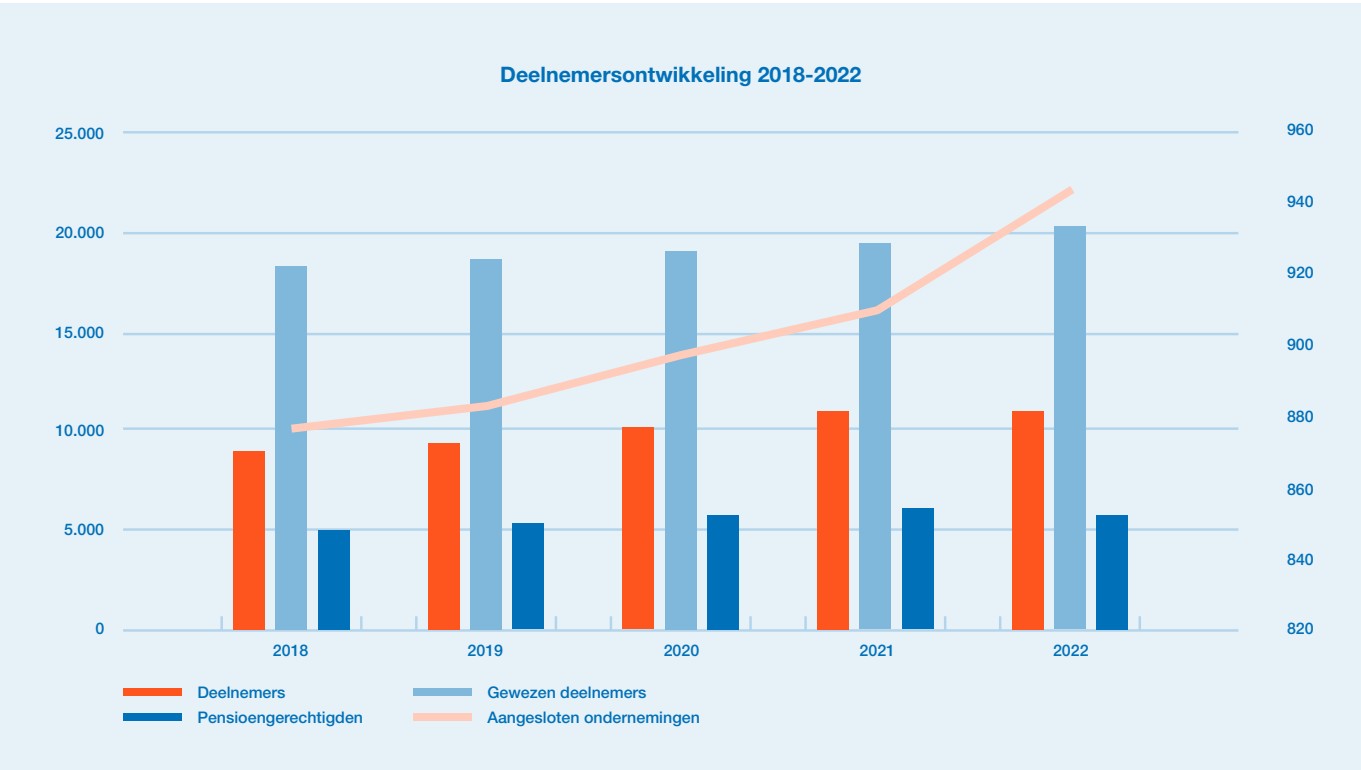
Het aantal gerechtigden voor een ouderdomspensioen is gedaald. De daling betreft de ingegane pensioen-uitkeringen de bij het fonds onvindbare deelnemers (spoorlozen) die zich twee jaar na de pensioeningangsdatum nog niet hebben gemeld. In de tabel op de volgende pagina is een mutatieoverzicht opgenomen met de ontwikkelingen in het deelnemersbestand.

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdomspensioen	Partnerpensioen	Wezenpensioen
Aantal per 1 januari	10.564	19.572	4.388	1419	80
Indiensttredingen	2.316	-281	0	0	0
Uitdiensttredingen	-1.795	1.689	0	0	0
Pensioneringen	-49	-267	310	0	0
Overlijden deelnemer	-13	-68	-171	169	23
Overlijden partner	0	0	0	-89	0
Afkoop Pensioen	0	-132	-95	-70	-32
Waardeoverdracht	0	-139	0	0	0
Onvindbare afhandeling	0	-9	-282	0	0
Overige mutaties	12	11	-7	0	5
Aantal per 31 december	11.035	20.376	4.143	1.429	76

Aangesloten ondernemingen

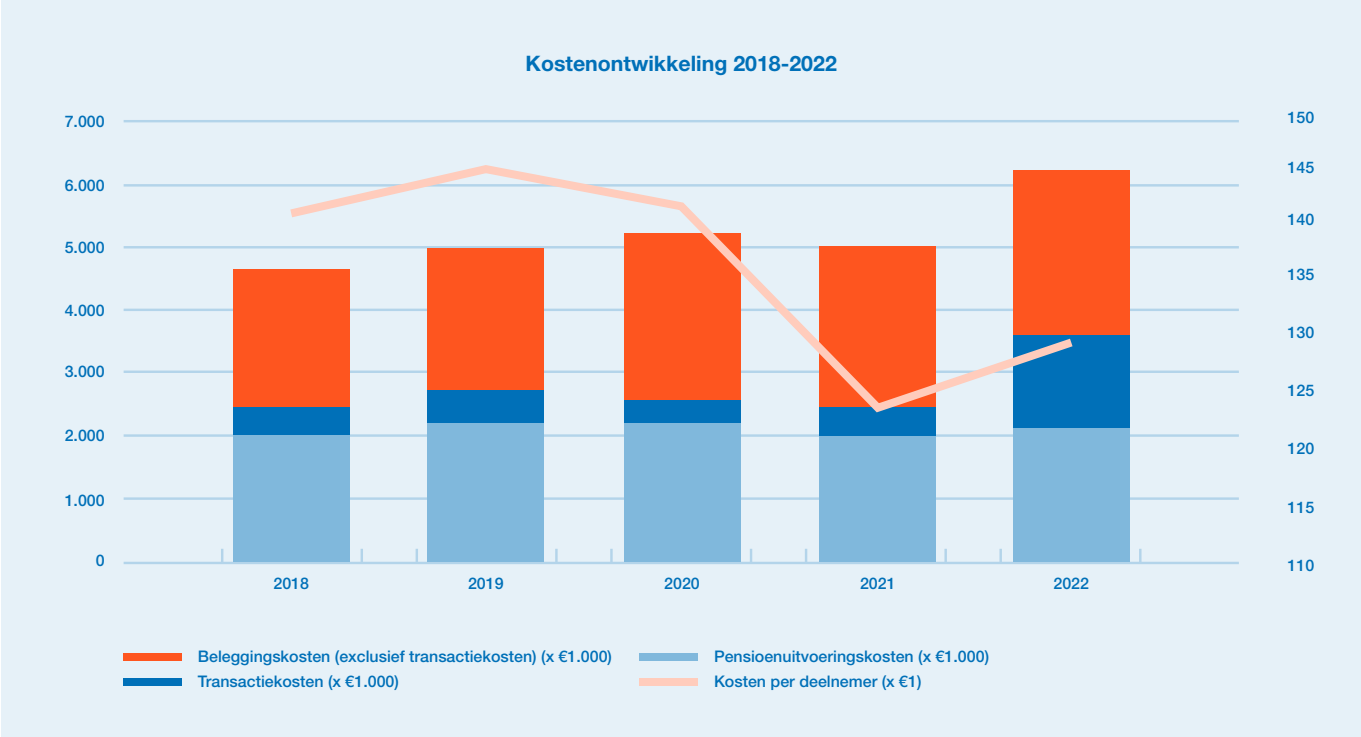
Het aantal aangesloten ondernemingen bij Bpf HiBiN is in 2022 gestegen naar 944, waarvan 704 werkgevers met werknemers. De overige ondernemingen zijn vrijgesteld van deelname (23) of hebben geen werknemers (217).

In onderstaande grafiek zijn de ontwikkelingen in het deelnemersbestand en aangesloten werkgevers over de afgelopen vijf jaar opgenomen.

2.3 UITVOERINGSKOSTEN

Voor het uitvoeren van de pensioenregeling worden kosten gemaakt. Deze bestaan op hoofdlijnen uit de kosten voor administratieve uitvoering (het pensioenbeheer) en voor het vermogensbeheer en transactiekosten. In de grafiek op de volgende pagina is een overzicht van de kostenontwikkeling over de afgelopen vijf jaar opgenomen.

Verantwoording conform AFM

De AFM heeft een onderzoeksrapport gepubliceerd over de verantwoording van kosten door pensioenfondsen. Bpf HiBiN verantwoordt de kosten conform het onderzoeksrapport. Pensioenfondsen moeten de kosten uitsplitsen in drie categorieën: pensioenbeheer- (ofwel administratieve uitvoeringskosten), vermogensbeheer- en transactiekosten. De uitsplitsing van deze kosten wordt hierna toegelicht.

2.3.1 Administratieve uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten worden betaald door Bpf HiBiN. Een deel van de uitvoeringskosten heeft te maken met zichtbare activiteiten. Voorbeelden daarvan zijn:

- kosten voor de werkgevers- en deelnemersadministratie, zoals premie-incasso, administratie van de pensioenaanspraken, kosten voor het uitkeren van pensioenen, maar ook kosten van het verwerken van een waardeoverdracht, afkoop kleine pensioenen en communicatie;
- bestuurskosten, zoals vergoedingen voor leden van de fondsorganen en opleidingskosten;
- kosten bestuursbureau, zoals personeelskosten van medewerkers van het bestuursbureau.

Het bestuur kan de omvang van de uitvoeringskosten binnen grenzen beïnvloeden.

Er zijn ook directe kosten die het bestuur niet of beperkt kan beïnvloeden. Dit zijn bijvoorbeeld:

- kosten verbonden aan toezicht van De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM);
- adviserend en certifierend actuaris, accountant en juridische kosten;
- overige kosten zoals advieskosten.

Verder leidt nieuwe wetgeving periodiek tot wijzingen in processen of het wijzigen van de pensioenregeling. Ook dit zijn kosten die het bestuur slechts beperkt kan beïnvloeden. In alle gevallen wordt gestreefd de kosten zo laag mogelijk te houden.

Een bedrag van € 185.000 (2021: € 180.000) van de uitvoeringskosten is toegerekend aan het vermogensbeheer. Dit zijn bestuurskosten en kosten van het bestuursbureau die toegerekend kunnen worden aan het vermogensbeheer.

De administratieve uitvoeringskosten zijn in de tabel op de volgende pagina opgenomen.

	2022	2021
Uitvoeringskosten	€ 2.167.000	€ 2.045.000
Aantal deelnemers/pensioengerechtigden	16.683	16.451
Kosten per deelnemer/pensioengerechtigde	€ 130	€ 124
Aantal actieve/gewezen deelnemers/pensioengerechtigden	37.059	36.023
Kosten berekend over alle deelnemers	€ 58	€ 57

Toelichting administratieve uitvoeringskosten

De totale administratieve uitvoeringskosten zijn in 2022 in absolute zin gestegen ten opzichte van 2021. De lagere kosten in 2021 hadden te maken met een aantal incidentele meevallers en uitgestelde projecten. De uitgestelde projecten zijn in 2022 alsnog uitgevoerd.

De kosten per deelnemer/pensioengerechtigde komen uit op € 130, een stijging van € 6 ten opzichte van 2021. Worden de kosten berekend in verhouding tot het totale aantal deelnemers (dus inclusief gewezen deelnemers) dan zijn de kosten € 58 per deelnemer. Dit is een marginale stijging van € 1 ten opzichte van 2021.

Benchmark uitvoeringskosten

Onderdeel van de missie van Bpf HiBiN is dat de uitvoering van de pensioenregeling van de sector op integrale wijze plaats vindt, kostenefficiënt is en dat de communicatie begrijpelijk en transparant is. Dit betekent dat naast de kosten ook de kwaliteit van de dienstverlening van belang is. Voor wat betreft de kostenefficiëntie streeft het bestuur, sinds het besluit in 2016 om de pensioenadministratie niet meer uit te besteden, naar een kostenniveau van maximaal € 150 tot € 160 per deelnemer.

Uit de beschikbare informatie van DNB blijkt dat voor 50 (middelgrote) fondsen met een deelnemersaantal tussen 10.000 en 100.000 deelnemers (actieven en pensioengerechtigden) de administratieve uitvoeringskosten in 2021 gemiddeld € 188 per deelnemer bedragen. Voor alle fondsen gezamenlijk zijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer sinds 2017 per saldo gelijk gebleven op € 108. Alleen de twee heel grote fondsen (met meer dan 1.000.000 deelnemers) wisten in 2022 een kostendaling te realiseren. Voor de middelgrote en grote fondsen, stegen de administratieve uitvoeringskosten per deelnemer met gemiddeld 3% en voor de kleinere fondsen met 9%. Bij Bpf HiBiN stegen de pensioenuitvoeringskosten vanwege de uitgestelde projecten in 2021 met bijna 5%.

De verwachting is dat in de periode 2023 tot en met 2028 de kosten zullen stijgen. Deze stijging is het gevolg van voorbereidingen op de transitie van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe pensioenregeling onder de Wet Toekomst Pensioenen.

2.3.2 Kosten uitvoering vermogensbeheer en transactiekosten

De kosten van het vermogensbeheer bestaan uit verschillende componenten. Naast de kosten van het beleggen zelf, de beheerkosten of management fees, is er ook sprake van administratieve kosten. Dit zijn custodian kosten, broker kosten, eventuele belas-tingen, bestuurs- en adviseurskosten, en kosten die gepaard gaan met bijvoorbeeld het afdekken van risico's en transactiekosten. Al deze kosten kunnen worden verdeeld in direct zichtbare kosten en niet direct zichtbare kosten.

Direct zichtbare kosten

Kosten die bijvoorbeeld gemaakt worden voor het uitvoeren van transacties, de zogenaamde brokerkosten, of kosten die gemaakt worden voor het bewaren van de beleggingen, het bewaarloon, zijn direct zichtbaar.

Niet direct zichtbare kosten

Transactiekosten zijn niet direct zichtbaar. De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Deze transactiekosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden niet separaat kosten in rekening worden gebracht. Deze uiteten zich in het verschil tussen de bied- en laatkoersen (vraag en aanbod).

Het fonds belegt in hoofdzaak in beleggingsfondsen. Bij een deelname in beleggings-fondsen is het niet altijd exact te bepalen welke transactiekosten er zijn gemaakt. Daarom wordt gewerkt met schattingen van de 'turnover'

(ofwel omzet) in de portefeuille. Op basis van gemiddelde transactiekosten in de markt worden vervolgens de transactiekosten bij benadering bepaald.

De Pensioenfederatie heeft aanbevelingen gepubliceerd over de kosten van de uitvoering van het vermogensbeheer en de transactiekosten. Deze aanbevelingen geven een gezamenlijke richting voor de sector, maar de rapportage van transactiekosten is nog niet gestandaardiseerd waardoor deze kosten niet altijd goed vergelijkbaar zijn.

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten van het vermogensbeheer (exclusief de transactiekosten) bedragen voor 2022 € 2.488.918. In een percentage van het totale gemiddeld belegd vermogen bedragen de kosten 0,22% per jaar. De uitsplitsing van de kosten worden in onderstaand overzicht weergegeven.

	2022		2021	
Vermogensbeheerkosten*)	€	%	€	%
Total Expense Ratio (beheerkosten, belastingen, administratie en custodykosten fondsen, kosten central clearing, overige kosten)	€ 1.956.528	0,18%	€ 2.055.553	0,16%
Kosten advies en bestuur	€ 376.538	0,03%	€ 368.066	0,03%
Kosten custodian	€ 155.852	0,01%	€ 150.387	0,01%
Totale vermogensbeheerkosten	€ 2.488.918	0,22%	€ 2.574.006	0,20%
Gemiddeld belegd vermogen	€ 1.107.116.619		€ 1.246.807.129	

*) Waar relevant inclusief btw

Transactiekosten

De totale transactiekosten voor de jaren 2022 en 2021 (absoluut bedrag en in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen) zijn weergegeven in onderstaand overzicht.

	2022		2021	
Transactiekosten	€ 1.498.472	0,14%	€ 449.485	0,04%

De transactiekosten zijn in 2022 vergeleken met 2021 gestegen. De stijging in 2022 heeft voornamelijk te maken met het samenvoegen van portefeuilles binnen de vastgoedbeleggingen. Deze samenvoeging heeft geleid tot overdrachtsbelasting (transactiekosten). Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 8, beleggingen. In 2021 zijn de transactiekosten hoofdzakelijk toe te rekenen aan de wijziging van een vermogensbeheerder.

Ontwikkeling vermogensbeheerkosten

In de afgelopen jaren heeft het bestuur veel aandacht besteed aan het beheersen van de vermogensbeheerkosten en is er door de Balansmanagement- & Vermogensbeheer Commissie actief aan kostenverlaging gewerkt. In de periode 2015-2019 zijn de kosten, uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen, stapsgewijs gereduceerd van 0,50% naar 0,21% in 2021.

In absolute zin zijn de vermogensbeheerkosten over 2022 gedaald met € 85.088. Dit komt met name door de daling van de beheerkosten als gevolg van een lager gemiddeld belegd vermogen. Het kostenniveau als percentage van het (lagere) gemiddeld belegd vermogen is met 0,22% hierdoor licht gestegen.

Aansluiting met jaarrekening

De toelichting op de vermogensbeheerkosten in het bestuursverslag wijkt op onderdelen af van de kosten gepresenteerd in de jaarrekening. De toelichting in het bestuursverslag gaat uit van de 'Aanbevelingen Uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. In de jaarrekening zijn de kosten uitgesplitst in directe kosten en indirecte kosten. De transactiekosten zijn verwerkt in de indirecte beleggingsopbrengsten.

KARAKTERISTIEKEN EN PENSIOENREGELING

3.1 KARAKTERISTIEKEN VAN HET FONDS

Profiel

Bpf HiBiN (het fonds) is opgericht op 30 juni 1958. De op balansdatum geldende statuten zijn vastgesteld op 28 oktober 2020. Bpf HiBiN is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41197852. Bpf HiBiN is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Doelstelling

Bpf HiBiN is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds voor de sector Handel in Bouwmaterialen. Het doel van het fonds staat omschreven in de statuten. Samengevat heeft het fonds ten doel, overeenkomstig de bepalingen van de statuten en van het (de) pensioenreglement(en) van het fonds, werknemers en gewezen werknemers, en hun nagelaten betrekkingen te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het bestuur heeft als taak Bpf HiBiN zodanig te besturen dat deze doelstelling wordt gerealiseerd.

Missie

Bpf HiBiN voert op professionele wijze en zonder winstoogmerk de door sociale partners van de sector van de handel in bouwmaterialen gemaakte afspraken over pensioen uit. Daarbij zijn de volgende kernwaarden van belang:

- maatschappelijke betrokkenheid;
- eenvoud en begrijpelijkheid;
- kostenefficiënt;
- evenwichtige belangenafweging;
- voldoen aan wet- en regelgeving.

Visie

Bpf HiBiN wil voor alle (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers binnen de sector handel in bouwmaterialen een betrouwbaar, toekomstbestendig en klantgericht fonds zijn met een kwalitatief hoog niveau van dienstverlening en waarbij maatschappelijke verantwoordelijkheid van groot belang is. De kosten voor het uitvoeren van de pensioenregeling zijn zowel voor het vermogensbeheer als het pensioenbeheer zo laag mogelijk.

Schaalvergroting (door samenwerkingsmogelijkheden) om de kosten op lange termijn verder te verlagen worden daarom periodiek onderzocht, met als voorwaarde dat de kwaliteit van de dienstverlening minimaal gelijk blijft.

De transparante communicatie aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers is gericht om realistische verwachtingen te scheppen en pensioenbewustzijn te ontwikkelen.

Strategie

Om de missie en visie te realiseren hanteert Bpf HiBiN de volgende strategie voor onderstaande drie aandachtsgebieden.

Dienstverlening en klantgerichtheid

- streven naar een hoogwaardige (data)kwaliteit van de pensioenadministratie en dienstverlening, waarbij klachten en geschillen tot een minimum worden beperkt;
- juiste, herkenbare en duidelijke (digitale) communicatie aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- begeleiding van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden bij het maken van passende pensioenkeuzes;
- beperking van de administratieve werkzaamheden en goede ondersteuning voor werkgevers;
- proactief ondersteunen van de sociale partners, werkgevers en deelnemers, zodat deze belanghebbenden goed geïnformeerd zijn en de juiste besluiten kunnen nemen.

Professionele organisatie

- bestuur en bestuursbureau van Bpf HiBiN zijn en blijven op hun taak berekend om de doelstellingen van het fonds te realiseren. Daarvoor moeten het bestuur en het bestuursbureau adequaat en met voldoende diversiteit bemenst zijn. Naast de zelfadministratie voor het pensioenbeheer, is dit tevens van belang om de

- uitbestedingspartijen voor het vermogensbeheer aan te sturen en hun prestaties te monitoren;
- uitbestedingspartijen worden zorgvuldig uitgekozen en periodiek geëvalueerd;
- het jaarlijks toetsen van de kosten met vergelijkbare (bedrijfstak)pensioenfondsen;
- de besluiten van Bpf HiBiN zijn gebaseerd op solidariteit, evenwichtige belangenafweging en maatschappelijke gevolgen;
- op basis van vastgestelde investment beliefs streven naar een optimale verhouding tussen risico, kosten en passende beleggingsopbrengsten om het vermogen te laten renderen;
- waar nodig blijven innoveren om tot een betere uitvoering van de pensioenregeling te komen.

Toekomst

- samenwerking met sociale partners om op korte en lange termijn de betaalbaarheid, de veranderingen en vereenvoudigingen van de pensioenregeling te kunnen sturen;
- periodiek evalueren of het huidige paritaire bestuursmodel en uitvoeringsmodel van Bpf HiBiN toekomstbestendig is;
- (periodiek) onderzoek naar schaalvergroting of samenwerkingsmogelijkheden om de kosten zo laag mogelijk te houden.

Beleid en verantwoording

Bpf HiBiN geeft met inachtneming van de bepalingen van de Pensioenwet uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in het met de sociale partners vastgestelde uitvoeringsreglement. Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het verlenen van pensioenaanspraken aan (gewezen) deelnemers, het verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden en het informeren van belanghebbenden. In de statuten is vastgelegd dat Bpf HiBiN de dekking van de pensioenaanspraken en rechten op pensioen in eigen beheer zal houden.

In het uitvoeringsreglement zijn afspraken gemaakt tussen het fonds en sociale partners over de uitvoering van het pensioenreglement. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als ‘goed huisvader’ de regie over de werkzaamheden van het fonds.

In de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) zijn de financiële opzet van het fonds, het risicomanagement, de organisatiestructuur en de wijze van uitvoering van de pensioenregeling vastgelegd.

Het pensioenreglement en uitvoeringsreglement zijn beschikbaar op de website van het fonds: www.bpfhibin.nl.

Het handelen van ieder individueel bestuurslid en van het bestuur als geheel heeft als uitgangspunt het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van de genomen maatregelen. Het bestuur streeft te allen tijde naar zorgvuldige en integere besluitvorming.

Sociale partners

De sociale partners van Bpf HiBiN zijn:

- Koninklijke vereniging van handelaren in bouwmaterialen in Nederland (werkgevers; hierna Hibin);
- CNV Vakmensen (werknemers, hierna CNV);
- Federatie Nederlandse Vakvereniging (werknemers, hierna FNV);
- De Unie (werknemers).

Met uitzondering van De Unie zijn de sociale partners ook vertegenwoordigd in het bestuur van Bpf HiBiN. De Unie heeft haar zetel in het bestuur opgegeven in 2014.

3.2 KENMERKEN PENSIOENREGELING EN UITVOERING

Pensioenregeling

De hoofdkenmerken van de pensioenregeling per 1 januari 2022 zijn als volgt:

Pensioensysteem

De pensioenregeling is een verplichte pensioenregeling voor alle werknemers van 21 jaar tot pensioenrichtleeftijd. De jaarlijkse pensioenopbouw vindt plaats op basis van de pensioengrondslag in het betreffende jaar (middelloonregeling). Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een *uitkeringsovereenkomst*.

Hoogte pensioenpremie

De pensioenpremie in het jaar 2022 is 25,2% van de pensioengrondslag. Een derde van de pensioenpremie wordt betaald door de werknemers en twee derde door de werkgevers.

Standaard pensioendatum

De standaard pensioendatum is de leeftijd waarmee het fonds rekent. De standaard pensioendatum is de eerste dag van de maand volgend op het bereiken van de 67-jarige leeftijd. Keuzemogelijkheden ten aanzien van vervroeging en uitstel van de standaard pensioendatum zijn onderdeel van het reglement. Deelnemers en gewezen deelnemers kunnen ervoor kiezen hun pensioen eerder te laten ingaan. Onder voorwaarden kunnen deelnemers de pensioeningang ook uitstellen tot uiterlijk de leeftijd van 70 jaar. Bij elke keuze worden de aanspraken actuarieel herrekend met de geldende omrekenfactoren.

Pensioengevend salaris

Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op € 47.690 in 2022. Het pensioengevend salaris is de gemaximeerde optelsom van:

- het vaste jaarsalaris in geld;
- de vakantietoeslag; en
- vaste toeslagen van structurele aard (voor zover schriftelijk overeengekomen).

Pensioengrondslag

Pensioengevend salaris minus de franchise (€ 13.690 in 2022). Hierover vindt de opbouw van pensioenaanspraken plaats (gecorrigeerd voor het geldende deeltijdspercentage).

Opbouwpercentage

De opbouw voor het ouderdomspensioen bedraagt reglementair per jaar 1,625% van de pensioengrondslag. Vanwege de hoogte van de feitelijke premie ten opzichte van de gedempte kostendeekkende premie, is voor het jaar 2022 het opbouwpercentage in afwijking van het reglementaire opbouwpercentage vastgesteld op 1,271% van de pensioengrondslag (2021: 1,09%).

Levenslang partnerpensioen

Voor deelnemers met een echtgenoot of partner wordt een partnerpensioen opgebouwd ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. Vanaf 1 juli 2001 tot en met 31 december 2018 was het partnerpensioen op risicobasis verzekerd. Voor actieve deelnemers heeft op 31 december 2018 een verplichte uitruil plaats gevonden van een deel van het opgebouwde ouderdomspensioen naar een partnerpensioen ter grootte van 70% van het verlaagde opgebouwde ouderdomspensioen.

Wezenpensioen

Voor deelnemers met kinderen is een wezenpensioen meeverzekerd van 14% van het ouderdomspensioen voor elk kind.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

De pensioenopbouw wordt voor arbeidsongeschikte deelnemers voortgezet onder vrijstelling van premiebetaling.

Toeslagverlening

De pensioenregeling van Bpf HiBiN kent een voorwaardelijke toeslagverlening (indexatie) van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Bpf HiBiN heeft de ambitie om de opgebouwde pensioenaanspraken en ...

... pensioenrechten jaarlijks aan te passen aan de prijsstijgingen. Deze toeslagverlening is dus voorwaardelijk en is ook afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Bpf HiBiN heeft voor de toeslagverlening geen reserve gevormd en er wordt geen premie voor betaald. Bpf HiBiN betaalt de toekomstige toeslagverlening uit beleggingsrendementen.

De laatste jaren heeft Bpf HiBiN door de financiële situatie geen toeslag verleend. Dit geldt ook over het jaar 2022. Per 1 januari 2023 is een toeslag verleend van 5,0%. In paragraaf 5.2.4 en 7.6 wordt dit onderwerp uitgebreider behandeld.

Anw-hiaatregeling

De vrijwillige Anw-hiaatregeling zorgt voor een aanvulling op de Anw-uitkering van de overheid. Deze regeling voor actieve deelnemers is in een afzonderlijk reglement opgenomen.

3.3 PENSIOEN BINNEN DE SECTOR HANDEL IN BOUWMATERIALEN

Inleiding

De verplichtstelling voor deelname aan de pensioenregeling geldt voor de aangesloten ondernemingen en haar werknemers. Hiertoe wordt voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden ultimo 2022 bijna € 1 miljard belegd.

Verplichtstelling voor bedrijven in de sector

Bpf HiBiN is het verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds voor de sector Handel in Bouwmaterialen. Het zijn de sociale partners (cao-partijen) die een verzoek tot verplichtstelling, een wijziging of intrekking van de verplichtstelling doen. De verplichtstelling is vastgelegd in een verplichtstellingsbesluit. De werkgevers die onder de reikwijdte van de verplichtstelling vallen moeten zich aan sluiten bij Bpf HiBiN.

In een beperkt aantal gevallen is het voor een werkgever mogelijk vrijstelling te krijgen van de verplichtstelling. Bpf HiBiN heeft beleid ontwikkeld ten aanzien van het verlenen van vrijstellingen. Dit beleid is gepubliceerd op de website www.verplichtstellingbpfhibin.nl. Bpf HiBiN moet vrijgestelde ondernemingen minstens eenmaal in de vijf jaar controleren of de betreffende onderneming nog voldoet aan de voorwaarden van de verleende vrijstelling.

Uitvoeringsreglement

De rechten en verplichtingen tussen Bpf HiBiN en de aangesloten werkgevers zijn vastgelegd in het uitvoeringsreglement. Het uitvoeringsreglement vermeldt onder andere de afspraken over de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling.

Opdrachtverstrekking en opdrachtaanvaarding

Artikel 102a van de Pensioenwet draagt het bestuur van Bpf HiBiN op te zorgen voor de formele opdrachtaanvaarding van de door sociale partners aan het fonds opgedragen pensioenregeling.

Het bestuur toetst bij de opdrachtaanvaarding voor Bpf HiBiN als geheel en voor de relevante beleidsgebieden de (financiële) uitvoerbaarheid van de pensioenregeling aan de doelstellingen en uitgangspunten van het fonds. Het bestuur en sociale partners hebben de doelstellingen en uitgangspunten opgenomen in een verklaring opdrachtverstrekking en opdrachtaanvaarding. Jaarlijks wordt met sociale partners de opdrachtaanvaarding geëvalueerd.

4.1 INLEIDING

Bpf HiBiN heeft drie organen. Naast het bestuur is er ook een verantwoordingsorgaan en een raad van toezicht. Meer informatie over de organen van Bpf HiBiN vindt u in de volgende paragrafen.

4.2 BESTUUR VAN HET FONDS

Het bestuur van het fonds hanteert het paritaire bestuursmodel met maximaal twee onafhankelijke leden. In het paritaire model worden de bestuursleden voorgedragen door de werkgevers- en werknemersorganisaties. Het bestuur bestaat uit:

- drie leden namens de werkgevers (op voordracht van de Koninklijke Hibin);
- twee leden namens de werknemers (waarvan één op voordracht van FNV en één op voordracht van CNV);
- één lid namens de pensioengerechtigden (op voordracht van de geleding van pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan) en
- minimaal één en maximaal twee onafhankelijke leden die geen directe vertegenwoordiger is of zijn van de belanghebbenden van Bpf HiBiN (voor te dragen door de leden van het bestuur zelf).

Het bestuur benoemt zijn leden, na goedkeuring door de raad van toezicht. Een benoeming is pas definitief nadat DNB als toezichthouder schriftelijk met de voorgenomen benoeming heeft ingestemd. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en vicevoorzitter.

Aan de werving en selectie van kandidaat-bestuursleden ligt een functieprofiel ten grondslag. Het bestuur, maar ook de raad van toezicht van het fonds en DNB toetsen of een kandidaat voldoet aan dit profiel.

Een bestuurslid wordt benoemd voor een termijn van vier jaar. De maximale zittingstermijn bedraagt twaalf jaar. Een bestuurslid kan overeenkomstig het bepaalde in de wet en/of de statuten van het fonds worden geschorst of ontslagen.

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor Bpf HiBiN en is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Naam	Vertegenwoordigd lid	Leeftijd	Datum toetreding	Actuele termijn	Einde termijn
De heer G. Alferink	Werkgeversbestuurslid (voorzitter)	53	6 juli 2015	2e	5 juli 2023
De heer M. de Jong	Werknemersbestuurslid (namens FNV)	29	20 december 2021	1e	19 december 2025
De heer G.F. Vermeulen	Werkgeversbestuurslid	61	20 november 2017	3e	29 juni 2026
Mevrouw U.S. van den Bout-Kisoen	Werknemersbestuurslid (namens CNV Vakmensen)	48	6 juli 2020	1e	5 juli 2024
De heer H.J.J. Schoon	Werkgeversbestuurslid	66	29 januari 2015	2e	28 januari 2023
De heer M.J.J. Vaes	Bestuurslid namens pensioengerechtigden	77	24 juni 2014	3e	23 juni 2026
De heer M.P. Vijver	Onafhankelijk bestuurslid	54	5 augustus 2014	3e	4 augustus 2026

Mutaties en herbenoemingen bestuur in 2022

Voor de volgende bestuursleden liep in 2022 de zittingstermijn af:

- de heer M.J.J. Vaes (tweede termijn), bestuurslid namens de pensioengerechtigden;
- de heer G.F. Vermeulen (tweede termijn), werkgeversbestuurslid;
- de heer M.P. Vijver (tweede termijn), onafhankelijk bestuurslid.

De heer Vaes is opnieuw voorgedragen door het verantwoordingsorgaan en de heer Vermeulen door de werkgeversvereniging Koninklijke Hibin. De heer Vijver kon door het bestuur zelf opnieuw worden benoemd. De herbenoeming van deze drie bestuursleden is voorgelegd aan en goedgekeurd door de raad van toezicht en DNB. Daarna heeft het bestuur deze bestuursleden voor een nieuwe termijn herbenoemd.

De heer Schoon heeft besloten om na acht jaar bestuurslid te zijn geweest, zijn zittingstermijn niet te verlengen. Dit betekent dat zijn zittingstermijn per 28 januari 2023 is beëindigd. Het bestuur betreurt dit maar heeft begrip voor zijn keuze. Het bestuur bedankt de heer Schoon voor de samenwerking en zijn bijdrage als bestuurslid van Bpf HiBiN. De heer G.W. van der Peijl is door de werkgeversvereniging Koninklijke HiBiN voorgedragen als werkgeversbestuurslid en vervolgens goedgekeurd door DNB en benoemd door het bestuur.

4.3 BESTUURSCOMMISSIES

Het bestuur werkt met drie commissies, te weten:

- Communicatie, Pensioenzaken Commissie (hierna: CPC);
- Actuarieel, Risicobeheer en Governance Commissie (hierna: ARGC);
- Balansmanagement- en Vermogensbeheer Commissie (hierna: BVC).

Binnen de commissies worden de werkzaamheden verdeeld naar dossiers. Met de commissiestructuur wordt beoogd om bepaalde dossiers op een meer structurele basis aandacht binnen de commissies te geven.

Alle commissies zijn adviescommissies. Het bestuur is het enige orgaan dat (bestuurs-) besluiten kan en mag nemen. De bestuurscommissies bezitten geen mandaat om zelfstandig besluiten te nemen, met uitzondering van de CPC voor besluiten inzake de verplichtstelling. Dit mandaat is gepubliceerd in de Staatscourant.

Het bestuur heeft de taken en bevoegdheden van de commissies in 2022 geëvalueerd en waar nodig aangepast. Daarnaast is de bezetting van de commissies door bestuursleden beoordeeld. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende commissies, met de samenstelling op 31 december 2022 respectievelijk 1 januari 2023 en de primaire doelstelling. Alle commissies worden ondersteund door medewerkers van het bestuursbureau.

Communicatie Pensioenzaken Commissie (CPC)

De CPC bereidt het communicatiebeleid voor en de uitwerking daarvan. Daarnaast heeft deze commissie aandacht voor de pensioenzaken met name de voorbereiding van strategische onderwerpen, gerelateerd aan wijzigingen in de pensioenregeling. Ook het dossier verplichtstelling behoort tot deze commissie.

De CPC bestond in 2022 uit de leden de heer Vaes (voorzitter) en de heer de Jong. Met ingang van 1 januari 2023 is de heer Van der Peijl lid van de CPC in de plaats van de heer De Jong.

Actuarieel, Risicobeheer en Governance Commissie (ARGC)

De ARGC is belast met het risicomanagement van het fonds. Deze bestuurscommissie bereidt aanpassingen in de structuur en de invulling van risicomanagement voor en zorgt voor de periodieke toetsing (of beoordeling) van de effectiviteit van risicobeheersingsmaatregelen en de rapportage aan het bestuur. Tevens beoordeelt deze commissie de structuur en organisatie van besturing van, medezeggenschap bij en toezicht op het fonds. De ARGC bestond per 31 december 2022 uit de leden Schoon (voorzitter) en mevrouw Van den Bout-Kisoen. Met ingang van 1 januari 2023 is de heer De Jong lid geworden van de ARGC en vervangt hij de heer Schoon vanaf 29 januari 2023. Mevrouw Van den Bout-Kisoen is vanaf die datum voorzitter van de commissie.

Balansmanagement en Vermogensbeheer Commissie (BVC)

De BVC heeft een voorbereidende en adviserende rol inzake het strategisch beleggingsbeleid richting het bestuur. Daarnaast is de commissie verantwoordelijk voor de nadere invulling en uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid.

Deze commissie bestaat per 31 december 2022 uit de leden Vermeulen (voorzitter) en Vijver. Er zijn adviseurs verbonden aan deze commissie:

- mevrouw N. Houwaart en de heer P. de Jaeger (operationeel adviseurs van het bestuursbureau, werkzaam bij Montae & Partners);
- de heer M. Euverman (strategisch adviseur van de BVC, werkzaam bij Sprenkels).

4.4 SLEUTELFUNCTIES

Het bestuur heeft de sleutelfuncties (artikel 143a Pensioenwet) ingericht. Dit betreft de risicobeheer functie, de actuariële functie en de interne audit functie.

Risicobeheer functie

De risicobeheer functie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Ook heeft de risicobeheerfunctie een adviserende rol.

Actuariële functie

De actuariële functie is voor een deel vergelijkbaar met de rol van de certificerend actuaris. De actuariële functie controleert onder andere de berekeningen van de technische voorzieningen en premiestelling van een pensioenfonds.

Interne audit functie

De interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van audits binnen de bedrijfsvoering van het fonds. Deze ziet vanaf een onafhankelijke positie toe op de opzet, het bestaan van en een adequate en doeltreffende werking van beheersmaatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering.

Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie	Uitvoering werkzaamheden
Risicobeheer	H.J.J. Schoon	Bestuursbureau Bpf HiBiN
Actuarieel	H.J.J. Schoon	G.N.M. Koning AAG FRM, Triple A Risk Finance Certification BV
Interne audit	R. Henriques	InAudit BV

De sleutelfunctiehouder van de risicobeheerfunctie en de actuariële functie is ook de voorzitter van de ARGC, de heer Schoon. Met ingang van 29 januari 2023 heeft mevrouw Van den Bout-Kisoen deze functies overgenomen van de heer Schoon. Door Bpf HiBiN is er voor gekozen om de interne auditfunctie (houderschap en uitvoering) uit te besteden.

De sleutelfunctiehouders rapporteren materiële bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur en hebben, indien nodig, de bevoegdheid te escaleren naar de raad van toezicht.

4.5 VERANTWOORDINGSORGAAN

Bpf HiBiN heeft een verantwoordingsorgaan als bedoeld in artikel 115 van de Pensioenwet. De leden van het verantwoordingsorgaan zijn (gewezen) deelnemer, pensioengerechtigde of vertegenwoordiger van een aangesloten werkgever.

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over de uitvoering van zijn taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan is opgenomen in hoofdstuk 12.

Het verantwoordingsorgaan voorziet het bestuur van gevraagd advies. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit minimaal vier leden:

- één lid namens de deelnemers;
- één lid namens pensioengerechtigden;
- één lid namens werkgevers;
- één lid namens gewezen deelnemers.

De deelnemers en de pensioengerechtigden zijn op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. Deze leden vormen een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling van de betreffende geleding waarbij bij de samenstelling van het verantwoordingsorgaan het diversiteitsbeleid van het fonds in acht wordt genomen.

De benoeming van de vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden voor het verantwoordingsorgaan

vindt plaats door verkiezingen. Vertegenwoordigers van de deelnemers en gewezen deelnemers worden benoemd door CNV en FNV. De taken en bevoegdheden en wijze van benoeming zijn vastgelegd in de statuten en in het reglement voor het verantwoordingsorgaan. Een zittingstermijn van leden van het verantwoordingsorgaan is vier jaar. De maximale zittingstermijn bedraagt twaalf jaar.

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Naam	Vertegenwoordigd lid	Leeftijd	Datum toetreding	Actuele termijn	Einde termijn volgens rooster van aftreden
Mevrouw M. Simons	Namens pensioengerechtigden	59	1 juli 2021	1e	30 juni 2025
De heer H.K. Vink	Namens gewezen deelnemers, benoemd door FNV (voorzitter)	37	1 juli 2014	PM*	PM
De heer H.G.M. Zaan	Namens werknemers, benoemd door CNV	58	1 juli 2014	3e	30 juni 2025
Mevrouw A. Bieman	Namens werkgevers	53	1 februari 2017	2e	31 januari 2025

*) De heer Vink neemt, in afwachting van een benoeming, deze zetel waar.

4.6 INTERN TOEZICHT

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de raad van toezicht en bestaat uit drie onafhankelijke en deskundige personen. De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht staat het bestuur met gevraagd en ongevraagd advies ter zijde. Bepaalde besluiten van het bestuur zijn aan zijn goedkeuring onderworpen, waaronder het vaststellen van het bestuursverslag en de jaarrekening. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van zijn taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. Het verslag van de raad van toezicht is opgenomen in hoofdstuk 13.

De instelling, samenstelling, taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn vastgelegd in statuten van het fonds. Daarnaast is een reglement van de raad van toezicht opgesteld. De statuten zijn beschikbaar op de website van het fonds: www.bpfhibin.nl.

Het bestuur benoemt de leden van de raad van toezicht op voordracht door het verantwoordingsorgaan. Een benoeming is pas definitief nadat DNB schriftelijk met de voorgenomen benoeming heeft ingestemd. De zittingstermijn van leden van de raad van toezicht is vier jaar. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd. Een lid van de raad van toezicht kan overeenkomstig het bepaalde in de wet en/of de statuten van het fonds worden geschorst of ontslagen.

Op grond van het rooster van aftreden, is de tweede termijn van de heer P.J.M. Akkermans beëindigd. Zijn positie is ingenomen door de heer E.C.H. Klijn. Het bestuur bedankt de heer Akkermans voor zijn jarenlange kundige bijdrage als lid van de raad van toezicht.

De raad van toezicht is per 31 december 2022 als volgt samengesteld.

Naam	Leeftijd	Datum toetreding	Actuele termijn	Einde termijn volgens rooster van aftreden
De heer E.C.H. Klijn (voorzitter)	59	1 juli 2022	1e	30 juni 2026
Mevrouw F.R.M. Rieter	53	1 juli 2020	1e	30 juni 2024
Mevrouw J.R.E. van Dorssen	58	1 juli 2021	1e	30 juni 2025

4.7 BESTUURSBUREAU

Bpf HiBiN heeft een bestuursbureau. De beleidsmedewerkers van het bestuursbureau ondersteunen het bestuur primair bij het uitvoeren van zijn bestuurstaken. Daarnaast geeft het bestuursbureau ondersteuning bij het invullen van de regiefunctie (geschiktheid, processen, rapportages) om als bestuur voldoende 'countervailing power' te bieden tegen de vermogensbeheerders, custodian, softwareleveranciers, adviseurs en overige derden.

Pensioenadministratie en financiële administratie

De pensioenadministratie en financiële administratie worden door het bestuursbureau uitgevoerd. Dit betekent dat de werkzaamheden behorende bij de werkgeversadministratie en deelnemersadministratie van Bpf HiBiN door medewerkers van het bestuursbureau worden gedaan.

Directeur

Het bestuursbureau wordt aangestuurd door een directeur. Door het bestuur is de heer drs. R.J.M. Hendrickx MFP CPE als directeur bestuursbureau aangesteld. Zijn taken en bevoegdheden zijn vastgelegd in een directiereglement. De directeur is niet medebeleidsbepalend als bedoeld in de Pensioenwet. Hiervoor is gekozen vanwege de bestuurlijke commissiestructuur waarbij beleidsvoorbereiding en -sturing in de commissies is ingebed.

Samenstelling bestuursbureau

Het bestuursbureau bestaat op 31 december 2022 uit negen medewerkers (8,0 voltijdmedewerkers) en een externe notulist. De samenstelling is als volgt:

Naam	Functie
De heer R. Hendrickx	Directeur
Mevrouw I. Spiekman	Bestuursadviseur
De heer J. Braspenning	Bestuursadviseur/coördinator Pensioenadministratie
Mevrouw T. Karasu	Pensioenadministrateur
De heer J. van der Star	Pensioenadministrateur
De heer R. van Ieperen	Pensioenadministrateur
De heer M. Doornekamp	Pensioenadministrateur
De heer M. de Nennie	Controller financiële administratie
Mevrouw I. Boereboom	Office management/medewerker financiële administratie
Mevrouw I. Wendt	Notulist (extern)

4.8 KLACHTEN- EN GESCHILLENCOMMISSIE

Belanghebbenden kunnen zich tot het bestuur wenden als er een geschil is gerezen over de inhoud van de pensioenregeling of er een klacht is over de uitvoering van de pensioenregeling. Dit is geregeld in de klachten- en geschillenregeling. Het bestuur heeft een Klachten- en geschillencommissie ingesteld. Omdat het bestuur eindverantwoordelijk is voor de uitvoering van de regeling, brengt de Klachten- en geschillencommissie een niet-bindend advies uit.

4.9 UITBESTEDING

Bpf HiBiN heeft ervoor gekozen bepaalde werkzaamheden niet zelf uit te voeren maar uit te besteden aan andere partijen. Uitgangspunt hierbij is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede werkzaamheden (inclusief inkoop van diensten) en de risico's die hieraan verbonden zijn adequaat beheerst. Het fonds heeft een uitbestedingsbeleid vastgesteld, dat medio 2020 is geactualiseerd.

Het fonds heeft uitbestedingsovereenkomsten en/of Service Level Agreements (hierna: SLA's) gesloten met de partijen waaraan werkzaamheden zijn uitbesteed. In die overeenkomsten is niet alleen vastgelegd welke

werkzaamheden zijn uitbesteed, maar zijn ook afspraken gemaakt over de kwaliteit van de dienstverlening en eventuele beëindigingsvoorwaarden. Jaarlijks ontvangt het fonds ISAE-verklaringen (International Standard for Assurance Engagements) of soortgelijke verklaringen over (de kwaliteit van) werkzaamheden die zijn uitbesteed door het fonds aan derde serviceorganisaties.

Met een ISAE 3402/3000-verklaring worden de interne beheersmaatregelen en de effectiviteit daarvan beschreven en toont de serviceorganisatie aan in hoeverre zij voldoet aan de kwaliteitseisen van Bpf HiBiN. Deze informatie is van belang voor het fonds om vast te stellen in hoeverre het bestuur van Bpf HiBiN in control is over de uitbestede activiteiten. De ISAE 3402/3000-verklaringen worden geanalyseerd door het bestuursbureau en worden besproken in de commissies BVC respectievelijk ARG. Hierover wordt gerapporteerd aan het bestuur.

Alle uitbestedingspartijen worden periodiek conform het uitbestedingsbeleid geëvalueerd. Als de uitkomsten hiertoe aanleiding geven, kan het bestuur besluiten na een zorgvuldig selectietraject een andere uitbestedingspartij aan te stellen.

Hieronder volgt een overzicht van de (uitbestede) werkzaamheden respectievelijk diensten conform het uitbestedingsbeleid van Bpf HiBiN.

Deelnemers- en werkgevers administratie (pensioenadministratie)

Met de softwareleverancier Visma|Idella (onderdeel Visma Group) is een SLA afgesloten voor het pensioenadministratiesysteem en de daarbij behorende portalen.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is in 2022 uitbesteed aan:

- Black Rock;
- Syntus Achmea Real Estate & Finance;
- Abdn;
- T. Rowe Price;
- Legal & General;
- Northern Trust Asset Management.

Met de vermogensbeheerders zijn vermogensbeheerovereenkomsten afgesloten. Deze zijn maandelijks opzegbaar.

Custodian

Bpf HiBiN heeft Northern Trust Global Services aangesteld als custodian. De afspraken zijn vastgelegd in een master custody agreement, ofwel bewaarovereenkomst, die maandelijks opzegbaar is.

Herverzekeringscontract

De Anw-hiaatregeling en het niet-gefinancierde nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidsrisico is verzekerd bij Zwitserleven (SRLEV N.V.).

Compliance officer

Het bestuur heeft de heer E. Schneider van KPMG Risk & Integrity Services B.V. aangesteld als compliance officer. De belangrijkste taak van de compliance officer is het toezien op het naleven van de gedragscode. Voor een uitgebreidere toelichting over compliance wordt verwezen naar paragraaf 6.3.

Externe adviseurs

Het bestuur laat zich, naast de advieswerkzaamheden van het bestuursbureau, ook bijstaan door externe adviseurs:

- adviserend actuaris: Triple A Risk Finance;
- balansmanagement- en vermogensbeheer: Sprenkels, Montae & Partners;
- juridisch advies: Blom Veugelers Zuiderman Advocaten.

De afspraken met adviseurs zijn vastgelegd in overeenkomsten. De overeenkomsten met Sprenkels en Montae & Partners zijn maandelijks opzegbaar en die met Triple A Risk Finance jaarlijks. Blom Veugelers Zuiderman Advocaten wordt per opdracht ingehuurd. Tenminste eenmaal per jaar vindt een evaluatiegesprek met de adviseurs plaats. Indien de uitkomsten hiertoe aanleiding geven, kan het bestuur besluiten de overeenkomst te beëindigen en een andere adviseur aan te stellen.

4.10 EXTERNE CONTROLE

Accountant

Het bestuur heeft Ernst & Young Accountants LLP, kantoor Den Haag (hierna: EY) als extern accountantsbureau aangesteld. De accountant controleert jaarlijks het jaarverslag en de jaarstaten voor DNB en doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controleverklaring en een verslag aan het bestuur en raad van toezicht. Jaarlijks voert de externe accountant een controle uit op de jaarrekening en de daaraan ten grondslag liggende administratieve processen (in relatie tot de materialiteit voor de jaarrekening). Tevens controleert de accountant de Z-score en normportefeuille. De opdracht aan de accountant wordt jaarlijks vastgelegd in een schriftelijke opdrachtbevestiging.

Certificerend actuaris

Het bestuur heeft Willis Towers Watson Netherlands B.V. aangesteld als externe certificerend actuaris. De certificerend actuaris beoordeelt de financiële positie van het fonds volgens de eisen van DNB. De certificerend actuaris rapporteert eenmaal per jaar aan het bestuur door middel van een certificerend actuariel rapport en een actuariële verklaring. De werkzaamheden die worden uitgevoerd door de certificerend actuaris zijn vastgelegd in een schriftelijke opdrachtbevestiging.

5

VERSLAG OVER HET BOEKJAAR

5.1 INLEIDING

Het bestuur brengt verslag uit over het jaar 2022. In dit verslag wordt informatie gegeven over de ontwikkelingen van Bpf HiBiN over het boekjaar en de financiële stand van zaken per 31 december 2022 en inzicht gegeven in de voornaamste risico's en onzekerheden. Met het uitbrengen van dit jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in het verstreken boekjaar.

De jaarrekening is door het bestuur opgesteld in overeenstemming met de van toepassing zijnde verslaggevingsregels. De jaarrekening is door de accountant EY gecontroleerd. De controleverklaring is in dit verslag onder de overige gegevens opgenomen.

5.2 HOOFDLIJNEN BESTUURSONDERWERPEN

Het jaar 2022 kenmerkte zich grotendeels als een regulier jaar voor het bestuur waarin veel beleidsdocumenten zijn behandeld en zaken zijn geactualiseerd. Extra bestuurlijke aandacht is uitgegaan naar het wetsvoorstel 'Wet Toekomst Pensioenen', toeslagverlening (indexatie) 2023 en het ESG-beleid.

Onderwerpen en besluiten

Het bestuur heeft daarnaast de onderstaande onderwerpen uitvoerig behandeld respectievelijk de onderstaande besluiten genomen:

- kostendekkende premie;
- inflatie en geopolitieke ontwikkelingen;
- verhoging kostenvoorziening;
- aanpassing sterfte grondslagen;
- toeslagverlening (indexatie) 2023
- actualisatie van het herstelplan en crisisplan 2022;
- jaarlijkse haalbaarheidstoets;
- de Wet Toekomst Pensioenen;
- datakwaliteit pensioenadministratie;
- cybersecurity;
- beoordeling effectiviteit beheersmaatregelen;
- evaluatie missie, visie en strategie;
- zelfevaluatie bestuur;
- evaluatie integriteitsbeleid en SIRA;
- evaluatie beleid sleutelfuncties;
- verplichtstelling en vrijstellingsverzoeken;
- herschrijven pensioenreglement;
- beleid beheersen modelrisico;
- compliance beleid;
- klachten- en geschillenbeleid;
- beleid kosten en terugverdientijd;
- gevolgen van Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR);
- ESG-risicoanalyse en ESG-beleid
- ALM-light studie vanwege renteontwikkeling;
- onderzoek en uitvraag pensioenadministratiesysteem.

De genoemde onderwerpen worden in de volgende paragrafen toegelicht, met uitzondering van de inflatie en geopolitieke ontwikkelingen en de gevolgen van Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze worden in hoofdstuk 8 (Beleggingen) toegelicht.

Covid-19 en vergaderingen bestuur en commissies

Door het steeds meer loslaten van de overheidsmaatregelen tegen Covid-19, konden vanaf maart de vergaderingen van het bestuur en de commissies gelukkig weer fysiek plaatsvinden op het kantoor van Bpf HiBiN. Ook de medewerkers van het bestuursbureau konden hun werkzaamheden weer op kantoor verrichten. Waar nodig werden de RIVM-richtlijnen en het door het bestuur vastgestelde vergaderprotocol nog in acht genomen.

Evenwichtige belangenafweging

Evenwichtige belangenafweging is een bijzonder aspect bij het besturen van pensioenfondsen. Pensioenfondsen krijgen opdracht van sociale partners om pensioenregelingen uit te voeren voor grote groepen belanghebbenden. In de loop van de tijd veranderen omstandigheden en uitgangspunten die gelden voor de pensioenregelingen, zoals (fiscale) wet- en regelgeving, een financiële crisis, kenmerken van de arbeidsmarkt en ontwikkeling van levensverwachtingen. Ook zitten in de pensioenregelingen elementen die om deze weging vragen, bijvoorbeeld het toepassen van doorsneepremie bij de financiering van pensioenregelingen en een gemeenschappelijk beleggingsbeleid voor mensen uit alle leeftijdsgroepen.

Bij de besluitvorming heeft het bestuur van Bpf HiBiN, indien van toepassing, rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging.

5.2.1. Kostendekkende premie

Op grond van artikel 128 lid 1 Pensioenwet moeten pensioenfondsen in beginsel een (zuivere) kostendekkende premie in rekening brengen bij de aangesloten ondernemingen en de deelnemers. In afwijking daarvan mag de kostendekkende premie worden gedempt. Bpf HiBiN hanteert de gedempte kostendekkende premie en niet de zuiver kostendekkende premie.

Gedempte kostendekkende premie

Het bestuur heeft eind 2021 de gedempte kostendekkende premie voor het jaar 2022 vastgesteld. Het uitgangspunt bij het vaststellen van de kostendekkende premie is het door sociale partners vastgestelde en in het pensioenreglement opgenomen opbouwpercentage van 1,625% voor het ouderdomspensioen. Voor dit opbouwpercentage is een gedempte kostendekkende premie van 31,6% van de pensioengrondslag berekend.

Feitelijke premie

Op 5 juli 2021 is er een CAO-resultaat voor de sector handel in bouwmaterialen bereikt. Sociale partners kwamen een verhoging van de pensioenpremie naar 25,2% van de pensioengrondslag overeen. Deze premiestijging was in 2022 helaas niet genoeg om het in de pensioenregeling afgesproken opbouwpercentage van 1,625% te kunnen financieren. Hierover is door het bestuur uitvoerig met sociale partners afgestemd.

Verlagen opbouwpercentage voor 2022

Het bestuur heeft noodgedwongen moeten besluiten, net als voor 2021, het opbouwpercentage voor 2022 zodanig te verlagen dat voldaan wordt aan de wettelijke kostendekkendheid van de premie conform artikel 128 PW. Het opbouwpercentage 2022 is door het bestuur vastgesteld op 1,271% (2021:1,09%). Het verlagen van het opbouwpercentage is het enige instrument dat het bestuur van Bpf HiBiN (noodgedwongen) kan hanteren. Het bestuur realiseert zich dat dit nadelig is voor de actieve deelnemers.

Feitelijke premie 2023

Het bestuur heeft eind 2022 aan sociale partners voorgesteld de premie te verhogen naar 32,3% van de pensioengrondslag zodat in 2023 het beoogde opbouwpercentage van 1,625% wél had kunnen worden toegekend. Een alternatief was om op basis van de huidige pensioenpremie van 25,2% het opbouwpercentage reglementair aan te passen naar 1,217% in plaats van 1,625%. Ook is door het bestuur voorgesteld om de pensioenregeling te wijzigen naar een CDC-regeling.

Sociale partners hebben besloten de feitelijke premie niet te verhogen. De primaire aandacht voor sociale partners was om te komen tot een cao-onderhandelingsresultaat over de lonen.

De feitelijke premie van 25,2% van de pensioengrondslag is voor het jaar 2023 gehandhaafd. De premie is dus net als in 2022, 2021 en 2020 helaas niet genoeg om het in de pensioenregeling afgesproken opbouwpercentage van 1,625% te kunnen financieren.

Zuiver kostendekkende premie versus gedempte kostendekkende premie

De actuele rente was eind september 2022 hoger dan het verwachte reële rendement dat gebruikt wordt voor de gedempte kostendekkende premie. De zuivere kostendekkende premie voor 2023 is daardoor lager dan de gedempte kostendekkende premie.

Het bestuur heeft overwogen het premiebeleid aan te passen en de (verlaging van de) pensioenopbouw te baseren op de zuivere kostendekkende premie. De zuiver kostendekkende premie bij een opbouwpercentage van 1,625% is namelijk lager dan de gedempte kostendekkende premie, waardoor het opbouwpercentage in 2023 minder naar beneden hoeft worden bijgesteld.

Het bestuur heeft uiteindelijk besloten het huidige premiebeleid te handhaven. De rente was de in maanden vóór september 2022 namelijk erg volatiel waardoor de situatie eind 2022 erg onzeker was. Het opbouwpercentage kon daardoor ook lager worden dan verwacht.

Daarnaast was het verschil in opbouwpercentage bij gebruik van de zuiver kostendekkende premie of gedempte kostendekkende premie beperkt. Op de lange(re) termijn heeft een dergelijke wijziging van het premiebeleid tot gevolg dat het opbouwpercentage volatieler wordt. Bij de methodiek van de zuivere kostendekkende premie, is het opbouwpercentage jaarlijks afhankelijk van de hoogte van de rente. Bij een gedempte kostendekkende premie hangt het opbouwpercentage af van de rente die eens per vijf jaar wordt vastgezet en is daardoor stabiel.

Verlaging opbouwpercentage 2023

Aangezien de feitelijke premie voor 2023 niet is gewijzigd, heeft het bestuur noodgedwongen moeten besluiten het reglementaire opbouwpercentage van 1,625% voor het jaar 2023 niet toe te kennen en dit te verlagen om te voldoen aan de verplichte wettelijke kostendekkendheid van de premie conform artikel 128 PW.

Het opbouwpercentage 2023 is door het bestuur vastgesteld op 1,217%. Dat het opbouwpercentage van 1,271% voor 2022 werd verlaagd naar 1,217% voor 2023 terwijl de pensioenpremie gelijk blijft, heeft te maken met de stijging van de kostenvoorziening (zie paragraaf 5.2.2.) en de gestegen levensverwachting (zie paragraaf 5.2.3.).

5.2.2. Verhoging kostenvoorziening

Toekomstige uitvoeringskosten maken op grond van het Financieel Toetsingskader (hierna: FTK) onderdeel uit van de technische voorziening van Bpf HiBiN. De voorziening toekomstige uitvoeringskosten (de kostenvoorziening) dient een zodanige omvang te hebben, dat het fonds bij beëindiging van het uitvoeringsreglement de toegekende pensioenaanspraken en -rechten kan afwikkelen.

De beoordeling van de kostenvoorziening heeft voor het laatst in 2019 plaats gevonden. Jaarlijks wordt marginaal getoetst of het percentage toereikend is. Minimaal eens per drie jaar vindt een herbeoordeling plaats van de gehanteerde methodiek.

De adviserend actuaris van Bpf HiBiN heeft onderzocht of de huidige gehanteerde kostenvoorziening, van 2,5% van de netto technische voorziening, nog steeds toereikend is. Bpf HiBiN heeft als beleid vastgesteld dat de kostenvoorziening gebaseerd wordt op basis van een 'liquidatiescenario'. Dat betekent dat indien er geen actieve deelnemers meer zijn, de pensioenaanspraken en -rechten worden overgedragen naar een ander pensioenfonds. De adviserend actuaris heeft voor het onderzoek informatie opgevraagd bij een bedrijfstakpensioenfonds en twee algemene pensioenfondsen (APF). Op basis van de ontvangen informatie acht de adviserend actuaris een kostenvoorziening van 3,0% van de technische voorziening adequaat.

Dit heeft, na afstemming van dit advies met de certificerend actuaris en de actuariële functie, geleid tot het verhogen van het percentage van 2,5% naar 3,0% voor de kostenopslag.

De financiering van de kostenvoorziening gaat via een opslag op de voorziening pensioenverplichtingen en de pensioenpremie en heeft een daling van de dekkingsgraad en een verlaging van de jaarlijkse pensioenopbouw bij een gelijkblijvende pensioenpremie tot gevolg.

5.2.3. Aanpassing sterftegrondslagen

Bpf HiBiN heeft voor het jaar 2022 de prognosetafel aangepast. Het fonds hanteert met ingang van de maand september 2022 de Prognosetafel AG-2022, die is vastgesteld door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Zie voor meer informatie paragraaf 5.6.

5.2.4. Toeslagverlening (indexatie) 2023

In 2022 had het bestuur de mogelijkheid om af te wijken van het huidige beleid voor de toeslagverlening. Dit naar aanleiding van het per 1 juli 2022 geldende 'Besluit toeslag voorgenomen transitie'. Of van deze mogelijkheid gebruik kon worden gemaakt door Bpf HiBiN was van een aantal factoren afhankelijk.

Afwijken huidig beleid

Pensioenfondsen mochten op basis van het genoemde besluit afwijken van de voorwaarde dat toeslagen pas mogen worden verleend bij een beleidsdekkingsgraad van tenminste 110%. Deze grens is (eenmalig) verlaagd naar 105%. Daarnaast verviel de eis dat de toeslag 'toekomstbestendig wordt verleend'. Het besluit beoogt met deze afwijkingen in een betere aansluiting te voorzien met het nieuwe pensioenstelsel waarin sneller tot toeslagverlening en verlagingen overgegaan wordt.

Voorwaarden

Eén van de voorwaarden om gebruik te kunnen maken van het besluit is de verwachting dat Bpf HiBiN, op verzoek van sociale partners, zal overgaan tot een collectieve waardeoverdracht (invaren) van de bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten naar de gekozen premieregeling onder de Wet Toekomst Pensioenen. De sociale partners hebben schriftelijk per brief van 31 oktober 2022 de intentie tot invaren van de bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten bevestigd.

Uitwerking voor- en nadelen door commissies

Bpf HiBiN had ondanks de hoge inflatie in 2022 geen verplichting om gebruik te maken van het besluit; dit was facultatief. Ter voorbereiding van besluitvorming hierover hebben de commissies van het fonds de voor- en nadelen uitgewerkt van het toepassen van het besluit.

De door de commissies geïnventariseerde voor- en nadelen zijn vervolgens behandeld in de bestuursvergadering van november 2022. Op grond van de door de commissies genoemde (kwalitatieve) voor- en nadelen werd door het bestuur beoordeeld dat toeslagverlening gewenst is vanwege de hoge inflatie, maar dat voorzichtigheid geboden was over de hoogte van de toeslagverlening.

Het bestuur wil voorkomen dat na het verlenen van een toeslag, deze zou moeten worden ‘teruggedraaid’ bij het invaren naar de nieuwe pensioenregeling. Verder heeft het bestuur de onzekerheid op de financiële markten van dat moment besproken. Niet uitgesloten was dat de dekkinggraad aan het einde van 2022 weer kon dalen. Daarom werd voorgesteld om een ondergrens voor het actuele dekkinggraadniveau te hanteren van 110% en geen toeslag met terugwerkende kracht te verlenen in 2022 maar wel een hogere toeslagverlening per 1 januari 2023 toe te kennen.

Evenwichtige belangenafweging en kwantitatieve onderbouwing

Met de adviserend actuaris werd afgestemd om de generatie-effecten kwantitatief inzichtelijk te maken via een aanpassing van de haalbaarheidstoets. Daarbij werd het effect van het toepassen van een aantal percentages toeslagverlening (2, 4, 5 en 8%) inzichtelijk gemaakt.

Uit deze berekeningen bleek dat in alle scenario's het verlenen van een toeslag per 1 januari 2023 positieve gevolgen zou hebben voor oudere deelnemers (vanaf 60 jaar) en een negatieve impact voor jongere deelnemers (tot 60 jaar). Hoe hoger het percentage van de toeslag, hoe groter de impact op het verwacht pensioenresultaat voor de verschillende groepen deelnemers én hoe dichter het verwacht pensioenresultaat voor iedere groep bij elkaar komt te liggen.

Uiteindelijke besluitvorming toeslagverlening 2023

Om tot een onderbouwde besluitvorming te komen voor de toeslagverlening per 1 januari 2023, zijn ook nog de volgende onderwerpen meegenomen:

- huidig toeslagenbeleid en wettelijke normen toeslagverlening;
- cumulatieve achterstand toeslag en hoogte pensioenuitkeringen Bpf HiBiN;
- AOW-uitkeringen en verhouding tot pensioenuitkeringen Bpf HiBiN;
- voorwaarden om gebruik te kunnen maken van ‘besluit toeslag voorgenomen transitie’;
- dekkinggraad op peildatum 31 oktober 2022;
- ontwikkeling financiële positie Bpf HiBiN en ontwikkeling inflatie;
- maatregelen vanuit de overheid in 2023;
- proces en invulling besluitvorming toeslagverlening 2023 Bpf HiBiN, waaronder maximum toeslagverlening.

Op basis van het bovenstaande heeft het bestuur besloten per 1 januari 2023 een toeslag te verlenen van 5%. Door het verhogen van de pensioenen met 5% daalt de actuele dekkinggraad met 5,5%. Bij een lagere dekkinggraad daalt voor een jongere deelnemer (35-jarige) op de langere termijn het pensioenresultaat (-0,8%), voor een oudere deelnemer (75-jarige) pakt dit juist relatief gunstig (+1,3%) uit.

De spreiding binnen de leeftijdscohorten van het pensioenresultaat is relatief beperkt en daarmee passend. Het bestuur is van oordeel dat dit generatie-effect (de relatieve daling voor jongeren respectievelijk stijging voor ouderen) evenwichtig is.

Ongevraagd advies verantwoordingsorgaan

Het genomen besluit om toeslag te verlenen, sloot ook aan bij het ongevraagd advies van het verantwoordingsorgaan. In dat advies drong het verantwoordingsorgaan bij het bestuur aan om alle mogelijkheden tot het verlenen van een toeslag grondig te onderzoeken en alle voor- en nadelen daarbij af te wegen, waarbij de evenwichtigheid een centrale rol speelt. Het bestuur stelde de actieve houding van het verantwoordingsorgaan voor dit onderwerp zeer op prijs.

5.2.5. Actualisatie herstelplan en crisisplan 2022

Aangezien Bpf HiBiN op 31 december 2021 een beleidsdekkinggraad van 99,5% had, is voor 1 april 2022

de actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Op basis van deze actualisatie heeft het fonds geen aanvullende maatregelen hoeven te nemen en is het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn uit herstel. Voor meer informatie over dit onderwerp wordt verwezen naar paragraaf 5.5.

Naast het herstelplan is ook het crisisplan geactualiseerd. De financiële cijfers in het crisisplan worden jaarlijks aangepast, op basis van de actualisatie herstelplan. Het doel van een financieel crisisplan is dat het bestuur van tevoren inzichtelijk heeft op welk moment het fonds ‘in een crisissituatie’ zit en welke keuzes het op dat moment heeft om uit deze situatie te komen. Het voordeel van een financieel crisisplan is dat het bestuur in crisissituaties besluiten kan nemen waar van tevoren al is over nagedacht en waarvan van tevoren al is besproken of deze naar verwachting ook inzetbaar zijn en de effectiviteit is geanalyseerd.

5.2.6. Jaarlijkse haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets is een stochastische toets die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De economische scenario's zijn voorgeschreven. De haalbaarheidstoets heeft de continuïteitsanalyse en de consistentietoets vervangen. In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het fonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een veelvoud aan door de toezichthouder voorgeschreven economische scenario's (stochastische analyse).

De haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in de:

- gevolgen van de financiële opzet van het fonds;
- verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- consistentie en evenwichtigheid van het beleid;
- haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid;
- herstelkracht van het fonds.

De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Als gevolg van het met ingang van 1 januari 2015 gewijzigde FTK, heeft Bpf HiBiN in overleg met sociale partners, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan de kwalitatieve risicohouding van het fonds vastgesteld.

In 2015 is de aanvangshaalbaarheidstoets (of wel de eerste haalbaarheidstoets) uitgevoerd en zijn grenzen vastgesteld waaraan in ieder geval moet worden voldaan. Bpf HiBiN moet jaarlijks vóór 1 juli een haalbaarheidstoets laten uitvoeren en de resultaten ervan evalueren. Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt beoordeeld in hoeverre het verwachte pensioenresultaat aansluit bij de oorspronkelijk aan de deelnemers gewekte verwachtingen. Jaarlijks wordt vanuit de feitelijk financiële positie van het fonds getoetst of het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de door het fonds gekozen ondergrens en of het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau.

Het bestuur heeft vóór 1 juli 2022 de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd en besproken.

Toetsing pensioenresultaat

De uitkomsten van de HBT zijn hieronder weergegeven:

	Norm	Resultaat	Score
Mediaan pensioenresultaat vanuit feitelijke situatie	80%	80,5%*	V
Maximale relatieve afwijking ten opzichte van mediaan in geval van slechtweer scenario	35%	36,3%	X

Uit de haalbaarheidstoets 2022 blijkt dat niet wordt voldaan aan de risicohouding op de lange termijn van Bpf HiBiN. Als bij een jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet wordt voldaan aan de risicohouding, dan moet Bpf HiBiN in overleg treden met sociale partners om te beoordelen of maatregelen genomen moeten worden.

De resultaten van de haalbaarheidstoets zijn door Bpf HiBiN voorgelegd aan sociale partners. De conclusie na dit overleg is dat sociale partners hebben verzocht in 2023 een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren. Dit mede gezien de economische ontwikkelingen vergeleken met 2015 en de ontwikkeling van het deelnemersbestand bij Bpf HiBiN.

5.2.7. De Wet Toekomst Pensioenen

Op 30 maart 2022 verscheen het wetsvoorstel ‘Wet Toekomst Pensioenen’. Onder de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) kan worden gekozen uit twee soorten premieovereenkomsten. Dat zijn de solidaire pensioenregeling (meer collectief) en de flexibele pensioenregeling (meer individueel). Tevens wordt in wetgeving vastgelegd op welke wijze pensioenfondsen over kunnen gaan naar een nieuwe pensioenregeling (het transitie-FTK).

Stand van zaken wetgeving

De Tweede Kamer heeft op 22 december 2022, na diverse wijzigingen en amendementen, het wetsvoorstel aangenomen. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel op 30 mei 2023 aangenomen. De ingangsdatum van de WTP is 1 juli 2023. De uiterste datum waarop kan worden overgegaan naar de nieuwe pensioenregeling is 1 januari 2028.

Stappenplan invoering Wet Toekomst Pensioenen

De implementatie van de nieuwe pensioenregeling is een complex en langdurig traject. Op basis van het wetsvoorstel Toekomst Pensioenen moet het bestuur van Bpf HiBiN tot een (eigen) tijdspad te komen voor de implementatie van de nieuwe premieovereenkomst.

Daarom heeft het bestuur van Bpf HiBiN een stappenplan opgesteld. Dit stappenplan geeft de aanpak weer van Bpf HiBiN om te zorgen voor een gestructureerd, zorgvuldig en tijdig proces van ontwerp, besluitvorming, transitie en implementatie van de Wet Toekomst Pensioenen. De aanpak raakt zowel de invulling van het door sociale partners gekozen pensioencontract als het beleid, de uitvoering en de uitbesteding van Bpf HiBiN.

Doel van het te doorlopen traject is dat Bpf HiBiN:

1. de opdracht van sociale partners van de sector handel in bouwmaterialen heeft aanvaard voor de uitvoering van de door de sociale partners overeengekomen pensioenregeling (solidaire pensioenregeling of flexibele pensioenregeling);
2. een evenwichtig besluit heeft genomen over de behandeling van de tot het moment van (eventueel) invaren van opgebouwde pensioenaanspraken- en rechten;
3. met sociale partners tot uitvoerbare afspraken is gekomen voor eventuele compensatiemaatregelen bij het invaren;
4. de benodigde wijzigingen in de gehele bedrijfsvoering van Bpf HiBiN behorend bij de punten 1 tot en met 3 juist, volledig en tijdig heeft geïmplementeerd;
5. over deze wijzigingen juist, tijdig en volledig heeft gecommuniceerd met belanghebbenden conform de hiervoor geldende wettelijke kaders.

De implementatie van de nieuwe pensioenregeling is veelomvattend met een doorlooptijd van meerdere jaren.

Het bestuur bespreekt de ontwikkelingen van de voortgang Wet Toekomst Pensioenen tijdens iedere bestuursvergadering.

Stand van zaken, keuze voor de solidaire premiereregeling

Om de diverse stappen te stroomlijnen, heeft het bestuur de Commissie Toekomst Pensioenen (CTP) ingesteld. De CTP bestaat uit bestuursleden van Bpf HiBiN, een afvaardiging van sociale partners en de directeur van Bpf HiBiN, die als voorzitter van de commissie optreedt.

In het jaar 2022 is deze commissie vijf keer bij elkaar geweest. Vaste onderdelen van deze bijeenkomsten zijn het bespreken van de stand van zaken van het wetgevingsproces, de huidige pensioenregeling en de keuze uit de nieuwe premiereregelingen.

De CTP heeft zich in 2022 ten doel gesteld om een keuze te maken voor de solidaire premiereregeling (SPR) of flexibele premiereregeling (FPR). Op basis van een aantal categorieën zijn keuzecriteria benoemd en is een vergelijking gemaakt tussen de SPR en FPR. De uitkomst is beoordeeld in de CTP en door sociale partners is vastgesteld dat de SPR het beste aansluit bij de bedrijfstak voor de handel in bouwmaterialen. De keuze voor de SPR is door sociale partners in een brief bevestigd aan Bpf HiBiN.

Begin 2023 zijn de doelstellingen voor 2023 met sociale partners bepaald. De hoogte van de premie en de ambitie die sociale partners voor ogen hebben met de nieuwe pensioenregeling moeten worden vastgesteld.

5.2.8. Datakwaliteit pensioenadministratie

Voor een toelichting op besluitvorming over de datakwaliteit pensioenadministratie wordt verwezen naar paragraaf 5.3.3.

5.2.9. Cybersecurity

DNB ziet informatiebeveiliging en daarmee samenhangende cyberrisico's als een strategisch risico bij financiële instellingen. DNB vindt dat pensioenfondsen moeten kunnen aantonen dat de informatiebeveiliging op orde is en regelmatig de cyberweerbaarheid testen.

Gezien het belang van het onderwerp en de ontwikkelingen op het gebied van cybercrime, is door het bestuur besloten vanaf 2022 meer aandacht te geven aan het cyberrisico. Het onderwerp IT en beveiliging is daarom een vast onderwerp op de agenda.

Onderzoek beveiliging

In 2020 is voor Bpf HiBiN een kwetsbaarheidsscan uitgevoerd door een externe partij. In 2022 heeft een vervolgonderzoek plaatsgevonden. De informatiebeveiliging van Bpf HiBiN is getoetst aan een veelgebruikt security framework (CIS Controls). Dit laatste onderzoek bestond uit twee componenten:

1. Cyber Security Maturity Assessment. Dit assessment is gericht op de organisatie. Waar staat Bpf HiBiN op het gebied van security en waar moet het fonds naartoe?
2. IT Infrastructure Assessment. Dit assessment is vanuit technisch perspectief en richtte zich op het kantoornetwerk (en laptops) om te zien hoe een kwaadwillende zich hier eventueel toegang toe zou kunnen verschaffen. Reputatieschade wordt hierbij gezien als hoogste risico.

Resultaten onderzoek

Uit het onderzoek blijkt dat de beveiliging van de kantooromgeving en de beveiliging van de Microsoft 365-omgeving op een paar onderdelen kan worden verbeterd. Dit kan met een aantal eenvoudige oplossingen snel worden opgelost. Met de ICT leverancier van het fonds zijn afspraken gemaakt en zijn de verbeteringen in het eerste kwartaal van 2023 uitgevoerd.

5.2.10. Beoordeling effectiviteit beheersmaatregelen

Het risicobeleid van Bpf HiBiN is erop gericht om op een adequate wijze de doelstellingen van het fonds onder een breed scala van omstandigheden te realiseren (de strategie). Het fonds maakt voor het risicobeleid onderscheid tussen strategische risico's en overige (financiële respectievelijk niet-financiële) risico's.

Jaarlijks wordt door het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd en gekwantificeerd door middel van een kans-maal-impactmethode. De uitkomsten kunnen aanleiding zijn de beleidsuitgangspunten te wijzigen dan wel overige maatregelen te treffen om de geconstateerde risico's te mitigeren.

Het doel van de risicoanalyse is:

- in kaart brengen welke risico's het fonds loopt;
- aangeven of deze risico's met de huidige maatregelen voldoende beheerst worden; en
- aangeven of er aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn.

Volwassenheidsniveau DNB

DNB heeft om het niveau van de beheersing van de risico's te kunnen vaststellen vijf volwassenheidsniveaus (0 t/m 4) gedefinieerd en nader uitgewerkt. Op basis van vijf beschrijvingen (van redelijkerwijs te verwachten beheersmaatregelen) kan worden bepaald welk volwassenheidsniveau voor de betreffende beheersdoelstelling van toepassing is. Door DNB is gesteld dat pensioenfondsen een volwassenheidsniveau van minimaal “3” (gestructureerd en geformaliseerd) moeten hebben. Het bestuur van Bpf HiBiN heeft de wens uitgesproken om uiteindelijk te komen op volwassenheidsniveau 4 (geïmplementeerd en periodiek geëvalueerd).

Beoordeling effectiviteit beheersmaatregelen

Om minimaal te voldoen aan volwassenheidsniveau 3 zijn in de integrale risicoanalyse voor 2022 voor de eerste keer alle beheersmaatregelen getoetst op effectiviteit. Volwassenheidsniveau 3 veronderstelt namelijk dat de vereiste effectiviteit van de beheersmaatregelen aantoonbaar is en wordt getoetst.

Voor de beoordeling van de effectiviteit van de beheersmaatregelen zijn per risico, op basis van het fondsbeleid, alle beheersmaatregelen uitgewerkt. Aan alle bestuursleden is individueel gevraagd om per beheersmaatregel aan

te geven of de beheersmaatregel voor hen bekend is, en als deze bekend is of deze wel of niet aanwezig is.

Vervolgens zijn tijdens de IRM-sessie de uitkomsten door het bestuur besproken, zijn de beheersmaatregelen welke (nog) niet structureel worden uitgevoerd vastgesteld en is de effectiviteit daarvan bepaald. Als een beheersmaatregel niet structureel wordt uitgevoerd of niet effectief is, is daar een actie ter verbetering aan gekoppeld.

Nulmeting

De beoordeling effectiviteit beheersmaatregelen voor alle risico's bij Bpf HiBiN heeft in 2022 voor het eerst plaatsgevonden. De uitkomsten worden door het bestuur beschouwd als een nulmeting voor volwassenheidsniveau 3. Vandaaruit kan gewerkt worden naar het gewenste volwassenheidsniveau 4.

5.2.11. Evaluatie missie, visie en strategie

Op basis van de Pensioenwet moet Bpf HiBiN een missie, visie en strategie vaststellen. Tevens is in de Code Pensioenfondsen vastgelegd dat het bestuur publiekelijk inzicht geeft in de missie, visie en strategie. Daarnaast is de missie, visie en strategie van belang voor de eigenrisicobeoordeling (ERB).

De missie, visie en strategie wordt jaarlijks geëvalueerd. Het bestuur heeft de vastgestelde missie, visie en strategie bevestigd en besloten om de volgorde van de kernwaarden in de missie aan te passen. Ook is besloten om aan de visie toe te voegen dat het fonds maatschappelijke verantwoordelijkheid belangrijk vindt. De zin over het mogelijk vormen van een pensioenfonds 'Groothandel' is vervallen. Omdat het bestuur het belangrijk vindt om deelnemers en pensioengerechtigden te begeleiden bij het maken van passende pensioenkeuzes, is aan de strategie het aandachtsgebied 'Dienstverlening en klantgerichtheid' toegevoegd.

5.2.12. Zelfevaluatie bestuur

Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en zo mogelijk te verbeteren. Het bestuur heeft in 2022 in een aparte vergadering een zelfevaluatie gehouden over het functioneren van het bestuur als geheel. Meer informatie hierover is opgenomen in paragraaf 6.2.

5.2.13. Evaluatie integriteitsbeleid en SIRA

In de Pensioenwet is opgenomen dat een pensioenfonds zijn organisatie zodanig inricht dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt. Daarin worden regels gesteld die in ieder geval betrekking hebben op:

- het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
- integriteit;
- de soliditeit van het pensioenfonds;
- het beheersen van de financiële positie over de lange termijn door periodiek een haalbaarheidstoets te maken.

Ook is vastgelegd dat een pensioenfonds zorgt voor een systematische analyse van integriteitsrisico's (SIRA), aan de hand van deze analyse een integriteitsbeleid vaststelt en dit beleid uitvoert.

Definitie integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat het fonds negatief wordt beïnvloed door niet integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude.

Evaluatie SIRA externe partij

Bpf HiBiN heeft voor het laatst in 2016 een uitgebreide SIRA uitgevoerd. De analyse van de destijds benoemde integriteitsrisico's zijn de jaren daarna de basis geweest voor de evaluatie van de integriteitsrisico's. De evaluatie van de integriteitsrisico's vindt jaarlijks plaats tijdens de integrale risicobeoordeling in de IRM-sessie.

Tijdens de IRM-sessie van september 2021 heeft het bestuur geconstateerd dat de SIRA een update behoeft. Samen met de externe partij Montae zijn de (aanvullende) risico's en beheersmaatregelen in kaart gebracht.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat voor de meeste integriteitsrisico's zoals deze in 2016 zijn bepaald, de bruto respectievelijk netto kwantificering nog steeds voldoet. Een voorbeeld van een risico waarbij dit niet geldt is het risico op cybercrime. De inschatting van dit risico is zowel netto als bruto naar boven bijgesteld. Er zijn verder geen nieuwe risico's bijgekomen. Wel is er een aantal deelrisico's en beheersmaatregelen toegevoegd.

Integriteitsbeleid

De doelstelling van het integriteitsbeleid is het stimuleren dat aan Bpf HiBiN 'verbonden personen' op alle niveaus handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen, met de specifieke waarden en normen die gelden voor pensioenfondsen in het bijzonder en met de toepasselijke wet- en regelgeving.

Bpf HiBiN wordt integer beschouwd als het zich houdt aan de relevante wet- en regelgeving en ethische standaarden. Inbreuk daarop, dan wel de schijn daarvan, kan het vertrouwen in de eigen instelling en in de markt waarop wordt geopereerd in het algemeen schaden. Niet integer gedrag kan financieel nadeel en/of reputatieschade veroorzaken.

Het integriteitsbeleid beschrijft verder op welke manier het onderdeel is van het integraal risicomanagement, wanneer er sprake is van een incident, wat er gebeurt bij het overtreden van het beleid, welke integriteitsgevoelige functies er zijn, welke integriteitsrisico's zich voor kunnen doen en wat de beheersmaatregelen zijn.

Halverwege 2022 is het integriteitsbeleid aangepast aan de hand van de evaluatie SIRA. Hierbij is een aantal deelrisico's en beheersmaatregelen (zoals eerder is aangegeven) aan de integriteitsrisico's toegevoegd.

5.2.14. Evaluatie beleid sleutelfuncties

De IORP II-richtlijn (Institutions for Occupational Retirement Provision) schrijft voor dat pensioenfondsen een drietal sleutelfuncties moet hebben. Dit zijn de risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en actuariële functie. Bij Bpf HiBiN is de sleutelfunctiehouder risicobeheer en actuariel een bestuurslid. De interne auditfunctie (houderschap en vervuller) is uitbesteed aan een externe partij.

Beleid sleutelfuncties

Bpf HiBiN heeft een beleidsdocument sleutelfuncties opgesteld. In dit document is opgenomen:

- het wettelijk kader;
- de uitgangspunten besluit Bpf HiBiN;
- de verhouding tussen de houder en de vervuller van een sleutelfunctie;
- de analyse intern versus uitbesteding;
- de taken en bevoegdheden sleutelfuncties;
- de rapportage en escalatielijnen.

Evaluatie sleutelfuncties

In 2022 is dit beleid en de opzet van de inrichting voor sleutelfuncties drie jaar door Bpf HiBiN gehanteerd. Bij invoering is bepaald dat het bestuur in overeenstemming met wet- en regelgeving het beleid ten minste driejaarlijks evalueert. Het bestuur heeft dat in 2022 gedaan.

De twee belangrijkste evaluatievragen daarbij waren:

- werkt de huidige opzet van de sleutelfuncties?
- wat zijn de eventuele risico's, alternatieven/verbeteringen?

Het bestuur is van oordeel dat de huidige opzet werkt. Informatie en aanbevelingen uit de tweede lijn (risicobeheer en actuariel) respectievelijk derde lijn (interne audit) komen eerder dan voorheen aan het licht waardoor er meer comfort is bij het 'in control zijn'.

Andere belangrijke uitkomsten van de evaluatie van deze opzet zijn dat de onafhankelijkheid voldoende wordt geborgd, er 'countervailing power' aanwezig is en een risico opinie wordt afgegeven door de sleutelfunctiehouder risicobeheer daar waar het relevant is.

Nu er geen bijzondere verbeteringen blijken uit de evaluatie ziet het bestuur geen aanleiding om alternatieven voor de huidige opzet te onderzoeken. Ook zijn er geen opmerkingen van controlerende partijen (accountant en certificerend actuaar) of toezichhouders (DNB) op het fonds, op de huidige opzet. Dit betekent dat de huidige inrichting gehandhaafd kan blijven en volstaan kan worden met het op een aantal punten iets verduidelijken van het beleid.

5.2.15. Verplichtstelling, verleende vrijstellingen en hoger beroep

Op aanvraag van sociale partners kan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds verplichtstellen. Bpf HiBiN is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds en heeft zodoende de wettelijke taak de verplicht gestelde pensioenregeling voor de groothandel in bouwmaterialen uit te voeren. In het verplichtstellingsbesluit wordt de sector of branche gedefinieerd waarvoor de verplichte

pensioenregeling geldt en daarmee de reikwijdte van de werkingssfeer. De tekst van de verplichtstelling is opgesteld door de sociale partners. Het doel van het verplichtstellen van een pensioenregeling is het creëren van collectiviteit, solidariteit en schaalvoordeel ten behoeve van een goed en betaalbaar pensioen voor alle werknemers binnen de sector/branche.

Het systeem van de verplichtstelling werkt alleen als ondernemingen, waarvan de bedrijfsactiviteiten onder de reikwijdte van de verplichtstelling vallen, zich bij Bpf HiBiN melden zodat zij kunnen worden aangesloten. Ondernemingen (werkgevers) hebben de plicht te onderzoeken of zij zich bij Bpf HiBiN moeten aansluiten. Als dit voor een onderneming onduidelijk is, moet deze Bpf HiBiN ook benaderen, zodat het fonds hierover duidelijkheid kan scheppen. Bpf HiBiN heeft zelf, in het belang van alle deelnemers, een inspanningsplicht om ten onrechte niet aangesloten werkgevers op te sporen. Dergelijke werkgevers worden alsnog aangesloten en moeten met terugwerkende kracht premie betalen. Bpf HiBiN moet deze premies innen en desnoods de invordering daarvan met een bij wet bepaald dwangbevel afdwingen. Op deze wijze waarborgt Bpf HiBiN de collectiviteit, solidariteit en het schaalvoordeel van een goed en betaalbaar pensioen en wordt voorkomen dat werknemers in de toekomst pensioen kunnen claimen waarvoor geen premie is afgedragen ('geen premie, wel recht').

Handhavingsactiviteiten verplichtstelling

De handhaving van de verplichtstelling is er op gericht om het risico van 'geen premie, wel recht' te verkleinen. Dit risico voor Bpf HiBiN bestaat voor de (gewezen) deelnemer die recht heeft op pensioen, maar waarvan de werkgever onterecht niet aangesloten was bij het fonds en dus geen premie heeft afgedragen.

De werkzaamheden omtrent de verplichtstelling, worden door het bestuursbureau uitgevoerd, waarbij onder andere gebruik gemaakt wordt van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel om na te gaan of werkgevers onder de reikwijdte van de verplichtstelling vallen. In het jaar 2022 zijn:

- 94 werkgevers benaderd in verband met een mogelijke aansluitplicht;
- 51 werkgevers aangesloten bij Bpf HiBiN.

Verder zijn bij de reeds eerder aangesloten werkgevers, door middel van looncontroles, controles op juistheid en volledigheid van de aangeleverde gegevens uitgevoerd. Er zijn geen boetes opgelegd naar aanleiding van de looncontroles. Ook zijn geen boetes opgelegd in verband met te late aanlevering van de loongegevens.

Rechtszaken en verleende vrijstellingen

Bpf HiBiN heeft in 2021 één hoger beroepzaak gevoerd, waarin de verplichte aansluiting door een werkgever werd aangevochten. Het Gerechtshof heeft in 2022 een (tussen)arrest gewezen. Vast is komen te staan dat de werkgever aangesloten moet zijn bij Bpf HiBiN. Partijen hebben naar aanleiding van het tussenarrest besloten het hoger beroep in te trekken. Aan de werkgever is een afloopvrijstelling verleend tot 31 december 2022, waarna de aansluiting per 1 januari 2023 is geëffectueerd.

In 2020 is door een viertal ondernemingen het intrekken van de vrijstelling vanwege het niet voldoen aan financiële gelijkwaardigheid respectievelijk verlaten van een groepsverband een rechtszaak gevoerd. De bestuursrechter heeft in 2020 de beroepen van deze ondernemingen gegrond verklaard. Tegen deze uitspraak heeft Bpf HiBiN in 2021 hoger beroep ingesteld bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). Begin 2022 is door partijen besloten het hoger beroep in te trekken. Aan de betreffende ondernemingen is een vrijstelling in verband met groepsvorming (artikel 3 Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000) verleend.

Bpf HiBiN is in 2021 door Bpf Bouw gedagvaard omdat deze van mening was dat een bij Bpf HiBiN aangesloten onderneming onder het verplichtstellingsbesluit van Bpf Bouw valt. In 2022 de kantonrechter geoordeeld dat de onderneming bij Bpf Bouw moet worden aangesloten omdat deze meer als producent dan als handelaar gezien moet worden.

Verzoeken geen premie, wel recht

In 2022 heeft het fonds één verzoek 'geen premie, wel recht' ontvangen. In deze zaak is Bpf HiBiN gedagvaard. De eiser, tevens deelnemer, is van mening dat diens werkgever reeds eerder bij Bpf HiBiN aangesloten had moeten zijn dan 1 januari 2017 en dat deze daarom pensioenaanspraken toegekend moet worden over de periode voor aansluiting van diens werkgever. De kantonrechter heeft in deze zaak geoordeeld dat eiser onvoldoende feiten en omstandigheden heeft aangevoerd om diens stellingen te onderbouwen. Niet is gebleken dat Bpf HiBiN onjuiste conclusies heeft verbonden aan het werkingssfeeronderzoek naar de werkgever van eiser. De claim is afgewezen.

5.2.16. Herschrijven pensioenreglement

In het pensioenreglement wordt de relatie tussen Bpf HiBiN en de deelnemers vastgelegd. Begin 2022 is door het bestuur besloten het pensioenreglement te herschrijven om de leesbaarheid ervan voor de deelnemer te verbeteren. Het Pensioenreglement 2023 is zoveel mogelijk opgesteld in taalniveau B1 met behulp van een externe jurist. Ook is een aantal wijzigingen die gelden vanaf 2023 opgenomen. Deze wijzigingen worden in paragraaf 6.7 verder toegelicht. Het Pensioenreglement 2023 is in werking getreden op 1 januari 2023 en is beschikbaar op de website van het fonds: www.bpfhibin.nl.

5.2.17. Beleid beheersen modelrisico

Bpf HiBiN werkt bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid met allerlei modellen, variërend van relatief simpel tot complexe modellen. Het gebruik van modellen levert een (model)risico op voor het fonds. Dit is het risico dat er onjuiste beslissingen worden genomen op basis van de uitkomsten van modellen door incorrecte modellen of onjuist gebruik van modellen.

Bpf HiBiN had het modelrisico niet expliciet opgenomen in het risicobeheer. Impliciet was er wel aandacht voor modelrisico, bijvoorbeeld bij de behandeling van een ALM-studie, de jaarlijkse haalbaarheidstoets of het herstelplan.

Om het modelrisico te beheersen heeft Bpf HiBiN in 2022 beleid opgesteld. Het beleid beheerst de modelrisico's en stelt het bestuur in staat om transparant, correct en integer met modellen om te gaan, zodat de juiste (strategische) besluiten kunnen worden genomen. Naast een overzicht van de door Bpf HiBiN gehanteerde modellen, zijn in het beleid ook de diverse beheersmaatregelen opgenomen voor de interne en externe modellen. Een voorbeeld van een met het beleid ingevoerde beheersmaatregel is dat een modelbeschrijving en modelvalidatierapport wordt opgevraagd bij de leverancier van een extern (reken)model.

5.2.18. Compliance beleid

Het begrip compliance is voor pensioenfondsen in 2008 geïntroduceerd door de Modelgedragscode van de pensioenkoepels. Daarnaast zijn pensioenfondsen op basis van de Pensioenwet verplicht de organisatie zo in te richten dat een beheerste en integere bedrijfsvoering wordt gewaarborgd. De compliance functie is een belangrijke schakel om het fonds(bestuur) hierbij te helpen.

Voor Bpf HiBiN is het belangrijk dat sprake is van adequaat bestuur en een goed evenwicht tussen de (controle) functies bij het fonds. Om deze reden heeft, naast de verplichtingen vanuit wet- en regelgeving en een advies van de sleutelfunctiehouder interne audit, het bestuur in 2022 een compliance beleid opgesteld.

Het compliance beleid beschrijft de definitie, de doelstellingen, de scope, de taken en bevoegdheden van de betrokken personen en partijen voor het in stand houden van een integere organisatie en bedrijfsvoering. De taken en bevoegdheden van betrokken personen en partijen en de (invulling van de) functies, zijn door het formuleren van het compliance beleid niet gewijzigd.

Het compliance beleid heeft als doel het bevorderen en bewaken van de integere en beheerste bedrijfsvoering van de organisatie en het bewaken van de reputatie. Het fonds ziet compliance als een belangrijke schakel in de missie om te voldoen aan wet- en regelgeving en de visie om een betrouwbaar fonds te zijn. Meer informatie over compliance(beleid) bij Bpf HiBiN is opgenomen in paragraaf 6.3.

5.2.19. Klachten- en geschillenbeleid

Gedragslijn 'Goed omgaan met klachten'

Binnen de sector bleken grote verschillen te bestaan tussen de pensioenfondsen hoe deze omgaan met klachten en geschillen. Ook bleek het voor een deelnemer niet altijd even gemakkelijk om een klacht of geschil in te dienen.

Dit was aanleiding voor de Pensioenfederatie om in 2022 de gedragslijn 'Goed omgaan met klachten' op te stellen. Hierin is vastgelegd hoe de pensioenfondsen wil omgaan met klachten en klantsignalen met de bedoeling dat pensioenfondsen aansluiten bij de verwachtingen van deelnemers en zijn deze goed voorbereid op de verwachte toestroom van vragen en klachten door de komende wijziging van het pensioenstelsel. Ook zijn aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen en het recente onderzoek van de AFM in de gedragslijn opgenomen. Echt luisteren naar deelnemers en daarnaar handelen biedt kansen om de dienstverlening structureel te blijven verbeteren.

Huidige klachten-en geschillenregeling

Bpf HiBiN heeft een klachten- en geschillenreglement met een bijbehorende klachten- en geschillenprocedure. Daarbij is een verschil gemaakt tussen een klacht (uiting van ongenoegen) en een geschil (inhoudelijk niet eens met uitleg van pensioenreglement, statuten of uitvoeringsreglement). Ook kunnen werkgevers, met uitzondering voor de verplichtstelling, gebruik maken van de klachten- en geschillenregeling.

Klachten- en geschillenbeleid Bpf HiBiN

Onderdeel van de gedragslijn is een volwassenheidsscan. Deze scan heeft Bpf HiBiN toegepast en geconstateerd dat een klachtenbeleid, dat aansluit op de gedragslijn ontbrak.

Bpf HiBiN heeft daarop een klachten- en geschillenbeleid opgesteld. Dit klachten- en geschillenbeleid is een combinatie van (de sterke) onderdelen van het klachten- en geschillenreglement dat Bpf HiBiN al heeft en de hierboven genoemde gedragslijn. Zo blijft de mogelijkheid voor een werkgever bestaan om een klacht of geschil in te dienen. Daarnaast is de definitie van ‘geschil’ bij Bpf HiBiN breder vergeleken met de gedragslijn. In 2023 wordt het klachten- en geschillenreglement waar nodig aangepast aan dit beleid en de gedragslijn.

5.2.20. Beleid kosten en terugverdientijd

Periodiek beoordeelt Bpf HiBiN of er verbeteringen mogelijk zijn voor de beleggingsportefeuille. Bpf HiBiN heeft de maatstaven onderzocht om te kunnen beoordelen of de transitiekosten opwegen tegen het verbeterde risico-rendementsprofiel van een beleggingscategorie.

Bij elke portefeuillemwijziging en aanpassing van de strategie wordt in kaart gebracht hoe lang het duurt om de allocatie te realiseren, wat de verwachte kosten zijn en hoe lang het duurt om de verwachte kosten van de transitie terug te verdienen. Het beleid is dat er geen concrete grenzen gesteld worden omdat de terugverdientijd afhankelijk is van de omvang van de transitie en de reden voor een overgang naar een andere vermogensbeheerder. Het bestuur heeft dit vastgelegd in het beleid kosten en terugverdientijd.

5.2.21. ESG-risicoanalyse en ESG-beleid

Verantwoord beleggen is een beleggingsbenadering die nadrukkelijk rekening houdt met milieu (E), sociale (S) en governance (G)-overwegingen (ESG-factoren).

ESG-risicoanalyse

Bpf HiBiN is wettelijk verplicht om risico's die verband houden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen te integreren in het risicobeheer. Om de pensioenfondsen te helpen invulling te geven aan het risicobeheer van ESG-risico's en deze beter te verankeren, heeft DNB in februari 2022 een consultatieversie van good practice opgesteld.

Onder ander aan de hand van deze good practice zijn voor de ESG-risicoanalyse door het bestuur de volgende ESG-risico's bepaald:

1. E / Milieurisico
2. S / Sociaal risico
3. G / Governance risico
4. ESG-compliance risico
5. ESG-datarisico

Voor elk van deze vijf risico's is de definitie vastgelegd, zijn de scenario's benoemd en zijn de huidige beheersmaatregelen in kaart gebracht. Op basis daarvan zijn, conform de kans/impact-methodiek van het fonds, het bruto en netto risico in kaart gebracht. Daarbij geldt dat vooralsnog alleen het milieurisico gekwantificeerd kan worden. De overige risico's zijn kwalitatief ingeschat bij gebrek aan voldoende data. Bpf HiBiN ziet het milieurisico als het grootste meetbare risico vanuit de ESG-risicoanalyse, maar acht de andere thema's net zo belangrijk. De ESG-risico's en bijbehorende scenario's zijn toegevoegd aan de integrale risicoanalyse en ter monitoring opgenomen in het risicodashboard. Voor meer informatie over de integrale risicoanalyse wordt verwezen naar paragraaf 9.8.

ESG-beleid

Bpf HiBiN ziet het ontwikkelen van het ESG-beleid als een iteratief proces, waarvan het uiteindelijke eindpunt nog niet is bereikt. Het fonds ziet het ESG-beleid als een levend document. Het ESG-beleid van Bpf HiBiN wordt daarom periodiek geëvalueerd.

Vanwege de snelle ontwikkelingen op ESG-gebied en de vraag of de uitgangspunten bij het opstellen van het beleid nog wel dezelfde zijn, stond voor 2022 op de planning om het ESG-beleid in zijn geheel te actualiseren. Diverse doelstellingen van het ESG-beleid zijn behaald, maar belangrijke aandachtspunten blijven het meer beleggen in bedrijven en landen met goede ESG-scores en het inzichtelijk en meetbaar maken van effecten van wijzigingen.

Om te komen tot een aangepast ESG-beleid is gestart met een enquête onder het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. De uitkomsten daarvan zijn tijdens een ESG-themadag besproken.

Op basis van de conclusies uit de enquête en de discussie van de vergadering zijn uitgangspunten en doelstellingen aangescherpt en verwerkt in het nieuwe ESG-beleid 2022-2025. Er zijn bijvoorbeeld aanpassingen gedaan in de ambitie en het uitsluitingenbeleid.

Op basis van het huidige beleid en op basis van de huidige invulling van de portefeuille classificeert Bpf HiBiN het ambitieniveau als ‘Supporter’ op ESG-gebied. Bpf HiBiN heeft de ambitie om te groeien naar de classificatie ‘Bijdrager’ en wil zelfs ten opzichte van fondsen van dezelfde omvang richting de classificatie ‘Voorloper’ bewegen.

Het ESG-beleid wordt door Bpf HiBiN in het vervolg jaarlijks geactualiseerd in plaats van eens in de drie jaar. Bpf HiBiN zal daarnaast in 2023 een mogelijk landenbeleid in de vorm van bijvoorbeeld een uitsluitings- en selectiebeleid onderzoeken. Voor meer informatie over het ESG-beleid wordt verwezen naar paragraaf 8.4.

5.2.22. ALM-light studie vanwege renteontwikkeling

In het eerste kwartaal van 2022 is de rente fors gestegen. Dit heeft geleid tot het raken van een triggerniveau. Bij een bovengrens van 1,5% van de 20-jaars swap rentestand kan het strategisch beleggingsbeleid, waaronder de hoogte van de renteafdekking, opnieuw worden onderzocht. Het bestuur heeft besloten een ALM-light studie uit te voeren.

Doelstellingen ALM-light studie

Het hoofddoel van de ALM-light studie was om te onderzoeken hoe om te gaan met het renterisico en de hoogte van de renteafdekking in een vernieuwde renteomgeving. Daarnaast zijn beoordeeld:

- de verdeling tussen de matching- en returnportefeuille;
- de opties voor het (gedeeltelijk) veilig stellen van de dekkingsgraad richting de invaardatum.

Analyses en voorkeursscenario's

De ALM-light studie heeft geleid tot twee voorkeursscenario's, te weten:

- het behouden van de renteafdekking op 40%; of
- het verhogen van de renteafdekking naar 50% en de ruimte in het vereist eigen vermogen (VEV) die dan ontstaat te benutten om de zakelijke waarden te verhogen.

Het doel van een lichte verhoging van de renteafdekking en van de zakelijke waarden is met name om ervoor te zorgen dat op de lange termijn de portefeuille zo robuust mogelijk wordt. Daarnaast is het verhogen van het aandeel in zakelijk waarden altijd al een wens van het bestuur geweest omdat dit op de langere termijn betere resultaten oplevert.

Een verhoging van de zakelijke waarden is, vanwege de hoogte van de dekkingsgraad en het geldende herstelplan, wettelijk niet toegestaan. Een verhoging van de renteafdekking zorgt ervoor dat een kleine verhoging van de zakelijke waarde wel mogelijk is, wanneer daardoor het VEV niet uitkomt boven de 118%.

Verhoging renteafdekking en VEV-neutrale verhoging zakelijke waarden

Het bestuur heeft op basis van de ALM-light studie besloten tot een verhoogde renteafdekking naar 50% en een VEV-neutrale verhoging van de zakelijke waarden. Op basis van de VEV-neutrale berekening van deze uitruil daalt het percentage vastrentende waarden daarmee van 65% naar circa 62% en stijgt het percentage zakelijke waarden van 35% naar circa 38%.

5.2.23. Onderzoek en uitvraag pensioenadministratiesysteem

Om de pensioenadministratie te kunnen voeren, maakt Bpf HiBiN als zelfadministrerend fonds gebruik van diverse softwaresystemen, zoals een pensioenadministratiesysteem en een pensioenuitkeringssysteem.

Kostenefficiënt en procesoptimalisatie

Onderdeel van de visie van Bpf HiBiN is een kwalitatief hoog niveau van dienstverlening waarbij de kosten voor

het uitvoeren van de pensioenregeling voor het pensioenbeheer zo laag mogelijk zijn. Om de visie te realiseren is het de strategie van het fonds om de prestaties van uitbestedingspartijen, waaronder softwareleveranciers, te monitoren, te evalueren en waar nodig te innoveren om tot een betere uitvoering van de pensioenregeling te komen.

Het kostenefficiënt maken van de pensioenadministratie draagt positief bij aan de pensioenopbouw van de deelnemers die zijn aangesloten bij Bpf HiBiN. Kostenbesparingen zijn een belangrijke drijfveer.

Het doel van Bpf HiBiN is om zoveel mogelijk te (gaan) werken met Straight Through Processing (STP), het verrichten van administratieve handelingen zonder menselijke interventies en automatische data-ontsluiting. Een ander aspect is procesoptimalisatie door ‘selfservice’ voor deelnemers, werkgevers en administratiekantoren om via een online-portaal zelf wijzigingen door te geven.

Nieuwe premiereregeling

Voor de keuze van het nieuwe pensioencontract onder de Wet Toekomst Pensioenen, is een belangrijk aspect de technische uitvoerbaarheid van de (gekozen) pensioenregeling. Specifiek moet worden onderzocht welke aanpassingen nodig zijn in het huidige pensioenadministratiesysteem bij de keuze voor één van de pensioencontracten.

Voor de nieuwe premiereregeling moet de huidige softwareleverancier een nieuw pensioenadministratiesysteem ontwikkelen. Dit geldt niet alleen voor Bpf HiBiN, maar voor alle pensioenfondsden die gebruik maken van het huidige pensioenadministratiesysteem. Als blijkt dat de huidige softwareleverancier niet tijdig de benodigde aanpassingen kan doorvoeren, moet door Bpf HiBiN naar alternatieven worden gezocht. Ook al waren er geen doorslaggevende signalen dat de huidige softwareleverancier niet tijdig de benodigde aanpassingen kan doorvoeren, heeft Bpf HiBiN alternatieven beoordeeld.

Uitvraag softwareleveranciers

Ter beoordeling van alternatieven heeft het bestuur eind 2022 een uitvraag gedaan bij verschillende softwareleveranciers van pensioenadministratiesystemen. Het bestuur heeft geconcludeerd dat er relatief weinig (van origine) Nederlandse softwareleveranciers beschikbaar zijn met kennis van pensioenfondsden.

Voor de uiteindelijke keuze door Bpf HiBiN wordt verwezen naar paragraaf 11.2 (overige gebeurtenissen na balansdatum).

5.3 ZELFADMINISTRATIE BPF HIBIN

Het bestuur kan inmiddels terug kijken op een periode van ruim zes jaren waarin het bestuursbureau van Bpf HiBiN de pensioenadministratie en financiële administratie heeft uitgevoerd.

5.3.1. Service Level Agreement

Het bestuur heeft in 2022 vier keer de SLA-rapportage ontvangen van het bestuursbureau waarin verslag werd gedaan over de gevoerde pensioen- en financiële administratie.

De bevindingen zijn consistent vergeleken met de voorgaande jaren. Er zijn, behalve de controle van aansluiting van verplichtgestelde ondernemingen en de controle op de loongegevens, geen achterstanden in de werkzaamheden. Alleen is het eind 2022, vanwege een aantal wijzigingen in de vergadercyclus, niet altijd gelukt om de stukken voor een bestuursvergadering of commissievergadering conform de SLA aan te leveren.

Het aantal klachten over de dienstverlening of geschillen over de inhoud van de pensioenregeling is nog steeds laag. Er is in het algemeen een vergelijkbaar aantal vragen, telefoongesprekken en e-mailverkeer met deelnemers en werkgevers ten opzichte van voorgaande jaren. Alleen een datalek in maart 2022 leidde tot een groot aantal vragen en klachten. Deze zijn, omdat het één voorval betrof, echter als één klacht in de SLA-rapportage opgenomen. Meer informatie over de klachten of geschillen en het datalek is opgenomen in de paragraaf 6.9.

Door het tijdig verzenden van de premienota's door het bestuursbureau en de monitoring daarvan is het betaalgedrag van de aangesloten werkgevers wederom (zeer) goed.

5.3.2. Interne audits op pensioenadministratie

De interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het fonds. Deze ziet vanaf een onafhankelijke positie toe op de opzet, het bestaan van en een adequate en doeltreffende werking van beheersmaatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering.

Het bestuur van Bpf HiBiN heeft voor het jaar 2022 een audit jaarplan vastgesteld. Voor de pensioenadministratie zijn door de sleutelfunctiehouder interne audit, audits gehouden op de processen behorend bij de onderdelen ‘administreren werkgevers’, en ‘pensioenadministratie’. Beide audits zijn een vervolg op een eerdere audit uit 2019.

De conclusie van de interne audits is dat het niveau van beheersing van deze risico's op deze processen ‘goed’ zijn. Met een redelijke mate van zekerheid is door de sleutelfunctiehouder vastgesteld dat de belangrijkste beheersmaatregelen in opzet bestaan en dat de werking effectief is.

Tevens heeft een interne audit plaatsgevonden op de onderdelen ‘bestuursondersteuning’ respectievelijk ‘risk management’. Ook voor deze beide onderdelen is het niveau van beheersing van deze risico's op deze processen als ‘goed’ beoordeeld.

5.3.3. Datakwaliteit pensioenadministratie

Bpf HiBiN wil voor alle (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers binnen de sector handel in bouwmaterialen een betrouwbaar, toekomstbestendig en klantgericht fonds zijn, met een kwalitatief hoog niveau van dienstverlening. Alle belanghebbenden moeten erop kunnen vertrouwen dat de pensioenadministratie door Bpf HiBiN op correcte wijze wordt uitgevoerd.

Onderdeel van de strategie van Bpf HiBiN is het streven naar een hoogwaardige datakwaliteit. In de praktijk betekent dit dat Bpf HiBiN erop toeziet dat:

- pensioenaanspraken juist zijn geadministreerd;
- pensioenaanspraken alleen na autorisatie worden gewijzigd;
- pensioenaanspraken duidelijk worden gecommuniceerd;
- pensioenaanspraken periodiek worden gecontroleerd.

Een goede datakwaliteit zorgt voor een beperking van klachten en geschillen, verlichting van administratieve werkzaamheden, verlaging van de kosten en verhoging van de overdraagbaarheid van data.

Bpf HiBiN heeft beleid opgesteld op het gebied van datakwaliteit dat rekening houdt met wet- en regelgeving en normenkaders en is onder andere gebaseerd op de ‘Good Practice Robuuste Pensioenadministratie’ van DNB.

Onderzoek kwaliteit pensioendata DNB

Op 21 juli 2022 heeft een risico-identificerend gesprek plaatsgevonden met DNB over de regievoering van Bpf HiBiN op datakwaliteit in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Een belangrijk onderdeel bij die transitie is het zogenaamde “invaren”, waarbij aanspraken omgezet worden naar persoonlijke vermogens. Onjuistheden in de data in de pensioenadministratie kunnen leiden tot fouten in de verdeling, waardoor een deelnemer te veel of te weinig toegerekend krijgt uit het collectieve pensioenvermogen. Daarom is het cruciaal dat de data in de pensioenadministratie op orde is en derhalve door het fonds expliciet kan worden aangetoond dat relevante data juist, volledig en reproduceerbaar is.

Het overall beeld van DNB is dat Bpf HiBiN grotendeels voldoet aan de randvoorwaarden voor een gedegen regievoering op datakwaliteit in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Een belangrijk aandachtspunt op het gebied van datakwaliteit vormt de kwaliteit van de pensioendata van vóór 1 januari 2017, de periode van voor de zelfadministratie.

Het bestuur heeft eind 2022 besloten om de pensioendata over de periode 2001 tot en met 2022 (voor 2001 was sprake van een zogenaamde vaste bedragenregeling met kleine pensioenaanspraken) in de pensioenadministratie te laten onderzoeken door een externe organisatie met kennis van het verbeteren van datakwaliteit en het uitvoeren van 0-metingen. Dit onderzoek is gebaseerd op het gepubliceerde ‘Kader datakwaliteit’ van de Pensioenfederatie. Dit kader is opgesteld om pensioenuitvoerders te faciliteren om de datakwaliteit op een consistente en aantoonbare wijze te onderbouwen en te borgen wat van belang is voor de transitie naar de Wet Toekomst Pensioenen. De resultaten van het onderzoek worden in het tweede kwartaal van 2023 verwacht.

5.3.4. Koppeling pensioenuitkeringensysteem

Een van de doelstellingen van Bpf HiBiN is om zoveel mogelijk te werken volgens ‘straight trough processing’. Dit betekent dat zo min mogelijk handmatige mutaties worden verricht en systemen aan elkaar zijn gekoppeld. Hiertoe heeft het bestuursbureau in opdracht van het bestuur de leverancier van het pensioenadministratiesysteem de opdracht gegeven om het pensioenuitkeringensysteem te koppelen aan een nieuw pensioenuitkeringensysteem. Er zijn door de pensioenadministratie en door de softwareleverancier veel werkzaamheden verricht om de koppeling van de pensioenadministratie met het pensioenuitkeringensysteem per 1 januari 2023 tot stand te brengen. Halverwege 2022 leek een invoering per 1 januari 2023 nog realistisch. Uiteindelijk bleek eind 2022 de koppeling toch niet voldoende betrouwbaar te zijn en is door het bestuursbureau besloten om de huidige methode vooralsnog te handhaven en niet over te gaan op het nieuwe pensioenuitkeringensysteem.

5.3.5. Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (actieve deelnemers en pensioengerechtigden) zijn in 2022 iets gestegen. Van € 124 in 2021 naar € 130 in 2022. De absolute pensioenuitvoeringskosten zijn in 2022 iets gestegen ten opzichte van het jaar 2021. De lagere kosten in 2021 werden veroorzaakt door een aantal incidentele meevallers en uitgestelde projecten. De uitgestelde projecten hebben in 2022 plaatsgevonden.

Het bestuur is dan ook wederom zeer tevreden met het uiteindelijke resultaat behaald door de inspanningen van het bestuursbureau. Voor 2023 is de verwachting dat de reguliere pensioenuitvoeringskosten vanwege onder andere tariefsverhogingen van externe dienstverleners iets zullen stijgen.

5.3.6. Waardeoverdrachten klein pensioen

Sinds 1 augustus 2019 is het proces van automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen van kracht. Vanaf dat moment kunnen pensioenuitvoerders kleine pensioenen die door een individuele baanwisseling ontstaan zijn op of na 1 januari 2018, automatisch overdragen. Het gaat om pensioenbedragen van minder dan € 520,35 bruto per jaar (in 2022).

Er zijn echter enkele miljoenen kleine pensioenen die vóór 2018 zijn ontstaan en die pensioenuitvoerders, waaronder Bpf HiBiN, ook graag willen overdragen. De verwachting was dat Bpf HiBiN in de maand januari 2022 de uitgaande waardeoverdrachten van 3.361 gewezen deelnemers moest verwerken en overdragen naar andere pensioenuitvoerders. Door een wetwijziging is dit doorgeschoven naar 2023.

Ondanks de voorbereidingen die door de pensioenadministratie zijn verricht, is door de aangepaste wettelijke planning Bpf HiBiN op zijn vroegst in mei 2023 en uiterlijk december 2023 verplicht om deze waardeoverdrachten te verwerken. De waardeoverdrachten staan gepland voor juli 2023.

5.4 ONTWIKKELING FINANCIËLE POSITIE

5.4.1 Financiële doelstelling

De voornaamste financiële doelstellingen van Bpf HiBiN zijn het:

- waarborgen van de opbouw van de pensioenaanspraken overeenkomstig de in het reglement vastgelegde bepalingen;
- waarborgen van voldoende middelen voor het kunnen doen van de reglementair te verstrekken pensioenuitkeringen;
- minimaliseren van de kansen op een dekkings- en reservetekort, alsmede van de mate van dekkings- en reservetekort;
- onder de hiervoor genoemde doelstellingen/voorwaarden, maximaliseren van het beleggingsrendement om de voorwaardelijke toeslagen te kunnen realiseren.

5.4.2. Het Financieel Toetsingskader

Voor de berekening van de actuele dekkingsgraad wordt gebruik gemaakt van de rentetermijnstructuur zoals deze van toepassing is vanaf 1 januari 2015 onder het (aangepaste) Financieel Toetsingskader (FTK). De rentetermijnstructuur is gebaseerd op de UFR (ultimate forward rate).

Onder het FTK wordt het (strategisch) vereist eigen vermogen (VEV) zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgelegde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het fonds vanuit een evenwichtssituatie binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen.

Door de zogenaamde solvabiliteitstoets wordt de strategisch vereiste dekkingsgraad berekend. Voor de berekening van de solvabiliteitstoets hanteert het fonds het standaardmodel van DNB. Voor de bepaling van de uitkomst van de solvabiliteitstoets bij de financiële positie op de balansdatum (31 december) is onder andere van belang hoe de beleggingen voor risico van het fonds feitelijk zijn verdeeld over de verschillende beleggingscategorieën. Specifieke informatie over dit onderwerp gericht op Bpf HiBiN is opgenomen in de jaarrekening in het hoofdstuk over de toelichting op de balans onder risicobeheer en derivaten.

5.4.3. Ontwikkeling dekkingsgraad

Voor pensioenfondsen is de hoogte van de dekkingsgraad een maatstaf voor de financiële positie van het fonds. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de bezittingen (het vermogen) en de verplichtingen (de huidige en toekomstige pensioenbetalingen) van een pensioenfonds, uitgedrukt in een percentage. De dekkingsgraad kan op verschillende manieren worden vastgesteld. In 2022 gelden de volgende dekkingsgraden:

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is voor de besluitvorming door het bestuur over toeslagen (indexatie) en kortingen (verlagen pensioenen) en de rapportage van belang. De beleidsdekkingsgraad is stabiel en niet-gemiddelde dekkingsgraad. Er wordt daardoor minder op dagkoersen gestuurd.

Actuele dekkingsgraad voor DNB (de DNB UFR dekkingsgraad)

In de jaarverslaggeving en de verslaggeving naar de toezichthouder DNB wordt door Bpf HiBiN tevens de actuele dekkingsgraad gehanteerd. Deze actuele dekkingsgraad is gebaseerd op de DNB-rentetermijnstructuur (hierna: RTS) zoals die door DNB is vastgesteld en gepubliceerd. De actuele dekkingsgraad wordt maandelijks samen met de beleidsdekkingsgraad aan DNB gerapporteerd.

Dekkingsgraad op markttrente

De beleidsdekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad voor DNB worden berekend op basis van de voorgeschreven RTS, inclusief de UFR, van DNB. De daadwerkelijke markttrenten (ofwel de zuivere RTS) wijken hiervan af voor looptijden vanaf 20 jaar. De dekkingsgraad op marktwaarde voor het beleggingsbeleid en risicobeleid wordt bepaald op basis van de zuivere RTS. Het gebruik van de dekkingsgraad op marktwaarde geeft een actueel beeld van de financiële positie van het fonds.

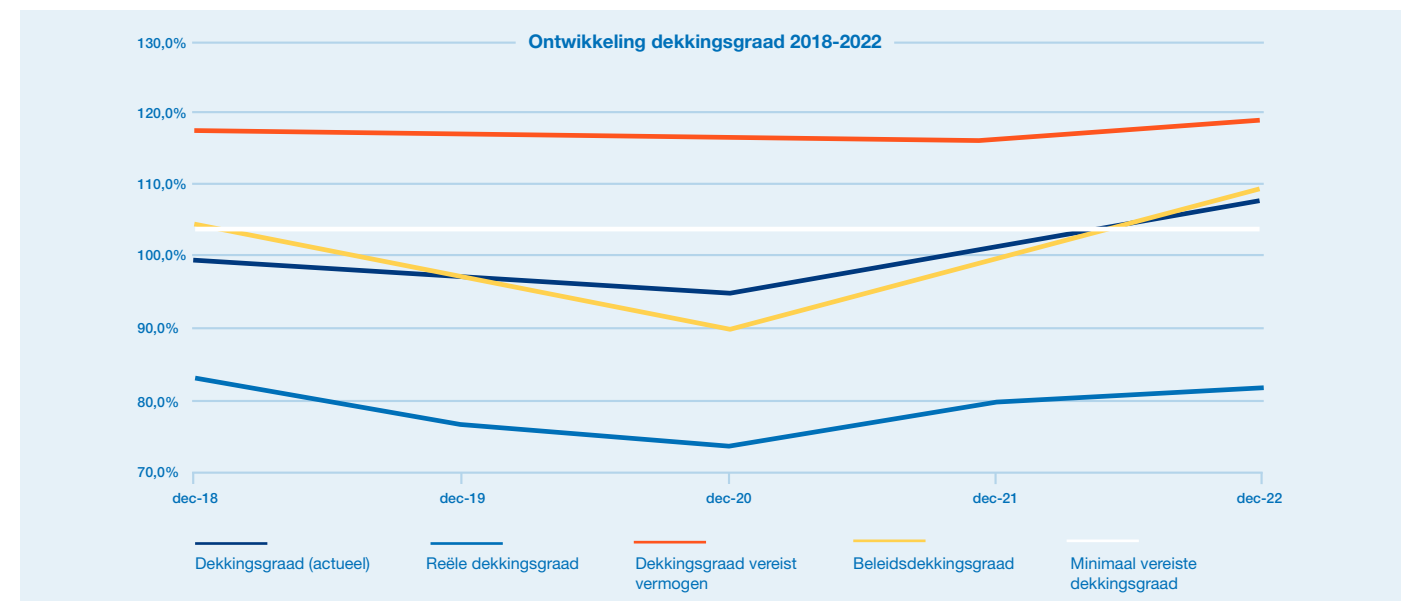
Reële dekkingsgraad

Bij de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als een pensioenverplichting.

Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig toeslag kan verlenen (indexeren) met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig toeslagbeleid. Een toekomstbestendig toeslagbeleid houdt in:

1. er mag toeslag worden verleend vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%;
2. toeslagverlening is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze toeslag ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De grafiek hieronder laat het verloop zien van de diverse dekkingsgraden over de periode 31 december 2018 tot en met 31 december 2022.

Actuele dekkingsgraad per 31 december 2022

De actuele dekkingsgraad is in 2022 gestegen van 103,1% naar 108,8% op 31 december 2022. Aan de wijziging van de actuele dekkingsgraad liggen verschillende oorzaken ten grondslag:

- per 1 januari 2022 is door de wijziging van de UFR-methodiek, de RTS gedaald. Per deze datum steeg de voorziening pensioenverplichtingen met € 16.930.000.
- de stijging van de RTS heeft geleid tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 453.424.000. De RTS ultimo 2022 voor de pensioenverplichtingen kwam overeen met een gemiddelde rente van 2,45%. Ultimo 2021 bedroeg deze rente gemiddeld 0,61%.
- Bpf HiBiN ontving een doorsneepremie van 25,2% van de pensioengrondslagsom. Het fonds hanteert voor de gedempte kostendekkende premie een onderliggende rekenrente die is gebaseerd op een lange termijn verwachting voor het reële fondsrendement. Eind 2021 is het verwacht reëel rendement voor de premiedemping vastgesteld voor het jaar 2022. Hierbij is gebruik gemaakt van de maximaal toegestane parameters conform artikel 23a Besluit FTK. De actuariële benodigde premie die voor de pensioenopbouw aan de voorziening wordt toegevoegd, is gebaseerd op de DNB UFR-rente. De DNB UFR-rente lag per 1 januari 2022 gemiddeld genomen aanmerkelijk lager dan de voor de premie gehanteerde rekenrente. Daardoor is er een verlies op premie geleden van € 11.691.000.
- een positief resultaat op de beleggingsopbrengsten. Dat komt voornamelijk door de gestegen rente, omdat Bpf HiBiN het renterisico niet volledig afdekt.

Beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden en is in 2022 gestegen van 99,5% per 31 december 2021 naar 109,0%. Dit is het gevolg van de gestegen actuele dekkingsgraden vanaf de maand maart tot en met oktober met een eenmalige daling in juli en een lichte daling in november en december.

Dekkingsgraad op marktrente per 31 december 2022

De dekkingsgraad op marktrente (zonder UFR) is gestegen van 97,9% naar 107,7%. De gestegen marktrente is de voornaamste oorzaak.

Reële dekkingsgraad per 31 december 2022

De reële dekkingsgraad is in 2022 licht gestegen van 80,0% naar 81,4%.

5.5 HERSTELPLAN

Reservetekort of dekkingstekort

Als een pensioenfonds te weinig eigen vermogen heeft, dan is er sprake van een reservetekort respectievelijk een dekkingstekort. Een pensioenfonds heeft een reservetekort wanneer de dekkingsgraad lager is dan de strategisch vereiste dekkingsgraad en een dekkingstekort wanneer de dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Risico's kunnen dan onvoldoende opgevangen worden en er kan geen toeslag worden verleend (pensioenen laten meegroeien met de inflatie).

Het FTK is erop gericht dat risico's van pensioenfondsen adequaat worden beheerd en beheerst. Een pensioenfonds moet op elk moment genoeg bezittingen hebben om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast moet er een extra buffer aan eigen vermogen (het vereist eigen vermogen) aanwezig zijn om eventuele negatieve ontwikkelingen op de financiële markten op te kunnen vangen. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,3%. De aan te houden extra buffer op basis van de strategische portefeuille, het strategisch vereist eigen vermogen, hangt af van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Dit komt overeen met een vereiste dekkingsgraad voor Bpf HiBiN eind 2022 van 119,1%.

Actualisatie herstelplan

Met de aanpassing van het FTK op 1 januari 2015 is het fonds vanaf die datum in reservetekort gekomen. Om deze reden is in 2015 een herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan toont Bpf HiBiN aan op welke wijze Bpf HiBiN binnen de daarvoor gekozen termijn kan herstellen tot tenminste het vereist eigen vermogen (VEV). De hersteltermijn bedraagt maximaal 10 jaar.

Actualisatie herstelplan 2022

Tot het moment dat het fonds het VEV heeft bereikt, dient jaarlijks voor 1 april een actualisatie op het herstelplan

te worden ingediend bij DNB. In dat geactualiseerde herstelplan werkt het fonds in beginsel met dezelfde hersteltermijn die gekozen is bij het voorgaande herstelplan.

Binnen de gestelde termijn van 1 april 2022 is de actualisatie van het herstelplan 2022 ingediend bij DNB. Op basis van het herstelplan is het fonds binnen de gekozen hersteltermijn uit het reservetekort en hoeft het bestuur geen aanvullende maatregelen te nemen.

Op 19 mei 2022 is van DNB een beschikking ontvangen, waarin wordt ingestemd met het geactualiseerde herstelplan.

5.6 PROGNOSETAFEL EN ERVARINGSSTERFTE

Bpf HiBiN heeft in het jaar 2022 de prognosetafel aangepast. Het fonds hanteert met ingang van de maand september 2022 de Prognosetafel AG-2022, die is vastgesteld door het Koninklijk Actuariële Genootschap.

De Prognosetafel AG 2022 is gebaseerd op sterftcijfers over de gehele bevolking. De werkende bevolking leeft over het algemeen langer dan de gehele bevolking. Op basis van onderzoeken zijn leeftijdsafhankelijke correctiefactoren voor Bpf HiBiN vastgesteld. Deze worden gebruikt om de sterftekansen van de gehele bevolking te corrigeren zodat de sterftekansen fondsspecifiek worden.

Met ingang van december 2020 hanteert Bpf HiBiN voor de ervaringssterfte op basis van de Triple A Ervaringssterftemodel 2021, waarbij als externe maatstaf het inkomen wordt gebruikt. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen hoofdverzekerde en medeverzekerde. Door Triple A is in 2022 onderzocht of de in 2020 afgeleide ervaringssterfte nog passend zijn voor Bpf HiBiN. Daaruit is gebleken dat geen verdere fondsspecifieke correctie nodig is.

5.7 OVERIGE ONTWIKKELINGEN WET- EN REGELGEVING EN OVERHEIDSBELEID

Diverse toezichtmaatregelen

Vanaf 2021 is DNB gaan werken met een aangepaste toezichtaanpak, de zogenaamde Actualisatie Toezichtmethodologie (ATM).

Indeling in drie impactklassen, Bpf HiBiN ingedeeld in I2

Bij ATM worden pensioenfondsen in drie klassen ingedeeld, afhankelijk van de 'impact op het vertrouwen' die eventuele problemen bij dat fonds zouden hebben. Bij de laagste klasse zal DNB relatief meer op geautomatiseerd toezicht gaan leunen. DNB wil daarmee onder meer de toezichtcapaciteit efficiënter verdelen en inspelen op nieuwe technologische mogelijkheden.

De laagste impactklasse **I1** betekent dat 'alleen individueel contact is als daar aanleiding toe is'. Bij de medium impactklasse **I2** is de acceptatie van het risico op falen 'laag'. Dat betekent 'periodiek contact tussen fonds en toezichthouder om risico's te identificeren', ook als rapportages op zich niet zorgwekkend zijn.

Bij **I3** tot slot is de bereidheid van DNB om falen te accepteren 'minimaal', met als consequentie 'intensief toezicht met reguliere onderzoeken om minder voor de hand liggende risico's te identificeren'. Bij verhoogde risico's komt DNB in 'onmiddellijke actie', mogelijk met 'arbeidsintensieve instrumenten'.

Onder falen verstaat DNB, in de context van pensioenfondsen, ernstige tekortkomingen van wettelijke vereisten. 'Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld geen bestuur, de pensioenen moeten verlagen of foutieve uitkeringen doen.'

Bpf HiBiN is ingedeeld in de impactklasse **I2**. De indeling van een fonds door DNB wordt jaarlijks opnieuw bekeken en ook bij elke belangrijke wijziging bij het fonds.

Toezichtthema's

Bij het toezicht door DNB stonden in 2022 specifiek voor pensioenfondsen de volgende thema's centraal:

1. voorbereiding nieuw pensioencontract;
2. beheersing ESG-risico's;
3. cybersecurity over de hele keten;
4. integriteitstoezicht.

Meer informatie over het specifieke toezicht van DNB bij Bpf HiBiN is opgenomen in paragraaf 6.10.

Naleving wet- en regelgeving

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het bestuur nauwgezet gevolgd. Voor het fonds relevante wijzigingen worden geanalyseerd door het bestuursbureau en de opvolging wordt besproken in de commissie- en bestuursvergaderingen. In het bestuursverslag worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht. Aan Bpf HiBiN zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en/of boetes opgelegd wegens het niet-naleven van wet- en regelgeving.

6

GOED PENSIOENFONDSBESTUUR (PENSION FUND GOVERNANCE)

6.1 INLEIDING

De regels voor governance en medezeggenschap hebben in eerdere jaren geleid tot aanpassingen in de organisatie van Bpf HiBiN. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de wijze waarop Bpf HiBiN goed pensioenfondsbestuur vorm geeft. Naast de Code Pensioenfonds worden ook onderwerpen als bestuurlijke effectiviteit, deskundigheid en het beloningsbeleid besproken.

6.2 BESTUURLIJKE EFFECTIVITEIT, GESCHIKTHEID EN DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Bestuurlijke zelfevaluatie

Bij zelfevaluatie gaat het om het functioneren van het bestuur als geheel, van de individuele bestuursleden afzonderlijk en het functioneren van de commissies. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en zo mogelijk te verbeteren. Het bestuur toetst periodiek zijn geschiktheid, al dan niet met behulp van een externe partij.

Zelfevaluatie 2022

In het jaar 2022 heeft het bestuur een zelfevaluatie gehouden. Tijdens deze evaluatie zijn de acties uit de vorige zelfevaluatie en de acties vanuit de interne audit gedrag en cultuur behandeld. Ter voorbereiding op deze zelfevaluatie is door de bestuursleden een kennistoets van SPO (Stichting Pensioen Opleidingen) gemaakt en is een vragenlijst over geschiktheid, diversiteit/complementariteit, gedrag en cultuur, vergaderingen bestuur, ondersteuning bestuur en governance ingevuld.

Uit de antwoorden op de vragen van de vragenlijst zelfevaluatie blijkt dat in veel gevallen als antwoord ‘voldoende’ of ‘goed is gegeven. Sterke punten die veelal terug komen zijn:

- een open cultuur;
- bestuur is onafhankelijk;
- duidelijke en goede governance (rollen/taken);
- betrokken bestuur;
- goede sfeer, goede samenwerking;
- veilig.

Gemaakte afspraken

Naar aanleiding van de uitkomsten zijn afspraken gemaakt om de kwaliteit van het bestuur te verbeteren. Voorbeelden zijn onder andere meer feedback geven aan elkaar, het reflecteren van vergaderingen, het organiseren van (extra) vergaderingen voor discussieonderwerpen, het meer aandacht voor IT en ESG en het evalueren van commissies en individuele bestuursleden. Het bestuur is hier in 2022 voortvarend mee aan de slag gegaan.

Geschiktheidsmatrix

Bpf HiBiN beschikt over een geschiktheidsmatrix. In deze matrix is vastgelegd over welke deskundigheid de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel (moeten) beschikken en op welke wijze de deskundigheid wordt bevorderd, eventueel door middel van een opleidingsplan. Uitgangspunt is dat de bestuursleden over voldoende kennis, inzicht en oordeelsvorming beschikken om hun taken te volbrengen. Naast kennis is er aandacht voor de competenties van de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel.

De bestuursleden volgen specifieke (interne) pensioenopleidingen en wonen themabijeenkomsten bij van de Pensioenfederatie, DNB, de AFM en andere partijen.

Om de kwaliteit van zijn functioneren te kunnen waarborgen werkt Bpf HiBiN met functieprofielen voor bestuursleden, leden van de raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan. Deze profielen worden verstrekt aan de voordragende, goedkeurende en benoemende organisaties en dienen als leidraad bij de voordracht

en benoeming van nieuwe functionarissen. Potentiële kandidaten kunnen zich op basis van het functieprofiel vooraf een volledig beeld vormen van de functie, de gevraagde inzet en deskundigheid, competenties, functie-eisen en verantwoordelijkheden.

In het verlengde van de zelfevaluatie in 2022, heeft het bestuur besloten om de resultaten van de zelfevaluatie op te nemen in een geschiktheidsplan en dat plan samen met de functieprofielen aan te laten sluiten op de ‘Beleidsregel geschiktheid 2012’ van DNB en de ‘Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur’ van de Pensioenfederatie.

6.3 COMPLIANCE

Onder compliance wordt het geheel van maatregelen verstaan dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van externe wet- en regelgeving, en op interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en de integriteit van Bpf HiBiN worden aangetast. Bpf HiBiN hecht groot belang aan een deugdelijk fondsbestuur en een goede naleving van interne en externe regels. Het fonds ziet compliance als een belangrijke schakel in de visie om een betrouwbaar fonds te zijn.

Compliance beleid

Voor het fonds is het belangrijk dat sprake is van adequaat bestuur en een goed evenwicht tussen de (controle)functies bij het fonds. Om deze reden en naar aanleiding van vragen in de uitvraag niet-financiële risico’s van DNB is in 2022 een compliance beleid opgesteld. Het compliance beleid beschrijft de definitie, de doelstellingen, de scope, de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken personen en partijen voor het in stand houden van een integere organisatie en bedrijfsvoering.

Gedragscode

Het fonds heeft een gedragscode die moet worden nageleefd door de leden van het bestuur, de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan en andere aan het fonds verbonden personen. Doel van deze gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen om belangenconflicten tussen het fonds en betrokkenen in bijvoorbeeld privésituaties en nevenfuncties te voorkomen. Daarnaast staat in de gedragscode hoe moet worden omgegaan met vertrouwelijke informatie van het fonds. De gedragscode bevordert de transparantie en zorgt ervoor dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en niet geoorloofd is. Elke betrokkene verklaart schriftelijk de gedragscode te zullen naleven.

Onderdeel van de gedragscode is een regeling melding onregelmatigheden (incidentenregeling) en een klokkenluidersregeling. Deze maken duidelijk hoe gedragingen en gebeurtenissen die aan het fonds schade kunnen toebrengen, moeten worden gemeld en hoe deze meldingen worden behandeld. Een klokkenluider zal geen schade ondervinden van het feit dat hij een onregelmatigheid meldt. Als vertrouwenspersoon is de compliance officer benoemd.

Sinds 2015 worden nevenfuncties van bestuursleden, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan vastgelegd. In 2021 is de gedragscode van Bpf HiBiN voor het laatst geactualiseerd. Naast de evaluatie van de insiderregeling, betroffen dit tekstuele aanpassingen ter verduidelijking.

Compliance officer

De compliance officer heeft in mei 2023 aan het bestuur zijn bevindingen over de naleving van de gedragscode gerapporteerd. De compliance officer geeft in het rapport over 2022 aan dat de gedragscode is nageleefd.

De rol van de compliance officer werd tijdens het boekjaar vervuld door de heer E. Schneider (KPMG). Naast de jaarlijkse beoordeling van de correcte naleving van de gedragscode door alle betrokkenen via een vragenlijst en het uitoefenen van de functie van vertrouwenspersoon, monitort de compliance officer of Bpf HiBiN alle nieuwe wet- en regelgeving heeft geïdentificeerd. Daarnaast wordt op basis van ontwikkelingen op wettelijk en maatschappelijk gebied een jaarplan opgesteld met relevante activiteiten. Ook wordt door de compliance officer periodiek activiteiten gehouden voor het bestuur om het bewustzijn van compliance en integriteit te vergroten.

Awareness sessie

In november 2022 heeft een compliance awareness sessie plaatsgevonden onder begeleiding van de compliance officer met het bestuur, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan en medewerkers van het bestuursbureau van Bpf HiBiN.

6.4 PRINCIPES VOOR BEHEERST BELONINGSBELEID

Bpf HiBiN onderschrijft de Principes voor beheerst beloningsbeleid. Het doel van deze Principes is ‘perverse beloningsprikkelers’ bij financiële ondernemingen en pensioenfondsen tegen te gaan. Het bestuur heeft in 2021 het beloningsbeleid voor het laatst geëvalueerd en vastgesteld.

6.5 CODE PENSIOENFONDSEN 2018

De Code Pensioenfondsen werkt volgens het ‘pas toe of leg uit’-principe. Bpf HiBiN heeft bij de implementatie van de Wet versterking bestuur de Code Pensioenfondsen meegenomen bij de besluitvorming en volgt de principes van de Code. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan en niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dat betekent dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. Het volledig volgen van alle normen uit de Code is dus niet verplicht. Wel wordt ieder pensioenfonds geacht aan te kunnen geven waarom ze bepaalde afwijkende keuzes hebben gemaakt.

Het fonds past de normen van de (nieuwe) Code (2018) vrijwel volledig toe. Voor zover het fonds afwijkt van de normen van de Code 2018 wordt dit hierna per norm toegelicht.

Scheve stemverhouding

De Code kent als belangrijk principe bij besluitvorming dat elk bestuurslid stemrecht heeft. In het bestuur van Bpf HiBiN heeft ieder lid één stem. Bij afwezigheid van een bestuurslid wordt, indien mogelijk, een volmacht gegeven aan een ander bestuurslid.

Het bestuur van Bpf HiBiN kan alleen dan rechtsgeldig een besluit nemen als tenminste één werknemers- en één werkgeversbestuurslid aanwezig of vertegenwoordigd is.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid voor het bestuur is niet van toepassing op de directeur van het bestuursbureau. De directeur is niet medebeleidsbepalend. Met de directeur is een arbeidsovereenkomst gesloten voor onbepaalde tijd.

Diversiteitsbeleid

Bpf HiBiN voldoet niet voor alle organen aan alle criteria die volgens de Code in het kader van diversiteitsbeleid worden gehanteerd. Zie hiervoor de volgende paragraaf.

Een overzicht van alle normen van de Code is opgenomen in bijlage 3 bij dit verslag.

6.6 DIVERSITEITSBELEID

De Code Pensioenfondsen stelt kwantitatieve normen aan de samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan. In elk orgaan moeten zowel mannen als vrouwen plaats hebben en zowel personen onder als boven de 40 jaar. Ook al blijkt uit een onderzoek door de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen dat deelnemers en pensioengerechtigden diversiteit niet heel belangrijk vinden, sluit het bestuur met het diversiteitsbeleid aan bij de Code Pensioenfondsen en streeft ernaar dit beleid ook (indien mogelijk) toe te passen op de samenstelling van de raad van toezicht.

Het diversiteitsbeleid is in 2020 vastgesteld en uitgebreid met een stappenplan. De doelstelling bij samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan is dat rekening wordt gehouden met de opbouw van het deelnemersbestand van Bpf HiBiN. Het diversiteitsbeleid wordt door alle fondsorganen breed gedragen.

Ultimo 2022 voldoet het bestuur aan de normen voor de samenstelling van een lid dat jonger is dan 40 jaar.

Ook wordt sinds 2020 voldaan aan de norm voor een vrouw in het bestuur. Het verantwoordingsorgaan van Bpf HiBiN voldoet aan de gestelde normen van het diversiteitsbeleid.

Dat geldt echter niet voor de huidige samenstelling van de raad van toezicht. Wel wordt voldaan aan de norm voor een vrouw in de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit een man en twee vrouwen die echter allen ouder zijn dan 40 jaar.

Voor het bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht geldt dat wordt voldaan aan het achterliggende doel van het diversiteitsbeleid om complementair (cultuur, zienswijzen en persoonlijkheden) te zijn.

6.7 STATUTEN, REGLEMENTEN EN ACTUARIËLE EN BEDRIJFSTECHNISCHE NOTA

In het jaar 2022 zijn het pensioenreglement en de abtn gewijzigd. De statuten zijn ongewijzigd gebleven.

Pensioenreglement

Het pensioenreglement voor de basis pensioenregeling is in 2022 op één onderdeel inhoudelijk aangepast. De wijziging betreft een uitbreiding op basis van de CAO-regeling waarbij deelnemers ouder dan 60 jaar minder kunnen gaan werken en waarbij de pensioenopbouw op het oude niveau blijft.

Eind 2022 is door het bestuur tot nog een aantal wijzigingen besloten:

- vooruitlopend op de ingang van de Wet Toekomst Pensioenen, hebben sociale partners verzocht om het partnerbegrip conform het wetsvoorstel aan te passen en te moderniseren. In het wetsvoorstel wordt voorgesteld om één wettelijke partnerdefinitie te hanteren die geldt voor alle partnerpensioenen. Dit betekent dat samenwonenden die niet gehuwd zijn, geen geregistreerd partnerschap hebben gesloten of een notarieel samenlevingscontract hebben, onder specifieke voorwaarden ook in aanmerking kunnen komen voor partnerpensioen.
- als gevolg van de uitbreiding van het partnerbegrip is ook het begrip ‘kind’ aangepast. Stiefkinderen zijn volgens de wet alleen kinderen van een huwelijks- of geregistreerde partner. Samenwoners vielen hier niet onder. Bij de modernisering van het partnerbegrip is gekozen om ook een stiefkind van samenwoners onder het begrip ‘kind’ te laten vallen.
- besloten is om het wezenpensioen tijdens verlof (bijvoorbeeld zwangerschaps-of bevallingsverlof of ouderschapsverlof) aan te passen. Tijdens verlof is het partnerpensioen bij overlijden tot maximaal 18 maanden gedekt. In het kader van de verzorgingsgedachte is hier het wezenpensioen aan toegevoegd.

Deze wijzigingen zijn in het Pensioenreglement 2023 opgenomen. Eventuele partners van overleden deelnemers die voldoen aan de nieuwe definitie konden zich vanaf eind 2022 hierop beroepen, ook al was het reglement nog niet gewijzigd. Er hebben zich geen partners gemeld om gebruik te maken van deze reglementswijziging.

Verder is, zoals vermeld in paragraaf 5.2.16, besloten om de nieuwe versie van het pensioenreglement te laten herschrijven, waarbij de taal en structuur worden aangepast waardoor het reglement voor de deelnemer eenvoudiger wordt.

Actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn)

De abtn van het fonds wordt jaarlijks geactualiseerd en is per 12 december 2022 opnieuw vastgesteld door het bestuur.

6.8 COMMUNICATIE

Het communicatiebeleid van het fonds ligt vast in het communicatiebeleidsplan. Voor de periode 2021-2023 heeft Bpf HiBiN een beleidsplan vastgesteld. Het beleidsplan beschrijft welke speerpunten in het communicatiebeleid voor de periode 2021-2023 door het fonds zijn vastgesteld en welke doelstellingen Bpf HiBiN wil bereiken. Het wetsvoorstel ‘Wet Toekomst Pensioenen’ en met name het traject tot aan de ingangsdatum van deze wet, vormt een belangrijk onderdeel van het communicatiebeleid. Gedurende de periode 2021-2023 werken de commissies van Bpf HiBiN aan het transitieplan en het communicatieplan.

Communicatieplan 2022

Het communicatiebeleid vormt de basis voor een jaarlijks communicatieplan. Hierin worden de concrete plannen en doelstellingen voor het komende jaar beschreven. Voor 2022 betekende dat er onder andere een werkgeversbijeenkomst werd georganiseerd en een bijeenkomst voor deelnemers die bijna met pensioen gaan. Helaas waren er voor de laatste bijeenkomst maar heel weinig aanmeldingen waardoor deze niet door kon gaan. Het bestuur en bestuursbureau vonden dit zeer teleurstellend.

In de werkgeversbijeenkomst bleek dat veel e-mailberichten van Bpf-HiBiN door de facturatieafdeling worden ontvangen waardoor deze niet werden gelezen. Met de werkgevers is samengewerkt om de juiste e-mailadressen van alle werkgevers te verzamelen zodat ook deze hun werknemers kunnen informeren.

Verbetering website

In 2022 is onderzocht of en hoe de website van Bpf HiBiN beter kan worden ingericht. Omdat dit het geval bleek te zijn, zijn voor het opnieuw inrichten van de website verschillende partijen benaderd en is eind 2022 een keuze gemaakt. In de eerste helft van 2023 gaat de nieuwe website live.

Enquête pensioencommunicatie

Om te meten hoe de deelnemers de communicatie van het fonds waarderen, is een enquête gehouden over de communicatietevredenheid. Op basis van de helaas beperkte respons heeft Bpf HiBiN het streven compacter, meer visueel (plaatjes en filmpjes) en frisser van toon te gaan communiceren.

Communicatie uitingen

De schriftelijke communicatie naar (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en de uitingen op de website van het fonds, voldoen aan de wettelijke eisen. Het fonds wil de informatie voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden begrijpelijker en eenvoudiger maken. Om deze reden wordt voor de communicatie gebruik gemaakt van een externe professionele partij.

Per 1 januari 2022 is het reglementaire opbouwpercentage van de pensioenregeling verlaagd van 1,625% naar 1,271% (2021: 1,09%). In december 2021 zijn alle werkgevers en actieve deelnemers hierover schriftelijk geïnformeerd en zijn de communicatiemiddelen hierop aangepast. Het gevolg van de opbouwverlaging was voor het eerst zichtbaar in het deelnemersportaal en later ook in het Uniform Pensioenoverzicht 2022.

Alle Uniforme Pensioenoverzichten (UPO's) zijn vanaf 2017 in het deelnemersportaal opgeslagen en zijn daardoor altijd beschikbaar voor de deelnemer. Dit geldt ook voor belangrijke brieven zoals de start- en stopbrieven. Persoonlijke brieven over pensionering of overlijden worden voorlopig nog per post verstuurd.

In 2022 is geen Pensioenflits op de website geplaatst. Er is voor gekozen om geen Pensioenflits meer te maken maar actiever nieuwsberichten te plaatsen op de website, met het doel het bezoek van de website te verhogen. Daarnaast is gestart met het delen van berichten via LinkedIn.

Pensioenregister

Bpf HiBiN levert vier keer per jaar een bestand aan bij het Pensioenregister. Hierin staan alle opgebouwde en bereikbare (en uitkerende) pensioenaanspraken in drie verschillende toekomstscenario's. Door in te loggen op mijnpensioenoverzicht.nl is het voor deelnemers inzichtelijk welk bedrag zij aan ouderdomspensioen kunnen verwachten bij pensionering. De bedragen worden berekend via de Uniforme Rekenmethodiek (URM volgens een pessimistisch, neutraal en optimistisch scenario).

Deelnemersportaal

Alle deelnemers hebben toegang tot het deelnemersportaal. In 2022 hield het fonds het gebruik van het deelnemersportaal nauwlettend in de gaten. Helaas is het gebruik van het deelnemersportaal nog steeds niet op een, voor het fonds, acceptabel niveau. De doelstelling is dat eind 2023 meer dan 75% van de actieve deelnemers en 50% van de pensioengerechtigden gebruik maken van het deelnemersportaal.. Bpf HiBiN blijft het gebruik van het deelnemersportaal uiteraard stimuleren en hopelijk draagt de nieuwe website daar aan bij.

6.9 KLACHTEN, GESCHILLEN, INCIDENTEN EN PRIVACY

Klachten en geschillen

Bpf HiBiN heeft een klacht respectievelijk geschil als volgt gedefinieerd. Een klacht is iedere uiting van ontevredenheid van een deelnemer of werkgever over de uitvoering van de pensioenreglementen waarbij het kan gaan om de behandeling, bejegening of dienstverlening die door de deelnemer of werkgever als onjuist wordt ervaren. Een geschil is een verschil van mening tussen de partij die een geschil aanhangig wil maken en het bestuur over de inhoudelijke interpretatie van de pensioenregeling, uitvoeringsreglement of statuten.

Klachten

Het bestuursbureau heeft zeven klachten ontvangen. Zes klachten van deelnemers (waarvan vier gegrond) en één (ongegrond) klacht van een werkgever.

Opgemerkt wordt dat voor een van de gegronde klachten van deelnemers het daadwerkelijke aantal reacties vele malen groter is. Als gevolg van een datalek en de informatie die daarover naar een groep deelnemers is verzonden, heeft de pensioenadministratie ongeveer 600 reacties ontvangen. Deze reacties hebben allen dezelfde strekking en zijn daarom door de pensioenadministratie collectief als één klacht geregistreerd. Naast inhoudelijke vragen heeft ongeveer 20% van deze reacties gemeld zich zorgen te maken of gebruikte grovere bewoordingen om het ongenoegen kenbaar te maken.

De andere drie gegronde klachten van deelnemers betroffen het onterecht inhouden van premie ziektekosten op de pensioenuitkering, het versturen van een uniform pensioenoverzicht met een verkeerde naam en het dubbel administreren van een dossier dat eerder onvindbaar was. Alle dossiers zijn in afstemming met de deelnemers aangepast.

De twee ongegronde klachten betrof de verleende toeslagverlening per 1 januari 2023. Een deelnemer vond het percentage van de toeslagverlening te laag. Een andere deelnemer vond het verlenen van een toeslag geen goed nieuws omdat tegelijkertijd de pensioenopbouw werd verlaagd. Er is uitgelegd dat de toeslagverlening afhankelijk is van de financiële positie van het fonds en dat dit los staat van de premie die betaald wordt voor de pensioenopbouw.

De klacht van de werkgever ging over de factuur van Bpf HiBiN aan de werkgever, maar was ongegrond. Op de factuur was namelijk een verkeerde naam opgenomen doordat de werkgever een verkeerd burgerservicenummer (typefout) heeft doorgegeven.

Geschillen

In 2022 is er één (ongegrond) geschil ontvangen via de Ombudsman Pensioenen omdat de deelnemer het niet eens is met het bestuursbesluit. Dit betrof de hoogte van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. De Ombudsman Pensioenen heeft op basis van de verstrekte informatie vastgesteld dat Bpf HiBiN heeft gehandeld conform de reglementen.

Incidenten in de uitvoering, waaronder datalekken

Gedurende 2022 heeft Bpf HiBiN bij de Autoriteit Persoonsgegevens twee (incidentele) gevallen van een (mogelijk) datalek gemeld. Een datalek betrof het abusievelijk digitaal versturen van kopie jaaropgaven 2021 naar een nabestaande van een overleden pensioengerechtigde. De ontvanger heeft aan Bpf HiBiN bevestigd dat de ontvangen gegevens zijn vernietigd. Het andere datalek is ontstaan doordat per ongeluk een pensioenopgave van een deelnemer verstuurd is aan een andere deelnemer. De deelnemers zijn hierover geïnformeerd en de verkeerde pensioenopgave is verwijderd.

Privacybeleid

Het fonds voert een beleid dat gericht is op behoorlijke en zorgvuldige gegevensverwerking in overeenstemming met de wet en is vastgelegd in dit privacybeleid.

Persoonsgegevens mogen alleen worden verzameld als daarvoor een doel is vastgesteld. Het doel moet uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn. De gegevens mogen niet voor andere doeleinden verwerkt worden. De volgende doelen van Bpf HiBiN om persoonsgegevens te verwerken zijn:

- a. het verrichten van activiteiten die verband houden met een goede uitvoering van de statuten en pensioenreglementen en het beheren van daaruit voortvloeiende relaties, met inbegrip van de voorkoming van

- b. het voldoen aan wettelijke verplichtingen;
- c. het ten behoeve van de deelnemer kunnen verzorgen van correcte voorlichting en/of begeleiding.

Bpf HiBiN moet helder en toegankelijk communiceren over het verwerken van persoonsgegevens. Om deze reden is een privacyverklaring in duidelijke en eenvoudige taal opgesteld en geplaatst op de website van het fonds.

Om tot een adequate afdekking van de geïdentificeerde risico's te komen heeft het fonds een aantal taken en verantwoordelijkheden belegd bij de diverse functies binnen het fonds.

De identificatie van ontwikkelingen op het gebied van privacy hebben geleid tot een evaluatie van het privacybeleid. Het privacybeleid is in 2022 getoetst en aangepast aan de 'Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen' en het 'Servicedocument bewaartermijnen' van de Pensioenfederatie. Ook is de handleiding, die opgesteld is door de Autoriteit Persoonsgegevens gevolgd, om Google Analytics privacy vriendelijk in te stellen. Verder is voorgesteld om een interne audit te laten plaatsvinden op het auditobject AVG (Algemene Verordening gegevensbescherming).

Wat betreft bovenstaande datalekken, is door de compliance officer in een rapport bevestigd dat er goed en tijdig opvolging is gegeven aan deze datalekken. Er zijn verder geen bevindingen gedaan op het gebied van privacy bij Bpf HiBiN.

6.10 TOEZICHTHOUDER AFM EN DNB

AFM

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid. De AFM heeft begin 2022 het onderzoek naar de klachtenprocedures van pensioenfondsen afgerond. De algemene ledenvergadering van de Pensioenfederatie van 14 juni 2022 heeft vervolgens ingestemd met de gedragslijn 'Goed omgaan met klachten'. Deze gedragslijn sluit aan bij de nieuwe regelgeving van de Wet Toekomst Pensioenen en de aanbevelingen van het onderzoek van de AFM. Hoe Bpf HiBiN is omgegaan met de aanbevelingen in deze gedragslijn is opgenomen in paragraaf 5.2.19.

DNB

DNB is als toezichthouder belast met het prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het fonds legt daarom structureel alle wijzigingen in statuten, reglementen, abtn en de jaarstukken voor aan DNB. Verder informeert het fonds DNB met de voorgeschreven rapportages periodiek over de financiële situatie van het fonds.

Reguliere correspondentie

Er is in 2022 in hoofdzaak reguliere correspondentie met DNB gevoerd. Zo heeft Bpf HiBiN van DNB verschillende algemene brieven ontvangen over de op dat moment actuele thema's voor pensioenfondsen. Dit zijn onder andere de sectorbrief over de toezichtthema's 2022, de wijzigingen in het aanleveren van rapportages naar DNB en instructiebrieven over het indienen van het herstelplan en de haalbaarheidstoets. Tot slot is correspondentie ontvangen over de uitvraag niet-financiële risico's.

Specifieke correspondentie

Specifieke brieven die het fonds heeft ontvangen zijn het akkoord op het door het fonds ingediende actualisatie herstelplan 2022, de herbenoeming van drie bestuursleden en de benoeming van een lid raad van toezicht.

Dwangsommen en boetes

Er zijn in 2022 geen dwangsommen of boetes door DNB opgelegd.

Gesprek met DNB

In 2022 heeft Bpf HiBiN geen periodiek regulier gesprek gevoerd met DNB. Wel is met DNB gesproken over de regievoering van Bpf HiBiN op de datakwaliteit in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Meer informatie over het gesprek is opgenomen in paragraaf 5.3.3.

7.1 BELEIDSDEKKINGSGRAAD, ACTUELE DEKKINGSGRAAD EN SOLVABILITEIT

De certificerend actuaris heeft de financiële positie van Bpf HiBiN conform de wettelijke solvabiliteitstoets beoordeeld. Hieruit komt naar voren dat voor het fonds sprake is van een situatie van een reservetekort.

De reservepositie (het eigen vermogen) van het fonds is gestegen van € 38.760.000 positief ultimo 2021 tot € 81.859.000 positief ultimo 2022. Per 31 december 2022 was sprake van een reservetekort. Dit betekent dat het eigen vermogen van het fonds minder is dan het vereist eigen vermogen.

De actuele dekkingsgraad, uitgedrukt in een percentage van het totaal van de activa verminderd met de schulden en overlopende passiva ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen, is ultimo het boekjaar gestegen van 103,1% naar 108,8%.

De beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over 12 maanden) is in 2022 gestegen van 99,5% naar 109,0%.

7.2 PREMIEBELEID

Bpf HiBiN kent een drietal premiebegrippen. Het bestuur vindt het van belang helder aan te geven wat deze drie premies inhouden en waar zij voor gebruikt worden. De drie begrippen zijn:

- de feitelijke premie;
- de zuivere kostendekkende premie;
- de gedempte kostendekkende premie.

7.2.1 Feitelijke premie

In het uitvoeringsreglement is de relatie tussen het fonds en de aangesloten werkgevers geregeld met inachtneming van de Pensioenwet. De pensioenregeling wordt gefinancierd door het jaarlijks heffen van premie voor iedere deelnemer (de feitelijk verschuldigde premie) bij de aangesloten werkgever.

De feitelijk verschuldigde premie is een doorsneepremie. De doorsneepremie is het in het geldende pensioenreglement opgenomen percentage van de pensioengrondslag van de betreffende deelnemer. Dit percentage is voor het jaar 2022 vastgesteld op 25,2%. De feitelijke premie in 2022 bedraagt € 57.223.000. Hiervan betreft € 312.000 premies voor de aanvullende Anw-verzekering en € 388.000 voor gefactureerde premies uit voorgaande boekjaren.

7.2.2 Kostendekkende premie

Een pensioenfonds moet in principe voor de jaarlijkse pensioenopbouw een (zuiver) kostendekkende premie berekenen. De kostendekkende premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december voorafgaand (ex ante) aan het boekjaar.

Kostendekkende premie	2022*	2021*
Actuarieel benodigde koopsom	€ 64.032.000	€ 54.541.000
Opslag voor uitvoeringskosten (ex ante)	€ 2.000.000	€ 2.094.000
Solvabiliteitsopslag	€ 9.797.000	€ 8.509.000
Totaal	€ 75.829.000	€ 65.144.000

*In 2022 bedroeg het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen 1,271% (2021: 1,09%)

De feitelijke premie was in 2022 ex post lager dan de ex ante berekende zuiver kostendekkende premie. Het verschil in 2022 op basis van de rentetermijnstructuur was € 18.606.000 negatief. De belangrijkste oorzaak is de lage rente.

De opslag op de premie voor uitvoeringskosten is een ex ante inschatting van de kosten in het boekjaar (€ 2.379.000) minus de vrijgevallen excassokosten van de pensioenuitkeringen (€ 379.000). De opslag in de kostendekkende premie voor uitvoeringskosten komt uit op € 2.000.000.

7.2.3 Gedempte kostendekkende premie

De zuivere kostendekkende premie geeft belangrijke informatie over de kracht van de premie in tijden van lage rente. De daling van de rente leidt tot een overeenkomstige verhoging van deze zuivere kostendekkende premie.

Juist omdat de voorgeschreven rentetermijnstructuur sterk kan bewegen, heeft de wetgever het mogelijk gemaakt dat pensioenfondsen de (zuivere) kostendekkende premie mogen dempen met een voortschrijdend gemiddelde van de rente of met het verwacht rendement.

Bpf HiBiN heeft voor de berekening van de premie gekozen voor de methode van premiedemping op basis van verwacht fondsrendement. Het fonds heeft daarvoor als peildatum de rente per 31 oktober 2019 gebruikt. Voor de vaststelling van de premie 2022 is voor de overige rendementen uitgegaan van de rendementen vastgesteld door de commissie parameters 2019.

Risicopremies overlijden en arbeidsongeschiktheid

Onderdeel van de (gedempte) kostendekkende premie zijn de risicopremies voor overlijden en arbeidsongeschiktheid. Beide risico's zijn herverzekerd. Per 1 januari 2022 is de herverzekeringsovereenkomst vernieuwd en zijn nieuwe tarieven van kracht geworden.

Conform het beleid is de ex-ante (gedempte) kostendekkende premie voor 2022 in oktober 2021 vastgesteld. Op dat moment was de oude herverzekeringsovereenkomst nog van kracht en zijn de tarieven uit die overeenkomst gebruikt voor de vaststelling van de (gedempte) kostendekkende premie.

Ex-post beoordeling kostendekkendheid premie

De beoordeling van de kostendekkendheid van de premie vindt achteraf (ex-post) plaats door de gedempte kostendekkende premie te vergelijken met de feitelijke premie.

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit vier componenten:

- de inkooppremie voor pensioenopbouw;
- een opslag voor de uitvoeringskosten;
- een opslag voor solvabiliteit waarmee de dekkingsgraad op peil moet blijven;
- een opslag voor de voorwaardelijke toeslagverlening.

Gedempte kostendekkende premie	2022	2021
Actuarieel benodigde koopsom	€ 32.952.000	€ 25.548.000
Opslag voor uitvoeringskosten	€ 2.000.000	€ 2.094.000
Solvabiliteitsopslag	€ 5.042.000	€ 3.985.000
Voorwaardelijke onderdelen	€ 17.981.000	€ 14.442.000
Totaal	€ 57.975.000	€ 46.069.000

De totale gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van het verwacht reëel rendement. Hierbij is gebruik gemaakt van de maximaal toegestane parameters van artikel 23a Besluit FTK, die van toepassing waren per 31 december 2022. De opslag voor de voorwaardelijke toeslagverlening is een saldopost. In 2022 geldt ex-post een gedempte kostendekkende premie van € 57.975.000. De premiemarge ten opzichte van de in rekening gebrachte feitelijke premie voor 2022 is daarmee € 1.451.000 negatief. De negatieve premiemarge lijkt te duiden op premiekorting. De oorzaak is de stijging van de herverzekeringspremies gedurende 2022. Een dergelijke stijging werd ten tijde van de vaststelling van de premie, in oktober 2021, echter niet voorzien. Er is dus geen sprake van een premiekorting. De certificerend actuaris heeft dat bevestigd.

7.3 TECHNISCHE VOORZIENING VOOR RISICO FONDS

De Technische Voorziening (voorziening pensioenverplichtingen) is op basis van het pensioenreglement (versie geldend vanaf 1 januari 2021), door het fonds vastgesteld en gecontroleerd door de certificerend actuaris van Willis Towers Watson Netherlands B.V. met inachtneming van de bepalingen in de Pensioenwet en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds. De actuariële verklaring over de voorziening pensioenverplichtingen en het oordeel omtrent de toereikendheid van de middelen voor de dekking van de over het verleden reglementair toegezegde aanspraken zijn in dit verslag opgenomen.

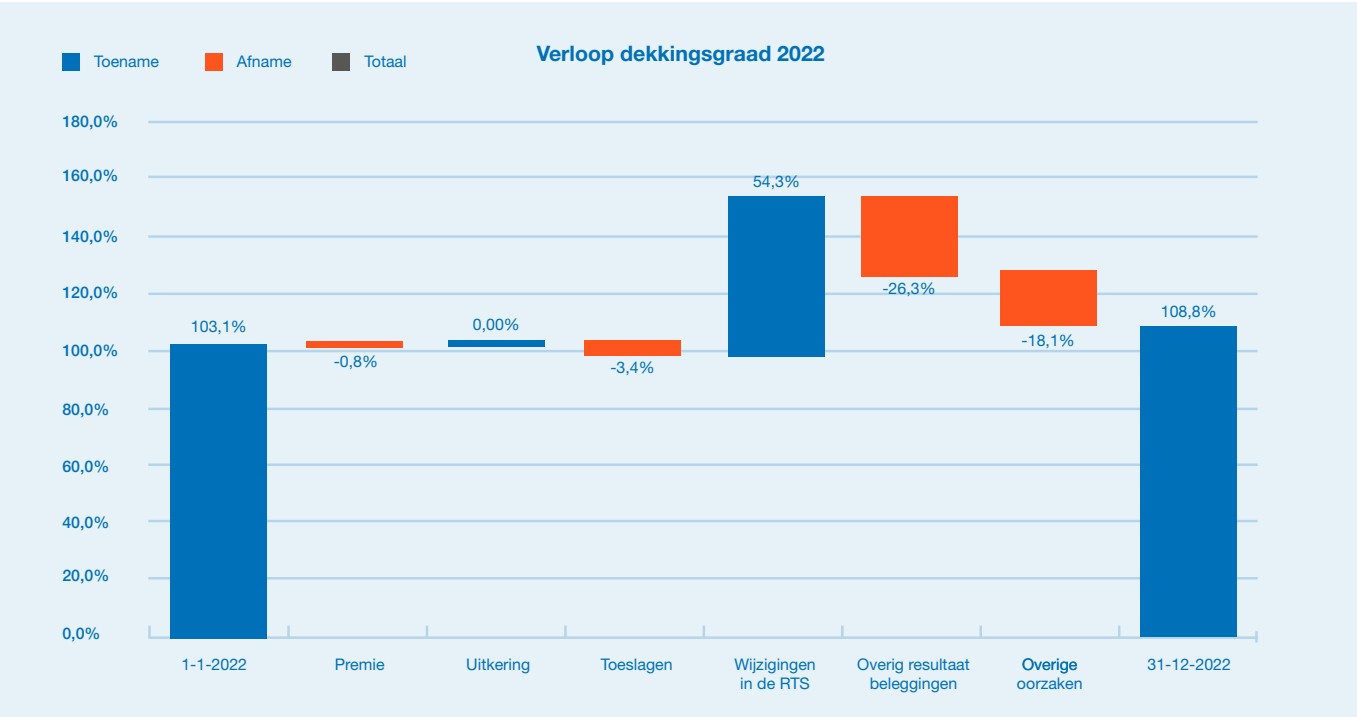
De Technische Voorziening is in 2022 met € 335.445.000 gedaald van € 1.265.663.000 naar € 930.218.000. De voornaamste redenen van de daling van de Technische Voorziening is de forse stijging van de RTS. Ondanks de jaaropbouw van nieuwe pensioenaanspraken door actieve deelnemers, de stijging van het aantal actieve deelnemers, de onvoorwaardelijke jaarlijkse stijging van de pensioengrondslag met 2,3% en de toeslagverlening van 5% op de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten is de Technische Voorziening gedaald.

7.4 ONTWIKKELING VAN DE ACTUELE DEKKINGSGRAAD IN 2022

In het jaar 2022 heeft de actuele dekkingsgraad zich, naar de bijdrage van de diverse elementen, als volgt ontwikkeld:

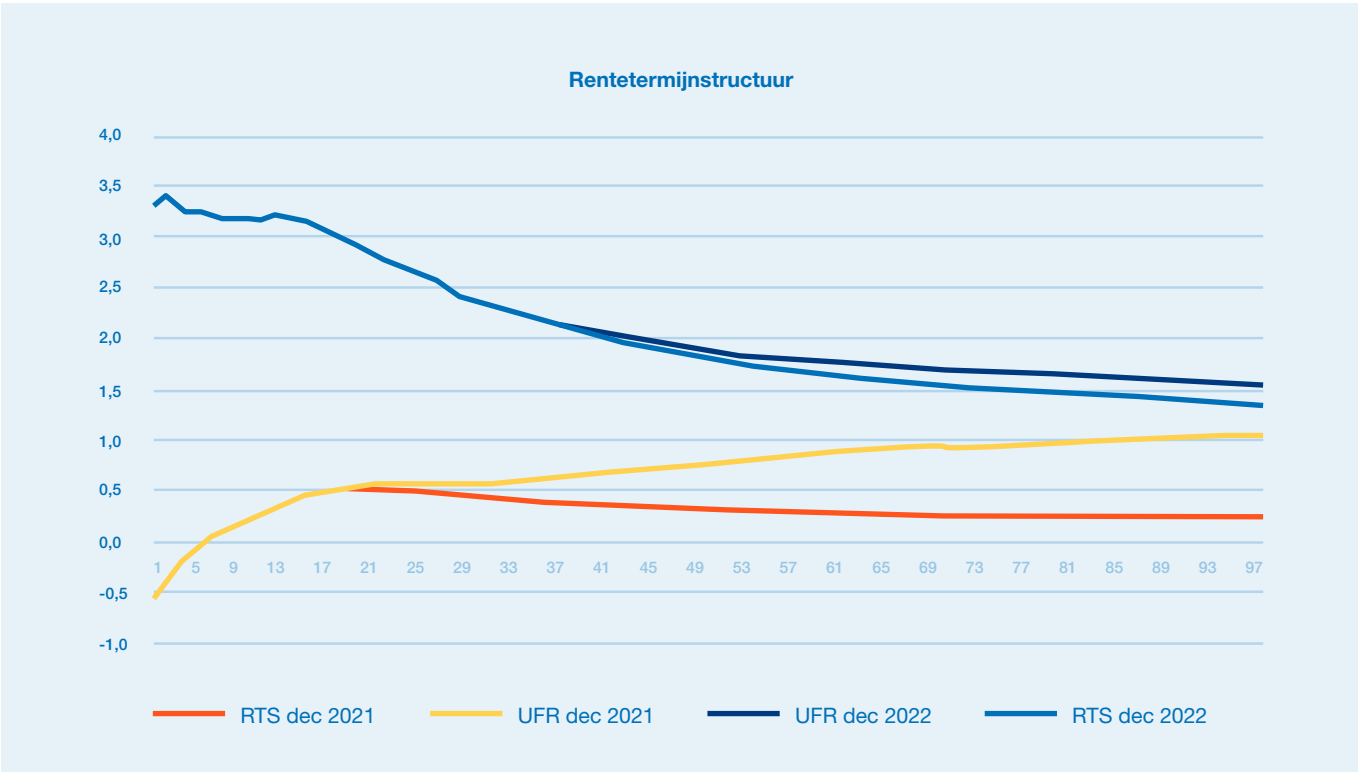
	2022	2021
Dekkingsgraad per 1 januari	103,1%	95,1%
Premie	-0,8%	-0,4%
Uitkering	0,0%	0,0%
Toeslagen	-3,4%	0,0%
Wijzigingen in de rentetermijnstructuur	54,3%	7,7%
Overig resultaat beleggingen	-26,3%	0,9%
Overige oorzaken*	-18,1%	-0,2%
Dekkingsgraad per 31 december	108,8%	103,1%

*) De overige oorzaken bestaat voornamelijk uit kruiseffecten vanwege een significante rentestijging gedurende 2022.

7.5 ONTWIKKELING VAN DE RENTETERMIJNSTRUCTUUR

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de verschillende rentetermijnstructuren (DNB UFR en markt RTS) in de jaren 2021 en 2022 opgenomen. Hieruit blijkt dat op basis van zowel de DNB UFR als de markt RTS, de rente in 2022 is gestegen.

7.6 TOESLAGBELEID EN TOESLAGAMBITIE

De toeslagverlening (ook wel toeslag of indexatie genoemd) en mate van toeslagverlening hangt af van de beleidsdekkingsgraad van Bpf HiBiN. Het gevoerde toeslagbeleid is een beleidsmaatregel van het bestuur. Het bestuur heeft de mogelijkheid om hiervan af te wijken, binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving.

Onder het aangepaste FTK per 1 januari 2015 mag het verlenen van toeslagen op pensioenaanspraken en pensioenrechten alleen als de toeslag ‘toekomstbestendig’ is.

Bpf HiBiN mag de pensioenen alleen verhogen als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 110%, kan een reguliere toeslag worden verleend. Voorwaarde is dat de reguliere toeslagverlening toekomstbestendig is. Dit betekent dat bij de bepaling van de mate van toeslagverlening de omvang van het vereist eigen vermogen boven de toeslagdrempel van 110% (de toeslagruimte) zodanig hoog moet zijn dat hieruit naar verwachting naar de toekomst toe een permanente toeslagverlening van diezelfde hoogte zou kunnen worden gefinancierd. Bij een verwacht gemiddelde volledige toeslagverlening van 1,9% per jaar betekent dit, dat de volledige maatstaf mag worden toegekend bij een dekkingsgraad van naar schatting 133,8%.

De voorwaardelijke maatstaf voor de toeslagverlening is gebaseerd op de algemene prijsontwikkeling (afgeleide consumentenprijsindex voor alle huishoudens sept – sept) en komt overeen met 17,16%.

Afwijken huidig beleid

In 2022 had het bestuur de mogelijkheid om af te wijken van het huidige beleid voor de besluitvorming toeslagverlening op grond van het per 1 juli 2022 geldende ‘Besluit toeslag voorgenomen transitie’, opgenomen in artikel 15c Besluit FTK.

Op grond van dit besluit mogen pensioenfondsen afwijken van de voorwaarde dat toeslagen pas mogen worden verleend bij een beleidsdekkingsgraad van tenminste 110%. Pensioenfondsen konden onder voorwaarden besluiten een toeslag in het jaar 2022 te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Door het bestuur is besloten om de ondergrens voor een toeslagverlening op grond van dit besluit vast te stellen op een actueel dekkingsgraadniveau van 110%. Ook is besloten geen toeslag te verlenen met terugwerkende kracht in 2022 maar een hogere toeslagverlening per 1 januari 2023 toe te kennen.

De toeslag per 1 januari 2023 bedraagt 5,0%. Omdat het besluit in december 2022 is genomen, wordt de toeslagverlening verwerkt in de actuele dekkingsgraad van december 2022. De beleidsdekkingsgraad voor Bpf HiBiN is per eind 2022 109,0% en de actuele dekkingsgraad 108,8%. Gevolg is dat de pensioenrechten van pensioengerechtigden en aanspraken van gewezen deelnemers sinds 2009 tot en met 2022 in totaal met 34,43% (cumulatief) achter blijft bij de ambitie van Bpf HiBiN.

Ook de voorwaardelijke toeslag voor actieve deelnemers (werkenden), die tot 1 januari 2015 gebaseerd was op de loonindex van de bedrijfstak en sinds 1 januari 2015 gebaseerd is op de prijsinflatie, kon vanaf 2008 niet toegekend worden. Deze blijft daarmee vanaf 2008 tot en met 2022 met 30,08% achter op de ambitie. Indien er in de toekomst sprake is van eventuele inhaalindexatie, wordt er op individuele basis gekeken wat de achterstand is.

Toeslagverlening is voorwaardelijk

Met het oog op de huidige beleidsdekkingsgraad, is het de verwachting dat de komende jaren geen of slechts beperkte toeslagverlening op de pensioenaanspraken en pensioenrechten kan plaatsvinden.

7.7 Z-SCORE EN PERFORMANCETOETS

Bpf HiBiN is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds. Als de beleggingsperformance van het fonds ontoereikend is, moet het fonds vrijstelling verlenen van de verplichtstelling wanneer een aangesloten onderneming daarom verzoekt. Hiervoor wordt het feitelijke beleggingsrendement vergeleken met het rendement van een door het fonds vastgestelde normportefeuille.

Dit wordt gedaan door jaarlijks de Z-score van het fonds te bepalen. Hierbij wordt het rendement (de performance) van het fonds met het rendement van de benchmark vergeleken, en het verschil gedeeld door een factor die afhankelijk is van de samenstelling van het belegde vermogen (de verhouding obligaties/aandelen).

Vervolgens worden de Z-scores over een periode van 5 jaar gemiddeld in een performancetoets. Indien de uitkomst van de performancetoets plus een vastgesteld percentage van 1,28% negatief is, dan heeft een aangesloten onderneming de mogelijkheid om vrijstelling van verplichte deelneming in het fonds te verkrijgen. De pensioenregeling moet in dat geval minstens gelijkwaardig zijn aan die van Bpf HiBiN. Meer informatie over de berekening van de Z-score en de performancetoets is te vinden in het Vrijstellings- en Boetebesluit Wet Bpf 2000.

De uitkomsten van de Z-score en de Performancetoets over 2022 zijn 0,49% (Z-score) respectievelijk 1,63% (performancetoets). Aangesloten ondernemingen kunnen dus niet verzoeken om vrijstelling op basis van de performancetoets.

Opgemerkt wordt dat de Z-score in 2019 en 2020 jaar negatief was. Dit is het gevolg van het feit dat het rendement op de beleggingsportefeuille lager was dan het rendement van de samengestelde benchmark (underperformance). Deze negatieve cijfers blijven de komende jaren door werken in de 5-jaars performance toets.

8

BELEGGINGEN

8.1 TERUGBLIK ECONOMIE EN FINANCIËLE MARKTEN

De hoogste inflatie sinds de jaren zeventig, het grootste militaire conflict op Europese bodem sinds de Tweede Wereldoorlog, de grootste verliezen in obligatiemarkten sinds 1788 en de kortst zittende Britse premiers ooit. Voeg hier de opkomst van politieke polarisatie en populisme aan toe en het is niet moeilijk om een heel somber beeld te schetsen van de van de wereld in 2022. Dichter bij huis zijn inmiddels de toeslagen crisis, de Groningen crisis, de stikstof crisis, de woning crisis, de vluchtelingen crisis en de klimaat crisis de veelbesproken onderwerpen.

Macro-economisch stond 2022 in het teken van de ongekende inflatie. Er was in 2021 al sprake van enige inflatie maar dat werd nog afgedaan als een tijdelijk fenomeen. De Russische invasie van Oekraïne op 24 februari voegde een aanzienlijke nieuwe impuls toe aan de wereldwijde inflatietrend. De Europese inflatie steeg tot boven de 10%, wat tot een stevige uitholling van de koopkracht heeft geleid.

Centrale banken, zowel in Europa als in de Verenigde Staten, reageerden op de inflatie door middel van renteverhogingen. In maart voerde de Federal Reserve in de Verenigde Staten de eerste renteverhoging van 0,25% (+25 basispunten) door, waarna de rentestappen werden verhoogd van 0,50% (+50 basispunten) in mei naar 0,75% (+75 basispunten) vanaf juni. De ECB voerde in Europa de eerste renteverhoging in juli door, maar stapte vervolgens ook over op rentestappen van 0,75% (75 basispunten) per vergadering.

De financiële markten reageerden negatief op deze mix van oplopende inflatie, geopolitieke spanningen en hogere beleidsrentes. De klap kwam met name hard aan in de wereldwijde obligatiemarkten. Handelde de Duitse kapitaalmarktrente aan het begin van nog rond de -0,2%, in het vierde kwartaal werd het niveau van 2,5% aangetikt, wat de sterkste stijging van de afgelopen veertig jaar is geweest. De Bloomberg Barclays Aggregate Bund index (de benchmark voor de Duitse staatsobligatiemarkt) verloor meer dan 20% in waarde ten opzichte van het piekniveau van maart 2020, waarmee voor het eerst in de geschiedenis van deze index sprake was van een officiële bear market. Het kan overigens erger, want in het Verenigd Koninkrijk stond het verlies op het hoogtepunt van het kortlopende premierschap van Liz Truss zelfs tijdelijk even op -35%.

Ook voor aandelen was 2022 niet een gunstig jaar. Door de forse stijging van de rente kwam de waardering van (onzekere) toekomstige kasstromen onder druk, wat vooral gevolgen had voor bedrijven uit de technologische sector. Daarnaast heeft ook de toegenomen geopolitieke onzekerheid geen positieve rol gespeeld in het sentiment op de aandelenmarkten, waarbij de escalatie in de oorlog van Oekraïne voor de nodige volatiliteit zorgde. Als laatste spelen de verslechterende economische vooruitzichten uiteraard ook een rol. Centrale banken zijn momenteel gericht bezig de groei te temperen. Een recessie in (grote) delen van de wereldeconomie is mogelijk niet langer te voorkomen. Tot een daadwerkelijke winstrecessie is het nog niet gekomen.

8.2 BELEGGINGSBEGINSELEN (INVESTMENT BELIEFS)

Investment beliefs beschrijven op een heldere en beknopte wijze de uitgangspunten voor het beleggingsbeleid. De investment beliefs, ook wel beleggingsbeginselen, vormen daarmee de basis of de filosofie voor de inrichting van het vermogensbeheer, de verdeling van de beschikbare middelen over de verschillende beleggingscategorieën, beleggingsstijlen en het risicomanagement. Bpf HiBiN hanteert de volgende beleggingsbeginselen, welke nader zijn uitgewerkt in het beleggingsplan en abtn van Bpf HiBiN:

- Bpf HiBiN is een lange termijn belegger;
- Bpf HiBiN is kostenbewust;
- Bpf HiBiN belegt alleen in categorieën en strategieën die het op hoofdlijnen begrijpt;
- Bpf HiBiN belegt maatschappelijk verantwoord;
- risico vereist een extra rendement;
- diversificatie loont;
- illiquiditeit loont;
- een sterke en eenvoudige governance draagt bij aan de beleggingsdoelstellingen.

8.3 PRUDENT PERSON

Met de aanpassing van het FTK per 1 januari 2015 is expliciet in de regelgeving opgenomen dat Bpf HiBiN als pensioenfonds onderbouwt dat het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan passen binnen de prudent person regels.

Dat het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan van het fonds passen binnen de prudent person regel, blijkt onder meer uit de volgende punten:

- het fonds kent een duidelijke organisatiestructuur voor het beleggingsbeleid en besluitvorming hierover;
- er is een balans tussen de omvang, aard en complexiteit van de beleggingsportefeuille enerzijds en de aanwezige kennis, ervaring en het risicobeheer anderzijds. Op dit punt heeft regelmatig onderzoek plaatsgevonden, onder andere in ALM-studies. Daarnaast komt dit tot uitdrukking in de risicohouding van het fonds;
- het fonds stelt voor de langere termijn een strategisch beleggingsbeleid vast, dat in ieder geval een beschrijving bevat van de beleggingsdoelstelling, de samenstelling van de beoogde beleggingsportefeuille en een bandbreedte voor de beleggingsportefeuille;
- het fonds vertaalt het strategisch beleggingsbeleid naar een beleggingsplan waarin een gedetailleerde omschrijving van het beleggingsbeleid wordt gegeven;
- het fonds stelt een beleggingscyclus vast op grond waarvan het strategisch beleggingsbeleid, het beleggingsplan en de uitvoering periodiek worden geëvalueerd en opnieuw wordt beoordeeld;
- transparantie over het beleggingsbeleid naar belanghebbenden van het fonds komt tot uitdrukking in de verklaring inzake beleggingsbeginselen.

De belangrijkste uitgangspunten voor toepassing van het prudent beginsel zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van deze onderbouwing.

Regelgeving	
Artikel 135 Pensioenwet	• Bpf HiBiN heeft als primaire doelstelling een nominaal pensioen uit te keren en wil secundair koopkracht behouden. In de ALM-studie is als uitgangspunt genomen dat om beide doelstellingen te bereiken, het pensioenfonds risico moet nemen, maar het risico moet gematigd zijn om de kans op het korten van pensioenaanspraken van deelnemers beperkt te houden. De verplichtingen vormen op deze manier het uitgangspunt voor het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsbeleid is dan ook vastgesteld in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden; • het niet beleggen in de bijdragende ondernemingen is niet van toepassing voor het fonds; • conform de abtn en de Richtlijnen voor de Jaarverslaglegging vindt de waardering van de beleggingen grotendeels op marktwaarde plaats conform Level 1 (prijzen in actieve markten voor gelijke instrumenten), Level 2 (prijzen op basis van eigen waardering) en Level 3 (prijzen in actieve markten voor soortgelijke activa of verplichtingen of waarderingstechnieken waarbij inputfactoren zijn gebaseerd op observeerbare marktdata) waarderingen. Slechts 18,14% van de beleggingen vallen onder de categorie level 4 (beleggingen die gewaardeerd worden met modellen waarvan tenminste een input niet direct observeerbaar is in de markt). Van laatstgenoemde categorie beleggingen wordt de naleving van de vastgelegde processen gecontroleerd middels accountantsverslagen van de betrokken beleggingsfondsen en de ISAE3402-verklaringen van de betrokken beheerorganisaties; • in de jaarrekening wordt gerapporteerd hoe het fonds uitvoering geeft aan het maatschappelijk verantwoord beleggen.
Artikel 13 en 13a besluit FTK	• het fonds belegt hoofdzakelijk in zeer liquide beleggingsproducten. Bovendien is Bpf HiBiN een relatief jong fonds, waardoor de premie-instroom groter is dan de pensioenuitkeringen. De grootste liquiditeitsbehoefte komt voort uit derivatencontracten. Er is in dit kader sprake van dagelijks onderpandbeheer; • alle beleggingen vinden plaats op gereguleerde markten;

	• het fonds heeft het beleggingsbeleid ('beleggingscyclus') gedetailleerd beschreven en vastgelegd in het beleggingsplan en de abtn. Daarnaast zijn restricties vastgelegd in de vermogensbeheercontracten, beleggingsrichtlijnen en de prospectussen van de beleggingsfondsen; • de portefeuille is gespreid over beleggingscategorieën, regio's, landen en sectoren. De monitoring van o.a. restricties t.a.v. concentratie-, kredietrisico's en securities lending vindt plaats via verschillende (risico-) rapportages; • Bpf HiBiN heeft in de abtn en in het beleggingsplan vastgelegd dat derivaten slechts gebruikt mogen worden om de risicograad van de beleggingen te verlagen en de portefeuille op een meer efficiënte wijze te beheren.
Beheerste en integere bedrijfsvoering (artikel 143 Pensioenwet)	• het fonds beschikt ten aanzien van de beleggingscyclus over een duidelijke, volledige en transparante organisatiestructuur; • het bestuur belegt alleen in beleggingsobjecten / fondsen die zij begrijpt en doorziet, waarvan de risico's adequaat beheersbaar zijn en die passen bij de risicohouding en verplichtingen van het fonds.
Regels uitbesteding (artikel 34 Pensioenwet)	• het fonds beschikt over een uitbestedingsbeleid dat mede richtlijnen ten aanzien van de selectie en evaluatie van vermogensbeheerders bevat; • het fonds borgt dat de mandaten en richtlijnen van de vermogensbeheerders aansluiten op het strategische beleggingsplan en het beleggingsbeleid, onder meer door het vooraf en tussentijds beoordelen van contracten, mandaten en richtlijnen.
Verbod op langlopende leningen en garantstelling (artikel 136 Pensioenwet)	• Bpf HiBiN heeft dergelijke leningen en garantstelling niet in de beleggingsportefeuille.

8.4 MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN (ESG)

Een van de investment beliefs van Bpf HiBiN is dat het fonds maatschappelijk verantwoord belegt. Het bestuur heeft dit investment belief verder uitgewerkt in een ESG-beleid. Het bestuur van Bpf HiBiN wil niet dat de toepassing van het ESG-beleid leidt tot een lager verwacht rendement voor de deelnemers en het mag ook niet leiden tot concentratierisico.

Daarnaast heeft het fonds aandacht voor mogelijk hogere kosten. Verantwoord beleggen mag leiden tot iets hogere kosten (enkele basispunten) maar mag geen negatieve impact hebben op het risico-rendementsprofiel van de portefeuille. Deze verschillende aspecten weegt Bpf HiBiN in de besluitvorming af.

Met verantwoord beleggen streeft Bpf HiBiN in de eerste plaats naar rekening houden in de daadwerkelijke beleggingsportefeuille met de wensen van de deelnemers. Dit betekent dat het fonds meer wil beleggen in bedrijven en landen met een goede ESG-score en minder of zelfs niet wil beleggen in bedrijven in de tabaksproductie, wapenhandel en landen en bedrijven die betrokken zijn bij kinderarbeid. Bpf HiBiN heeft hiermee ten doel dat de portefeuille beter presteert op ESG dan een portefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met ESG-factoren.

Omdat Bpf HiBiN in beleggingsfondsen belegt (in plaats van in zogenaamde discretionaire mandaten), is Bpf HiBiN voor het ESG-beleid afhankelijk van de fondsen waar het in belegt en kan het niet zelf individuele ondernemingen screenen op de voor Bpf HiBiN belangrijke thema's. Bpf HiBiN kan echter wel beleggen in beleggingsfondsen die uitsluiten op basis van internationale standaarden (zoals bijvoorbeeld UN Global Compact). Bij de selectie van beleggingsfondsen worden indien mogelijk alleen ESG-screened versies overwogen. Dit was echter tot voor kort niet voor alle beleggingscategorieën mogelijk. In 2018 was dit alleen nog toegepast op de beleggingscategorie aandelen. Het aanbod ontwikkelt zich echter snel. Zo belegt Bpf HiBiN voor de beleggingscategorieën bedrijfsobligaties, geldmarkt en staatsobligaties opkomende landen inmiddels in een ESG-variant van het beleggingsfonds.

Ambitie op ESG-beleid

Vanwege de tempo van de ontwikkelingen op ESG-gebied, is het ESG-beleid in 2022 herijkt. Bpf HiBiN ziet het ontwikkelen van het ESG-beleid als een iteratief proces. Dit betekent dat het beleid gedurende het proces wordt aangepast. Als gevolg van de herijking in 2022 is een aantal onderzoeksvragen vastgesteld voor de termijn 2022-2025 om invulling te geven aan de ambitie van classificatie 'Supporter'.

Begin 2023 is het ESG-beleid verder aangescherpt. De verantwoordelijkheid van het fonds gaat verder dan een goede risico-rendementsafweging. Het fonds is zich bewust van de invloed die zij als belegger kan uitoefenen. Daarom:

- is bij beleggingsbeleid beslissingen de MVB-impact onderdeel van de besluitvorming;
- voert Bpf HiBiN een MVB-beleid waarover verantwoording wordt gegeven;
- wil Bpf HiBiN inzicht in de portefeuille hebben op de door haar gewenste momenten;
- oefent Bpf HiBiN invloed uit op het ESG-beleid van ondernemingen middels zijn engagementbeleid;
- geeft Bpf HiBiN de voorkeur aan engagementbeleid boven uitsluitingenbeleid;
- brengt Bpf HiBiN indien mogelijk stemmen uit op de algemene vergadering van ondernemingen;
- heeft het fonds ook aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt MVB-beleid kan hebben op de omvang van het belegbaar universum en het kostenniveau;
- wil Bpf HiBiN geen concessies doen aan de compleetheid van de portefeuille. De portefeuille-invulling moet zo goed mogelijke afspiegeling zijn van de betreffende beleggingscategorie.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Op 10 maart 2021 is de Europese Verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector, de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) level 1 in werking getreden. De level 2 wetgeving is op 1 januari 2023 ingegaan. De SFDR is onderdeel van het EU Actieplan Duurzame Financiering en bevat nieuwe regels over informatieverstopping over duurzaamheid van beleggingen die ook van toepassing zijn op pensioenfondsen.

Bpf HiBiN verklaart om te voldoen aan deze wetgeving het volgende:

1. Bpf HiBiN houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de Informatieverstoppingsverordening en de nog te verschijnen secundaire wetgeving. Bpf HiBiN weegt verschillende ESG-criteria mee bij de investeringsbeslissingen. Echter, Bpf HiBiN weegt niet specifiek mee wat de ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen zijn op de duurzaamheidsfactoren in de zin van artikel 4 van de SFDR. De wetgeving biedt kleinere organisaties met minder dan 500 werknemers de mogelijkheid om op een minder uitgebreid niveau te rapporteren over het meewegen van de duurzaamheidsfactoren. Om hoge kosten van extra rapportages te voorkomen, maakt Bpf HiBiN gebruik van deze mogelijkheid.
2. Bpf HiBiN classificeert de pensioenregeling als een financieel product met duurzame kenmerken (artikel 8). Dat betekent dat het Bpf HiBiN gedeeltelijk in duurzame producten belegt waarbij ecologische of sociale kenmerken worden gepromoot

Via de website stelt Bpf HiBiN de volgende informatie beschikbaar:

- precontractuele informatie waarin Bpf HiBiN beschrijft hoe de pensioenregeling aan ecologische en sociale kenmerken voldoet;
- een beschrijving welke ESG-methodologieën, ESG-indicatoren, gegevensbronnen en screeningscriteria Bpf HiBiN gebruikt.

Daarnaast vermeldt Bpf HiBiN in het jaarverslag hoe het fonds aan de milieu- of sociale kenmerken heeft voldaan en wat het feitelijke niveau van duurzame beleggingen is. Deze informatie is opgenomen in Bijlage 1.

Taxonomieverordening

Naast de SFDR heeft de Europese Commissie ook de Europese Taxonomieverordening voor duurzame activiteiten en investeringen gepubliceerd. Dit is een uniform EU-breed classificatiesysteem om duurzaamheid te meten. Op dit moment heeft Bpf HiBiN vanwege de beperkte beschikbaarheid aan betrouwbare data nog geen concrete doelstellingen om te beleggen in ecologisch duurzame economische activiteiten vanuit de Taxonomieverordening en daarom verklaart Bpf HiBiN: 'Voor de pensioenregeling van Bpf HiBiN geldt dat de onderliggende beleggingen geen rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten'.

IMVB-convenant

Bpf HiBiN heeft medio 2021 het zogenaamde IMVB-convenant (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant) voor pensioenfondsen ondertekend en zich aangesloten bij 'het brede spoor'.

Het IMVB-convenant gaat over de negatieve effecten voor de wereld (mens en milieu), terwijl de SFDR ook kijkt naar hoe duurzaamheidsrisico's worden meegenomen in 'eigen' beleggingsbeslissingen, hoe dit past binnen de risk appetite van Bpf HiBiN, en welk mogelijk effect duurzaamheidsrisico's op het rendement van de beleggingen hebben. Zowel het convenant als de SFDR bouwen voort op de United Nations Guiding Principles (UNGP's) en de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.

Wet- en regelgeving (overig)

Sinds 2013 moeten pensioenfondsen investeringen vermijden in bedrijven die te maken hebben met de productie, verkoop of distributie van clustermunie, maar ook in beleggingsinstellingen en indexen waar clustermunie-ondernemingen voor meer dan 5% deel van uitmaken. Ook moeten pensioenfondsen investeringen vermijden als sprake is plaatsing van een onderneming (of personen) op een zwarte lijst of van sanctiemaatregelen, zoals tegen Rusland en Syrië.

Monitoring wet- en regelgeving

Bpf HiBiN toetst regelmatig de beleggingen aan bovenstaande wet- en regelgeving. Regelmatig worden deelnemersonderzoeken gehouden op het gebied van verantwoord beleggen. Tevens monitort Bpf HiBiN de vermogensbeheerders dat zij voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, waaronder de Sanctiewet.

8.5 ORGANISATIE VERMOGENSBEHEER

De kennis en deskundigheid op het gebied van het vermogensbeheer binnen het bestuur en de ondersteuning op dit gebied door het bestuursbureau is de afgelopen jaren toegenomen. De organisatie rondom het vermogensbeheer en de invulling van de beleggingsportefeuille is eenvoudig, efficiënt en goedkoop. De controle op de diverse uitbestedingspartijen is verbeterd en de kosten zijn inmiddels ten opzichte van 2015 gehalveerd.

8.6 STRATEGISCH BELEGGINGSBELEID

Het strategisch beleggingsbeleid wordt vastgesteld op basis van een Asset Liability Management (ALM) studie. Een ALM-studie heeft als doel om pensioenfondsen inzicht te geven in de gevolgen van beleidskeuzes.

Het bestuur beschikt hierbij over de volgende sturingsinstrumenten:

- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- beleggingsbeleid.

Matching en returnbeleggingen

De beleggingsportefeuille van Bpf HiBiN is opgedeeld in matching- en returnbeleggingen. Met de matching-beleggingen wordt getracht zoveel mogelijk de ontwikkeling van de nominale verplichtingen te volgen. Met de returnbeleggingen wordt getracht extra rendement te behalen voor het kunnen voldoen aan de toeslag-ambitie. De invulling van de beleggingsportefeuille in 2022 is in onderstaande tabel weergegeven.

Strategisch beleggingsbeleid	Strategische weging	Bandbreedte	Benchmark	Invulling
Aandelen	27,5%	22,5– 32,5%		
Aandelen ontwikkelde markten	20,6%	16 – 26%	MSCI World Custom ESG 100% Hedged to EUR Index (Net Dividend)	Northern Trust/ beleggingsfonds
Aandelen opkomende markten	6,9%	5 – 9%	MSCI Emerging Markets Custom ESG Index (net dividend)	Northern Trust/ beleggingsfonds
Vastrentende waarden	65%	55 – 75%		
Staatsobligaties en swaps	45%	35 – 55%	Portefeuille rendement	BlackRock / discretionair
Bedrijfsobligaties	6%	4 – 8%	Iboxx euro Corporates AA	Abrdn/ beleggingsfonds
High Yield obligaties	4%	3 – 5%	Merrill Lynch US High Yield Constrained Index	T. Rowe Price/ beleggingsfonds
Obligaties opkomende landen hard currency)	4%	3 – 5%	JPM GBI-EM Global Diversified Composite Hedged to EUR	Legal & General/ beleggingsfonds
Particuliere hypotheek	6%	3 – 8%	SAREF customized hypotheek benchmark	SAREF/ beleggingsfonds

Vastgoed	7,5%	2,5 – 12,5%	Portefeuille rendement	
Niet-beursgenoteerd vastgoed)*	7,5%	2,5 – 12,5%	Portefeuille rendement	SAREF/ beleggingsfondsen
Rente en valuta				
Renteafdekking (marktrente)**	40%	35 – 45%	Portefeuille rendement***	BlackRock / discretionair
Valuta afdekking	In de vastrentende portefeuille die dient voor het afdekken van het renterisico wordt alleen in euro belegd. Voor alle overige beleggingscategorieën in ontwikkelde markten hanteert het fonds een afdekkingspercentage van 60-90%. Er wordt niet gestuurd op een exact doelpercentage van 75%, omdat de valuta afdekking binnen de beleggingsfondsen plaats vindt: • binnen het aandelenfonds ontwikkelde markten wordt het valutarisico vrijwel geheel afgedekt; • binnen het aandelenfonds opkomende markten en het vastgoedaandelenfonds wordt het valutarisico niet afgedekt; • binnen staatsobligaties opkomende landen in harde valuta wordt het valutarisico afgedekt alsof de onderliggende exposure 100% USD is; • binnen bedrijfsobligaties US high yield wordt het valutarisico niet afgedekt.			

*) In de vastgoedportefeuille wordt nog belegd in een drietal internationale fondsen. Deze fondsen worden door de beheerder geliquideerd en zijn derhalve niet meer met een strategische weging opgenomen beleggingsplan.

**) De exacte invulling en restricties ten aanzien van curveposities, ratings en debiteuren zijn vastgelegd in de investment case en de abtn.

***) Voor de Z-score: portefeuille rendement. Voor de beoordeling van de manager: effectiviteit rentehedge (de afwijking van de doelstelling (40% afdekking) bedraagt maximaal 0,4% van de verplichtingen (dit betreft een signaalfunctie).

Wijzigingen in beleggingsbeleid

In 2022 is de rente de fors gestegen. Hierdoor werd de rentetrigger in de eerste helft van 2022 geraakt en moest conform het beleid het strategisch beleggingsbeleid opnieuw worden onderzocht. Vanwege deze ontwikkeling en vanwege de gewijzigde financiële positie van Bpf HiBiN, heeft het fonds in de tweede helft van 2022 een ALM-light studie uitgevoerd. Het bestuur heeft op basis van de resultaten uit de ALM-light studie besloten tot het verhogen van de renteafdekking naar 50% en een VEV (vereist eigen vermogen)-neutrale verhoging van de zakelijke waarden per december 2022. Op basis van de VEV-neutrale berekening van deze uitruil daalt het percentage vastrentende waarden daarmee van 65 % naar 61,9% en stijgt het percentage zakelijke waarden van 35% naar 38,1%.

8.7 DERIVATEN

Bpf HiBiN belegt in derivaten. Dit zijn producten die hun waarde ontleenen aan een ander, onderliggend, product. Bpf HiBiN gebruikt derivaten alleen om risico's te reduceren en te beheersen. Zo wordt het renterisico ten opzichte van de verplichtingen gereduceerd met onder andere renteswaps.

8.8 RENTERISICO

Bpf HiBiN heeft de renteafdekking gerealiseerd door een vrijwel identiek looptijdprofiel als dat van de verplichtingen te simuleren. Er wordt gebruik gemaakt van fysieke (zero coupon) obligaties, hypotheke en renteswaps.

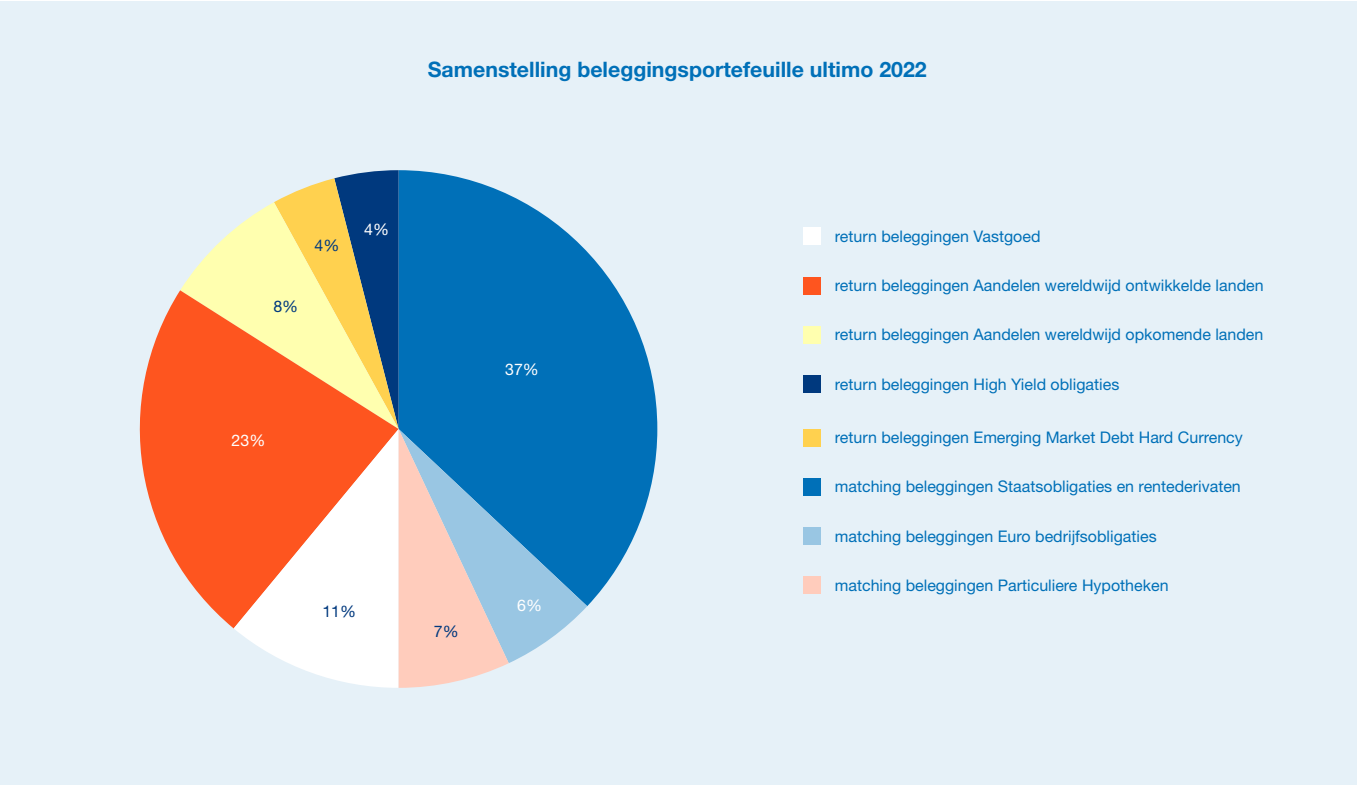
Het beleid van het fonds is dat binnen de portefeuille gestuurd wordt op een rente afdekking in een marktwaarde omgeving. Het renterisico op de waardeverandering van de nominale verplichtingen wordt niet volledig afgedekt. Voor de berekening van het renterisico en de invulling van de afdekking worden de volgende beleggingscategorieën meegenomen:

- Euro staatsobligaties;
- renteswaps;
- bedrijfsobligaties (investment grade);
- particuliere hypotheke.

Door het gebruik van renteswaps kan met aanzienlijk minder geïnvesteerd vermogen toch een 40% afdekking (per december 2022: 50%) van het volume van de technische voorzieningen plaatsvinden. Dit is het gevolg van het feit dat er binnen renteswaps impliciet kortlopend geld wordt geleend en in langlopend papier wordt belegd. Door het gebruik van deze techniek is het mogelijk geweest om ook een relatief groot belang in returnbeleggingen aan te houden.

8.9 SAMENSTELLING BELEGD VERMOGEN

De totale waarde van de beleggingsportefeuille (inclusief derivaten met een negatieve waarde en exclusief verplichtingen uit hoofde van collateral management) bedroeg € 946,0 miljoen per 31 december 2022 ten opzichte van € 1.348,2 miljoen per 31 december 2021. Het beleggingsrendement over 2022 bedroeg -25,8%. De samenstelling van het belegd vermogen (beleggingsportefeuille) is opgenomen in onderstaande diagram:

8.10 BELEGGINGSRESULTATEN

In onderstaande tabel worden de beleggingsrendementen van de portefeuille (inclusief derivaten) en de benchmark over de jaren 2022 en 2021 weergegeven.

Beleggingsrendementen	Portefeuille 2022	Benchmark 2022	Portefeuille 2021	Benchmark 2021
Totale portefeuille	-25,8%	-26,4%	0,9%	0,2%
Matching beleggingen	-34,5%	-35,0%	-9,0%	-9,5%
Return beleggingen	-14,4%	-13,8%	14,3%	14,0%
Uitsplitsing matching beleggingen				
Staatsobligaties en rentederivaten	-39,7%	-39,7%	-11,4%	-11,4%
Euro bedrijfsobligaties	-14,4%	-14,2%	-1,3%	-1,1%
Particuliere Hypotheken	-16,0%	-15,6%	2,3%	-3,4%
Uitsplitsing return beleggingen				
Aandelen	-18,1%	-18,5%	18,4%	18,5%
Aandelen wereldwijd ontwikkelde landen	-18,8%	-19,1%	23,9%	23,6%
Aandelen wereldwijd opkomende landen	-15,7%	-15,6%	3,5%	3,7%

Vastrentende waarden				
High Yield obligaties	-9,4%	-5,4%	14,0%	13,4%
Emerging Market Debt Hard Currency	-20,5%	-21,3%	-3,3%	-3,4%
Zakelijke Hypotheken	n.v.t.	0,0%	n.v.t.	0,0%
Vastgoed				
Vastgoed beursgenoteerd	-	-	-	-
Vastgoed Nederland niet-beursgenoteerd				
• Woningen	2,3%	2,3%	10,7%	10,7%
• Winkels	0,4%	0,4%	1,2%	1,2%
Vastgoed Internationaal direct				
• Europa	0,7%	0,7%	-8,9%	-8,9%
• Amerika	-8,3%	-8,3%	61,3%	61,3%
• Azië	6,5%	6,5%	11,1%	11,1%
Totaal Vastgoed	1,4%	1,4%	7,8%	7,8%

Het behaalde beleggingsrendement van -25,8% was hoger dan het benchmarkrendement van -26,4%. Dit komt door het positieve allocatie effect in de categorie Staatsobligaties, rentederivaten en vastgoed en het negatieve selectie-effect binnen de categorie High Yield obligaties.

Het benchmarkrendement voor vastgoed is gelijk gesteld aan het portefeuille rendement. Vastgoed benchmarks worden samengesteld op basis van de daadwerkelijke investeringen van deelnemende pensioenfondsen aan die benchmark en zijn daarmee niet per definitie representatief voor de ‘markt’ of de portefeuille. De rendementen van deze vastgoed benchmarks worden maar eenmaal per jaar berekend en gepresenteerd.

8.11 ONTWIKKELING MATCHING BELEGGINGEN

Het rendement op de matching beleggingen van -34,5% is het gevolg van de rentestijging die heeft plaatsgevonden in 2022 en moet gerelateerd worden aan de afname van de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen. De (swap)rente die moet worden gebruikt voor de waardebepaling van de voorziening pensioenverplichtingen, wordt bepaald en voorgeschreven door DNB. De DNB rentetermijnstructuur (RTS) voor pensioenfondsen wordt bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR).

De UFR is een risicovrije rekenrente (forward) die tot en met 2022 voor looptijden van (stapsgewijs) 30 jaar en langer gehanteerd wordt. Met deze forward rates wordt een rentetermijnstructuur (swaprente) afgeleid. Zie ook paragraaf 11.1. onderdeel ‘wijziging UFR’.

Per 31 december 2022 bedraagt de UFR 1,2% (ultimo 2021: 1,4%). Voor looptijden korter dan 20 jaar wordt de daadwerkelijke marktrente (swaprente) gehanteerd.

Gevolgen stijgende of dalende rente

Als de rente daalt, stijgt de waarde van de (technische) voorziening pensioenverplichtingen. Stijgt de rente, dan daalt de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen. De waarde van de voorziening pensioenverplichtingen is in 2022 gedaald van € 1.265,7 miljoen naar € 931,6 miljoen. De voornaamste redenen van de daling van de technische voorziening is de stijging van de RTS, ondanks de jaaropbouw van nieuwe pensioenaanspraken door actieve deelnemers, de stijging van het aantal actieve deelnemers, de onvoorwaardelijke jaarlijkse stijging van de pensioengrondslag met 2,3% en de toeslagverlening van 5% op de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

Met de portefeuille behorend bij ‘matching beleggingen’ wordt getracht zoveel mogelijk de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen te volgen.

De stijging van de rente leidde tot een daling van de waarde van de ‘matching beleggingen’. Het renterisico is

namelijk maar voor een deel afgedekt. Door dit effect is, ondanks het negatieve rendement op de vastrentende waarden als gevolg van de rentestijging, de actuele dekkingsgraad toch gestegen.

Bedrijfsobligaties

De rendementen van kredietwaardige euro bedrijfsobligaties waren negatief, door voornamelijk de stijging van de rente. Het rendement van -14,4% was minder dan het rendement van de benchmark.

8.12 ONTWIKKELING RETURN BELEGGINGEN

Binnen de returnportefeuille waren de rendementen op alle beleggingscategorieën negatief.

Aandelen

Het jaar 2022 heeft na een bijna euforisch 2021 tot teleurstellende rendementen geleid. Het rendementsverschil tussen de regio’s was significant. De koersen van in de V.S. en Opkomende Landen genoteerde aandelen bleven achter bij de aandelen die in Europa genoteerd zijn. Maar door de beweging in de valuta bleven de verschillen voor de Europese belegger zeer beperkt. Grotere performanceverschillen waren te constateren in de aard, zoals sector en verdienmodel, van de bedrijven. Zo bleven zogenaamde groeiaandelen, met hun winsten verder in de toekomst, achter bij de waardeaandelen en was de sector Energie in 2022 meer gevraagd dan de sector IT.

Bpf HiBiN behaalde een jaarrendement op aandelen van -18,1%. Aandelen in opkomende markten bleven met -15,7% rendement voor op de aandelen in ontwikkelde markten die -18,8% noteerden. De resultaten van deze passieve beleggingen lagen in de buurt van de benchmark, conform verwachting.

High Yield

Het jaar 2022 was het eerste volledige jaar voor T. Rowe Price als manager voor de risicovollere hoogrenderende (High Yield) Amerikaanse bedrijfsobligaties. De rendementen waren negatief (-9,4%) en slechter dan de benchmark (-5,4%). De categorie heeft de doelstelling om het beter te doen dan de benchmark.

Staatsobligaties opkomende landen

Evenals de andere obligatiemarkten werden de rendementen van staatsobligaties opkomende markten in 2022 beïnvloed door de oplopende kapitaalmarktrente, wat het rendement in het rood duwde. Het jaar werd geëindigd met een negatief resultaat van -20,5%. De resultaten van deze passieve belegging lag in de buurt van de benchmark (-21,3%), en conform verwachting.

Hypotheken

De karakteristieken van hypotheke passen goed bij de verplichtingen van pensioenfondsen: een lange looptijd, een periodieke kasstroom en een laag risicoprofiel. Door de lage rente zijn hypotheke een aantrekkelijk alternatief voor obligaties. De Nederlandse woningmarkt heeft in 2022 de eerst tekenen van een correctie aangetoond. Door de gestegen hypotheekrente zijn de huizenprijzen medio 2022 gaan dalen.

Het particuliere hypothekefonds behaalde over 2022 een rendement van -16,0%. Dit rendement was lager dan de benchmark (-15,6%).

Vastgoed

In de portefeuille van Bpf HiBiN bevinden zich nog een drietal internationale vastgoedfondsen die alle drie in liquidatie zijn. De fondsen zijn de afgelopen jaren al flink afgebouwd en bestaan nu nog uit een beperkt aantal onderliggende fondsen en objecten. Liquidatie van de internationale vastgoedfondsen is in 2022 niet volledig gerealiseerd en zal nu naar verwachting in 2023 plaatsvinden. De liquidatie van het kantorenfonds is afgerond.

Ook zijn er drie portefeuilles binnen de vastgoedbeleggingen samengevoegd. Twee winkelportefeuilles van andere partijen zijn op initiatief van SAREF in het SAREF winkelfonds ingebracht. Het SAREF winkelfonds is in omvang afgenomen. Het samenvoegen van de winkelportefeuilles zorgt voor een hogere omvang van het winkelfonds en een betere spreiding. Dat verbetert de stabiliteit van het winkelfonds en wordt het meer liquide. Deze samenvoeging heeft geleid tot overdrachtsbelasting (transactiekosten) voor Bpf HiBiN. De hoogte van de transactiekosten is opgenomen in paragraaf 2.3.2.

De vastgoedportefeuille liet over 2022 een rendement zien van 1,4%. Woningen behaalden een positief rendement van 2,3%, en winkels rendeerden met een bescheiden 0,4% eveneens positief.

8.13 VOORUITZICHT 2023

Vooruitkijkend naar 2023 lijkt het niet onwaarschijnlijk dat het hoofdthema van 2022 nog een keer voor een hoofdrol zal gaan. Hoe groot zullen de tweede orde effecten van inflatie zijn, hoe hoog moet de beleidsrente worden verhoogd om inflatie onder controle te krijgen en hoe pijnlijk wordt de recessie die we als gevolg daarvan te verwerken krijgen?

Kijkend naar de koersbeweging in de eerste maand van het nieuwe jaar, lijkt de markt er steeds meer van overtuigd dat het met die recessie wel mee zal vallen. Enerzijds is dit gerelateerd aan het wegebben van de acute vrees voor een zware energiecrisis in Europa. Door het milde winterweer, de hoge voorraden en het gereduceerde gasverbruik is de Europese gasprijs gedaald, waarmee de crisis gereduceerd is tot een meer behapbaar probleem. Daarnaast heeft de vrij radicale draai in het covidbeleid in China er toe geleid dat de groeiverwachtingen voor China -en in het verlengde daarvan de groeivoorzichten voor opkomende landen- verbeterd zijn.

Hoewel het begrijpelijk is dat financiële markten opgelucht reageerden op deze ontwikkelingen, lijkt een zachte landing juist weer een gevaar in zich te herbergen dat de inflatie hoger uit zal vallen. Bij het uitblijven van een recessie zullen de arbeidsmarkten krap blijven, waarmee de kans op hoge looneisen alleen maar toenemen. Met name in Europa, waar de reële lonen de afgelopen jaren met meer dan 5% zijn teruggelopen, ligt het gevaar van tweede orde effecten voor inflatie duidelijk op de loer. Als centrale banken hier op reageren door de rente nog verder te verhogen, ligt hiermee alsnog het gevaar op een recessie op de loer. Wellicht dat de markten op dit moment iets te ver op de muziek vooruitlopen.

Overigens zijn er niet alleen risico's: de zware correctie in met name de obligatiemarkt heeft er ook toe geleid dat de lange termijn rendementsverwachtingen er momenteel een heel stuk gunstiger uitzien dan een jaar geleden. Ook de correctie in aandelen heeft er toe geleid dat de rendementsvooruitzichten op de langere termijn zijn verbeterd.

9

INTEGRAAL RISICOMANAGEMENT

9.1 INLEIDING

Om de doelstelling van het fonds zoals beschreven in paragraaf 3.1 te realiseren, wordt het bestuur geconfronteerd met strategische, financiële en niet-financiële risico's. Strategische risico's zijn risico's die het fonds bewust wil nemen. Door op de toekomst voor te bereiden en nieuwe uitdagingen aan te gaan, bijvoorbeeld met innovatie van IT, worden ook nieuwe strategische risico's opgezocht.

Financiële risico's zijn bijvoorbeeld de ontwikkelingen in de rente, de waardeontwikkeling van aandelen en vastgoed respectievelijk verzekeringstechnische situaties zoals overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Ook niet-financiële risico's kunnen van invloed zijn op de doelstellingen van Bpf HiBiN. Voorbeelden hiervan zijn uitvallende pensioenadministratiesystemen van het fonds, zodat pensioenuitkeringen niet (tijdig) gedaan kunnen worden of dat afgesproken processen niet juist gevolgd worden. Het bestuur kijkt integraal naar zowel financiële als niet-financiële risico's en de onderlinge samenhang hiertussen. Op deze manier worden risico's, die onder andere de doelstellingen van het fonds beïnvloeden, tijdig gesignaleerd, geanalyseerd en beheerst.

9.2 EIGENRISICOBEOORDELING

Bpf HiBiN heeft in boekjaar 2021 voor het eerst een (reguliere) eigenrisicobeoordeling (ERB) uitgevoerd. Hierbij is een integrale analyse en beoordeling uitgevoerd van de risico's voor Bpf HiBiN en de effectiviteit van het risicobeheer (inclusief feitelijke beheersmaatregelen). De uitkomsten van de ERB geven het bestuur inzicht in de materiële risico's en de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het fonds en de pensioenen van de deelnemers bij Bpf HiBiN. De ERB bestaat samengevat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

Proces

Een beschrijving van de wijze waarop de ERB in het bestuursproces, het beleid en de besluitvormingsprocessen van het fonds is geïntegreerd.

Risicoanalyse

- een beschrijving van de methoden om relevante (materiële) risico's waaraan het fonds blootstaat te detecteren, te evalueren en te beheersen;
- een beoordeling van de risico's voor de deelnemers voor de pensioenaanspraken en pensioenrechten en de effectiviteit van genomen maatregelen;
- een beoordeling van nieuwe en/of opkomende risico's, inclusief ESG-risico's;
- een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's;
- een beoordeling van de financieringsbehoefte met, indien van toepassing, een beschrijving van het herstelplan.

Beheersmaatregelen

- een integrale beoordeling van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer;
- een kwalitatieve beoordeling van de mechanismen ter bescherming van de pensioenuitkeringen (gebruikmakend van het crisisplan).

Bevindingen en verbeterpunten DNB

DNB heeft in 2022 de door pensioenfondsen ingediende ERB's beoordeeld of deze voldoen aan alle wettelijke vereisten en hoe strategische risico's, duurzaamheid en datakwaliteit in de ERB zijn geadresseerd. De bevindingen en verbeterpunten zijn door DNB in een sectorbrief gedeeld.

Op basis van deze brief is door Bpf HiBiN vastgesteld dat de ERB van het fonds nog op een paar punten verbeterd kan worden. De belangrijkste verbeterpunten betreffen het ESG-risicobeheer en de aandacht voor datakwaliteit.

9.3 BEHEERSTE EN INTEGRERE BEDRIJFSVOERING EN INTEGRAAL RISICOMANAGEMENT

Integraal risicomanagement is het proces waarmee richting wordt gegeven aan de risicobeheersing en geldt als basis voor het besluitvormingsproces van het bestuur van Bpf HiBiN. Het integraal risicomanagement van het fonds richt zich op drie aspecten:

- de doelstellingen van Bpf HiBiN;
- de activiteiten om de doelstellingen te realiseren;
- de (risico)cultuur.

9.4 RISICHOUDING

In het vanaf 1 januari 2015 geldende FTK neemt de risicohouding van het fonds een belangrijke plaats in. In september 2015 heeft het bestuur in overleg met sociale partners de risicohouding voor financiële risico's op korte en lange termijn vastgesteld.

De risicohouding voor de lange termijn komt tot uitdrukking in de gekozen ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het strategisch vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor. Op basis van het gekozen beleggingsbeleid is in 2015 een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Aan de hand van de uitkomsten hiervan heeft het bestuur de voorgeschreven ondergrenzen ten aanzien van het verwachte pensioenresultaat en de maximale afwijking vastgesteld. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 5.2.6.

De risicohouding op korte termijn wordt vertaald in het strategisch vereist eigen vermogen en een bandbreedte daarom heen. Het strategisch vereist eigen vermogen bedraagt 19,1% van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022. Gezien de risicobereidheid heeft het bestuur besloten beperkte beleggingsrisico's te accepteren. De belangrijkste doelstellingen zijn immers om de dekkingsgraad zo goed mogelijk op niveau te houden en de kans op het verlagen van de opgebouwde pensioenen zo laag mogelijk te houden. Daarbij hoort een beperking van het beleggingsrisico hetgeen zich vertaalt in geringe bandbreedtes. Er is een bandbreedte voor het vereist eigen vermogen vastgesteld van 13% respectievelijk 18%. Per kwartaal wordt het vereist eigen vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid geschat en vergeleken met genoemde grenzen. Bij een overschrijding van de grenzen treedt het bestuur in overleg met sociale partners.

Overschrijding bandbreedte vereist eigen vermogen

Door de gestegen RTS in het jaar 2022 is het renterisico toegenomen. Door deze marktontwikkeling is het strategisch VEV vereist eigen vermogen gestegen boven de bandbreedte van 118%. Sociale partners zijn van oordeel dat de stijging van het vereist eigen vermogen niet ligt aan het huidige beleggingsbeleid, maar enkel en alleen door de huidige rentestijging. Om deze reden is het beleggingsbeleid niet aangepast.

Voor de niet-financiële risico's streeft het bestuur naar een kwalitatief hoogwaardige uitvoering, waarmee:

- minimaal voldaan wordt aan de wet- en regelgeving;
- gekeken wordt naar de best practices in de pensioensector;
- een beeld bestaat van een betrouwbare organisatie die streeft naar continuïteit, consistentie, transparantie en werkt in het belang van zijn stakeholders;
- tevredenheid en vertrouwen van (gewezen) deelnemers geldt met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening.

Bpf HiBiN stelt om deze reden hoge eisen aan de uitvoering van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer.

Daarnaast is het fonds blootgesteld aan externe ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld politieke ontwikkelingen of ontwikkelingen bij de aangesloten ondernemingen, de zogenaamde omgevingsrisico's. De risicobereidheid van het bestuur voor niet-financiële risico's is laag.

9.5 RISICORAAMWERK

Het bestuur hanteert een raamwerk, bestaande uit de volgende componenten:

- De risicostrategie: welke risicostrategie hanteert het fonds om zijn doelstellingen te bereiken en wat is de risicobereidheid? Binnen het risicoraamwerk zijn missie, visie en strategie van het fonds gedefinieerd.
- Governance rondom risicomanagement: hoe is risicomanagement binnen het fonds georganiseerd en hoe neemt het bestuur zijn verantwoordelijkheid?
- Risicobeleid: zijn alle gedefinieerde risico's uitgeschreven in beleid en zijn tolerantiegrenzen gedefinieerd?
- Risicomanagement processen: is er een proces om jaarlijks te evalueren en bij te sturen?
- Informatie: hoe wordt het risicobeleid gemonitord en geëvalueerd?

Binnen dit risicoraamwerk heeft het bestuur bepaald in welke ontwikkelingsfase zij zich bevindt en wat het ambitieniveau is. Het bestuur wenst op een geformaliseerde en gestructureerde wijze om te gaan met risico's en de beheersing hiervan en heeft daarom een aantal stappen gedefinieerd om integraal risicomanagement verder in te bedden in de bestuurlijke organisatie van Bpf HiBiN. Dit is een doorlopend proces, dat jaarlijks wordt geëvalueerd.

9.6 THREE LINES MODEL

Gezien het belang dat Bpf HiBiN hecht aan goede beheersing van de risico's en rekening houdend met de omvang en complexiteit van het fonds, hanteert Bpf HiBiN voor de inrichting van het integraal risicomanagement en sleutelfuncties het 'three lines' model. Het bestuur van Bpf HiBiN is eindverantwoordelijk voor het fonds.

De eerste lijn (de commissies, de pensioenadministratie, directeur bestuursbureau van het fonds) is verantwoordelijk voor de eigen processen. De sleutelfunctiehouder risicobeheer in de tweede lijn ondersteunt, adviseert, coördineert, bewaakt en heeft beleidsvoorbereidende taken voor het bestuur. Daarnaast is de sleutelfunctiehouder risicobeheer tevens houder van de actuariële functie.

Een externe partij is aangesteld voor de derde lijn, de interne auditfunctie. Op deze wijze opereert de interne audit als derde lijn volledig los van alle andere organisatieonderdelen.

9.7 RISICOBELID EN INVENTARISATIE

Het risicobeleid is erop gericht om op een adequate wijze de doelstellingen van het fonds onder een breed scala van omstandigheden te realiseren (de strategie). Jaarlijks wordt door het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd gebaseerd op (bruto en netto) kans maal impact, inclusief de beheersmaatregelen. De uitkomsten kunnen aanleiding zijn de beleidsuitgangspunten te wijzigen dan wel aanvullende beheersmaatregelen te treffen om de geconstateerde risico's te mitigeren.

Bpf HiBiN hanteert voor het in kaart brengen van de risico-omgeving als basis het FOCUS-model zoals gedefinieerd door DNB, aangevuld met fonds specifieke risico's.

FOCUS indeling risico's

Risk drivers	Risico's
Macro/sector	Krediet
Bedrijfsmodel en strategie	Markt
Gedrag, cultuur en governance	Matching/rente
Infrastructuur/IT	Operationeel Verzekeringstechnisch Liquiditeit Integriteit

Bpf HiBiN maakt voor het risicobeleid onderscheid tussen strategische risico's en overige (financiële respectievelijk niet-financiële) risico's.

Strategische risico's

Het strategisch risicobeleid heeft als doel de risico's die verband houden met de realisatie van de doelstellingen van Bpf HiBiN voldoende worden beheerst. Strategische risico's hoeven niet alleen risico's te zijn die het fonds wil vermijden of mitigeren. Door op de toekomst voor te bereiden en nieuwe uitdagingen aan te gaan, bijvoorbeeld met innovatie van IT, worden ook nieuwe strategische risico's opgezocht.

Financiële risico's

Het financiële risicobeleid heeft als doel dat de risico's die voortvloeien uit de balanspositie voldoende worden beheerst. Aan de activa zijde gaat het op hoofdlijnen om matching- en renterisico, markt- en kredietrisico. Aan de passiva zijde gaat het om het verzekeringstechnische en langlevens risico.

Niet-financiële risico's

Het niet-financiële risicobeleid heeft als doel de risico's die voortvloeien uit het uitvoeren van de pensioenregeling voldoende te beheersen. Onder de niet-financiële risico's worden onderscheiden:

- omgeving;
- operationeel;
- uitbesteding;
- IT-risico (vermogensbeheer en zelfadministratie);
- integriteit;
- juridisch.

Uitvoering risicobeleid

In de maand september 2022 is door het bestuursbureau (eerste lijn) en de sleutelfunctiehouder risicobeheer (tweede lijn) samen met het bestuur een update van de risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze update wordt jaarlijks uitgevoerd. Ook is in 2022 voor het eerst de effectiviteit van de beheersmaatregelen getoetst, zoals beschreven in paragraaf 5.2.9.

Daarnaast heeft ook een update van de systematische integriteitsrisico-analyse (SIRA) plaatsgevonden. De SIRA wordt een keer in de drie jaar uitgevoerd, of eerder indien daar aanleiding voor is.

Tot slot heeft een interne audit Risk Management (derde lijn) plaatsgevonden in februari 2022, met een 'goed' als beoordeling.

De risico's worden nader beschreven in hoofdstuk 13 'risicobeheer en derivaten' in de jaarrekening.

9.8 VOORNAAMSTE RISICO'S 2022

De strategische, financiële en niet-financiële risico's worden door het bestuur jaarlijks op basis van de inschatting (netto) kans maal impact geprioriteerd. De volgorde kan hierdoor jaarlijks wijzigen.

Het bestuur heeft voor 2022 de voornaamste risico's benoemd. De voornaamste risico's, de mogelijke impact van het risico op de doelstelling van Bpf HiBiN en de genomen maatregelen, worden hierna kort beschreven.

Strategische risico's

De voornaamste strategische risico's zijn het balansrisico, de financiële opzet, het systeemrisico en het ESG-risico.

Balansrisico

Het balansrisico is het risico dat het rendement op de waarde van de verplichtingen verschilt van het rendement op de beleggingen waardoor er een potentieel (negatieve) impact op de dekkingsgraad ontstaat.

Bpf HiBiN heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken. Het beleid is er op gericht dat er een strategische portefeuille met een tracking error, strategische normen en bandbreedtes zijn gedefinieerd. Er is een bandbreedte voor het vereist eigen vermogen vastgesteld van 13% respectievelijk 18%. Het vereist eigen vermogen hangt af van de beleggingsportefeuille.

Financiële opzet

De financiële opzet van het fonds is niet adequaat, zowel op het gebied van dekkingsgraad als financiering van de pensioenregeling.

Het uitgangspunt bij de financiële opzet (premiebeleid, beleggingsbeleid, toeslagenbeleid, kortingsbeleid), waarderingsgrondslagen pensioenverplichtingen, de hoogte van de uitvoeringskosten, is wet- en regelgeving. Het fonds heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken.

ESG-risico

Het ESG-risico zijn de risico's voor het fonds voortvloeiend uit klimaatverandering, verlies aan biodiversiteit en sociale ongelijkheid.

Het fonds heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken. Bpf HiBiN belegt voor de categorieën aandelen ontwikkelde en opkomende markten, bedrijfsobligaties, geldmarkt en staatsobligaties opkomende landen in een ESG- variant van het beleggingsfonds. Het bestuur ziet het milieurisico (klimaatrisico) als het grootste meetbare risico vanuit de ESG-risicoanalyse, maar acht het de andere thema's net zo belangrijk. Het fonds heeft daarnaast het IMVB-convenant ondertekend en voldoet aan de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat het fonds negatief wordt beïnvloed door niet integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude.

Het fonds heeft indicatoren en integriteitsbeleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken. De integriteitsrisico's worden minimaal jaarlijks geanalyseerd en minimaal één keer per drie jaar of ingeval van een significante gebeurtenis wordt op systematische wijze een analyse uitgevoerd van de diverse integriteitsrisico's die het fonds loopt, hoe groot de kans is dat de risico's zich voordoen, welke impact deze risico's hebben en welke beheersingsmaatregelen eventueel zijn en/of worden getroffen.

Het bestuur heeft in 2022 het risico op cybercrime als voornaamste integriteitsrisico gekwalificeerd en aanvullende beheersmaatregelen vastgesteld.

Financiële risico's

De voornaamste financiële risico's zijn het marktrisico, het renterisico en het inflatierisico.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico op een daling van de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van koerswijzigingen.

Het fonds heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken. De strategische allocatie van de beleggingen bedraagt 35% zakelijke waarden (aandelen en vastgoed) en vanaf eind 2022 is dit 38%. Tevens zijn er bandbreedtes vastgesteld. De strategische allocatie wordt periodiek herijkt via een ALM-studie of een portefeuilleconstructie studie (risicobudgetstudie). Tot slot hanteert Bpf HiBiN een 'passief, tenzij' model voor de beleggingen.

Renterisico

Het renterisico is het risico op een daling van de dekkingsgraad als gevolg van een daling in de (markt)rente.

Het fonds heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken. Het beleid van het fonds is dat binnen de portefeuille gestuurd wordt op een renteafdekking in een marktwaarde omgeving. Het renterisico op de waardeverandering van de nominale verplichtingen wordt op basis van marktrente afgedekt. Eind 2022 is besloten de renteafdekking te verhogen van 40% naar 50%. Er geldt een bandbreedte van 5%-punt voor zowel totaalniveau als per looptijdbucket.

Daarnaast is in 2022 vanwege de gestegen rente overleg geweest met de vermogensbeheerder Blackrock over de hoogte van het onderpand (liquiditeitsrisico). De buffer is echter groot genoeg voor enkele procentpunten aan rentestijging, ook na de aanpassing van de renteafdekking. Dit wordt periodiek gemonitord door de BVC.

Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico dat het fonds geen waardeverste pensioenen uit kan keren als gevolg van (hoge) inflatie.

Het fonds heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken. Het risico wordt beheerst door de toeslagambitie van het fonds mee te nemen in de ALM-studie. Het beleid is zodanig ingevuld dat de samenhang met inflatie zoveel mogelijk wordt gerealiseerd. Omdat de toeslagverlening voorwaardelijk is, ligt het inflatierisico de facto overigens bij de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Niet-financiële risico's

De voornaamste niet-financiële risico's zijn het omgevingsrisico respectievelijk het IT-risico, waaronder cyberrisico, en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Omgevingsrisico

Onder omgevingsrisico wordt door het fonds verstaan het risico op schade als gevolg van veranderende externe omstandigheden zoals veranderingen in het toezicht, concurrentie, schaalvergroting en –verkleining, ontwikkelingen in de bedrijfstak en politieke ontwikkelingen. Kenmerken die het omgevingsrisico beïnvloeden zijn: economische en politieke ontwikkelingen, ontwikkelingen sponsor(en), gedrag en verwachtingen deelnemers en wet- en regelgeving.

Voor Bpf HiBiN is de financierbaarheid van de pensioenregeling een belangrijk onderdeel voor evenwichtige belangenafweging. Het is aan sociale partners om naast de inhoud van de pensioenregeling het budget voor de arbeidsvoorwaarde pensioen vast te stellen. Dat budget vertaalt zich in de premie. Het feitelijk vaststellen van de kostendekkende premie is de verantwoordelijkheid van het bestuur van het fonds.

Er heeft in 2022 regelmatig overleg plaatsgevonden tussen het bestuur, vakbonden en de Koninklijke Hibin over de huidige premiedekkingsgraad en de pensioenpremie en/of het verlagen van het percentage voor de jaarlijkse pensioenopbouw. Zie hiervoor een uitgebreide toelichting in paragraaf 5.2.1 van dit verslag.

IT-risico

Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging en/of continuïteit van systemen.

Het IT-risico geldt voor zowel uitbestedingspartijen (vermogensbeheer) als voor Bpf HiBiN zelf (de administratie van de pensioenregeling). Het IT-risico valt voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico.

Het fonds heeft indicatoren en beleid opgesteld om dit risico te beheersen respectievelijk te beperken.

Transitie nieuw pensioenstelsel en pensioenadministratie

Een specifiek risico betreft de transitie van de nieuwe premiepensioenregeling van de WTP in het pensioenadministratiesysteem van Bpf HiBiN.

Het fonds evalueert als beheersmaatregel standaard periodiek de softwareleverancier van het pensioenadministratiesysteem waarin ook de ontwikkelingen bij de softwareleverancier op het onderdeel WTP worden behandeld om verwachtingen goed te kunnen managen.

Daarnaast is een tweetal pensioenadministratiesystemen van twee verschillende softwareleveranciers met elkaar vergeleken. Daarbij zijn onder andere de mogelijkheden, het verandervermogen en ervaringen van deze pensioenadministratiesystemen met een dergelijke transitie beoordeeld. Voor de overgang naar een nieuw pensioenadministratiesysteem is ook een risicoanalyse gemaakt.

Een ander belangrijke beheersmaatregel om het transitierisico te beperken en te zorgen voor een adequate pensioenadministratie is het onderzoek naar de datakwaliteit van het fonds.

9.9 RISICOGEVOLGEN BOEKJAAR 2022

De impact van de financiële risico's op de (beleids)dekkingsgraad wordt beschreven in de hoofdstuk 8.

In 2022 hebben geen incidenten zoals beschreven in de incidentenregeling plaatsgevonden.

9.10 TOELICHTING IN JAARREKENING

Een uitgebreide toelichting op het beleid van het beheersen van de fondsriscico's is in de jaarrekening opgenomen in onderdeel 'Risicobeheer en derivaten'. Bij dit onderdeel staat een overzicht van de omvang van financiële risico's voor het fonds. Een aantal van die risico's (zoals valutarisico en renterisico) wordt in de jaarrekening uitgebreid behandeld.

Het risicomanagement van het fonds bevat ook, zoals reeds aangegeven, immateriële risico's (bijvoorbeeld het reputatie- en integriteitsrisico). Die risico's zijn lastig tot niet te kwantificeren en niet apart gespecificeerd in de jaarrekening. Omgekeerd zijn alle risico's die genoemd worden in de jaarrekening onderdeel van het risicomanagement van het fonds.

9.11 FINANCIEEL CRISISPLAN

Bpf HiBiN heeft een financieel crisisplan opgesteld. Dit financieel crisisplan bevat een beschrijving van maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief zou kunnen inzetten indien de beleidsdekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het fonds in gevaar komt.

Door vooraf duidelijk te maken hoe het bestuur voornemens is om te gaan met een crisissituatie wordt het (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden duidelijk hoe er met de pensioenen omgegaan wordt tijdens een crisis.

Overigens is het financieel crisisplan niet een plan dat in een crisissituatie kant-en-klaar uitgevoerd moet worden. Het bestuur zal de concrete maatregelen altijd afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden van dat moment. Een financieel crisisplan is dus niet hetzelfde als een herstelplan.

Het financieel crisisplan van Bpf HiBiN bevat de volgende onderdelen:

- wanneer is er naar de mening van het fonds sprake van een crisis;
- welke maatregelen heeft het fonds ter beschikking in geval van een crisis;
- tot welke kortingsgrenzen leiden de maatregelen van het fonds;
- wat is het verwachte financiële effect van de inzet van de maatregelen in geval van een crisis;
- hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging.

Het financieel crisisplan is opgenomen in de abtn en te raadplegen via de website van Bpf HiBiN. In het eerste kwartaal van 2022 is door het bestuur een aangepast crisisplan opgesteld.

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

Onderdeel	Resultaat (x € 1.000)
Beleggingsopbrengsten	105.460
Premie	-/-11.691
Waardeoverdrachten	517
Kosten	212
Uitkeringen	-/-126
Sterfte	1.618
Arbeidsongeschiktheid	1.996
Overige kans systemen	-/-387
Toeslagverlening	-/-43.421
Overige incidentele mutaties voorziening	-/-11.109
Andere oorzaken	31
Totaal	43.099

Rol en bevindingen van de certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft de opdracht om vast te stellen dat het Pensioenfonds voldoet aan de vereisten van artikel 126 tot en met 140 Pensioenwet. De belangrijkste aanbevelingen/overwegingen die door de certificerend actuaris zijn gerapporteerd betreffen:

- het toepassen van de renteontwikkeling in de reserveringsmethodiek voor het bepalen van de voorziening langdurig zieke deelnemers (IBNR);
- nader te beoordelen of de waarderingsgrondslagen van de vordering op de verzekeraar en de voorziening voor langdurig zieken (IBNR) aanpassing behoeven;
- bij een volgend onderzoek naar de kostenvoorziening, deze voorziening op te splitsen in een opslagpercentage en een vast (geïndexeerd) bedrag voor de reguliere kosten tot aan het moment van overdracht en de aanvullende kosten in verband met liquidatie;
- in overleg te treden met sociale partners over of en hoe omgegaan moet worden met vaste loonsverhogingen in de pensioenregeling.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie

In zijn actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat voldaan is aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel (132 (vereist eigen vermogen)):

- De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.
- De vermogenspositie is niet voldoende. Het aanwezig eigen vermogen van het fonds is op de balansdatum lager dan het vereist eigen vermogen.
- De beleidsdekkingsgraad van het fonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

11.1 FINANCIËLE GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Financiële positie

Bpf HiBiN heeft in 2023 (vóór 1 april 2023) het herstelplan geactualiseerd. Uitgangspunt is de dekkingsgraad per 31 december 2022. Op grond van dit herstelplan zijn geen aanvullende maatregelen nodig gebleken en is de verwachting dat het fonds binnen de gekozen hersteltermijn uit herstel is.

Als de financiële positie van het fonds het noodzakelijk maakt, kan (en uiteindelijk zelfs moet) het fonds de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten verlagen. Een dergelijke korting van de pensioenen kan op twee momenten noodzakelijk zijn:

- als de beleidsdekkingsgraad behorend bij het eigen vermogen vijf jaar lang onafgebroken (gemeten per jaareinde) onder de beleidsdekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen (hierna: MVEV) zit (de zogeheten ‘back-stop MVEV’); en
- indien de beleidsdekkingsgraad behorend bij het eigen vermogen naar verwachting niet binnen de looptijd van het herstelplan (tien jaar) kan herstellen tot het vereist eigen vermogen (VEV).

Aangezien de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 hoger was dan 104,3%, treedt de zogeheten ‘back-stop MVEV’ de komende jaren (behoudens eventuele wetswijzigingen) niet in werking en is op basis van deze regel geen korting noodzakelijk.

De kritische ondergrens voor de actuele dekkingsgraad waarbij Bpf HiBiN zonder verlagen (korten) van pensioenaanspraken en pensioenrechten niet meer binnen een termijn van tien jaar kan herstellen tot het vereist eigen vermogen (een reservetekort), bedraagt ongeveer 104,8%.

Op 23 mei 2023 is van DNB een beschikking ontvangen, waarin wordt ingestemd met het geactualiseerde herstelplan.

Wijziging UFR

Met ingang van 1 januari 2023 is de UFR-methodiek zoals deze wordt toegepast op de rentetermijnstructuur zoals voorgeschreven door toezichthouder DNB, gewijzigd.

De RTS wordt gebaseerd op nieuwe UFR-parameters. De eerder aangekondigde afbouw van de UFR-methodiek is versneld. Waar eerder een stapsgewijze afbouw was voorzien, wordt nu per 1 januari 2023 in één keer de UFR-methodiek aangepast. Tot een looptijd van 50 jaar gaat met onmiddellijke ingang de marktrente gelden op basis van de swapcurve (was 30 jaar).

In onderstaand overzicht is het verwachte effect van de wijziging van de UFR-methodiek op de financiële situatie van Bpf HiBiN inzichtelijk gemaakt per 31 december 2022. Hierbij is ook het effect voor gewijzigde UFR per primo 2023 voor het fonds inzichtelijk gemaakt.

Financiële positie 31 december 2022	UFR einde 2022	UFR primo 2023
Vermogen (€ 1.000)	1.012.077	1.012.077
Technische Voorziening (€ 1.000)	930.218	936.026
Eigen vermogen (€ 1.000)	81.859	76.051
Dekkingsgraad	108,8%	108,1%

De wijziging van de UFR-methodiek per 1 januari 2023 heeft voor de vaststelling voor de premie voor 2023 geen formele betekenis. Het fonds heeft de gedempte kostendekkende premie voor 2023 in het laatste kwartaal van 2022 vastgesteld. Het fonds hanteert daarnaast een rendementscurve voor de bepaling van de gedempte kostendekkende premie en heeft deze voor een periode van vijf jaar gefixeerd.

Dit betekent dat de nieuwe UFR-methodiek tot en met 2024 buiten de gedempte kostendekkende premie blijft.

Wel zal de gewijzigde UFR-methodiek invloed kunnen hebben op de feitelijke premie en premiedekkingsgraden in komende jaren, afhankelijk van het gevoerde premiebeleid en de beoordeling van de evenwichtigheid. Op basis van evenwichtigheid beoordeelt het bestuur jaarlijks of de huidige opbouw (2023: 1,217%) ook de aankomende jaren kan worden toegekend.

Conceptbesluit ten behoeve van premiestabiliteit

Berekeningen van De Nederlandsche Bank laten op basis van fondskarakteristieken zien dat als gevolg van de aangepaste parameters, welke ter advies door de Commissie Parameters zijn uitgebracht, de gedempte kostendekkende premie toeneemt. Met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de daarbij behorende behoefte naar premiestabiliteit acht de regering een premietoename niet wenselijk. Daarom is het voornemen om pensioenfondsen de ruimte te geven om in het geval van een gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement bij de premievaststelling voor het jaar 2024 eenmalig het verwachte rendement op vastrentende waarden opnieuw vast te zetten voor een periode van vijf jaar.

Op deze manier kan een fonds dat uitgaat van een gedempte kostendekkende premie de herijking van het rendement op beursgenoteerde aandelen en de inflatie in samenhang met het rendement op vastrentende waarden herijken en sluiten alle parameters aan op de meest actuele inzichten en verwachtingen.

Hierdoor ontstaat er de ruimte om gedurende de transitie naar het nieuwe stelsel de premie stabiel te houden en wordt voorkomen dat fondsen nu worden geconfronteerd met een premiebijstelling als gevolg van de herijking van de parameters en later tijdens de transitie mogelijk opnieuw worden geconfronteerd met een premiebijstelling als gevolg van het aflopen van de vijfjaarsperiode voor vastrentende waarden. De inschatting is dat met deze maatregel de impact van de herijking van de parameters op de gedempte kostendekkende premie beperkt is. Het bestuur van Bpf HiBiN zal, zodra het besluit definitief is, beoordelen of het bestuur hier gebruik van wenst te maken door hier een evenwichtige belangenafweging in te maken.

Inflatie en koopkracht

In 2023 is het waarschijnlijk dat de inflatie nog steeds nadrukkelijk op de agenda staat. Door de stijging van de prijzen, daalt de koopkracht. Dat raakt de werkenden, maar zeker ook de pensioengerechtigden. Onlangs is bekend gemaakt dat ook in 2023 pensioenfondsen, net als in 2022, mogen afwijken van de voorwaarde dat toeslagen pas mogen worden verleend bij een beleidsdekkingsgraad van tenminste 110%. Pensioenfondsen kunnen onder voorwaarden besluiten een toeslag in 2023 te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Het bestuur van Bpf HiBiN gaat de mogelijkheden hiervoor op dezelfde manier als in 2022 onderzoeken.

Situatie banken in VS en Europa

Vanwege de oplopende rentes is de Silicon Valley Bank in problemen gekomen. De problemen bij Silicon Valley Bank zijn ook overgeslagen op andere kleine en middelgrote Amerikaanse banken.

Medio maart ontstond er paniek op de aandelenmarkten. Aandelen van banken en verzekeraars gingen wereldwijd onderuit vanwege de vrees voor een nieuwe bankencrisis. Zo was in de VS de Silicon Valley Bank, vooral actief in de technologiesector, in de problemen gekomen na een bankrun. Meerdere Amerikaanse banken zijn omgevallen en in Europa moest het Zwitserse Credit Suisse worden gered door UBS. Begin mei kwam First Republic Bank in de problemen door een grote portefeuille hypotheeklen met lage rentes. Deze bank kon aanvankelijk nog overeind worden gehouden met financiële hulp van concurrenten plus een noodkrediet bij de Federal Reserve, de Amerikaanse centrale bank. Om te voorkomen dat de First Republic Bank toch failliet zou gaan, is deze ondergebracht bij grootbank JP Morgan Chase.

Hoewel de huidige situatie anders is dan de tijdens de kredietcrisis in 2008 en 2009, staat de bankensector nog maanden van onzekerheid te wachten. En dat raakt mogelijk ook Nederlandse pensioenfondsen. Bpf HiBiN volgt de ontwikkelingen nauwlettend.

11.2 OVERIGE GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Interne audits

Op basis van het auditplan, worden in 2023 audits uitgevoerd op de onderwerpen ‘AVG’, ‘bestuur, beleid en besluitvorming’, ‘uitbestedingsmanagement’, ‘cash & liquiditeitenbeheer’, ‘IT-Infrastructuur & informatiebeveiliging’ en ‘gedrag & cultuur bij Bpf HiBiN’.

Implementatie nieuw pensioenadministratiesysteem

Na ontvangst van de antwoorden op vragen van het bestuur zijn deze op basis van ‘weging’ en ‘scores’ beoordeeld. Hierbij is onder andere beoordeeld op welke manier er aangesloten wordt bij het doel van Bpf HiBiN om te werken met Straight Through Processing of het voor deelnemers, werkgevers en administratiekantoren eenvoudig is zelf wijzigingen door te geven en of de (gekozen) pensioenregeling onder de WTP technisch uitvoerbaar is. Het bestuur heeft aan de hand van deze informatie bestaande uit een score, opgevraagde referenties, een risicoanalyse (gebaseerd op de ‘good practice uitbestedingsbeleid’ van DNB) en een kostenoverzicht in februari besloten over te stappen naar een pensioenadministratiesysteem van een andere softwareleverancier. De beoogde datum voor de transitie naar het nieuwe pensioenadministratiesysteem is 1 januari 2024.

Vaststellen pensioenpremie vanaf 2024

Voor de pensioenpremie vanaf 2024, de hoogte van het reglementaire opbouwpercentage respectievelijk de soort pensioenregeling, is het bestuur structureel in overleg met sociale partners. Dat zal in samenhang gebeuren met de Wet Toekomst Pensioenen. Bpf HiBiN kan daarbij echter alleen adviseren, de sociale partners gaan over de inhoud van de pensioenregeling.

Wet Toekomst Pensioenen (WTP)

De Commissie Toekomst Pensioenen (CTP) van Bpf HiBiN en sociale partners, heeft in het voorjaar van 2023 een aantal keer vergaderd over de WTP. Sociale partners hebben gekozen voor de solidaire premiereregeling. Belangrijke beslispunten zullen gaan over inhoudelijke keuzes voor de solidaire premiereregeling, zoals de premie en de daarbij behorende respectievelijk de hoogte van het partnerpensioen en het doel van de solidariteitsreserve.

Geschiktheidsplan

Als gevolg van de bestuurlijke zelfevaluatie in 2022 heeft het bestuur besloten om de resultaten van de zelfevaluatie op te nemen in een geschiktheidsplan en dat plan samen met de functieprofielen aan te laten sluiten op de ‘Beleidsregel geschiktheid 2012’ van DNB. De behandeling van het geschiktheidsplan en de nieuwe functieprofielen heeft in het eerste kwartaal van 2023 plaatsgevonden. Later in 2023 worden deze documenten getoetst aan het in februari verschenen servicedocument van de Pensioenfederatie ‘Besturen van een pensioenfonds’. Aanleiding voor dit document is onder andere de aankomende stelselwijziging.

Communicatie en nieuwe website

Om de communicatie met deelnemers te verbeteren, gaat Bpf HiBiN een nieuwe website ontwikkelen. De website is naar verwachting in het tweede kwartaal van 2023 actief. Er is voor gekozen om actiever nieuwsberichten te plaatsen op de website, met het doel het bezoek van de website te verhogen. In de maanden april en oktober worden bijeenkomsten gehouden voor toekomstige pensioengerechtigden. Doel daarvan is om pensioengerechtigden te helpen met de keuzes die zij kunnen maken. Ook gaan medewerkers van de pensioenadministratie op locatie presentaties geven bij werkgevers.

Klachten- en geschillenregeling

In 2022 heeft Bpf HiBiN een klachten- en geschillenbeleid opgesteld. Na de vaststelling van dit beleid is in begin 2023 het klachten- en geschillenreglement aangepast aan dit beleid en de gedragslijn ‘Goed omgaan met klachten’ van de Pensioenfederatie. Het klachten-en geschillenreglement krijgt ook een prominentere positie op de website van het fonds.

Getekend namens het bestuur,

G. Alferink
Voorzitter

M.P. Vijver
Vicevoorzitter

De heer G. (Gijs) Alferink, werkgemersbestuurslid (voorzitter)
De heer M.P. (Marc) Vijver, onafhankelijk bestuurslid
De heer M. (Morris) de Jong, werknemersbestuurslid (namens FNV)
De heer G.F. (Gijs) Vermeulen, werkgemersbestuurslid
Mevrouw U.S. (Mila) van den Bout-Kisoen, werknemersbestuurslid (namens CNV)
De heer G.W. (Govert) van der Peijl, werkgemersbestuurslid
De heer M.J.J. (Thieu) Vaes, bestuurslid namens pensioengerechtigden

Etten-Leur, 15 juni 2023

Inleiding

Bpf HiBiN heeft een verantwoordingsorgaan (hierna: VO) als bedoeld in artikel 115 van de Pensioenwet. Het VO heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennisgenomen van het bestuursverslag over 2022, de diverse verslagen en documenten over het jaar 2022, waaronder het verslag van de raad van toezicht. De documenten toegelicht en geven een goed beeld van het gevoerde beleid in 2022.

Samenstelling verantwoordingsorgaan

Het VO bestond in 2022 uit vier leden. Het VO bestaat uit één gekozen vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden, twee vertegenwoordigers voorgedragen door de werknemersorganisaties, te weten één namens de gewezen deelnemers (slapers) en één namens de actieve deelnemers. Verder is er één vertegenwoordiger van de zijde van de werkgevers. De samenstelling van mannen, vrouwen en leeftijdscategorieën in het VO voldoet aan de Code Pensioenfondsen.

Het verantwoordingsorgaan bestaat ultimo 2022 uit:

- de heer H.K. Vink, namens gewezen werknemers en voorzitter;
- mevrouw M.H.A.C.J. Simons, namens pensioengerechtigden;
- mevrouw A. Bieman, namens werkgevers;
- de heer H.G.M. Zaan, namens werknemers.

Vergaderingen/overleg

Het VO kwam in verslagjaar 2022 tien keer bijeen. Verdeeld over vijf interne vergaderingen, twee vergaderingen met het bestuur, één vergadering met de raad van toezicht, één jaarwerkvergadering en een zelfevaluatie.

Voordracht nieuwe voorzitter raad van toezicht

Binnen de raad van toezicht is er een schema van aftreden waarbij per 30 juni 2022 de termijn van de heer Akkermans afliep. Het VO heeft de taak om een bindende voordracht te doen voor de opvolging van aftredende personen in de raad van toezicht. De procedure voor het selecteren van opvolging voor de heer Akkermans is eind 2021 gestart waarbij het VO in het jaar 2022 de voordracht heeft gedaan. Hierop heeft het fonds de heer E.H.C. Klijn per 1 juli 2022 mogen verwelkomen in de raad van toezicht.

Voordracht bestuurslid namens pensioengerechtigde

Het bestuur heeft één lid dat in het bestuur zit namens de pensioengerechtigden. Dit bestuurslid wordt voorgedragen door het VO. Leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van vier jaar met een maximale zittingstermijn van 12 jaar. In 2022 kwam de tweede zittingstermijn van de heer Vaes ten einde.

De geleding pensioengerechtigden van het VO heeft de heer Vaes voorgedragen om namens pensioengerechtigden voor een derde en daarmee laatste termijn in het bestuur plaats te nemen.

Bevindingen en uitvoering

Kosten per deelnemer

De kosten per deelnemer zijn een belangrijk aandachtspunt en we zijn dan ook verheugd om te zien dat de kosten in 2022 € 130 per deelnemer bedroegen. Dit is € 6 meer dan het voorgaande jaar maar vanwege een aantal meevallers en uitgestelde projecten in 2021 lag een verhoging in de lijn der verwachting.

In 2016 is de ambitie uitgesproken om te streven naar een kostenniveau van maximaal € 160. Ook in 2022 zijn de kosten dus een stuk lager geweest dan de destijds uitgesproken ambitie. Vergeleken met andere fondsen van gelijk formaat presteert Bpf HiBiN hiermee zeer goed.

Het VO ziet bij het bestuur en het bestuursbureau een zeer goede houding ten opzichte van het bewaken van het niveau van de kosten en ziet dat men hier continu scherp op is.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

In 2022 heeft het bestuur een studiedag gewijd aan ESG¹ (*). Daarbij is teruggeblikt op het gevoerde beleid en zijn de uitgangspunten en ambities voor de komende jaren besproken (2022-2025). Het bestuur heeft besloten de ambitie te verhogen van ‘supporter’ naar ‘bijdrager’. Dat betekent dat het bestuur bij de beleggingskeuzes niet meer alleen handelt naar internationaal geaccepteerde normen en principes, maar ook fondsspecifieke keuzes wenst te maken over waarin juist wel of niet te beleggen. Eerder zijn er al enkele Social Development Goals van de UN gekozen waaraan het bestuur meer aandacht wil besteden. Deze doelen sluiten aan bij de voorkeuren van deelnemers (deelnemersonderzoek 2021): het bevorderen van duurzame energie, klimaat en gezondheid en het beperken van (de impact van) kinderarbeid. Terugblikkend concludeert het bestuur dat de doelstellingen tot 2022 vrij goed zijn gehaald; alleen rapportages zijn nog een punt van aandacht. Hier wreekt zich echter ook een maatschappelijk probleem: de gewenste data over bijvoorbeeld CO2-reductie zijn niet compleet beschikbaar.

Het bestuur heeft ESG-risico’s voor het fonds in beeld gebracht. Hieruit is gebleken dat het milieurisico nog niet binnen de tolerantiegrenzen van het bestuur ligt. Hiervoor wenst het bestuur aanvullende maatregelen te treffen.

Het VO heeft met belangstelling kennis genomen van de discussie in het bestuur over de ambitie en de risico’s ten aanzien van ESG en maatschappelijk verantwoord beleggen en juicht het toe dat dit onderwerp op de bestuurstafel ligt en de aandacht krijgt die het verdient. Punt van aandacht is wellicht het tempo waarmee de veranderingen ook daadwerkelijk worden doorgevoerd in de beleggingskeuzes; dit zou wellicht sneller kunnen en SMART-er. Het VO adviseert om de eigen deelnemers te blijven meenemen in de ontwikkelingen door hieraan regelmatig en op een toegankelijke wijze aandacht te besteden op de website en in andere uitingen.

Premiebeleid

Het bestuur heeft sociale partners verzocht om de premie te verhogen naar minimaal 32,3% van de pensioengrondslag. Vanaf deze premie kan namelijk het opbouwpercentage van 1,625% gehanteerd worden. Daarnaast is verzocht om dit opbouwpercentage in de pensioenregeling te verlagen. De gevraagde premie bleek echter niet realiseerbaar voor sociale partners en men is uitgekomen op een premie van 25,2%. Het gevolg is een opbouwpercentage van 1,217%. Een stuk lager dan de gewenste 1,625%

Door het lage opbouwpercentage stijgen de aanspraken van de actieve deelnemers minder snel dan bij de voorgestelde premie. Daarnaast heeft de verminderde instroom van kapitaal een negatief effect op de financiële huishouding van het fonds. Dit brengt op termijn mogelijk ook risico’s voor gepensioneerden met zich mee. Het is sociale partners dan ook verzocht de financiering voor de regeling in evenwicht te brengen, door onder andere te kijken naar vergroting van de pensioengrondslag, zodat ondanks een lager opbouwpercentage toch een betere pensioenaanspraak kan worden opgebouwd.

Het VO waardeert de inspanningen van het bestuur met betrekking tot de premie en hoopt dat de door het fonds gedane voorstellen ter verbetering van de consistentie tussen premie, ambitie en risico’s een gewillig oor zullen vinden.

Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur maakt gebruik van voorleggers waarin nadrukkelijk getoetst wordt of een te nemen besluit voldoet aan de missie, visie, en strategie van het fonds. Daarnaast wordt er gekeken of de diverse groepen belanghebbenden (deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en werkgevers) niet uitzonderlijk worden bevoordeeld of benadeeld door het te nemen besluit. Het VO heeft de totstandkoming van genomen besluiten beoordeeld en is van mening dat het bestuur hier zeer zorgvuldig mee is omgegaan.

Het VO wil het bestuur aanraden om bij te houden welke groep belanghebbenden bij (genomen en) toekomstige besluiten een voor- of nadeel heeft verkregen. Dit ter voorkoming van een opeenstapeling van voor- of nadelen bij bepaalde groepen. Een besluit kan zeer zorgvuldig en evenwichtig genomen worden, maar dat betekent niet dat alle belanghebbenden er allemaal evenveel op voor- of achteruit gaan. Sterker nog, er zijn vrij weinig besluiten waarbij er voor alle belanghebbenden eenzelfde voor- of nadeel van toepassing is. Hierdoor zijn er situaties denkbaar waarbij er één groep belanghebbenden is die vaker dan andere groepen aan het langste of kortste eind trekt. Een systeem waarbij er een score van -2 (erg nadelig) tot +2 (erg voordelig) per groep gegeven wordt, zou mogelijk al kunnen voldoen.

¹ESG staat voor beleggen waarbij rekening wordt gehouden met aspecten van Environment (omgeving), Social (sociale) en Governance (gedrag, met name ondernemingen).

Risicomanagement

Het bestuur heeft in september 2022 uitgebreid aandacht besteed aan opzet, bestaan en werking van het integraal risicomanagement binnen het fonds. Daarbij is de bestuurders ook persoonlijk gevraagd naar eigen ‘inkleuring’ van de risico’s die het fonds loopt. Er is geconcludeerd dat niet van alle beheersmaatregelen is vastgesteld dat deze ook uitgevoerd worden en daarmee werkzaam zijn. Dat kan betekenen dat het netto-risico in werkelijkheid hoger kan zijn dan verwacht. Het bestuur heeft op basis van de bespreking een aantal acties geformuleerd. Eerder had het bestuur al aandacht besteed aan de bespreking van opzet, bestaan en werking van beheersmaatregelen ten aanzien van integriteitsrisico’s (SIRA).

Het VO is tevreden over de wijze waarop het bestuur het integraal risicomanagement in 2022 heeft uitgevoerd.

Wet Toekomst Pensioenen

Het bestuur neemt het VO goed mee in kennissessies en de uitwerking van het pensioenakkoord. Het VO constateert wel dat de voorgenomen planning mogelijk vertraging oploopt, doordat sociale partners nog geen besluit hebben genomen. Dit ondanks dat het bestuur de sociale partners goed voorziet van de benodigde informatie. Indien het besluit van sociale partners op zich laten wachten, zou het bestuur de mogelijke scenario’s op voorhand kunnen uitwerken zodat, men in een later stadium niet in tijdnood komt. Dit brengt echter wel extra werk met zich mee, dus de voorkeur gaat er sterk naar uit de sociale partners tijdig een beslissing nemen.

Het VO ziet dat het bestuur een zorgvuldig proces heeft ingericht om de overgang goed te realiseren.

Communicatie

Gedurende 2022 is er op verschillende manieren met de deelnemers gecommuniceerd over thema’s zoals het pensioenakkoord, indexatiebesluit, pensioenopbouw en het onderzoek naar de risicobereidheid van de deelnemer.

De hoofdmethode voor communicatie was schriftelijk. Omdat digitale communicatie steeds belangrijker wordt en veel efficiëntievoordelen met zich meebrengt, is er besloten om de website een steeds grotere rol te laten spelen. Om dit besluit kracht te geven wordt de website aangepast en zal er een nieuwe stijl gehanteerd worden. Het doel is onder andere om gezochte informatie makkelijker vindbaar te maken en actuele informatie beter zichtbaar te maken. Naast bovenstaande aanpassing wordt er gekeken naar wat er verplicht is binnen de Wet Toekomst Pensioenen en hoe deelnemers het beste bereikt kunnen worden.

Het VO is verheugd om de proactieve houding bij het bestuur en dat er besloten is om de website aan te passen.

Datakwaliteit, databeveiliging en dataprivacy

Het is van groot belang dat data-risico’s goed beheerst worden. Daarbij gaat het onder meer om het waarborgen van integriteit, beschikbaarheid en de beveiliging van data. Om de kwaliteit van de systemen te waarborgen hebben er interne audits plaatsgevonden, waar het kwaliteitsoordeel ‘goed’ uit is gekomen. Daarnaast heeft DNB onderzoek gedaan naar de datakwaliteit. Alle bevindingen uit dit onderzoek zijn door het fonds opgevolgd en geïmplementeerd in het interne controlesysteem ter verbetering van het datakwaliteitsbeleid.

Cybercrime is meermaals uitgebreid besproken in commissie- en bestuursvergaderingen, waar ook inzet van een ethisch hacker alsmede borging van het IT-kennisniveau is vastgelegd. Daarnaast hebben interne en externe databronnen, die als basis voor beleid dienen, ook de nodige aandacht gekregen. Voor het schoonmaken en -houden van de administratie heeft het bestuur de Kritische Data Elementen bepaald zoals in het 6-fasen-model van de Pensioenfederatie, een model dat goedkeuring heeft van DNB.

Data blijft een hoog-risico-onderwerp omdat de ontwikkelingen op dit gebied zich dusdanig snel manifesteren dat wat gisteren als voldoende kon worden beschouwd, morgen al flink tekort kan schieten. Permanente monitoring blijft derhalve een vereiste.

In 2022 zijn er twee datalekken geweest en deze twee situaties zijn op een goede en tijdige manier opgevolgd (bron: rapport compliance officer). Het VO heeft dan ook kunnen constateren dat er op een goede manier veel aandacht is besteed aan kwaliteit, beveiliging en privacy van data.

Oordeel over 2022

Het VO vormde gedurende het hele verslagjaar een beeld over het functioneren van het bestuur. Voor het vaststellen van het eindoordeel heeft het VO aan de hand van het bestuursverslag, het actuariel rapport en de voorlopige jaarrekening overleg gehad met de raad van toezicht en het bestuur. Tot slot heeft het VO op 30 mei 2023 overleg gehad met het bestuur, de raad van toezicht, de accountant en de certificerend actuaaris.

Het VO geeft op basis van de eigen waarnemingen gedurende het verslagjaar en de genoemde overleggen een positief oordeel over het handelen van het bestuur in 2022.

Thema's voor 2023

Het VO geeft graag de volgende aandachtspunten voor het jaar 2023 mee; borging van datakwaliteit, databeveiliging en dataprivacy, de ingroei naar het nieuwe pensioenstelsel, WTP, veranderende wetgeving (DORA), de overgang naar een nieuwe softwareleverancier en verdere ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. En hoewel het VO niet anders verwacht dan dat dezelfde goede lijn wordt doorgezet, wil het VO het bestuur attenderen op het scherp blijven letten op de kosten per deelnemer met als doel deze zo laag mogelijk te houden.

Na verslagdatum

Mevrouw Bieman heeft besloten om haar functie in het VO per 1 april 2023 te beëindigen. We willen mevrouw Bieman bedanken voor haar inzet en haar bijdrage aan het VO en het fonds. Voor de vulling van de positie van mevrouw Bieman zullen we opzoek gaan naar een geschikte vervanger.

Tenslotte

Het VO dankt het bestuur, de raad van toezicht en het bestuursbureau voor de prettige samenwerking in 2022.

15 juni 2023

Verantwoordingsorgaan Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen

REACTIE BESTUUR

Einde lidmaatschap verantwoordingsorgaan van mevrouw Annet Bieman

Hoewel haar lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan van mevrouw Annet Bieman eindigt na afloop van het jaar waarin in dit jaarsverslag door het bestuur verantwoording wordt afgelegd, is het bestuur van mening dat woorden van dank in haar richting namens het fonds het eerste onderwerp van de reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan behoort te zijn. Het bestuur kijkt met veel genoegen terug op en dankt mevrouw Annet Bieman hartelijk voor haar langjarige betrokkenheid bij het fonds.

Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur realiseert zich dat keuzes die gemaakt worden niet altijd even voordelig of even nadelig zijn voor álle groepen van belanghebbenden. De evenwichtige belangenafweging is wettelijk en statutair een taak van het bestuur. Het bestuur leest in het oordeel van het verantwoordingsorgaan ondersteuning van het verantwoordingsorgaan voor het door het bestuur gevoerde beleid. Dit vindt het bestuur plezierig. Bij het uitvoeren van deze taak verzamelt het bestuur feiten over een voorliggende kwestie. Aan de hand van die feiten tracht het bestuur de effecten van een beleidskeuze zoveel mogelijk in kaart te brengen en te kwalificeren.

Het verantwoordingsorgaan geeft het bestuur in overweging om in het verlengde hiervan en ter voorkoming van een opeenstapeling van voor- of nadelen bij bepaalde groepen, bij te gaan houden welke groep deelnemers bij een beleidskeuze een voor- of nadeel heeft verkregen. Het verantwoordingsorgaan geeft aan het bestuur dus in overweging om de voor- en nadelen ook te gaan kwantificeren en te salderen. Over deze gedachte zal het bestuur zich een mening gaan vormen.

Oordeel over 2022 en aandachtspunten voor 2023

Het bestuur stelt het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan over het door het bestuur in 2022 VO gevoerde beleid op prijs. De dank voor een plezierige samenwerking is wederzijds. De door het verantwoordingsorgaan genoemde aandachtspunten en de kosten per deelnemer zullen (ook) in 2023 op de gerichte aandacht van het bestuur mogen rekenen.

Inleiding

De raad van toezicht (hierna: de raad) doet hierbij verslag van zijn werkzaamheden in 2022 en geeft zijn bevindingen en aanbevelingen weer. De raad volgt daarbij de wettelijk omschreven taken en bevoegdheden. De raad hanteert naast de Code pensioenfondsen ook de VITP-code voor intern toezicht.

Vergaderingen/overleg

De raad is in 2022 vijf keer in formele vergaderingen bijeengekomen, waarvan twee keer gezamenlijk met het voltallige bestuur, een keer met het verantwoordingsorgaan (VO) en twee keer afzonderlijk. Daarnaast zijn de leden als toehoorder bij diverse commissievergaderingen aanwezig geweest.

De raad bleef daarnaast aangehaakt bij de actuele ontwikkelingen door telefonische en emailcontacten, zowel onderling als tussen de voorzitters van raad, bestuur en VO. Aan het VO is op 6 maart 2023 in een gezamenlijke vergadering van VO en raad verantwoording afgelegd over 2022.

Algemene gang van zaken

De raad heeft in 2022 wederom een wijziging ondergaan door het aflopen van termijnen. De voorzitter van de raad is per 1 juli 2022 vervangen door de heer E.H.C. Klijn. De raad wil de heer P. Akkermans zeer danken voor de kundige en plezierige wijze waarop hij de afgelopen 8 jaar invulling heeft gegeven aan deze functie.

In 2022 is de coronacrisis langzaam opgelost en heeft niet meer geleid tot disruptie, voor zover daar al sprake van was. In 2022 is weer fysiek vergaderd, tot groot genoegen van alle gremia. Wel heeft de coronacrisis geleid tot meer digitale vergaderingen, waardoor er een soort hybride vergadercultuur is ontstaan, hetzij fysiek dan wel digitaal.

De dekkingsgraad van het fonds is in 2022 sterk gestegen met name door de stijging van de rente. Daarnaast hebben de sociale partners besloten voor een collectieve waardeoverdracht (invaren) van de bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten naar de gekozen premieregeling en kon hierdoor gebruik worden gemaakt van de nieuwe verruimde indexatieregels. Het bestuur heeft per 1 januari 2023 een toeslag (indexatie) verleend in achtning nemend dat de dekkingsgraad niet onder de 110% kan zakken. Evenwichtige belangenafweging speelde bij deze toekenning een belangrijke rol.

In 2021 is het ‘Stappenplan Wet Toekomst Pensioenen’ gemaakt en de commissie CTP benoemd. Inmiddels is duidelijk geworden dat de sociale partners hebben gekozen voor de solidaire premieregeling. Overleg met de sociale partners over de premiehoogte en opbouw blijven prominent op de agenda staan in het kader van pensioenambitie die de sociale partners moeten definiëren voor de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Als hier duidelijkheid over is kan het bestuur stappen maken met de verdere implementatie van de WTP. De raad wil benadrukken dat het bestuur nog de nodige besluiten moet nemen voor implementatie van de WTP: denk aan bijvoorbeeld eventuele compensatiemaatregelen, het vormen van egaliseringsreserves, de keuzebegeleiding van de gepensioneerden etc. Dit vraagt veel en extra inzet, de raad zal dit nauw blijven volgen.

Het bestuursbureau blijft zich verder ontwikkelen in de dienstverlening. Zo heeft het bureau ingezet op informatiebeveiliging en verbeteren van de datakwaliteit. Een nieuw pensioenadministratiesysteem wordt ingevoerd waarbij de beoogde ingangsdatum 1 januari 2024 is. De raad geeft het bestuur mee om de kwaliteit en capaciteit goed in acht te nemen in verband met de snelheid van het proces.

Helaas is mevrouw Van Zanten per 1 december 2022 uit dienst getreden bij Bpf HiBiN. De raad wil mevrouw Van Zanten danken voor haar inzet en ondersteuning van (o.a.) de raad en wenst haar alle succes in haar nieuwe baan.

Benoemde aandachtspunten 2022

De raad heeft voor 2022 bijzondere aandacht besteed aan de volgende zaken:

- 1. Het verder monitoren van de ontwikkelingen en het daarop gebaseerde beleid rondom vrijstellingen en representativiteit, met het oog op de verplichtstelling.
- 2. De verdere voorbereiding op de WTP, onder andere wel of niet invaren en de daarvoor benodigde data en kwaliteit ervan.

- 3. De robuustheid van de strategie van het fonds nadat de WTP is ingevoerd.
- 4. Beoordelen van de business case ingeval van uitbreiding dienstverlening naar andere fondsen.
- 5. Onderzoek en besluitvorming rondom nieuwe ESG-benchmark(s), meetbaarheid ESG-beleid.

Sub 1: voor het beleid rondom vrijstellingen en representativiteit is de uitkomst van het onderling overleg met een grote onderneming gunstig voor de representativiteit. Deze onderneming blijft voor de berekening van de representativiteit deel uitmaken van de Koninklijke HiBiN en heeft een art.3 (concern) vrijstelling gekregen. De in het verleden verstrekke artikel 6 vrijstelling is daarvoor ingetrokken.

Na een uitspraak van de rechter in hoger beroep, is een onderneming per 1 januari 2023 bij het fonds aangesloten. Representativiteit blijft de aandacht van het bestuur (en de raad) houden. Ook de Z-score is voor 2022 positief zodat aangesloten ondernemingen geen vrijstelling van verplichte deelneming in Bpf HiBiN krijgen.

Sub 2: Zoals reeds gememoreerd heeft het bestuur i.s.m. het bestuursbureau veel aandacht voor de invoering van de WTP. De sociale partners hebben gekozen voor een solidaire premieregeling (SPR). Het implementatieproces wordt enigszins vertraagd doordat de sociale partners nog niet duidelijk hebben welke ambitie het heeft m.b.t. deze SPR. Welke ambitie hebben de sociale partners met betrekking tot de pensioenregeling en welke premie hoort daarbij. Op het moment dat dit duidelijk is en het bestuur accepteert deze ambitie voor het fonds uitvoerbaar is, kan er tijdig geacteerd worden.

Sub 3: Door de vertraging is nog niet inhoudelijk gesproken over de robuustheid van de strategie met het bestuur. Wel heeft de raad aangegeven dat dit een belangrijk onderwerp is waar het van het bestuur verwacht hier, op termijn, een scenario analyse van te maken al dan niet als onderdeel van de ERB.

Sub 4: De businesscase tot uitbreiding van de dienstverlening is niet opportuun geweest in 2022.

Sub 5: De raad heeft hier intensief en met regelmaat over gesproken met het bestuur. Het bestuur is volop bezig het MVB/ESG-beleid in te richten, maar het advies van de raad om ook benchmarks te benoemen, waarin ESG-kenmerken van de bedrijven waarin men investeert een zwaardere rol spelen, is (nog) niet uitgevoerd en wat de raad betreft kan meer vaart worden gezet met de implementatie van het in 2022 aangescherpte ESG-beleid.

Thema's voor 2023

De raad heeft het voornemen om ook in 2023 een aantal thema's diepgaander volgen. Dit betreft thema's die voortvloeien uit de hiervoor genoemde actuele onderwerpen en volgens de raad belangrijke agendapunten dan wel aandachtsgebieden zijn. Het betreft de volgende zaken:

- 1. De invoering van de WTP en de besluitvorming en communicatie die daarbij hoort.
- 2. Het beleid van de invoering van MVB/ESG.
- 3. De verdere ontwikkelingen op het gebied van risicomanagement waaronder risico's op het gebied van informatiebeveiliging en de werking van 1e, 2e, en 3e lijns-risicomanagement.
- 4. De invoering van een nieuw pensioenadministratiesysteem.

Het beleid van het bestuur

Het bestuur heeft in 2022 een solide beleid gevoerd zowel op financieel als operationeel gebied. De missie, visie en de daaruit voortvloeiende strategie lijken te werken. De kosten zijn onder controle gehouden, de datakwaliteit en het onderhouden hiervan is, mede na onderzoek van DNB, op orde gebleken. Een verkorte ALM-studie had, na grondige afweging van diverse alternatieven, een beperkte aanpassing van de beleggingsmix als uitkomst. Het risicomanagement is uitgebreid behandeld door het bestuur waarbij de bestuurders individueel de verschillende risico's hebben kunnen beoordelen. De Raad acht dit zeer waardevol, want daardoor krijgt risicomanagement het draagvlak dat nodig is om te bekijken bij alle bestuurders. Mede door het beleid, maar vooral door de stijging van de rente, is de dekkingsgraad opgelopen, dat heeft geleid tot een indexatie per 1 januari 2023.

De premie is in 2022 verhoogd van 22,2% naar 25,2%: bij een premie van 25,2% en een premiedekkingsgraad van 83% bedroeg in 2022 de opbouw 1,271%. In 2023 wordt door de werkgevers dezelfde premie gehandhaafd, maar de opbouw wordt verlaagd 1,217%. Het bestuur is intensief met de sociale partners in overleg wat de premie moet zijn voor de invoering van de WTP om de oorspronkelijke ambitie met een opbouw van 1,625% te verwezenlijken, danwel wat een reële premie is met een reële opbouw.

De raad heeft dit alles overziende evenwel een positief oordeel over het gevoerde beleid en de gemaakte beleidskeuzes.

Financiële positie fonds

De actuele dekkingsgraad per 31 december 2022 bedroeg 108,8% (eind 2021 103,1%) en de beleidsdekkingsgraad 109% (eind 2021 99,5%). Deze verhoogde dekkingsgraad en de verruiming van de indexatieregels heeft ertoe geleid dat het bestuur een indexatie van 5% heeft kunnen toekennen aan alle deelnemers. De eerste verhoging sinds 2008 dus voorwaar een heuglijk feit.

De financiële positie blijft een aandachtspunt. Uit de haalbaarheidstoets is gebleken dat niet wordt voldaan aan risicohouding op de lange termijn en het beoogde pensioenresultaat in een slechtweer situatie niet wordt gehaald, mede door de lage premie en lage opbouw. Ook heeft het bestuur voorgesteld om de pensioengrondslag te verhogen door een lagere franchise en daarmee een hoger maximaal pensioengevend salaris. Dit is overlegd met sociale partners maar heeft nog niet tot aanpassingen van premie en/of ambitie geleid.

In 2023 zal naar verwachting een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets worden uitgevoerd en kunnen de normen opnieuw bepaald worden. Dit lost het probleem niet op, maar de raad constateert dat het bestuur hier voldoende aandacht voor heeft.

Beleggingsbeleid

In 2022 is een ALM (light) studie uitgevoerd omdat door de gestegen rente de triggerpoints geraakt waren en het bestuur een besluit moest nemen over een eventuele aanpassing van de renteafdekking. In de studie zijn diverse varianten onderzocht qua renteafdekking en percentage van de zakelijke waarden. Op basis van de uitkomsten is het strategisch beleggingsbeleid aangepast. De renteafdekking is verhoogd van 40% naar 50%, waarbij de vrijgekomen VEV-ruimte is gebruikt om de zakelijke waarden allocatie licht te verhogen ten laste van de vastrentende waarden. Deze combinatie leidt tot een VEV-neutrale aanpassing. Het verhogen van de zakelijk waarden was al langer de wens van het bestuur, als gevolg van eerdere studies. Er is ook gekeken naar de allocatie naar de diverse beleggingscategorieën, maar de risicobudgetstudie (RBS) liet geen significatie voordelen zien van een wijziging in de huidige verdeling. Het is goed om te zien dat men hierbij ook de transactiekosten van een eventuele wijziging goed in het oog hield.

Bij de renteafdekking speelt de strategische curvepositie een belangrijke rol. Omdat renteveranderingen niet altijd gelijk zijn in de diverse buckets, leidt dit in de praktijk tot een andere afdekking dan beoogd. Dit wordt door de BVC gemonitord.

In 2022 is ook veel aandacht geschonken aan het ESG-beleid. De ESG-dag in mei heeft geleid tot een aangescherpte ambitie, namelijk van Supporter naar Bijdrager op ESG-gebied (en binnen de peergroep zelfs tot Voorloper). Hierbij is niet alleen de E(nvironmental) belangrijk, maar ook de S(ocial) en de G(overnance) en er zijn ook onderzoeksvragen voor een CO2-reductiedoelstelling. Engagement heeft de voorkeur boven uitsluiting. De Investment Beliefs zijn aangepast en er is een plan van aanpak opgesteld dat in de komende jaren wordt uitgewerkt. Aangezien de managers in de passieve portefeuilles worden gestuurd door de gekozen ESG-benchmarks, lijkt een keuze voor benchmarks die meer doen dan alleen het slechtste uitsluiten, een goede stap. In de RBS van 2021 was hier ook al naar gekeken en de uitkomsten leken positief, maar dit heeft nog niet geleid tot een andere benchmark-keuze. Verder zou er een stap gemaakt kunnen worden door inzichtelijk te maken hoe het fonds het doet op ESG-gebied, in vergelijking met de peergroep.

Adequate risicobeheersing

De risico's worden structureel en adequaat gemonitord aan de hand van een risicodashboard dat zowel de strategische risico's als de financiële en de niet-financiële risico's bevat. Hiermee geeft het fonds invulling aan het integraal risicomanagement. De vastlegging van dit onderwerp en de dialoog en doorleving binnen het bestuur zijn in 2022 verbeterd. De input van alle bij het jaarwerk betrokken partijen en sleutelfunctiehouders wordt structureel geagendeerd en besproken. De compliance functie is ingevuld. Ook is aandacht voor de verdere invulling van vanuit risicomanagement belangrijke onderwerpen als datakwaliteit, informatiebeveiliging en IT-risico's, (kritische) uitbestedingen, soft controls en ESG-risico. De Raad zal de ontwikkeling van het risicomanagement op deze en andere relevante onderwerpen blijven volgen.

Evenwichtige belangenafweging

De raad heeft vastgesteld dat het bestuur voldoende aandacht besteedt aan de evenwichtige belangenafweging.

Voor 2021 bleef de premie 22,2% van de pensioengrondslag. De werkgevers waren niet tot meer bereid. Dit leidde dit tot een verlaging van de opbouw tot 1,09%. Dit acht de raad, in het licht dat de sociale partners niet bereid bleken tot een premieverhoging, een evenwichtige uitruil tussen opbouw en premiedekkingsgraad.

Voor 2022 heeft het bestuur besloten tot een opbouw van 1,271% bij een premiedekkingsgraad (PDG) van 83%. Als vastgehouden was aan de minimale PDG-eis zou de opbouw nog lager zijn geweest. Het bestuur heeft hierbij een uitgebreide onderbouwing t.a.v. de evenwichtigheid gegeven, waarbij is gekeken naar de vraag hoe het premiebesluit 2022 uitpakt voor de verschillende groepen deelnemers rekening houdend met het toekomstige pensioenstelsel. Het VO heeft hierover met de nodige kanttekeningen positief geadviseerd. Ook de raad acht dit in deze gegeven omstandigheden nog steeds evenwichtig, hoe schrijnend deze uitkomst ook is. Verder overleg met de sociale partners en heldere communicatie over de ambitie is nu vereist, men mag het niet aan laten komen op de WTP dat dit “allemaal oplost”.

Evenwichtige belangenafweging speelde bij de toekenning van het verlenen van een toeslag ook een belangrijke rol. Men heeft besloten niet het maximale percentage toeslagpercentage van 10% te verlenen, omdat dan de dekkingsgraad te veel zou dalen. Het bestuur vond een actuele dekkingsgraad van 110% als ondergrens na het verlenen van een toeslagverlening passend. Verdere discussie heeft geleid tot een toeslagpercentage 2023 van 5% met als argument dat dat dicht bij de kerninflatie over 2022 ligt. Een toeslagpercentage van 5% vindt het bestuur evenwichtig omdat dit voor zowel jongeren als ouderen op de korte termijn positief uitpakt. Het bestuur vindt het geringe generatie-effect (de relatieve daling voor jongeren respectievelijk stijging voor ouderen) evenwichtig. De raad kan zich vinden in de overwegingen van het bestuur en constateert dat het bestuur een zeer zorgvuldig proces heeft doorlopen.

Toepassing Code pensioenfondsen, en evaluatie eigen functioneren van de Raad

De raad heeft de Code pensioenfondsen toegepast op haar eigen werkzaamheden en heeft geconstateerd dat zij daaraan niet helemaal heeft voldaan. De zelfevaluatie heeft niet plaatsgevonden, ingegeven door het feit dat in twee jaar twee nieuwe raadsleden zijn toegetreden. In 2023 zal deze zelfevaluatie plaatsvinden onder externe begeleiding. De raad constateert dat zij gesprekspartner is van het bestuur: om dit te blijven stimuleren zal in 2023 de frequentie van gesprekken tussen (dagelijks) bestuur en de raad toenemen.

Daarnaast heeft de raad getoetst aan de hand van de acht kernthema's van de Code op welke wijze deze wordt nageleefd en toegepast. De raad constateert dat het bestuur voldoet aan de acht thema's van de Code Pensioenfondsen. Het bestuur heeft evenwichtige belangenafweging meegenomen in besluitvorming, de discussie omtrent de toeslagverlening is daar een mooi voorbeeld van. De uitvoering van de pensioenregeling heeft de aandacht van het bestuur en het bestuur is i.s.m. het bestuursbureau bezig om de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen. Besluitvorming en vastlegging zijn helder: de voorleggers zijn goed opgesteld en geven een juist beeld van alternatieven en argumentatie. Risicomanagement heeft de aandacht die het verdient en ontwikkelt zich steeds verder naar het gewenste volwassenheidsniveau. De ontwikkelingen op risicomanagement zal de raad kritisch blijven volgen.

Het bestuur handelt integer en bevordert deze cultuur. De vergaderingen vinden in een open sfeer plaats waar de voorzitter eenieder de ruimte geeft zijn of haar mening te geven, zonder de discussie te lang te laten duren. Het bestuur handelt daarbij professioneel en heeft respect voor een andere mening. Vergaderingen worden geëvalueerd op sfeer en daadkracht.

Het bestuur blijft zich ontwikkelen en het fonds is een lerende organisatie waarbij alle gremia worden uitgenodigd voor kennissessies. Een zelfevaluatie van het bestuur en evaluaties van de individuele bestuursleden vindt jaarlijks plaats.

Diversiteit is verder ingevuld met de benoeming van de heer M. de Jong in het bestuur. De raad heeft het bestuur gevraagd nieuwe functieprofielen op te stellen, passend bij de veranderende omstandigheden.

Het beloningsbeleid past bij de bedrijfstak. Prestatie gerelateerde beloningen zijn niet aan de orde. De transparantie van de uitvoering van het fonds is op orde: het bestuur legt verantwoording af over het gevoerde beleid middels het bestuursverslag en op de website wordt gecommuniceerd over de uitkomsten van dit beleid. Een toegankelijker website is wel nodig: het bestuur wil dit in 2023 realiseren.

Goedkeuringen

Conform haar wettelijke bevoegdheden heeft de raad het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2022 goedgekeurd. Daarnaast heeft de raad de heer G. van der Peijl getoetst op het aanwezige functieprofiel. Hier heeft de raad ook goedkeuring op gegeven.

Tot slot

Het bestuur heeft laten zien dat het in control is en dat het de risico's goed in beeld heeft. Het blijft haar verantwoordelijkheid nemen: belangrijke beslissingen met betrekking tot de WTP moeten in 2023 genomen worden door het bestuur en de sociale partners zodat er voortgang kan worden geboekt met de invoering hiervan. De raad constateert ook dat de lopende operationele zaken goed gaan. De pensioenuitvoeringskosten en de kosten per deelnemer zijn in 2022 licht gestegen ten opzichte van 2021 en blijven keurig binnen de doelstelling. Dit is knap met de verschillende extra dossiers (WTP, nieuw pensioenadministratiesysteem, nieuw MVB/ESG beleid, communicatie met de deelnemers voorbereiden op de toekomst) en verdient een compliment aan zowel bestuur als het bestuursbureau. De raad heeft er vertrouwen in dat dit in 2023 zo blijft.

15 juni 2023

Raad van toezicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen

REACTIE BESTUUR

Einde benoemingstermijnen Pierre Akkermans

Met het einde van de benoemingstermijnen van de heer Akkermans uit de raad van toezicht is de samenstelling daarvan, die in 2014 ter gelegenheid van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen tot stand kwam, volgens het reguliere rooster van aftreden volledig gewijzigd. Het bestuur kijkt met veel genoegen terug op en is veel dank verschuldigd voor de samenwerking met de heer Akkermans die bij de keuze voor het in eigen beheer voeren van de pensioenadministratie als voorzitter van en met de raad van toezicht het bestuur terzijde stond in de bijzondere jaren 2016 en 2017. De opstelling van de raad van toezicht onder leiding van de heer Akkermans ondersteunde het bestuur in de daarop volgende jaren bij de moeilijke afwegingen die gemaakt moesten worden ten gevolge van het niet beschikbaar stellen van voldoende premies door sociale partners.

Met het terugtreden van de heer Akkermans is, zoals gemeld, de samenstelling van de raad van toezicht die in 2014 ter gelegenheid van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen tot stand kwam, volledig gewijzigd. Het bestuur hecht eraan om op te merken dat het, gelet op de inmiddels met de raad van toezicht in haar huidige samenstelling opgedane ervaringen, veel vertrouwen heeft in voortzetting van een vruchtbare samenwerking in een plezierige sfeer.

Thema's van de raad van toezicht voor 2023

De raad van toezicht heeft het voornemen om in 2023 een aantal thema's diepgaander volgen. Dit zijn thema's die voortvloeien uit actuele onderwerpen en volgens de raad van toezicht belangrijke agendapunten dan wel aandachtsgebieden zijn. Het bestuur deelt de mening van de raad van toezicht dat onderstaande onderwerpen in 2023 de noodzakelijke aandacht krijgen:

- de besluitvorming door het fonds en sociale partners over de WTP en de communicatie daarover door het bestuur en het bestuursbureau;
- het beleid ten aanzien van ESG;
- de verdere ontwikkeling van risicomanagement;
- de invoering van het nieuwe pensioenadministratiesysteem.

Evenwichtige belangenafweging, positieve oordeel en compliment

Het bestuur vindt het plezierig dat zijn inspanningen om te komen tot een evenwichtige belangenafweging bij keuzes over de opbouw in 2022 en de toeslagverlening van 5% voor 2023 door de raad van toezicht worden erkend doordat deze meldt dat deze zich kan vinden in de overwegingen van het bestuur en constateert dat het bestuur een zorgvuldig proces heeft doorlopen. Het bestuur voelt zich gesteund door de raad van toezicht door zijn positieve oordeel over het gevoerde beleid en de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes.

Het bestuur neemt het door de raad van toezicht geformuleerde compliment graag aan én geeft het graag door aan het bestuursbureau dat op voortreffelijke wijze beleidsvoorbereidend werk verricht voor het bestuur.

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER (na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten) (x €1.000)

		2022		2021	
		€	€	€	€
ACTIVA *					
Beleggingen voor risico fonds	(1)				
Vastgoedbeleggingen		101.818		86.314	
Aandelen		289.363		381.991	
Vastrentende waarden		532.474		648.760	
Derivaten		40.161		80.680	
Overige beleggingen en liquide middelen		72.806		172.017	
			1.036.622		1.369.762
Vorderingen uit hoofde van beleggingsactiviteiten	(2a)				
Vorderingen uit hoofde van collateral-management		48.427		0	
			48.427		0
Vorderingen en overlopende activa	(2b)				
Vorderingen en overlopende activa		14.164		11.607	
			14.164		11.607
Overige activa	(3)				
Liquide middelen			5.919		4.134
			1.105.132		1.385.503
PASSIVA					
Stichtingskapitaal en reserves	(4)		81.859		38.760
Technische voorzieningen voor risico fonds					
Technische voorziening	(5)		930.218		1.265.663
Overige technische voorzieningen			219		202
			931.437		1.265.865
Overlopende passiva	(6)				
Derivaten met negatieve waarde			90.642		21.527
Verplichtingen uit hoofde van collateral-management			0		58.984
Overige schulden en overlopende passiva			2.194		367
			92.836		80.878
			1.105.132		1.385.503

(*) De nummering verwijst naar het hoofdstuk in de toelichting van de jaarrekening.

		2022		2021	
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)					
Actuele dekkingsgraad			108,8		103,1
Beleidsdekkingsgraad			109,0		99,5

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN (x €1.000)

		2022		2021	
		€	€	€	€
BATEN *					
Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)	(7)	57.217		47.288	
Beleggingsresultaten voor risico fonds	(8)	-337.265		11.636	
Overige baten	(9)	68		62	
Totaal baten		-279.980		58.986	
LASTEN					
Pensioenuitkeringen	(10)		15.288		14.346
Pensioenuitvoeringskosten	(11)		2.167		2.045
Mutatie technische voorzieningen	(12)				
Pensioenopbouw		61.083		53.399	
Toeslagverlening		43.422		0	
Rentetoevoeging		-6.230		-7.126	
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-14.115		-13.457	
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		3.632		4.175	
Wijziging marktrente		-436.494		-95.426	
Wijziging actuariële uitgangspunten		11.909		-551	
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen		1.348		2.764	
		-335.445		-56.222	
Mutatie overige technische voorzieningen		17		15	
			-335.428		-56.207
Saldo overdrachten van rechten	(13)		-4.149		-4.582
Herverzekeringen	(14)		-971		-219
Overige lasten	(15)		14		6
Totaal lasten			-323.079		-44.611
Saldo van baten en lasten			43.099		103.597

(*) De nummering verwijst naar het hoofdstuk in de toelichting van de jaarrekening.

Bestemming van saldo baten en lasten					
		2022		2021	
		€	€	€	€
Algemene reserve		58.668		116.165	
Beleggingsreserve		-15.569		-12.568	
			43.099		103.597

3 KASSTROOMOVERZICHT (x €1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

		2022		2021	
		€	€	€	€
Ontvangen premiebijdragen voor risico fonds		55.668		45.381	
Ontvangen waardeoverdrachten		8.682		4.589	
Betaalde pensioenuitkeringen		-15.292		-14.350	
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars		3.505		2.225	
Betaalde waardeoverdrachten risico fonds		-3.034		0	
Betaalde uitvoeringskosten		-1.927		-1.876	
Betaalde premies herverzekering		-3.407		-2.121	
			44.195		33.848
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten					
Ontvangen inzake verkopen beleggingen		1.092.339		754.253	
Betaald inzake aankopen beleggingen		-1.105.123		-778.008	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		12.386		23.697	
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen		-40.999		-39.277	
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-1.013		-831	
			-42.410		-40.166
			1.785		-6.318

Samenstelling geldmiddelen

		2022		2021	
		€	€	€	€
Liquide middelen per 1 januari			4.134		10.452
Mutatie liquide middelen			1.785		-6.318
Liquide middelen per 31 december			5.919		4.134

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van de Stichting bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41197852, statutair gevestigd te Breda en kantoorhoudend te Etten-Leur (hierna Bpf HiBiN of het ‘fonds’) is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden en nabestaanden voor ouderdom en overlijden. Tevens verstrekt het fonds, op basis van een overgangsbepaling, pensioenuitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) van het fonds. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de sector handel en bouwmaterialen verplicht gestelde aangesloten werkgevers.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro’s, tenzij anders is aangegeven. Het bestuur heeft op 15 juni 2023 de jaarrekening opgemaakt.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in onderstaande paragraaf “schattingswijzigingen”.

Schattingswijzigingen

Bpf HiBiN dient conform artikel 126 van de Pensioenwet de technische voorzieningen en de kostendekkende premies te baseren op prudente beginselen. De basis voor de vaststelling van de technische voorzieningen en kostendekkende premies zijn de actuariële grondslagen. De volgende grondslagen zijn in het jaar 2022 aangepast:

- wijziging sterftegrondslagen (overgang naar AG Prognosetafel 2022);
- verhoging excasso-opslag;
- wijziging ‘nieuwe’ UFR-methodiek per 1 januari 2022.

Het effect van de grondslagwijziging sterftegrondslagen op de technische voorzieningen is een negatief resultaat van € 7.647.000 en de verhoging van de excasso-opslag heeft een negatief resultaat van € 4.262.000. Daarnaast leidt het effect van de ‘nieuwe’ UFR-methodiek tot een negatief resultaat van € 16.930.000.

Going concern

De jaarrekening van het fonds is opgesteld onder de going concern veronderstelling. Het management heeft geen indicaties dat de activiteiten in de nabije toekomst niet gecontinueerd kunnen worden.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle (toekomstige) economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico’s van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post “nog af te wikkelen transacties”. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2022	31-12-2021
USD	1,07	1,14
GBP	0,89	0,84
HKD	8,33	8,87
CAD	1,47	1,44
AUD	1,57	1,56
JPY	140,82	130,95

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva en liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie en worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten), onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Financiële instrumenten (derivaten) worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de reële waarde. De reële waarde wordt gebaseerd op taxatiewaarde. De taxaties worden verricht door onafhankelijke deskundigen. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers (intrinsieke waarde), inclusief het opgelopen dividend. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het fonds.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen reële waarde. Van beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Collateral

Het ontvangen collateral wordt gewaardeerd op basis van de marktwaarde ultimo boekjaar volgens dezelfde

waarderingsgrondslagen als welke gelden voor beleggingen. Het bedrag aan ontvangen collateral is bestemd om de margin call, een verzoek voor een extra storting om uitstaande posities af te dekken en staat niet ter vrije beschikking.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Bij overige activa worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve

Deze reserve is dat deel van het vermogen dat resteert nadat via de resultaatbestemming de vereiste reserve, de beleggingsreserve, op het gewenste niveau zijn gebracht. Er is geen sprake van een maximering van de algemene reserve.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve wordt aangehouden als buffer voor neerwaartse koersfluctuaties van beleggingen. De omvang van deze reserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen op basis van de standaardtoets van DNB.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2022. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren opgebouwde pensioenaanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken respectievelijk pensioenrechten worden verhoogd (toeslagverlening of indexatie genoemd). Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten, ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities, zijn in de berekening begrepen.

Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder DNB acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2022

Voor de berekeningen is uitgegaan van de volgende grondslagen en veronderstellingen:

- voor de overlevingstafels wordt Prognosetafel AG2022 (2021: AG2020) gehanteerd, waarbij de sterftekansen zijn vermenigvuldigd met een leeftijdsafhankelijke factor die zijn gebaseerd op de ervaringssterfte van het fonds.

- voor het uitruilbaar partnerpensioen wordt deze frequentie op leeftijd 67 jaar op 100% gesteld. Voor het partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- de lasten van een nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 2,0% van de lasten van het nog niet ingegaan partnerpensioen tot 67 jaar. Bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftekansen.
- de kostenopslag is per 31 december 2022 3,0% (2021: 2,5%) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.
- bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers en ingegaan arbeidsongeschiktheids-pensioen is uitgegaan van een revalidatiekans van 10%. Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend door de invaliditeitsopslag uit de premie van de afgelopen twee jaar te nemen.
- met ingang van het boekjaar 2020 is een (aanvullende) voorziening gevormd voor arbeidsongeschikte deelnemers. Deze voorziening wordt gevormd voor de onvoorwaardelijke toekomstige verhogingen van de pensioengrondslag voor deelnemers waarvoor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is verleend. Voor de onvoorwaardelijke stijging wordt uitgegaan van de minimale looninflatie conform artikel 23a Besluit FTK (2022: 2,3%).

Overige technische voorzieningen

Voorziening spaarfonds gemoedsbezwaren

Het bestuur kan individuele vrijstelling van deelneming aan de verplichte pensioenregelingen aan een werknemer verlenen, indien deze gemoedsbezwaren heeft tegen iedere vorm van verzekeren. Dit ontslaat zijn werkgever noch betrokkene van de verplichting tot afdracht van de reguliere bijdragen aan het fonds. Deze bijdragen worden op en individuele spaarrekening gestort, waaraan jaarlijks intrest wordt toegevoegd.

De gespaarde bijdragen van de gemoedsbezwaarde worden na het bereiken van de 67-jarige leeftijd in gelijke termijnen aan betrokkene gedurende 15 jaar uitgekeerd. Bij overlijden van de gemoedsbezwaarde voordat de uitkeringen zijn ingegaan, wordt het saldo in gelijke termijnen gedurende 15 jaar aan de partner uitgekeerd. Bij overlijden van de gemoedsbezwaarde na ingang van de uitkering, worden de uitkeringen gedurende de resterende periode voortgezet ten behoeve van de partner.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen van (werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden (werkgevers) in rekening gebrachte respectievelijk te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde opbouw van pensioenaanspraken onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief

valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingskosten.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en dergelijke.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan pensioengerechtigden uitgekeerde bedragen inclusief de wettelijke toegestane afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Toeslagverlening of verlaging

De verhoging van de technische voorzieningen door toeslagverlening (indexering) of verlaging van de technische voorziening (korting pensioenaanspraken en pensioenrechten), wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop het bestuursbesluit is genomen.

Rentetoevoeging

De technische voorzieningen (pensioenverplichtingen) worden contant gemaakt tegen de nominale markttrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (DNB UFR). De interesttoevoeging wordt tegen de één jaarsrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking uit technische voorziening voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de pensioenen in de verslagperiode. Jaarlijks wordt 3,0% van de actuele waarde van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening voor de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3,0% van de actuele waarde van de pensioenuitkeringen en afkopen vrij uit de technische voorziening voor pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Premies herverzekering

Om het risico van een potentiële impact van een grote schade voor het fonds door overlijden of arbeidsongeschiktheid te beheersen heeft het fonds de volgende risico's herverzekerd:

- het nog niet gefinancierde (coming service) deel van het levenslange partnerpensioen en het wezenpensioen;
- het Anw-hiaat;
- de voortzetting van de pensioenopbouw bij gedeeltelijke of gehele arbeidsongeschiktheid van de deelnemer (in de vorm van een risicokapitaal).

Eens in de drie jaar, of eerder indien het contract eindigt, evalueert het fonds of bovenstaande risico's blijven herverzekerd en bij welke verzekeringsmaatschappij. De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in december 2021. Bij de keuze voor de verzekeringsmaatschappij, is naast de tarieven en polisvoorwaarden, vanwege tegenpartijrisico de financiële gezondheid van belang. De gekozen verzekeringsmaatschappij dient gedurende de looptijd van het herverzekeringscontract een solvabiliteitsratio (eigen vermogen/solvabiliteitsvereiste) te hebben van minimaal 140% op basis van Solvency II.

De niet gefinancierde nabestaandenpensioenen (partner- en wezenpensioen) het Anw-hiaat en de voortzetting van de pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid zijn verzekerd bij Zwitserleven (SRLEV N.V.). Het overlijdensrisico voor de actieve deelnemers is herverzekerd in de vorm van eenjarige risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico voor de actieve deelnemers is herverzekerd in de vorm van een arbeidsongeschiktheidsrisicokapitaal.

De contractperiode bedraagt drie jaar en is geëindigd op 31 december 2021. Op afrekeningsdatum, 24 maanden na afloop van het contract, wordt een winstaandeel bepaald. De hoogte van dit winstaandeel was na balansdatum bekend en was nihil.

Met ingang van 1 januari 2022 is de herverzekering bij Zwitserleven voor een periode van drie jaar verlengd. De overeenkomst eindigt op 31 december 2024.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS (x €1.000)

ACTIVA						
1. Beleggingen voor risico fonds						
Verloopoverzicht per beleggingscategorie						
	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen en liquide middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	86.314	381.991	648.760	59.153	172.017	1.348.235
Aankopen	17.383	13.800	333.784	13.770	615.187	993.924
Verkopen	-108	-37.501	-289.423	-5.595	-755.925	-1.088.552
Overige mutaties	-543	0	-101	0	41.643	40.999
Waardemutaties	-1.228	-68.927	-160.546	-117.809	-116	-348.626
Stand per 31 december 2022	101.818	289.363	532.474	-50.481	72.806	945.980
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						90.642
						1.036.622
	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen en liquide middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	74.741	369.141	643.771	111.922	149.110	1.348.685
Aankopen	7.295	21.194	253.102	470	443.639	725.700
Verkopen	-111	-62.405	-215.659	-16.667	-459.411	-754.253
Overige mutaties	391	0	-671	0	39.557	39.277
Waardemutaties	3.998	54.061	-31.783	-36.572	-878	-11.174
Stand per 31 december 2021	86.314	381.991	648.760	59.153	172.017	1.348.235
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						21.527
						1.369.762

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Er is niet belegd in premie bijdragende ondernemingen.

Op basis van deze indeling kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Cat. 1 Genoteerde marktprijzen	Cat. 2 Onafhankelijke taxaties	Cat. 3 NCW-berekening	Cat. 4 Andere methode (intrinsieke waarde)	Totaal
Per 31 december 2022					
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	101.818	101.818
Aandelen	289.363	0	0	0	289.363
Vastrentende waarden	465.048	0	0	67.426	532.474
Derivaten	0	0	-50.481	0	-50.481
Overige beleggingen en liquide middelen	70.214	0	0	2.592	72.806
Totaal	824.625	0	-50.481	171.836	945.980
	Cat. 1 Genoteerde marktprijzen	Cat. 2 Onafhankelijke taxaties	Cat. 3 NCW-berekening	Cat. 4 Andere methode (intrinsieke waarde)	Totaal
Per 31 december 2021					
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	86.314	86.314
Aandelen	381.991	0	0	0	381.991
Vastrentende waarden	571.942	0	0	76.818	648.760
Derivaten	0	0	59.153	0	59.153
Overige beleggingen en liquide middelen	169.582	0	0	2.435	172.017
Totaal	1.123.515	0	59.153	165.567	1.348.235

Toelichting waarderingsmethode

De waarderingsmethode wordt conform de 'RJ 290 standaard' gepresenteerd. De waarderingen zijn als volgt:

- Categorie 1.
- De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Categorie 2.
- De reële waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Categorie 3.
- De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder vallen de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Categorie 4.
- De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Dit omvat waarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers (intrinsieke waarde).

Vastgoedbeleggingen

De vastgoed beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Participaties Vastgoedbeleggingsfondsen	101.116	85.069
Overlopende activa*	702	1.245
	101.818	86.314

(*) Dit betreft lopende rente uit hoofde van Vastgoedbeleggingsfondsen.

Aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Aandelenbeleggingsfondsen	289.363	381.991
	289.363	381.991

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Staatsobligaties	321.530	309.543
Hypotheekbeleggingsfondsen	67.050	76.152
Obligatiebeleggingsfondsen	141.054	260.126
Overlopende activa*	2.840	2.941
	532.474	648.760

(*) Dit betreft lopende rente uit hoofde van obligaties en hypotheekbeleggingsfondsen.

Derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Specificatie naar soort:		
Rentederivaten*	-50.481	59.153
	-50.481	59.153

(*) De positie van de rentederivaten is in dit overzicht gesaldeerd. Rentederivaten met een negatieve waarde worden in de balans verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Toelichting derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten voornamelijk om het renterisico af te dekken. Om het renterisico ten opzichte van de nominale verplichtingen te beheersen, wordt het de vastrentende beheerder (LDI-portefeuille) toegestaan rente-swaps aan te gaan namens het fonds. Dit betreft een bedrag van € 48.427.000.

Derivatenposities

	Contract-omvang	Activa	Passiva
Stand per 31 december 2022			
Interest rate swaps	678.138	40.161	90.642
		40.161	90.642
Stand per 31 december 2021			
Interest rate swaps	596.541	80.680	21.527
		80.680	21.527

Overige beleggingen en liquide middelen

Overige beleggingen en liquide middelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2022	31-12-2021
Specificatie naar soort:		
Liquide middelen	2.590	2.426
Geldmarktfondsen	70.214	169.582
Rekening courant vermogensbeheerders	2	9
	72.806	172.017

2a. Vorderingen uit hoofde van beleggingsactiviteiten

	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen uit hoofde van collateral-management	48.427	0
	48.427	0

2b. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen uit hoofde van herverzekering	6.122	5.156
Nader vast te stellen premie volgend boekjaar	4.792	3.954
Vorderingen op werkgevers	3.142	2.434
Licenties	14	21
Overige vorderingen	16	15
Overlopende activa	78	27
	14.164	11.607

In verband met de pensioenopbouw van toekomstige arbeidsongeschikten vanuit de op balansdatum bestaande zieke deelnemers, is de technische voorziening verhoogd met een bedrag ter grootte van twee maal de in het boekjaar in de gedempte kostendeckende premie begrepen risicopremie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Omdat het risico is herverzekerd, is een vordering op de betreffende herverzekeraar op de balans opgenomen ter grootte van hetzelfde bedrag van € 3.646. De totale vordering uit hoofde van herverzekering bedraagt € 6.122.

	31-12-2022	31-12-2021
Vordering op werkgevers	3.186	2.478
Voorziening dubieuze debiteuren	-44	-44
	3.142	2.434

Bij de waardering van vorderingen op werkgevers wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode. Voor de vorderingen op werkgevers is een bedrag van € 0 opgenomen met een looptijd van langer dan twee jaar en een bedrag van € 0 met een looptijd langer dan een jaar. Er is een bedrag van € 6 vrijgevallen ten gunste van de voorziening dubieuze debiteuren en er is € 6 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. (2021: per saldo een vrijval € 77).

Onder de overlopende activa is een bankgarantie opgenomen voor de huur inzake het kantoorpand van het fonds, deze bedraagt € 15.

3. Overige activa		
	31-12-2022	31-12-2021
Rabobank	5.919	4.134
	5.919	4.134

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA			
(x €1.000)			
4. Stichtingskapitaal en reserves			
Mutatieoverzicht stichtingskapitaal en reserves			
	Beleggingsreserve	Algemene reserve	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2022	193.577	-154.817	38.760
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-15.569	58.668	43.099
Overige	0	0	0
Stand per 31 december 2022	178.008	-96.149	81.859
	Beleggingsreserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2021	206.145	-270.982	-64.837
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-12.568	116.165	103.597
Overige	0	0	0
Stand per 31 december 2021	193.577	-154.817	38.760

Solvabiliteit				
	31-12-2022		31-12-2021	
	€	In %	€	In %
Pensioenvermogen	1.012.077	108,8	1.304.423	103,1
Af: technische voorzieningen	930.218	100	1.265.663	100
Eigen vermogen	81.859	8,8	38.760	3,1
Af: vereist eigen vermogen	178.008	19,1	193.577	15,3
Vrij vermogen	-96.149	-10,3	-154.817	-12,2
Minimaal vereist eigen vermogen	53.206	4,3	53.206	4,2
Actuele dekkingsgraad		108,8		103,1
Beleidsdekkingsgraad		109,0		99,5

Toelichting

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur beoordeelt jaarlijks het standaardmodel en acht het gebruik van het standaardmodel voor het jaar 2022 passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting Risicobeheer.

De actuele dekkingsgraad 2022 is als volgt berekend: (Totale activa -/- schulden) / (Technische voorzieningen) * 100%. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden.

Als het eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van een dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen, maar wel tenminste gelijk is aan het minimaal vereist eigen vermogen, bevindt het fonds zich in een situatie van een reservetekort.

De solvabiliteit van het fonds is op basis van de actuele dekkingsgraad niet toereikend, er is sprake van een reservetekort (2021: dekkingstekort). De beleidsdekkingsgraad is hoger dan de dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist vermogen. Het fonds heeft sinds 1 januari 2015 een herstelplan en heeft ook per eind 2022 een actualisatie van het herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Voor een toelichting op het herstelplan wordt verwezen naar het bestuursverslag.

Verloop van de dekkingsgraad		
	2022	2021
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	103,1	95,1
Premie	-0,8	-0,4
Uitkeringen	0,0	0,0
Toeslagverlening	-3,4	0,0
Verandering van de rentetermijnstructuur	54,3	7,7
Rendement op beleggingen	-26,3	0,9
Overige oorzaken en kruiseffecten	-18,1	-0,2
Dekkingsgraad per 31 december	108,8	103,1

5. Technische voorzieningen voor risico fonds		
	31-12-2022	31-12-2021
Voorziening pensioenverplichtingen	930.218	1.265.663
Overige technische voorzieningen	219	202
Stand per 31 december	930.437	1.265.865

Mutatieoverzicht technische voorzieningen			
	Pensioenverplichting	Overige technische voorzieningen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	1.265.663	202	1.265.865
Mutatie technische voorzieningen	-335.445	17	-335.428
Stand per 31 december 2022	930.218	219	930.437
Stand per 1 januari 2021	1.321.885	187	1.322.072
Mutatie technische voorzieningen	-56.222	15	-56.207
Stand per 31 december 2021	1.265.663	202	1.265.865

Uitsplitsing mutatie technische voorzieningen		
	2022	2021
Pensioenopbouw	61.083	53.399
Toeslagverlening	43.422	0
Rentetoevoeging	-6.230	-7.126
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten	-14.115	-13.457
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.632	4.175
Wijziging marktrente	-436.494	-95.426*
Wijziging actuariële uitgangspunten	11.909	-551
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	1.348	2.764
	-335.445	-56.222

(*) Dit bedrag is inclusief de 'nieuwe' UFR-methodiek, welke per 1 januari 2022 is toegepast.

Voor de toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting in de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds				
	31-12-2022		31-12-2021	
	Aantal	€	Aantal	€
Deelnemers	11.035	375.202	10.564	578.956
Gewezen deelnemers	20.376	335.475	19.572	433.480
Pensioengerechtigden	5.648	186.086	5.887	217.849
Netto pensioenverplichtingen	37.059	896.763	36.023	1.230.285
Overig	-	6.553	-	4.621
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	-	26.903	-	30.757
	37.059	930.219	36.023	1.265.663

De post overig bestaat uit een voorziening zieke deelnemers van € 6.553 (2021: € 4.621).

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De (basis)pensioenregeling is een verplichte pensioenregeling voor alle werknemers van 21 jaar en ouder. Als gevolg van de fiscale regels is met ingang van 1 januari 2015 de pensioenrichtleeftijd verhoogd van eerste dag van de maand waarin 65-jarige leeftijd werd bereikt naar eerste dag van de maand na bereiken van 67-jarige leeftijd. Alle tot 1 januari 2015 opgebouwde pensioenaanspraken op ouderdomspensioen zijn omgezet naar een ouderdomspensioen met pensioenrichtleeftijd 67 jaar.

De opbouw van een levenslang ouderdomspensioen is voor de duur van één jaar gewijzigd in 1,271% (2021: 1,09% van de pensioengrondslag). Naast het ouderdomspensioen bouwt de deelnemer ook jaarlijks een partnerpensioen op. De opbouw van het partnerpensioen is 70% van het ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt 14% van het ouderdomspensioen voor elk kind. De pensioenopbouw wordt voor arbeidsongeschikte deelnemers voortgezet onder vrijstelling van bijdragebetaling. Het maximum pensioengevend salaris is € 47.690 (2021: 46.526) en de franchise is € 13.690 (2021: 13.356).

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. De premie bevat geen expliciete opslag ten behoeve van het toeslagbeleid. Bovendien wordt door het fonds geen reserve aangehouden om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. De voorwaardelijke toeslagen worden gefinancierd uit overrendementen.

Ultimo 2022 bedraagt de actuele dekkingsgraad op basis van FTK 108,8% (31 december 2021: 103,1 %). Deze is lager dan de beleidsdekkingsgraad van 109,0% ultimo 2022 (31 december 2021: 99,5%). Het FTK schrijft voor dat er geen toeslag wordt verleend wanneer de beleidsdekkingsgraad lager dan 110% is. In 2022 had het bestuur de mogelijkheid hier van af te wijken vanwege het per 1 juli 2022 geldende 'Besluit toeslag voorgenomen transitie', opgenomen in artikel 15c Besluit FTK. Pensioenfondsen kunnen op basis van dit besluit onder voorwaarden in het jaar 2022 besluiten een toeslag te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%.

6. Overige schulden en overlopende passiva		
	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten met negatieve waarde	90.642	21.527
Verplichtingen uit hoofde van collateral-management	0	58.984
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2	2
Waardeoverdrachten	1.508	9
Te betalen kosten vermogensbeheer	192	144
Te betalen overige kosten	492	212
	92.836	80.878

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenovereenkomst. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het tekort op basis van de strategische beleggingsmix op FTK-grondslagen (in € 1.000) is als volgt:

	31-12-2022	31-12-2021
Technische voorziening	930.218	1.265.663
Buffers:		
S1 Renterisico	52.995	28.252
S2 Risico zakelijke waarden	114.356	136.692
S3 Valutarisico	32.784	35.675
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	44.670	55.226
S6 Verzekeringstechnisch risico	29.670	42.188
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerisico	-	-

	31-12-2022	31-12-2021
Diversificatie effect	-96.467	-104.456
Totaal S (vereiste buffers)	178.008	193.577
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	1.108.226	1.459.240
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	1.012.077	1.304.423
Tekort	96.149	154.817

Het fonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten voor het beheersen van solvabiliteitsrisico. Deze beleidsinstrumenten zijn:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van de te verwachte ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies en jaarlijkse portefeuilleconstructie studies (risicobudgetstudies). Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico). De mate waarin de beleggingsportefeuille van het fonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het fonds loopt nader toegelicht.

Classificatie beleggingen voor marktrisico's

Bij toepassing van het 'doorkijk beleggingen-principe' wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden de onderliggende beleggingen toebedeeld naar de betreffende beleggingscategorie.

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen en liquide middelen	Totaal
Stand ultimo 2022 conform balans	101.818	289.363	532.474	-50.481	72.806	945.980
Overlopende posten	-702	0	-2.840	0	-3	-3.545
Voor toepassing 'doorkijk beleggingen'	0	-289.363	-141.054	0	-70.214	-500.631
Toepassing 'doorkijk beleggingen (incl. overlopende posten)	7.225	279.626	194.157	6.657	12.966	500.631
Vermindering 'doorkijk beleggingen' (incl. overlopende posten)	-1	-223	-1.406	0	-19	-1.649
Stand ultimo 2022 na 'doorkijk beleggingen'	108.340	279.403	581.331	-43.824	15.536	940.786

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen en liquide middelen	Totaal
Stand ultimo 2021 conform balans	86.314	381.991	648.760	59.153	172.017	1.348.235
Overlopende posten	-1.245	0	-2.941	0	-9	-4.195
Voor toepassing 'doorkijk beleggingen'	0	-381.991	-181.029	0	0	-563.020
Toepassing 'doorkijk beleggingen (incl. overlopende posten)	10.018	365.763	175.378	1.884	9.977	563.020
Vermindering 'doorkijk beleggingen' (incl. overlopende posten)	-3	-143	-678	0	-6	-830
Stand ultimo 2021 na 'doorkijk beleggingen'	95.084	365.620	639.490	61.037	181.979	1.343.210

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente. De strategische afdekking van het renterisico van het fonds is per 10 oktober 2022 door het bestuur verhoogd van 40% naar 50% van de nominale verplichtingen op basis van marktrente, met een bandbreedte tussen 45% en 55%. De implementatie van dit besluit heeft plaatsgevonden op 2 december 2022. De afdekking vindt over de gehele looptijd van de verplichtingen plaats. Om de afdekking van renterisico te realiseren wordt gebruik gemaakt van euro (staats) obligaties en rentederivaten. Monitoring van de afdekking en effectiviteit van de afdekking vindt dagelijks plaats. Het bestuur ontvangt week-, maand- en kwartaalrapportages.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2022		31-12-2021	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Duration vastrentende waarden (voor derivaten)	581.331	9,2	639.489	9,8
Duration vastrentende waarden (na derivaten)	530.850	18,4	698.642	16,2
Technische voorziening	930.218	22,4	1.265.663	24,6

Op balansdatum is de duration van de vastrentende waarden circa 9 jaar, zonder het effect van rentederivaten. Deze is aanzienlijk korter dan de duration van de technische voorziening van 22,4. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "durationmismatch". Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duration met ruim 9 jaar wordt verlengd. De totale duration van de vastrentende waarden komt hiermee op 18,4 jaar.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	In %	€	In %
Resterende looptijd < 1 jaar	123.031	21,2	77.332	12,1
Resterende looptijd > 1 jaar en 5 jaar	93.343	16,1	61.441	9,6
Resterende looptijd > 5 jaar	364.957	62,7	500.717	78,3
Overig	0	0,0	0	0,0
	581.331	100,0	639.490	100

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden is het risico dat de waarde van de beleggingen onderhevig is aan bewegingen in marktprijzen. De mate van bewegelijkheid is het grootst voor aandelen en minder groot voor bijvoorbeeld vastgoed.

Het bestuur kiest bewust voor het lopen van prijs(markt)risico om te kunnen voldoen aan de doelstellingen en toeslagambitie. Het bestuur gaat er vanuit dat meer risicovolle beleggingen op lange termijn waarde toevoegen. De strategische samenstelling van de beleggingsportefeuille en dus het risicoprofiel wordt vastgesteld op basis van een ALM-studie, in combinatie met de andere sturingsinstrumenten van het fonds (premie- en toeslagbeleid). Periodiek wordt getoetst of de uitgangspunten die in deze studie zijn gebruikt nog reëel zijn, danwel bijsturing behoeven. Rondom de strategische normwegingen zijn bandbreedtes vastgesteld. Monitoring van de samenstelling van de portefeuille versus het beleid en de bandbreedtes vindt op weekbasis plaats. Het bestuur ontvangt week-, maand- en kwartaalrapportages.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van DNB toe. In dat model wordt een buffer aangehouden voor het risico dat het fonds loopt met vastgoed en aandelen. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardenwijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	In %	€	In %
Specificatie vastgoed beleggingen naar aard:				
Woningen	71.664	66,1	56.892	59,8
Winkels	29.290	27,0	30.561	32,1
Financiële instellingen (w.o banken en verzekeraars)	7.162	6,6	1.907	2,0
Industrie	38	0,1	956	1,0
Kantoren	0	0,0	427	0,4
Participaties	162	0,2	258	0,3
Hotels	0	0,0	1.872	2,0
Overig	24	0,0	2.211	2,4
	108.340	100,0	95.084	100,0
Specificatie vastgoed beleggingen naar regio:				
Europa	101.375	93,5	85.592	90,0
Noord-Amerika	4.283	4,0	6.118	6,4
Azië	391	0,4	1.540	1,6
Oceanië	1.347	1,2	1.508	1,6
Midden Oosten	203	0,2	210	0,2
Centraal en Zuid-Amerika	707	0,7	42	0,0
Afrika	34	0,0	74	0,2
	108.340	100,0	95.084	100,0
Specificatie aandelen naar sector:				
Informatie technologie	58.345	20,9	92.962	25,4
Handel	52.718	18,9	73.070	20,0
Financiële instellingen (w.o banken en verzekeraars)	49.417	17,7	56.431	15,4
Gezondheidszorg	35.515	12,7	41.662	11,4
Telecom	21.872	7,8	35.032	9,6
Industrie	23.082	8,3	29.539	8,1
Overig	38.454	13,7	36.924	10,1
	279.403	100,0	365.620	100,0

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	In %	€	In %
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	45.780	16,4	54.613	14,9
Noord-Amerika	145.212	52,0	202.207	55,3
Azië	39.688	14,2	70.153	19,2
Oceanië	20.324	7,3	25.571	7,0
Midden Oosten	5.602	1,9	5.543	1,5
Centraal en Zuid-Amerika	20.124	7,2	4.595	1,3
Afrika	2.673	1,0	2.938	0,8
	279.403	100,0	365.620	100,0

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen. Om een zo optimaal mogelijke spreiding aan te houden en te kunnen profiteren van kansen die de verschillende regio's en sectoren bieden, belegt het fonds in de returnportefeuille ook buiten de eurozone. De matchingportefeuille is volledig belegd in euro.

De valuta binnen aandelen ontwikkelde landen en voor emerging market debt (hard currency) worden voor 100% afgedekt. De afdekking vindt plaats binnen de beleggingspools. Het valutarisico voor aandelen opkomende landen en high yield (VS) wordt bewust niet afgedekt.

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2022 circa € 345.875 (2021: € 461.319). Van dit bedrag is een non-euro exposure binnen aandelen ontwikkelde markten € 216.651 volledig afgedekt door middel van valuta derivaten (FX-contracten). Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten nihil (2021: nihil).

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valutaderivaten	Nettopositie na afdekking 2022	Netto positie na afdekking 2021
	€	€	€	€
EUR	641.583	219.974	861.557	1.115.276
HKD	20.286	-1.799	18.487	22.034
CAD	6.727	-6.795	-68	-140
AUD	4.331	-4.281	50	-45
CHF	6.500	-6.226	274	350
GBP	8.710	-8.039	671	95
JPY	13.426	-13.484	-58	-112
USD	228.650	-166.635	62.015	89.396
Overig	57.246	-5.767	51.479	62.397
Totaal	987.459	6.948	994.407	1.289.251

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

European Market Infrastructure Regulation (EMIR) is op initiatief van de Europese Commissie geïmplementeerd om de handel in Over The Counter (OTC) derivaten transparanter en veiliger te maken. EMIR is een Europese verordening, wat betekent dat zij een rechtstreekse werking heeft in de lidstaten van de EU. De AFM houdt samen met DNB toezicht op de naleving van EMIR. Als gevolg van de introductie van EMIR dienen af te sluiten renteswaps verplicht te worden afgewikkeld door een centrale tegenpartij (in het Engels: central counterparty (CCP)). Voor pensioenfondsen geldt echter een vrijstelling tot juni 2023.

De eisen van de CCP zijn strenger voor onderpand. Zo zal er bij het afsluiten van een swap initieel onderpand (Initial Margin) gestort moeten worden, waar voorheen onderpand gestort hoeft te worden indien een swap een negatieve waarde krijgt. Aanvullend zal cash als onderpand gestort moeten worden indien de swap een negatieve waarde krijgt, de zogenaamde Variation Margin (VM). De eis van de centrale tegenpartij om de Variation Margin in cash te voldoen, verhoogt de behoefte van pensioenfondsen aan direct beschikbare cash, en leidt hiermee tot een stijging van het liquiditeitsrisico dat niet tijdig aan de korte termijn cashverplichting kan worden voldaan.

Het fonds gebruikt rentederivaten voor het afdekken van het renterisico. Het fonds heeft ondanks de genoemde vrijstelling er voor gekozen om te kiezen voor de EMIR-wetgeving. De clearingverplichting geldt in eerste instantie uitsluitend voor renteswaps.

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	In %	€	In %
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Staatsobligaties	358.318	61,6	356.679	55,8
Bedrijfsobligaties	103.475	17,8	206.658	32,3
Hypotheken	67.050	11,6	76.153	11,9
Bancaire lening	52.488	9,0	0	0,0
	581.331	100,0	639.490	100,0

	31-12-2022		31-12-2021	
	€	In %	€	In %
Specificatie creditrating klasse:				
AAA	314.551	54,1	407.568	63,7
AA	90.325	15,5	67.107	10,5
A	66.220	11,4	30.831	4,8
BBB	50.295	8,7	59.142	9,2
BB	54.894	9,4	73.150	11,4
Geen rating*	5.046	0,9	1.692	0,4
	581.331	100,0	639.490	100,0

* Het saldo betreft voornamelijk beleggingen in hypotheeken, geldmarkten en onderpand in contanten aan / vanwege central clearing.

S6 Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico kan als volgt worden uitgesplitst in onderstaande deelrisico's.

- Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Voor zowel mannen als vrouwen is de prognose van de levensverwachting licht naar beneden bijgesteld ten opzichte van de vorige Prognosetafel.

- Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen (partnerpensioen en/of wezenpensioen) moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

- Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Per 1 januari 2016 zijn de niet gefinancierde nabestaandenpensioenen (partner- en wezenpensioen) en de voortzetting van de pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid verzekerd bij Zwitserleven (SRLEV N.V.). Het overlijdensrisico voor de actieve deelnemers is herverzekerd in de vorm van eenjarige risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico voor de actieve deelnemers is herverzekerd in de vorm van een arbeidsongeschiktheidsrisicokapitaal.

- Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om het pensioen te verhogen (toeslagverlening of indexeren). De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Ultimo 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 109,0%. Het FTK schrijft voor dat er geen toeslag wordt verleend wanneer de beleidsdekkingsgraad lager dan 110% is. In 2022 had het bestuur de mogelijkheid hier van af te wijken vanwege het per 1 juli 2022 geldende ‘Besluit toeslag voorgenomen transitie’, opgenomen in artikel 15c Besluit FTK. Pensioenfondsen kunnen op basis van dit besluit onder voorwaarden in het jaar 2022 besluiten een toeslag te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds niet aan haar betalingsverplichtingen uit hoofde van pensioenuitkeringen, derivatentransacties of uitvoeringskosten kan voldoen. Het beleid is erop gericht dat enerzijds een gedegen cashmanagement proces wordt gevoerd en anderzijds dat de beleggingsportefeuille voornamelijk belegd wordt in liquide en dus snel verhandelbare beleggingen producten. Ten aanzien van mogelijke liquiditeitsbehoefte uit hoofde van derivatentransacties hanteert het fonds strikte richtlijnen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn.

De omvang van liquiditeitsbehoefte uit hoofde van maandelijks pensioenuitkeringen en betaling van kosten is beperkt. Dit cashmanagement proces wordt maandelijks gemonitord, waarbij afstemming op de premie inkomsten plaatsvindt. Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van DNB toe. In dat model wordt het liquiditeitsrisico vooralsnog op nihil gesteld.

S8 Concentratierisico

Het concentratierisico is het risico dat er een te grote afhankelijkheid bestaat van beleggingen in één bepaald product, land, regio, sector of debiteur. Het beleid is erop gericht een zo groot mogelijke spreiding aan te brengen over landen, regio 's, sectoren en debiteuren en het concentratierisico zo goed als mogelijk te reduceren. Binnen de returnportefeuille wordt daarom voornamelijk belegd in beleggingsfondsen. Daarnaast is binnen de LDI-portefeuille verdere diversificatie aangebracht door aanpassingen in het mandaat.

Het bestuur accepteert dit risico en weegt doorlopend dit concentratierisico af tegen het risico dat dit deel van de portefeuille de verplichtingen in onvoldoende mate volgen. De matchingportefeuille is er immers op gericht om voor 50% het verloop van de verplichtingen van het fonds te volgen. Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Op basis van “doorkijk principe” is er een aantal posten die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaken. Dit zijn onder andere staatsobligaties van landen met een hoge rating (Nederland 11,8% voor een bedrag € 130.572) en worden gebruikt voor de afdekking van het renterisico. Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil

gesteld. Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

S9 Operationeel risico

Het operationele risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Het bestuur onderkent dat er zowel binnen de bestuurlijke organisatie van het fonds als bij de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer sprake is van verschillende operationele risico 's.

- Operationele risico 's uitbestedingsrelaties

Voorbeelden van operationele risico 's bij uitbestedingsrelaties zijn ontoereikende procedures voor de afhandeling van beleggingstransacties of pensioenuitkeringen en het ontbreken van functiescheiding, maar ook IT-risico 's zoals systeemuitval en onvoldoende back-up faciliteiten. Als gevolg van deze operationele risico 's kunnen zich zowel financiële als reputatie schades voordoen.

Het beleid van het fonds is erop gericht om dit risico zo goed als mogelijk te reduceren en te beheersen. Daarnaast stelt het bestuur eisen aan de uitbestedingsrelaties welke zijn vastgelegd in het uitbestedingsbeleid. Er vinden periodieke overleggen plaats met alle uitbestedingsrelaties. Bij de bepaling van het vereist vermogen past het fonds het standaardmodel van DNB toe. In dat model wordt het operationeel risico vooralsnog op nihil gesteld.

- Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

- Handhavingsrisico (verplichtstelling)

Het handhavingsrisico is het risico dat werkgevers niet zijn aangesloten bij het fonds, terwijl zij dit volgens de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet Bpf 2000) wel verplicht zijn. Er heeft in deze situatie geen premiebetaling plaatsgevonden, terwijl een deelnemer wel aanspraak kan maken bij het fonds op een pensioenuitkering. Het bestuur acht dit (geen premie, wel recht) een zeer belangrijk risico.

In de Wet Bpf 2000 is vastgelegd dat het georganiseerde bedrijfsleven een verzoek tot verplichtstelling, wijziging of intrekking van die verplichtstelling kan doen. Dit betekent dat cao-partijen een centrale rol spelen bij de totstandkoming van de verplichtstelling; zonder cao-partijen is een verplichtstelling niet mogelijk. Gevolg van de verplichtstelling is onder meer dat werkgevers en werknemers verplicht zijn de statuten en de reglementen van het fonds na te leven. Door verplichtstelling van de deelneming in het fonds wordt deze deelneming voor iedereen gelijkgesteld met een deelneming op grond van een pensioenovereenkomst.

Werkgevers zijn op grond van het verplichtstellingsbesluit en de Wet Bpf 2000 verplicht om zich uit eigen beweging aan te sluiten bij het fonds wanneer zij werkzaam zijn in de sector die onder het verplichtstellingsbesluit vallen. Er rust op deze werkgevers een zelfstandige onderzoekplicht om de aansluiting te bewerkstelligen en wanneer er onduidelijkheid is behoort de werkgever actief het fonds, te benaderen om duidelijkheid over al dan niet verplichte aansluiting te verkrijgen.

Op grond van de verplichtstelling en de Wet Bpf 2000 is het fonds verplicht om alle mogelijke inspanningen en acties te ondernemen om ervoor te zorgen dat werkgevers en werknemers die onder de reikwijdte van de verplichtstelling van het fonds vallen, ook daadwerkelijk worden aangesloten. De juiste (wettelijke) procedure dient hiervoor te worden gevoerd, inclusief het versturen van premienota 's, het innen van de premies en het desnoods invorderen van deze premies via een dwangbevel.

Het bestuur van het fonds heeft beleid ontwikkeld om ten onrechte niet aangesloten ondernemingen op te sporen ter bescherming van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van alle belanghebbenden.

- Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen

niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. Het beleid is erop gericht het juridisch risico zo veel mogelijk te reduceren en te beheersen.

Zo worden contracten, overeenkomsten en SLA afspraken getoetst (door externe juristen), is er een contractenregister opgesteld en is de monitoring van de naleving van (nieuwe) wet- en regelgeving ook uitbesteed aan diverse uitbestedingspartijen. Er vinden periodieke evaluaties plaats van de contracten en is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Tevens is er een klachten- en geschillenregeling voor werkgevers en deelnemers. Het bestuursbureau is verantwoordelijk voor het informeren van het bestuur over al deze aspecten.

- Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat de integriteit het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van bestuursleden en medewerkers dan wel van de leiding van uitbestedingspartijen, in het kader van weten regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen. Het beleid is erop gericht dit risico zo veel mogelijk te reduceren en eisen te stellen aan bestuursleden en uitbestedingspartijen. Daarnaast heeft het bestuur een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid vastgesteld en geïmplementeerd.

Ter voorkoming van mogelijke verstrengeling van belangen en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie is er een gedragscode opgesteld. De gedragscode is van toepassing op iedere verbonden persoon bij het fonds. Het bestuur van het fonds heeft een onafhankelijke compliance officer aangesteld die toezicht houdt op de naleving van de gedragscode. Het integriteitsrisico bij uitbestedingsrelaties wordt meegenomen en besproken in de periodieke gesprekken dan wel bij nieuwe of het verlengen van contracten.

- Communicatierisico

Het communicatie risico is het risico dat door onvoldoende, onjuiste of onvolledige communicatie de deelnemer niet goed wordt geïnformeerd. Het bestuur vindt duurzame communicatie naar deelnemers en andere stakeholders van groot belang. Het beleid van het fonds is de laatste jaren aangescherpt. Om de risico 's als gevolg van het gedrag en de verwachtingen van de deelnemers te beheersen is het communicatiebeleid ontwikkeld. De communicatie van het fonds voldoet minimaal aan de eisen van Pensioenwet en pension fund governance. De effectiviteit van de communicatie wordt periodiek getoetst.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark. Wanneer de tracking error groter is dan 1 %, dan schrijft het standaardmodel een extra buffer voor. Vanwege het overwegend passieve beheer staat de buffer op nihil.

Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Er neemt een bestuurslid als pensioengerechtigde deel aan de pensioenregeling van het fonds. De medewerkers van het bestuursbureau nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds, op basis van voorwaarden in de pensioenregeling.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Per 31 december 2022 zijn er de volgende langlopende contractuele verplichtingen, dit betreft de huurovereenkomst van het kantoorpand waar het bestuursbureau van het fonds is gevestigd met een waarde van circa € 237.000 (tot 1 juli 2026).

Rechtszaken verplichtstelling

In het jaar 2020 heeft Bpf HiBiN vier rechtszaken gevoerd, over de intrekking van de discretionair verleende vrijstellingen aan een aantal ondernemingen. In het jaar 2022 is het door Bpf HiBiN ingestelde hoger beroep behandeld door de bestuursrechter. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag,

onderdeel Verplichtstelling, verleende vrijstellingen en hoger beroep (paragraaf 5.2.14). Daarnaast heeft Bpf HiBiN één hoger beroepzaak gevoerd, waarin de verplichte aansluiting door een werkgever werd aangevochten. Vast is komen te staan dat de werkgever aangesloten moet zijn bij Bpf HiBiN. Partijen hebben naar aanleiding van het tussenarrest besloten het hoger beroep in te trekken. De werkgever is een afloopvrijstelling verleend, waarna de aansluiting per 1 januari 2023 is geëffectueerd.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Wijziging UFR

Met ingang van 1 januari 2023 is de UFR-methodiek zoals toegepast in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen gewijzigd. In onderstaand overzicht is het effect van de wijziging van de UFR-methodiek op de financiële situatie van het pensioenfonds inzichtelijk gemaakt indien per ultimo 2022 de UFR-methodiek gewijzigd zou zijn.

(x € 1.000)

Financiële positie 31 december 2022	UFR einde 2022	UFR primo 2023
Vermogen	1.012.077	1.012.077
Technische Voorziening	930.218	936.026
Eigen vermogen	81.859	76.051
Dekkingsgraad	108,8%	108,1%

Inflatie en koopkracht

In 2023 is het waarschijnlijk dat de inflatie nog steeds nadrukkelijk op de agenda staat. Door de stijging van de prijzen, daalt de koopkracht. Dat raakt de werkenden, maar zeker ook de pensioengerechtigden. Onlangs is bekend gemaakt dat ook in 2023 pensioenfondsen, net als in 2022, mogen afwijken van de voorwaarde dat toeslagen pas mogen worden verleend bij een beleidsdekkingsgraad van tenminste 110%. Pensioenfondsen kunnen onder voorwaarden besluiten een toeslag in het jaar 2023 te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Het bestuur van Bpf HiBiN gaat de mogelijkheden hiervoor op dezelfde manier als in 2022 onderzoeken.

Situatie banken in VS en Europa

Vanwege de oplopende rentes is de Silicon Valley Bank in problemen gekomen De problemen bij Silicon Valley Bank zijn ook overgeslagen op andere kleine en middelgrote Amerikaanse banken.

Medio maart ontstond er paniek op de aandelenmarkten. Aandelen van banken en verzekeraars gingen wereldwijd onderuit vanwege de vrees voor een nieuwe bankencrisis. Zo was in de VS de Silicon Valley Bank, vooral actief in de technologiesector, in de problemen gekomen na een bankrun. Meerdere Amerikaanse banken zijn omgevallen en in Europa moest het Zwitserse Credit Suisse worden gered door UBS.

Hoewel de huidige situatie anders is dan de tijdens de kredietcrisis in 2008 en 2009, staat de bankensector nog maanden van onzekerheid te wachten. En dat raakt ook Nederlandse pensioenfondsen.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN (x €1.000)

7. Premiebijdragen voor risico fonds (werkgevers en werknemers)		
	2022	2021
Premiebijdragen (werkgevers en werknemers)	56.911	46.890
Periodieke premies Anw-hiaat	312	315
	57.223	47.205
Afschrijving premievordering	-6	83
	57.217	47.288

De mutatie afschrijving premievordering en voorziening dubieuze debiteuren is gesaldeerd weergegeven. Er is per saldo een bedrag van € 6 toegevoegd (2021; vrijgevallen € 83) aan de voorziening dubieuze debiteuren.

Overzicht kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 Pensioenwet		
	2022	2021
Kostendekkende premie	75.829	65.144
Gedempte premie	57.975	46.069
Feitelijke (in rekening gebrachte) premie	57.223	47.205

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur gepubliceerd door DNB). Het fonds hanteert voor de jaarlijkse toetsing van de hoogte van de kostendekkende premie een gedempte kostendekkende premie.

Het fonds heeft voor de berekening van de gedempte kostendekkende premie gekozen voor de methode van premiedemping op basis van verwacht fondsrendement. Het fonds heeft daarvoor als peildatum de rente per 31 oktober 2019 gebruikt. De rente geldt voor vijf jaar. Voor de overige rendementen zijn voor de premie 2022 (en 2021) de rendementen van de commissie parameters 2019 gehanteerd.

De feitelijke premie in 2022 bedraagt 25,2% van de som van de pensioengrondslagen. De feitelijke premie is in 2022 lager dan de (ex-post) gedempte kostendekkende premie. Er is echter geen sprake van een premiekorting. Zie ook de toelichting in het bestuursverslag. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

Samenstelling kostendekkende premie		
	2022	2021
Actuarieel benodigde koopsom	64.032	54.541
Opslag voor uitvoeringskosten	2.000	2.094
Solvabiliteitsopslag	9.797	8.509
	75.829	65.144

Samenstelling gedempte premie		
	2022	2021
Actuarieel benodigde koopsom	32.952	25.548
Opslag voor uitvoeringskosten	2.000	2.094
Solvabiliteitsopslag	5.042	3.985
Voorwaardelijke onderdelen	17.981	14.442
	57.975	46.069

8. Beleggingsresultaten voor risico fonds				
	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogensbeheer	Totaal
2022	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	2.793	-1.228	-100	1.465
Aandelen	0	-68.927	-283	-69.210
Vastrentende waarden	4.486	-160.546	-521	-156.581
Derivaten	4.732	-117.810	-49	-113.127
Overige beleggingen en liquide middelen	375	-116	-71	188
Totaal	12.386	-348.627	-1.024	-337.265
2021	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	2.078	3.998	-57	6.019
Aandelen	8.265	54.061	-251	62.075
Vastrentende waarden	7.269	-31.784	-426	-24.941
Derivaten	4.971	-36.572	-39	-31.640
Overige beleggingen en liquide middelen	1.114	-878	-113	123
Totaal	23.697	-11.175	-886	11.636

De directe kosten van vermogensbeheer zijn de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis heeft betaald en bedragen in 2022 € 1.024 (2021: € 886). Deze kosten zijn exclusief de indirecte vermogensbeheerkosten, zoals transactiekosten. Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt moeten worden om een (beleggings)transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Transactiekosten vormen een lastige categorie, omdat de kosten vaak zijn verborgen vanwege het feit dat ze impliciet onderdeel zijn van een zogenaamde nettoprijs die bij een transactie is overeengekomen. Deze zijn opgenomen onder het indirecte beleggingsresultaat. De totale vermogensbeheerkosten (directe kosten vermogensbeheer en indirecte vermogensbeheerkosten) bedragen over 2022 € 3.987 (2021: € 3.023).

In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen. De indirecte vermogensbeheerkosten bedragen in 2022 € 2.963 (2021: € 2.137), de daarin opgenomen transactiekosten zijn in 2022 € 1.498 (2021: € 449).

9. Overige baten		
	2022	2021
Terugvordering arbeidsongeschiktheidspensioenen oude jaren	32	57
Overige baten	36	5
	68	62

De post terugvordering arbeidsongeschiktheidspensioenen oude jaren betreft de terugbetaling van onterecht uitbetaalde arbeidsongeschiktheidspensioen over oude jaren € 32. De post overige baten betreft ontvangen rente 2022 in verband met verzonden betalingsherinneringen en getroffen betalingsregelingen € 36.

10. Pensioenuitkeringen		
	2022	2021
Ouderdomspensioen	10.939	10.181
Partnerpensioen	3.206	3.100
Wezenpensioen	101	96
Arbeidsongeschiktheid	219	233
Afkopen regulier	823	736
	15.288	14.346

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

11. Pensioenuitvoeringskosten		
	2022	2021
Actuariskosten	121	101
Accountantskosten	77	64
Contributies en bijdragen	118	107
Kosten bestuursbureau	1.403	1.267
Pensioencommunicatie	20	6
Bestuurskosten	334	329
Juridische kosten/verplichtstelling/governance	105	153
Kantoorkosten	174	198
Doorbelasting pensioenuitvoeringskosten t.l.v. vermogensbeheer	-185	-180
	2.167	2.045

Toelichting

De pensioenuitvoeringskosten zijn niet alleen gelieerd aan pensioenuitvoering, maar ook aan kosten vermogensbeheer. Op basis van een verdeelsleutel is een onderverdeling gemaakt tussen pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten. Voor 2022 is 7,9% (2021: 8,1%) van de totale pensioenuitvoeringskosten doorbelast naar de vermogensbeheerkosten.

Honoraria accountant		
	2022	2021
Controle van de jaarrekening	77	64
Andere niet-controle diensten	-	-
	77	64

Toelichting

De kosten van de accountant voor het controle van de jaarrekening 2022 zijn €76.956. Van deze kosten wordt € 23.087 doorbelast aan de vermogensbeheerkosten.

Bezoldiging personeelsleden bestuursbureau

De kosten bestuursbureau bestaan onder meer uit € 666.267 (2021: € 596.858) aan lonen, € 92.581 (2021: € 83.155) aan sociale lasten en € 79.790 (2021: € 47.631) aan pensioenpremies van medewerkers die bij het fonds in dienst zijn.

Personeelsleden

Bij het fonds zijn 9 medewerkers (8,0 FTE) (2021: 8,1 FTE) in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De betalingen aan bestuurders betreffen de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten, en overige bestuurskosten en bedragen in 2022: € 215.183 (2021: € 216.539). Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds		
	2022	2021
Pensioenopbouw	61.083	53.399
Toeslagverlening	43.422	0
Rentetoevoeging	-6.230	-7.126
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten	-14.115	-13.457
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.632	4.175
Wijziging markttrente	-436.494	-95.426*
Wijziging actuariële uitgangspunten	11.909	-551
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	1.348	2.764
	-335.445	-56.222

(*) Dit bedrag is inclusief de ‘nieuwe’ UFR-methodiek, welke per 1 januari 2022 is toegepast.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale aanspraken op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen (partnerpensioen en wezenpensioen). Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De voorwaardelijke maatstaf is gebaseerd op de algemene prijsontwikkeling (afgeleide consumentenprijsindex voor alle huishoudens sep – sept), zoals vastgesteld door het CBS.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element (afhankelijk van de abtn).

Onder het FTK worden strengere eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (zie paragraaf 5.4.2).

Het bestuur heeft in de vergadering van december 2022 besloten over toeslagverlening op de pensioenaanspraken per 1 januari 2023. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden. Het fonds heeft hierbij wel gebruikgemaakt van de tijdelijke regeling zoals opgenomen in artikel 15c van het Besluit FTK om een toeslag te verlenen bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105%.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,486% (2021: -0,533%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022. Aangezien de éénjaarsrente negatief is, is hier in feite geen sprake van een toevoeging maar van een onttrekking.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt

ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging markttrente

De post wijziging markttrente betreft de impact op de voorziening pensioenverplichtingen van de wijziging in de rentetermijnstructuur. Door de wijziging van de UFR per 1 januari 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen verhoogd met € 16.930. Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Door de gestegen rentetermijnstructuur een daling van de voorziening pensioenverplichting van € 453.424. Per saldo is door de wijziging van de markttrente de technische voorziening gedaald met € 436.494.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Bpf HiBiN heeft de grondslag voor de vaststelling sterftegrondslagen en de excasso-opslag eind 2022 aangepast. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat van € 11.909.

Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Onder de overige mutaties worden de mutaties van de voorziening verantwoord die niet onder één van de andere categorieën kunnen worden verantwoord.

Mutatie overige technische voorzieningen		
	2022	2021
Mutatie spaarfonds gemoedsbezwaarden	17	15
	17	15

13. Saldo overdracht van pensioenaanspraken (waardeoverdracht)		
	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	8.876	4.582
Uitgaande waardeoverdrachten	-4.727	0
	4.149	4.582

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van de overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten) bedraagt € 9.047 (2021: € 4.216). Het resultaat op de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € -171 (2021:€ 366). De afname van de technische voorziening uit hoofde van de overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten) bedraagt € 5.415 (2021: € 41). Het resultaat op de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € 688 (2021: € 41).

14. Herverzekeringen		
	2022	2021
Premies uit hoofde van herverzekering	3.490	1.988
Totaal premies	3.490	1.988
Uitkeringen van risicokapitaal bij arbeidsongeschiktheid	-1.762	-2.145
Uitkeringen van risicokapitaal bij overlijden	-704	-1.373
Mutatie herverzekering	-1.995	-176
Winstdeling	0	1.487
Totaal uitkeringen	-4.461	-2.207
	-971	-219

De niet gefinancierde nabestaanden- en het arbeidsongeschiktheidsrisico voor de basispensioenregeling verzekerd bij Zwitserleven. Aan het einde van de looptijd van het contract op 31 december 2021 vindt na 24 maanden een winstdeling plaats. Het contract is per 1 januari 2022 voor een periode van drie jaar verlengd.

15. Overige lasten		
	2022	2021
Nabetaling spaartegoed gemoedsbezwaarden	3	3
Overige lasten	11	3
	14	6

Toelichting overige lasten

De overige lasten betreft de mutatie van het saldo vakantiedagen over 2022.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de abtn. Het voorstel resultaatbestemming 2022 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld op 30 mei 2023.

Etten Leur, 15 juni 2023

Getekend namens het bestuur,

G. Alferink
Voorzitter

M.P. Vijver
Vicevoorzitter

Het bestuur

De heer G. (Gijs) Alferink, werkgeversbestuurslid (voorzitter)
De heer M.P. (Marc) Vijver, onafhankelijk bestuurslid
De heer M. (Morris) de Jong, werknemersbestuurslid (namens FNV)
De heer G.F. (Gijs) Vermeulen, werkgeversbestuurslid
Mevrouw U.S. (Mila) van den Bout-Kisoen, werknemersbestuurslid (namens CNV Vakmensen)
De heer G.W. (Govert) van der Peijl, werkgeversbestuurslid
De heer M.J.J. (Thieu) Vaes, bestuurslid namens pensioengerechtigden

ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen te Breda (statutaire vestigingsplaats), kantoorhoudende te Etten-Leur, is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.600.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 380.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot de artikelen 128 (hoogte kostendekkende premie) en 129 (premiëkorting of terugstorting) merk ik op dat de feitelijke premie achteraf (ex-post) lager blijkt te zijn dan de gedempte kostendekkende premie. Van premiekorting of terugstorting zoals bedoeld in artikel 129 is echter geen sprake omdat de feitelijke premie vooraf (ex-ante) hoger was dan de ex-ante gedempte kostendekkende premie. Het verschil tussen de ex-ante inschatting en ex-post realisatie komt voor het grootste deel voort uit gewijzigde herverzekeringstarieven. De nieuwe herverzekeringstarieven waren ten tijde van het vaststellen van de ex-ante gedempte kostendekkende premie nog niet kenbaar.

Met betrekking tot artikel 137 (voorwaardelijke toeslagverlening) merk ik op dat het pensioenfonds in 2022 gebruik heeft gemaakt van de versoepelde toeslagregels, zoals vastgelegd in het tijdelijke artikel 15c van het Besluit Financieel Toetsingskader (toeslag vanwege voorgenomen transitie). Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 15 juni 2023

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen te Breda gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022
- de staat van baten en lasten over 2022
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen voert als bedrijfstakpensioenfonds de pensioenregeling uit voor werknemers die werken of gewerkt hebben in de sector handel in bouwmaterialen. Het pensioenbeheer wordt in eigen beheer gevoerd door het bestuursbureau van het pensioenfonds. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 7,6 miljoen (2021: € 6,5 miljoen)
Toegepaste benchmark	0,75% van het pensioenvermogen per 31 december 2022, zijnde het totaal van de voorziening voor pensioenverplichtingen en de vrije reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Aan-gezien het pensioenfonds in een herstelsituatie zit maar de beleidsdekkingsgraad per jaareinde niet dichtbij een kritieke grens ligt, hebben wij een percentage van 0,75% gehanteerd (2021: 0,50%). De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 380 duizend rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een bedrijfstakpensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering derivatenposities en de voorziening pensioenverplichtingen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 9. Integraal risicomanagement van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd die onderdeel is van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA). Ook hebben wij bijvoorbeeld de gedragscode geëvalueerd waarin de klokkenluidersregeling en het incidentenbeleid nader zijn toegelicht. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen zoals toegelicht in Toelichting 12 in de jaarrekening. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen voor risico fonds'.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties. Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie) en de raad van toezicht.

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfonds*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de SIRA, het lezen van notulen en het kennisnemen van de rapportage van de compliance officer. Verder hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel 'Algemene toelichting' van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 4. ‘Stichtingskapitaal en reserves’ van de jaarrekening. Hieruit blijkt dat het pensioenfonds een tekort heeft per 31 december 2022. De toekomstparagraaf van het bestuursverslag gaat in op de financiële positie en de actualisatie van het herstelplan in 2023. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids) dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2022 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certifierend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuarieel rapport van de certifierend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: - Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items het verhogen van het percentage van de kostenopslag en de toepassing van de Prognosetafels AG2022. - Daarnaast heeft de certifierend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certifierend actuaris. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen	
Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs)genoteerde fondsen. >

	De waarderingonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name participaties in vastgoedfondsen en hypotheekfondsen, kennen eveneens inherent relatief veel waarderingonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers en waarbij in sommige gevallen gecontroleerde informatie per 31 december 2022 ontbreekt. Het pensioenfonds heeft de waarderinggrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf ‘Specifieke grondslagen’ en een nadere toelichting opgenomen in toelichting op de balans onder 1. ‘Beleggingen voor risico fonds’. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2022 € 50 miljoen (negatief) is belegd in derivaten en circa € 170 miljoen in niet-(beurs)genoteerde fondsen. Dit betreft 12,6% van de totale beleggingen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.
Onze controleaanpak	Wij hebben de gehanteerde waarderinggrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2022. - De waardering van belangen in open-end beleggingsfondsen hebben wij zelfstandig afgestemd met de prijsbron. Wij hebben vastgesteld voor deze beleggingen dat er sprake is van een actieve markt. Voor open-end beleggingsfondsen is er sprake van een actieve markt als de intrinsieke waarde dagelijks wordt gepubliceerd en deze intrinsieke waarde de basis is voor dagelijkse toe- en uitreding tot het fonds door beleggers. - Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen en voor open-end beleggingsfondsen waarvoor wij niet zelfstandig kunnen vaststellen dat er sprake is van een actieve markt, hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2022. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderinggrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingsspecialisten betrokken. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
Risico	De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan de subjectieve elementen ervaringssterfte en kostenopslag van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderinggrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragrafen, respectievelijk ‘Algemene toelichting’ en ‘Specifieke grondslagen’ en een nadere toelichting opgenomen in toelichting op de balans onder 5. ‘Technische voorzieningen voor risico fonds’ en in de toelichting op de staat van baten en lasten onder 12. ‘Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds’. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing van de UFR-methode, overgang naar nieuwe Prognosetafels (AG 2022) en aanpassing kostenopslag van 2,5% naar 3%. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 28,8 miljoen hoger uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.

Onze controleaanpak

Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van het pensioenfonds. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetabels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Wij hebben de gehanteerde waarderinggrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022. Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderinggrondslagen besproken met de certificerend actuaire. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij een eigen actuariële specialist betrokken en specifiek de uitkomsten van de door het pensioenfonds uitgevoerde analyses op de ervaringssterfte en kostenopslag beoordeeld.

Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2022 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie ‘Informatie ter ondersteuning van ons oordeel’ hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

- Onze controle bestond verder onder andere uit:
- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
 - het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
 - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
 - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 15 juni 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J. Slager RA

ANNEX IV

Model voor de periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming:
Pensioenregeling Stichting Bedrijfstak-pensioenfonds voor de Handel in Bouwmaterialen (hierna: het fonds of Bpf HiBiN)

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI):
7245000PRL1KGE57WO29

Ecologische en/ of sociale kenmerken (E/ S-kenmerken)	
Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling? [vink aan en vul in waar relevant, het percentage geeft het minimumaandeel duurzame beleggingen weer]	
●● ☐ JA	●● ☒ NEE
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling gedaan: ____% ☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie	☒ Het product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimumaandeel duurzame beleggingen van 4,3% ☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU- taxonomie ☒ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☒ met een sociale doelstelling
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%	☐ Het product promootte E/S-kenmerken, maar deed geen duurzame beleggingen

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een social doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waaraan is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe wordt voldaan aan de ecologische of sociale kenmerken die het finansciële product promoot.

Financieel product betekent voor Bpf HiBiN: de pensioenregeling. Bpf HiBiN heeft een ESG-beleid waarin doelstellingen zijn vastgelegd en welke ESG-instrumenten daarbij worden ingezet. Dit financiële product promoot de volgende specifieke ecologische en sociale kenmerken:

CO2-reductie

- in de portefeuille aandelen opkomende en ontwikkelde landen door uitsluiting van beleggingen in onconventionele olie en gaswinning, arctische olie en gas en thermische kolen;

- in de portefeuille bedrijfsobligaties door uitsluiting van beleggingen in thermische kolen, schaliegas en teerzanden;
- in de portefeuille high yield door uitsluiting van beleggingen in thermische kolen.

Uitsluitingsbeleid:

- Het fonds voldoet aan wet- en regelgeving voor ondernemingen die clustermunitie produceren, verkopen of distribueren.
- Het fonds sluit beleggingen uit in landen op basis van (inter)nationale sanctielijsten en op basis van wettelijke bepalingen.
- Ondernemingen die de algemene principes van de UN Global Compact over mensenrechten, arbeid, milieu en anticorruptie in grove en structurele mate schenden worden uitgesloten.
- Goede gezondheid en welzijn: Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van tabak worden uitgesloten waarmee .

Insluitingsbeleid:

- Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille en staatsobligaties opkomende landen wordt positieve screening toegepast. Er wordt door Bpf HiBiN meer belegd in ondernemingen en landen met een goede ESG-score en minder belegd in ondernemingen en landen met een slechte ESG-score.

Impactbeleggingen:

Groene staats- en bedrijfsobligaties met als doel om een positieve bijdrage te leveren aan klimaat, zijn onderdeel van het instrumentarium binnen de matchingportefeuille.

Voting- en engagementactiviteiten

De vermogensbeheerders stemmen over ESG onderwerpen en gaan namens het pensioenfonds het gesprek aan met ondernemingen over ESG onderwerpen.

Bpf HiBiN hanteert geen referentiebenchmark op het niveau van de pensioenregeling. Voor de beleggingscategorieën:

- aandelen ontwikkelde en opkomende landen en staatsobligaties opkomende landen HC zijn ESG-benchmarks het uitgangspunt;
- dit zijn respectievelijk de MSCI World Custom ESG 100% Hedged to EUR, de MSCI Emerging Market Custom ESG Index en de JPM GBI-EM Global Diversified Index.

Bpf HiBiN belegt passief in deze beleggingscategorieën.

Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

De verwezenlijking van de door deze pensioenregeling gepromote ecologische of sociale kenmerken wordt gemeten met behulp van de volgende duurzaamheidsindicatoren:

CO2-reductie

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid 2: Koolstofvoetafdruk van de (deel)portefeuille en de benchmark.

(Deel)portefeuille	Indicator	Waarde	Meetgrootheid
Wereldwijde beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten portefeuille Bpf HiBiN	Gewogen gemiddelde Carbon intensiteit	128	Tonnes per USD m invested
Wereldwijde beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten marktgekapitaliseerde index	Gewogen gemiddelde Carbon intensiteit	140	Tonnes per USD m invested
Wereldwijde beursgenoteerde aandelen opkomende markten portefeuille Bpf HiBiN	Gewogen gemiddelde Carbon intensiteit	319	Tonnes per USD m invested
Wereldwijde beursgenoteerde aandelen opkomende markten marktgekapitaliseerde index	Gewogen gemiddelde Carbon intensiteit	404	Tonnes per USD m invested
Bedrijfsobligaties investment grade portefeuille Bpf HiBiN	Gewogen gemiddelde Carbon Intensiteit	105	Tonnes per USD m invested
Bedrijfsobligaties investment grade marktgekapitaliseerde index	Gewogen gemiddelde Carbon Intensiteit	125	Tonnes per USD m invested

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbieding van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Insluitingsbeleid: ESG-scores bedrijfsobligaties

De beheerder werkt met ESG-scores voor ondernemingen. De gemiddelde ESG-score van het beleggingsfonds moet beter zijn dan van de benchmark gebaseerd op marktkapitalisatie.

(Deel)portefeuille	Indicator	Waarde
Bedrijfsobligaties Investment Grade Bpf HiBiN	ESG-score	7,6
Bedrijfsobligaties Investment Grade marktgekapitaliseerde index	ESG-score	7,5

...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Er is over 2021 niet gerapporteerd op bovengenoemde duurzaamheidsindicatoren.

Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?

Dit financiële product heeft geen doelstellingen voor de duurzame beleggingen conform de definitie vanuit de SFDR. Wel kan het fonds beleggen in ondernemingen die bijdragen aan andere milieu of sociale doelstellingen. Het fonds streeft niet één specifieke doelstelling na. Het fonds heeft de volgende thema's als leidraad bij het ESG-beleid gekozen: de algemene principes van de UN Global Compact over mensenrechten, arbeid, milieu en anticorruptie, goede gezondheid en welzijn en wapenindustrie.

De duurzame obligaties die per ultimo 2022 in de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds Bpf HiBiN zijn opgenomen, dragen voornamelijk bij aan de Sustainable Development Goals: Betaalbare en duurzame energie, geen armoede, klimaatactie, kwaliteitsonderwijs, ongelijkheid verminderen.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld, dat inhoudt dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen ook geen ernstige afbreuk doen aan milieu-of sociale doelstellingen.

Dit financiële product bevat nog geen duurzame beleggingen conform de definitie vanuit de SFDR. Wel wordt een screening op de portefeuille uitgevoerd en heeft het pensioenfonds groene staats- en bedrijfsobligaties in de beleggingsportefeuille. Deze obligaties worden door de beheerders getoetst op het voldoen aan de ICMA-richtlijnen (marktstandaard voor de beoordeling van deze obligaties). De screening en het uitsluitingsbeleid is als volgt:

- Ondernemingen die de algemene principes van de UN Global Compact over mensenrechten, arbeid, milieu en anticorruptie in grove en structurele mate schenden worden uitgesloten.
- Het fonds voldoet aan de wettelijke verplichtingen ten aanzien van ondernemingen met activiteiten in de wapenindustrie.
- Het fonds sluit beleggingen uit in bedrijven die tabak produceren, onderhouden of verhandelen.

Het fonds sluit beleggingen uit in landen o.b.v. (inter)nationale sanctielijsten en wettelijke bepalingen.

Hiermee wordt geborgd dat deze beleggingen geen ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Het fonds weegt verschillende ESG criteria mee bij investeringsbeslissingen. Echter, het weegt niet specifiek mee wat de ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen zijn op de duurzaamheidsfactoren in de zin van artikel 4 van de SFDR.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Ja, het pensioenfonds onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten. Het OESO-richtsnoer wordt daarbij als leidraad genomen voor de inrichting van het due diligence proces en de stewardshipactiviteiten van vermogensbeheerders.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Het fonds weegt verschillende ESG criteria mee bij investeringsbeslissingen. Echter, het weegt niet specifiek mee wat de ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen zijn op de duurzaamheidsfactoren in de zin van artikel 4 van de SFDR.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst op de volgende pagina bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten

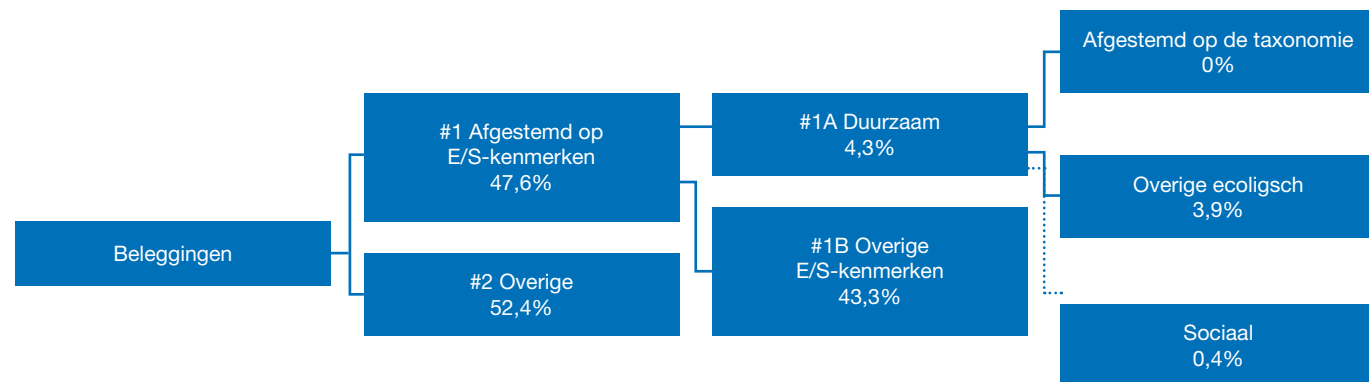
Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Netherlands government	Overheden	13,13%	NL
Achmea Dutch Residential Fund	Vastgoed	7,25%	NL
Particuliere hypotheckenfonds	Hypotheken	6,78%	NL
Kreditanstalt für Wiederaufbau	Financiele instellingen	6,56%	DU
Achmea Dutch Retail Property	Vastgoed	2,97%	NL
Finland Government	Overheden	1,91%	FI
Belgium Government	Overheden	1,65%	BE
European Union	Overheden	1,50%	EU
France Government	Overheden	1,38%	FR
Apple Inc	Informatie technologie	0,94%	US
Austria Government	Overheden	0,90%	AU
European Investmen Bank	Overheden	0,79%	EU
Microsoft Corp	Informatie technologie	0,76%	US

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen bedraagt per ultimo 2022: 4,3%.

Hoe zag de activa-allocatie erbij?

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in bepaalde activa.

#1 Afgestemd op E/S kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- Subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

In welke economische sectoren werd belegd?

Staatsobligaties	37,0%
Bedrijfsobligaties	10,7%
Woningen	7,4%
Hypotheek	6,9%
Informatie technologie	6,0%
Handel	5,4%
Bancaire leningen	5,4%
Financiële instellingen (w.o banken en verzekeraars)	5,1%
Gezondheidszorg	3,7%
Overig	12,4%

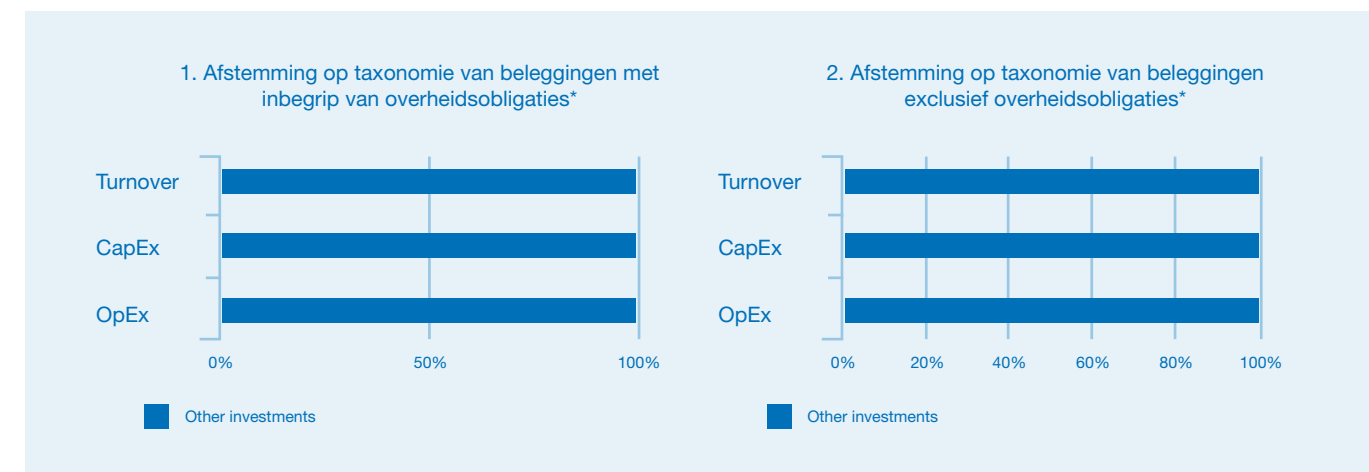

In welke mate waren de duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die is afgestemd op de EU-Taxonomie bedraagt over 2022: 0%.

- **De omzet** die aangeeft hoe “groen” de ondernemingen waarin is belegd vandaag zijn;
- **De kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen zijn gedaan door de ondernemingen waarin is belegd die relevant zijn voor een transitie naar een groene economie;
- **De operationele uitgaven** (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weerspiegelen.

De onderstaande grafieken tonen in groen het percentage beleggingen dat was afgestemd op de EU-taxonomie. Aangezien er geen geschikte methode is om te bepalen of overheidsobligaties zijn afgestemd op de taxonomie*, toont de eerste grafiek de afstemming op de taxonomie voor alle beleggingen van het financiële product, met inbegrip van overheidsobligaties, terwijl de tweede grafiek de afstemming op de taxonomie toont voor uitsluitend de beleggingen van het financiële product ander dan in overheidsobligaties.

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een milieu doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een milieudoelstelling. **Transitieactiviteiten** zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

- ☐ Ja: ☒ Nee
- ☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

Het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten bedraagt over 2022: 0%.

Hoe verhoudt het percentage beleggingen dat is afgestemd op de EU-taxonomie zich tot het percentage tijdens eerdere referentieperiodes?

Er is over 2021 niet gerapporteerd over beleggingen die zijn afgestemd op de EU-taxonomie.

Wat was het minimaal aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-taxonomie?

Zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de verordening (EU) 2020/852.

Het aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie was 0%.

Wat was het minimumaandeel sociaal duurzame beleggingen?

Het aandeel duurzame beleggingen met een sociale doelstelling die niet waren afgestemd op de EU-Taxonomie was 0%.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Het overige deel van de portefeuille 56,1% bestaat uit de matchingportefeuille, hypotheek- en vastgoedbeleggingen. Binnen deze beleggingen wordt rekening gehouden met E, S en G factoren zoals:

- het via financieringsmogelijkheden stimuleren van energiebesparende maatregelen en energie-neutraal maken van woningen / gebouwen;
- tijdig hulp aanbieden zoals bijvoorbeeld budgetcoaching bij achterstand betalingen, zodat mensen in hun huis kunnen blijven wonen;
- CO2-reductie;
- groene staats- en bedrijfsobligaties zijn onderdeel van het instrumentarium van de matchingportefeuille.

Bpf HiBiN monitort de ontwikkelingen hierin, maar stuurt hier nu niet op. Daarnaast worden ecologische en/of sociale minimumwaarborgen toegepast. Van de vermogensbeheerders wordt verwacht dat zij de UN PRI hebben ondertekend. Het ESG-proces wordt beoordeeld.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/ of sociale kenmerken?

Referentiebenchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken die dat product promoot.

Over 2022 heeft het pensioenfonds de volgende ESG-instrumenten gebruikt om te voldoen aan de ecologische en de sociale kenmerken:

- Het doorvoeren van CO2-reductie;
- Het toepassen van een uitsluitingsbeleid;
- Het toepassen van een insluitingsbeleid;
- Het uitvoeren van voting- en engagementactiviteiten;
- Het opnemen van duurzame obligaties in de beleggingsportefeuille.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing.

In welk opzicht verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?

Niet van toepassing.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten aanzien van de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?

Niet van toepassing.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?

Niet van toepassing.

BIJLAGE 2: NEVENFUNCTIES BESTUURSLEDEN

In onderstaande tabel worden de nevenfuncties van de bestuursleden per 31 december 2022 weergegeven.

Bestuurslid	Nevenfunctie
De heer H.J.J. Schoon	• Docent Haagse Hogeschool (2 dagen per week) • Schogad beheer BV (privé beleggings BV) • Schoewar B.V. (bestuurder beleggings BV) • Financieel Adviseur 5 kerken Haarlem en omstreken
Mevrouw U.S. van den Bout- Kisoen	• Pensioenfondsbestuurder CNV Vakmensen • Bestuurslid Stichting Molenaarspensioenfonds • Bestuurslid Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Beroepsvervoer over de Weg • Bestuurslid Pensioenfonds NN CDC
De heer G. Alferink	• Notaris, Heuvelrug Notarissen • Lid werkgeverscommissie Pensioenkamer Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
De heer M.J.J. Vaes	• Penningmeester Senior business Sociëteit, 's-Hertogenbosch • Penningmeester Vughtse Wooncoöperatie Habitat U.A. • Penningmeester Golfclub 18
De heer M.P. Vijver	• Strategisch adviseur The Index People (TIP) • Zelfstandig adviseur professionele beleggers via Pangea Ultima B.V • Onafhankelijk voorzitter van de beleggingscommissie van Stichting IKEA Pensioenfonds • Lid van de raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees
De heer G.F. Vermeulen	• Directeur Orfin Advies BV • Bestuurslid Pensioenfonds Horeca & Catering • Bestuurslid en voorzitter BAC SPR
De heer M. de Jong	• Pensioenfondsbestuurder FNV • Niet-uitvoerend bestuurslid Bpf Meubel • Algemeen bestuurslid Bpf Beton • Voorzitter Stichting Pensioenlab

BIJLAGE 3: **CHECKLIST CODE**
PENSIOENFONDSEN 2022

Normen Code Pensioenfondsen 2018	
v = voldoet aan Code	
x = voldoet niet of gedeeltelijk aan Code. Wordt toegelicht in het jaarverslag.	
n.v.t. = niet van toepassing. Het fonds heeft geen belanghebbendenorgaan.	
Check ultimo 2022	
Thema 1. Vertrouwen maken	
1. Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen, en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.	v
2. Het bestuur is verantwoordelijk en zorgt voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het heeft een visie op die uitvoering, stelt eisen waaraan deze moet voldoen en bepaalt welk kostenniveau aanvaardbaar is.	v
3. Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij.	v
4. Bij alle besluiten legt het bestuur duidelijk vast op grond van welke overwegingen het besluit is genomen.	v
5. Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	v
6. Het bestuur houdt rekening met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en draagt daarbij zorg voor optimaal rendement binnen een aanvaardbaar risico.	v
7. Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	v
8. Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is.	v
9. Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	v
Thema 2. Verantwoordelijkheid nemen	
10. Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	v
11. Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	v
12. Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	v
13. Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of – indien van toepassing – via zijn aandeelhouderspositie.	v
14. Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	v
Thema 3. Integer handelen	
15. Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.	v
16. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.	v
17. Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	v
18. Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	v

19. Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.	v
20. Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	v
21. De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	v
22. Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).	v
Thema 4. Kwaliteit nastreven	
23. Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is eerste aanspreekpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.	v
24. Het bestuur waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.	v
25. Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	v
26. Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden.	v
27. Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	v
28. Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	v
29. Het eigen functioneren is voor het BO een continu aandachtspunt. Het BO evalueert in elk geval jaarlijks het functioneren van het eigen orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het BO één keer in de drie jaar een onafhankelijk derde partij.	n.v.t.
30. Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	v
Thema 5. Zorgvuldig benoemen	
31. De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	v
32. Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	v
33. In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	v
34. De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	v
35. Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	v
36. Het bestuur, het VO of het BO en de raad van toezicht leggen bij de vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.	v
37. Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	v
38. Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteits- doelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	v
39. Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	v
40. Het bestuur zorgt dat de statuten een schorsingsprocedure kennen.	v
Thema 6. Gepast belonen	
41. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroepsgroep waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.	v

42. De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag	v
43. Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie-gerelateerde beloningen. Prestatie gerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.	v
44. Het bestuur voorkomt dat door een te hoge beloning van de leden van het intern toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	v
45. Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie- of ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagreden.	v
Thema 7. Toezicht houden en inspraak waarborgen	
46. Intern toezicht draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering.	v
47. Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	v
48. Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.	v
49. De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	v
50. Het bestuur weegt de aanbevelingen van raad van toezicht of visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	v
51. Het BO voert zijn taak uit als ‘goed huisvader’ (m/v) voor alle belanghebbenden.	n.v.t.
52. Het BO zorgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	n.v.t.
53. Het BO bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het BO of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt.	n.v.t.
54. Het BO onderneemt actie als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert.	n.v.t.
55. Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO dan wel het BO bij het afleggen van verantwoording.	v
56. Het bestuur draagt de accountant of actuaris die controle uitvoert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.	v
57. Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en VO of BO van de uitkomst op de hoogte.	v
Thema 8. Transparantie bevorderen	
58. Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	v
59. Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	v
60. Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	v
61. Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	v
62. Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	v
63. Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	v
64. Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	v
65. Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	v

BIJLAGE 4: ADVIES- EN GOEDKEURINGS-RECHTEN VERANTWOORDINGSORGAAN EN RAAD VAN TOEZICHT

Onderwerpen onderhevig aan advies of goedkeuring	Verantwoordingsorgaan	Raad van toezicht
Beletten benoeming kandidaat bestuur bij niet voldoen aan functieprofiel	--	Recht
Liquidatie, fusie, splitsing, collectieve waardeoverdracht	Advies	Goedkeuring
Omzetten andere rechtsvorm	--	Goedkeuring
Jaarverslag, jaarrekening	--	Goedkeuring
Profielschets bestuurder Melden disfunctioneren bestuurder Vorm, inrichting intern toezicht Profielschets Lid RvT Beloningsbeleid Ontslaan bestuur bij disfunctioneren Feitelijke premie	-- Advies na melding Advies Advies Advies -- Advies	Goedkeuring Melding -- Vaststellen Goedkeuring Recht --
Communicatiebeleid Klachten- en geschillenprocedure Uitvoeringsovereenkomst Benoeeming en ontslag RvT	Advies Advies Advies Advies	-- -- -- --

BIJLAGE 5: BEGRIPPENLIJST/MOEILIJKE WOORDEN

Abtn (actuariële en bedrijfstechnische nota)

Een door de wet voorgeschreven nota waarin de hoofdlijnen van de pensioenregeling(en), de financiële opzet, actuariële grondslagen, de sturingsmiddelen, het toeslagbeleid(indexatie) en het beleggingsbeleid en de organisatorische opzet van het pensioenfonds zijn beschreven.

Aandelenrisico

Aandelenrisico doet zich voor bij beleggingen waarvan de waarde gevoelig is voor bewegingen in marktprijzen, welke worden weergegeven door beursgraadmeters. Dit betreft niet alleen aandelen, maar ook indirect vastgoed, beleggingen in niet-beursgenoteerde fondsen, grondstoffen en derivaten.

Fondsbeleid

Het aandelenrisico wordt in principe, gelet op het ambitieniveau van het fonds, niet afgedekt omdat het fonds ervan uitgaat dat aandelen op langere termijn waarde toevoegen. De strategische omvang van het belang in aandelen in de rendementsportefeuille wordt bepaald door lange termijn ALM analyses.

Bpf HiBiN belegt voor zo’n 50% in risicovolle zakelijke waarden, onderverdeelt in aandelen, specialties (zoals bedrijfsobligaties en obligaties opkomende markten) en alternatives (zoals vastgoed en hypotheek). De verdeling naar regio en sectoren loopt in de pas met de gemiddelde waarden van vergelijkbare portefeuilles (de zogenaamde benchmark), met een lichte overweging (dat wil zeggen meer dan het gemiddelde) in financiële instellingen.

Activakant

De linkerkant van de balans, waarop de bezittingen van het fonds staan. Aan de rechterkant, de passivakant, staat hoe deze middelen gefinancierd zijn.

AG (Koninklijk Actuarieel Genootschap) prognosetafel 2022

Prognosetafel (sterftetafel) is afgeleid uit sterftetabellen die aangeven hoeveel personen na x jaar in leven zijn vanuit een standaard aantal 0-jarigen. De naam van de tafel geeft aan over welk waarnemingstijdvak de gegevens zijn verkregen.

ALM-analyses

ALM, of Asset Liability Management, kan een pensioenfonds helpen bij het kiezen van de beleggingsmix, de wijze van financieren van de pensioenregeling en/of het financieren van toeslagen.

ALM-studie

Onder een ALM-studie verstaan we het bestuderen respectievelijk afstemmen van de verplichtingen en de beleggingen van een pensioenfonds. Op de resultaten van deze studie wordt het beleggingsbeleid gebaseerd.

Een ALM-studie kent de volgende aspecten:

- het in kaart brengen van de financiële stromen;
- de simulatie van toekomstige financiële posities;
- de samenhang met de economische omgeving;
- de vergelijking van beleidsvarianten.

Beleidsdekkingsgraad

Pensioenfondsen zijn sinds de wijziging van het FTK per 1 januari 2015 verplicht een beleidsdekkingsgraad te gebruiken. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is voor de besluitvorming door het bestuur over toeslagen en kortingen en de rapportage van belang. De beleidsdekkingsgraad is stabiel dan de niet-gemiddelde dekkingsgraad. Er wordt daardoor minder op dagkoersen gestuurd.

Cao-partijen

Werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties (vakbonden) waarvan de vertegenwoordigers namens de eigen achterban de onderhandelingen over een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voeren; partij in een cao-overleg.

Countervailing power

Countervailing power is het kunnen bieden van tegenwicht door kennis, inzicht en professionaliteit.

Dekkingsgraad (actueel)

De verhouding tussen enerzijds het aanwezige vermogen en anderzijds de contante waarde van de pensioenaanspraken en –rechten (de pensioenverplichtingen).

Fonds specifieke risico’s

Inflatie­risico, valuta­risico, liqui­diteits­risico. Deze risico’s worden achtereenvolgens nader toegelicht. Hierbij wordt eerst een algemene definitie van het risico gegeven, waarna het fondsbeleid en de beheersmaatregelen voor het betreffende risico worden toegelicht.

Franchise

Bij een pensioenregeling is de franchise dat deel van het salaris waarover geen pensioen wordt opgebouwd. Dit bedrag (de franchise) wordt van het salaris afgetrokken voordat de pensioenpremie berekend wordt. Er wordt alleen premie betaald en pensioen opgebouwd over het deel van het salaris dat boven de franchise ligt.

Gedempte kostendekkende premie

De kostendekkende premie is de premie die nodig is voor een adequate prijsstelling. Hiermee wordt voorkomen dat een pensioenfonds op voorhand te maken krijgt met tekorten. De kostendekkende premie mag worden gedempt (verlaagd) op basis van een gemiddelde rente of rendement uit het verleden of het te verwachten rendement voor de toekomst.

Governance aspecten

Waarborgen van samenhang en transparantie in het bestuur en toezicht van een organisatie, met het oog op een efficiënte en effectieve realisatie van beleidsdoelstellingen.

Herstelplan

Plan van aanpak waarin het fonds laat zien welke maatregelen het neemt om de dekkingsgraad te verbeteren. Het herstelplan bevat maatregelen om binnen de gekozen hersteltermijn weer te beschikken over het strategisch vereist eigen vermogen.

Indexatie (toeslagverlening)

Prijzen en lonen stijgen in de loop der jaren. Daarom probeert Bpf HiBiN de opgebouwde en ingegane pensioenen ook jaarlijks te laten stijgen. Dit gebeurt door het verlenen van een zogeheten ‘toeslag’ of ‘indexatie’. Indexatie is dus belangrijk om de koopkracht van het pensioen op peil te houden. Dat geldt voor ingegane pensioenen maar net zo goed voor het pensioen in de opbouw­fase. Helaas kan toeslag­verlening lang niet altijd plaatsvinden.

IORP II-richtlijn

De Institutions for Occupational Retirement Provision (IORP II-richtlijn) is een breed opgezette richtlijn die in de Nederlandse wetgeving geregeld moet worden. De richtlijn gaat over waardeoverdracht naar het buitenland, externe rapportages en governance & risicomanagement.

Inkoop­premie voor de pensioenaanspraken

Dit is de actuariële benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioen­verplichtingen (onderdeel van de kostendekkende premie).

Matching portefeuille

Wanneer een pensioen­fonds aan zijn verplichtingen moet voldoen (pensioenen uitbetalen), dienen daarvoor op tijd de beschikbare middelen vrij te komen. Het afstemmen van de beleggingen op de pensioen­verplichtingen noemt men ‘matching’. De bijbehorende beleggings­portefeuille noemt men ‘matching portefeuille’.

Niet liquide

Moeilijk te verkopen (lastig verhandelbaar) ook wel illiquide genoemd.

Passivakant: Zie activakant

Pensioen­verplichtingen

De pensioen­verplichtingen, dus de toegezegde pensioenen, moeten contant gemaakt worden, zegt de formule. Alleen op deze manier kunnen we de verhouding berekenen tussen het belegd vermogen, wat er nu in het fonds zit, en de toezeggingen. Wat is nu precies contant maken?

Een rekenvoorbeeld

Stel de rente is 4% en wij moet u over één jaar € 1.040 pensioen betalen. Dan moet het pensioen­fonds nu € 1.000 in kas hebben, dat is dus de contante waarde bij één jaar en 4% rente. Immers, door de 4% rente is de € 1.000 na één jaar met € 40 aangegroeid. Voor alle afzonderlijke pensioenen binnen Bpf HiBiN berekenen wij dan ook de contante waarde.

Uitgaande van een vaste pensioenuitkering wordt de invloed van de rente op de pensioen­verplichting duidelijk door deze te vergelijken met een spaarrekening. Wie jaarlijks € 1.000 rente wil ontvangen hoeft bij een rente van 5% maar € 20.000 spaarsaldo aan te houden. Daalt de rente naar 2%, dan moet hij € 50.000 spaarsaldo aanhouden.

Performancetoets

Het gemiddelde van door een bedrijfstakpensioenfonds behaalde beleggingsresultaten, gemeten over een langere periode. De performancetoets wordt bepaald door de som van opeenvolgende jaarlijkse Z-scores, gedeeld door de wortel van het aantal jaren.

Rebalancing

Stel: een pensioenfonds is ooit gestart met een belegging voor 50% in aandelen en voor 50% in obligaties. Doordat de aandelenkoersen flink zijn gestegen, is de verhouding ondertussen 70% aandelen tegen 30% obligaties geworden. Rebalancing is het weer in evenwicht brengen van de beleggingen, omdat het risicoprofiel door de scheve groei niet meer in overeenstemming is met de doelstellingen.

Reële dekkingsgraad

Vanaf 2015 dient het fonds de reële dekkingsgraad te melden aan DNB. Deze reële dekkingsgraad is als volgt gedefinieerd: de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de benodigde beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening kan plaatsvinden. Hierbij dient gerekend te worden met een prijsindexcijfer zoals voorgeschreven in het Besluit FTK en gepubliceerd door DNB.

Rente afdekking (afdekking renterisico)

Een pensioenfonds belegt om nu en straks alle pensioenen uit te kunnen betalen. Deze verplichtingen worden gewaardeerd tegen de marktrente. Dit betekent dat als de rente daalt dat de omvang van de verplichtingen stijgt. Het fonds heeft dus last van een rente die stijgt of daalt. Vooral een lagere rente is erg vervelend, want als de omvang van de verplichtingen stijgt dan daalt de dekkingsgraad. Omdat dit risico van een lagere dekkingsgraad niet wenselijk is, dekken we een deel van het risico af door gebruik te maken van financiële producten. Doordat niet het hele renterisico is afgedekt, heeft de rente wel invloed op de dekkingsgraad.

Renterisico

Een van de belangrijkste marktrisico's voor pensioenfondsen is renterisico. Renterisico ontstaat doordat de looptijd van de pensioenverplichtingen van nature groter is dan de looptijd van de beleggingen. De pensioenuitkeringen die een gemiddeld pensioenfonds aan zijn deelnemers moet voldoen liggen over het algemeen namelijk tot ver in de toekomst, terwijl de inkomsten uit beleggingen, om de pensioenuitkeringen te financieren, in de praktijk vaak een kortere horizon hebben. Hierdoor hebben verplichtingen een hogere rentegevoeligheid (duration) dan beleggingen. Deze rentemismatch leidt bij renteschommelingen tot een sterk beweeglijke (volatiele) dekkingsgraad.

Rentetermijnstructuur

Laat het verband zien tussen de looptijd en de rente van een vastrentende belegging, zoals een staatsobligatie. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Wanneer iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, zal de vergoeding hoger zijn dan bij een kortere termijn.

Return portefeuille

Met de return (rendement) portefeuille wil een pensioenfonds extra rendement genereren. Dit extra rendement kan toeslagverlening (indexatie) mogelijk maken.

Risico analyse

Het renterisico is het risico dat de rentegevoeligheid en omvang van de nominale pensioenverplichtingen afwijkt van de beleggingen. Voor een pensioenfonds geldt dat bij een rentedaling de waarde van de pensioenverplichtingen stijgt. Renteveranderingen kunnen daardoor een groot effect hebben op de dekkingsgraad van een pensioenfonds.

Solvabiliteit

Het vermogen van het pensioenfonds om op langere termijn aan de pensioenverplichtingen (zijnde de toekomstige pensioenuitkeringen) te kunnen voldoen.

Solvabiliteitsopslag

Opslag in de pensioenpremie om op langere termijn aan de pensioenverplichtingen (zijnde de toekomstige pensioenuitkeringen) te kunnen voldoen.

Swap (van rente)

Het aangaan van een (rente)ruiltransactie waarbij wij langlopende rentes ontvangen. In ons geval zijn dat risicovrije rentes met een looptijd van langer dan 30 jaar. In ruil daarvoor betalen wij kortlopende risicovrije rentes.

Tekort

Op grond van de Pensioenwet is er sprake van een tekort als de beleidsdekkingsgraad lager is dan het vereist eigen vermogen. Tot de invoering van het aangepaste FTK in 2015 was er sprake van een dekkings- en/of een reservetekort. Deze begrippen worden hieronder nader toegelicht. Nu spreekt men alleen nog van een tekort. Voor de duidelijkheid en herkenbaarheid zijn de begrippen dekkings- en reservetekort in deze jaarrekening nog wel gebruikt.

Dekkingstekort

Op grond van de Pensioenwet is er sprake van een dekkingstekort bij Bpf HiBiN als de beleidsdekkingsgraad minder bedraagt dan 104,3%. Komt de dekkingsgraad van het pensioenfonds op basis van een herstelplan binnen de geldende hersteltermijn niet boven deze 104,3%, dan moet het fonds maatregelen nemen om uit het dekkingstekort te komen. Daarbij is de uiterste maatregel het verlagen (ook wel 'korten' of 'afstempelen' genoemd) van de pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen.

Reservetekort

Pensioenfondsen moeten extra vermogen aanhouden om bepaalde risico's op te vangen. Te denken valt aan het risico van waardedaling van de aandelen en andere beleggingen of een daling van de rente. Ook loopt een pensioenfonds het risico dat mensen langer leven dan verwacht. Voor al deze risico's heeft De Nederlandsche Bank minimale eisen gesteld aan het extra aan te houden vermogen. Dit wordt ook wel de benodigde of vereiste dekkingsgraad genoemd.

In geval van een tekort moet een pensioenfonds binnen drie maanden een plan bij De Nederlandsche Bank indienen om het tekort op te heffen. Dit plan dient door De Nederlandsche Bank goedgekeurd te worden. Een pensioenfonds heeft maximaal tien jaar de tijd om weer naar de benodigde dekkingsgraad toe te groeien. Extra premies, rendementen op het vermogen en het (deels) achterwege laten van toeslagverlening dragen bij aan het herstel van het fonds.

Toeslagverlening 2022

Eén van de doelen van het Bpf HiBiN is om ook de verwachte prijsstijging met de pensioenen op te vangen. Dit noemen we toeslag verlenen. Als het fonds een beleidsdekkingsgraad lager dan 105% heeft, is het niet mogelijk om toeslag te verlenen. Over 2022 is dan ook toeslag verleend.

UFR (Ultimate Forward Rate)

De eerste 20 jaar moeten wij de pensioenverplichtingen contant maken met de actuele rente. Er wordt vervolgens verondersteld dat de rentemarkt voor looptijden langer dan 20 jaar niet echt liquide is (en de hoogte van de rente niet echt betrouwbaar). Bij 20 jaar wordt het laatste liquide punt verondersteld. Vanaf dat punt groeit de rente in 40 jaar geleidelijk richting de Ultimate Forward Rate, maar bereikt dat punt nooit. Marktinformatie na het 20-jaarspunt telt wel mee, maar het gewicht dat daaraan wordt gegeven, neemt geleidelijk af.

Uniform pensioenoverzicht (UPO)

Gestandaardiseerd overzicht om werknemers persoonlijke informatie te geven over de uitkering bij pensionering, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Vastrentende waarden

Verzamelnamen voor beleggingen waarop in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt. Voorbeelden van vastrentende waarden zijn obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen. Deze beleggingen worden ook wel als risicomijdend aangeduid.

Zakelijke waarden

Verzamelnamen voor beleggingen in aandelen en beleggingen in onroerend goed. Deze beleggingen worden ook wel aangeduid als risicodragend.

Z-score

De beleggingsprestaties van verplicht gestelde pensioenfondsen (zoals Bpf HiBiN) moeten jaarlijks worden getoetst. Daarvoor is een gestandaardiseerde norm ontwikkeld, de Z-score. Dit is een maatstaf voor hoe het daadwerkelijke beleggingsrendement van Bpf HiBiN zich heeft ontwikkeld in vergelijking met het rendement van de gehanteerde benchmark (normportefeuille). Deze benchmark is een weergave van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Als de Z-score positief is, heeft Bpf HiBiN een hoger resultaat behaald dan het resultaat van de gekozen normportefeuille.